Leto VII, štev. 298 | Ljubljana, petek 24. decembra 1926 | Poštnina plačana. | Cena 3 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflova ulica štev. 5/I. Telefon štev. 72, ponoči tudi štev. 34

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Opravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842. - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241

Današnja številka obsega 32 strani in stane 3 Din, prihodnja številka izide v torek zjutraj.

Ako bi se v praznikih dogodili važni dogodki, bo «Jutro» obvestilo svoje c. čitatelje potom posebnih izdaj.

Redakcija «Jutra» ima tudi med prazniki stalno službo. Telefon št. 72!

Ljubljana, 24. decembra.

Tako je uravnano v prirodi, da baš v trenutku, ko zima in mraz začenjata najljutejšo borbo proti vsemu, kar brez toplote ne more živeti, ista priroda že daje rasti dan in otvarja nove nade.

Ko je bil naš narod v najhujši stiski, ko so mu pod tujim žezlom naglo kopnele severne granice in je povsod že začel delovati strup tujinstva, mu je zasijala nada osvobojenja.

Zdrava in z vsemi darovi narave obdarjena naša mlada država s pridnim svojim narodom, je zašla ob prvih težkih gospodarskih in upravnih izkušnjah v nekako mrtvilo, ki se zlasti od lanskega vstopa HSS v vlado do danes bolj in bolj razprostira v vse panoge javnega življenja, v vse kulturno in gospodarsko delovanje in celo v privatnem življenju jemlje veselje do ustvarjajočega dela. Je kakor slabost, ki se rada poloti rekonvalescenta in ga prime tako močno, da se je bati recidive. Naša bolezen ni samo ekonomska kriza, bolj bi rekli, da je težka živčna reakcija.

Ne govorimo o rojenih cinikih in pesimistih, ki vsled lastne slabosti zagrabijo vsako nezgodo, vsako dvomljivost da jo osumničijo in udarijo po napredku. A tudi tisoči dobrih idealistov so na pol pota opešali. Ob prvi, ob drugi preizkušnji, ob ponovnem razočaranju so vrgli puško v koruzo in stopili v malkontente in nergače. Pa tudi večina onih, ki so vse te napade na trdnost volje in živcev prestali, priznavajo, da jim je težje delati in da je treba vedno več premagovanja in samozatajevanja.

V svetovni vojni je bilo rečeno: Ne odločijo topovi, kdor si bo očuval najdalj trdne živce, ta bo zmagal. Glavne fronte niso bile vojaško premagane, ampak so se razšle v boljševiškem živčnem razsulu. Od samega medsebojnega objokovanja in preuveličavanja težav se nič dobrega ne more roditi.

Naša država je tako trdno zasidrana, da je njen napredek pač mogoče odgoditi, ni pa ga mogoče trajno zaprečiti. Tudi ekonomske skrbi, upravni nered, korupcije, vse to se brž da izlečiti, ako se dvigne narod iz mrtve pasivnosti. Tako je tudi s plemenskimi spori in krivicami v državi. A velesrbstva se ne da pobijati ne s klerikalizmom, ne z radićevstvom, korupcije se ne da razgnati s partizanstvom.

Prvi žarki nove nade pa so že tu. Izšli so od tam, kjer je od nekdaj zbran stari tabor nacijonalnega idealizma. Sredi občega mrtvila inteligence, obenem pa pod najtežjim ognjem sovražnih strank, je jugoslovenska socijalno napredna fronta v vsej državi in v Sloveniji posebej nadaljevala svoje delo. Z mirno vestjo lahko zre na uspehe svojega političnega truda, ki se druži z vsestransko kulturno akcijo med najširšimi sloji.

Kakor po dogovoru so l. 1925. in 1926. separatisti vseh vrst in boj zavpili: Križajmo jih, pobijmo jih! Uspeh pa je ta, da je jugosl. demokracija ojačena, nasprotniki pa so globoko omajani v vsej svoji orijentaciji. Iz tako heterogenih delov, kakor so razne plemenske stranke, če so tudi številčno močnejše, se ne da sestaviti fronte, ki bi mogla uničiti jugoslovensko borbeno armado.

Režim RR je v razsulu. Naj ga še tako krparijo, naj mu z umetnimi sredstvi poskusijo očuvati še iskrico življenja: agonija velike fraze RR sporazuma je tu. Ali ni v tem položaju prirodno, da narod od dne do dne z večjim zaupanjem gleda na rastočo jugoslovensko demokracijo, ki mu prinaša edino rešilno formulo popolne enakopravnosti vseh delov naroda? Jugoslovenstvo pobijati je abotna nada separatistov: Čim bolj bi rastla ofenzivnost razdiralnih elementov, bolj ga je treba.

Napredna in nacijonalna fronta, ki je dobro prebila naval sovražnega režima in ž njim tiho vezanega klerikalstva, bo v kratkem pozvana v nove odločilne bitke. Poverjene ji bodo naloge, ki dajejo veliko odgovornost, obenem pa so častne. Opozicija je bila za SDS kakor jeklena kopel. Stranka si je očuvala zdrave živce, ojačila se je in pomladila, marsikaj se naučila in pripravila.

Ko želimo desettisočem svojih prijateljev in bralcev širom prostrane domovine, možem in ženam v krogu njihovih dragih vso srečo in zadovoljstvo božičnega miru, jih prosimo, naj vztrajajo in naj ne dajo, da ugasnejo lučke idealizma v njihovih srcih. Globoko smo uverjeni, da se ob njih razpali mogočen ogenj, ki se bodo ob njem vnela i zakrknjena srca vseh, ki so še zaprta. Vsem «Jutrovcem»: Čestit Božič!

Uzunović sestavl a vlado RRK

Sinoči pozno zvečer so radićevci ponudili brezpogojno sodelovanje ter dali garancije glede Stjepana Radića. — Klerikalci pripravljeni kot priprega obnovljenemu režimu RR. — Odločitev pade danes.

Beograd, 23. decembra, p. Ko se je že zdelo, da so dogodki današnjega dne zaključeni, je prišlo ob 9. zvečer do nenadnega preokreta v razpletu vladne krize. V ministrsko predsedništvo je namreč prihitel v Radićevem avtomobilu Mita Dimitrijević, znani posredovalec med radikali in radićevci. Prinesel je nove predloge Stjepana Radića. Dimitrijević je ponudil Uzunoviću gotovo kombinacijo. Po kratkem razgovoru se je Dimitrijević odpeljal na stanovanje Pavla Radića, kjer je čakal tudi Stjepan Radić.

Ob 9.30 je prišel v ministrsko predsedništvo Pavle Radić. Odrekel se je v Radićevem imenu vseh v zadnjem času s strani HSS stavljenih pogojev ter je slovesno izjavil, da bo Radić dal popolno garancijo za svojo lojalnost.

Prihod Pavla Radića je izzval ve'ko senzacijo. Ministri, ki so se ravno odpravljali domov, odnosno k večerji, so ostali skupaj ter so večerjali kar v ministrskem predsedništvu. Tudi mandatar krone Uzunović si je dal prinesti večerjo v svoj kabinet.

Medtem je imel dr. Korošec sestanek z Ljubo Davidovićem, kateremu je razlagal, da je SLS prisiljena vstopiti v vlado. Neposredno po tem pa je dobil obvestilo o novi ponudbi radićevcev, kar ga je očividno konsterniralo. Takoj je odhitel zopet k Uzunoviću.

Še med konferenco Uzunovića s Pavlom Radićem je prišel ves zasopel doktor Korošec v ministrstvo predsedništva, kar je izzvalo novo veliko pozornost. Pri Uzunoviću je bil Korošec le kratek čas. Po izhodu iz njegovega kabineta je izjavil novinarjem: **Nisem pooblaščen, da vam dam kakršnekoli informacije. Non possum loqui, quia peur sum.** (Sem dete in ne morem govoriti.)

Konference v min. predsedništvu so trajale do 11. zvečer. Prevladalo je mnenje, da je sporazum v glavnem dosežen in da bo jutri podpisan ukaz o novi vladi. Ob 11. je šel iz min. predsedništva Nikola Uzunović očividno zelo utrujen. Na vprašanje ali more povedati že kaj pozitivnega, je izjavil Uzunović: »Pozitivno je le da so se naša pogajanja z demokrati razbila.« Kako stoji stvar s klerikalci? Uzunović: »Tudi tu še ni nič novega. Vse je še v teku.« Vaš poročevalec: Ministri so nas obvestili, da je vstop klerikalcev v vlado gotova stvar. Uzunović: »Ej, to so vam rekli mlajši gospodje, ki stvari dobro ne poznajo.«

Od radikalskih ministrov in zlasti dr. Srškića so dobili novinarji obvestilo, da so se večerna pogajanja vrtela okrog sestave vlade, v katero naj bi vstopile one skupine, čijih zastopniki so bili zvečer v min. predsedništvu namreč radikali, radićevci in klerikalci. Dr. Srškić je dodal, da so odstranjene vse ovire in da bo morda že jutri sestavljen novi kabinet. Ako vstopijo klerikalci, izpade iz vlade g. Pucelj.

Ob 11. zvečer je šel dr. Srškić na dvor, da poroča kroni o večernih konferencah.

Radikalski klub je bil sklican nocoj k seji, ki pa je bila odložena na jutri popoldne.

Prve tri Uzunovićeve kombinacije

Pogajanja z Demokratsko Zajednico so se razbila, kombinacija s SDS je bila neostvarljiva radikalska vlada s pomočjo klerikalcev je do večera izgledala kot najverjetnejša solucija.

Beograd, 23. decembra, p. G. Uzunović je danes dopoldne najprej dolgo konferiral z radikalskimi ministri. Medtem je Radić obiskal Lj. Davidovića ter mu znova razpredel svoj projekt o veliki fronti od Radića do Pribićevića. Ob četrt na 12. je Uzunović pozval gospoda Davidovića ter mu ponudil sodelovanje v vladi. Davidović je odgovoril, da mora vprašati klub. Nato je Uzunović konferiral s Stjepanom Radićem, ki se je s sestanka vrnil jako optimističen, češ da bo vlada, sestoječa iz radikalov, radićevcev in Demokratske zajednice, najbrž še danes sestavljena, portfelji pa razdeljeni v relaciji 12 : 3 : 3. Na pripombo, da so mogoče tudi volitve, se je Radić razburil, češ «to bi bila ataka na svobodo naroda!»

Medtem se je vršila seja DZ in je bilo sklenjeno, da **DZ vztraja pri svojih pogojih**, pogajanja pa naj vodita, ako bi bila potrebna, dr. Marinković in doktor Spaho. Na drugi strani je dopoldne med radikali prevladovala struja, ki je odklanjala vsak nov eksperiment z Radićem.

Dr. Marinković je sklep DZ takoj sporočil Uzunoviću, s katerim je za popoldne dogovoril nov sestanek.

Uzunović je bil nato v avdijenci ter je poročal kralju o svojih dosedanjih korakih.

Takoj popoldne se je pokazalo, da je kombinacija z DZ neostvarljiva. Po ponovni razpravi v svojem klubu je doktor Marinković odšel k g. Uzunoviću. Razgovor je trajal le 20 minut. G. Uzunović je dr. Marinkoviću povedal, da pogojev DZ ne more sprejeti. Dr. Marinković se je vrnil v klub Demokratske zajednice, ki je po njegovem poročilu sklenil, **da smatra nadaljna pogajanja z g. Uzunovićem za brezizgledna in zato prekinjena.**

G. Uzunović je medtem skušal izvesti svojo **drugo kombinacijo**, sestaviti vlado s sodelovanjem SDS, SLS in nekaterih manjših frakcij. Dal je takoj iskati Pribičevića, ki pa je medtem že zapustil parlament ter po prijateljih g. Uzunovića obvestil, da bi taka pogajanja njegovo akcijo le zadrževala, ker SDS **ne gre v koalicijo z radikali in klerikalci.**

Več sreče je imel Uzunović s klerikalci, ki so takoj pozabili na svojo bojno napoved od predvčerajšnjega dne ter se spustili v pogajanja s posrednikom dr. Jankovićem. Pogojev niso postavljali, temveč so izjavili, da so pripravljeni stopiti v koalicijo z radikali. Uzunović je iskal še zveze z malimi parlamentarnimi frakcijami in je proti večeru bila v ospredju kombinacija radikali, klerikalci, nikićevci, grupa Ljube Jovanovića kot provizorij, ki naj bi držal situacijo do sestanka Narodne skupščine. Jasno je namreč bilo, da bi ta kombinacija, ki bi štela v najboljšem slučaju 167 glasov, bila kot res delovna vlada nemogoča. Ona pa naj bi služila kot osnova, da po oblastnih volitvah dobi Uzunović za sebe in svojo stranko volilni mandat.

Ob 7. zvečer je poklical g. Uzunović k sebi dr. Korošca. Razgovor je trajal četrt ure ter je veljal vprašanju, s katero formulo bi se mogla zakriti odpoved SLS avtonomističnemu programu. Po sestanku je dr. Korošec izjavil novinarjem: G. Uzunović mi je razložil svoja pogajanja. Ker razgovori še niso končani, so še vedno mogoče razne rešitve. Posvetovati se moram še s svojimi prijatelji. Jutri se zopet vidimo. Kar se tiče naših pogojev, stojimo na stališču, ki sem ga preciziral v svojem celjskem govoru. SLS je pripravljena sodelovati z vsako skupino, ki sprejme minimum naših gospodarskih in socijalnih pogojev.

Po svojem sestanku z Uzunovićem se je dr. Korošec posvetoval z nekaterimi prijatelji, nakar sta on in dr. Hohnjec imela daljši sestanek z dr. Milanom Srškićem, ki je pozneje dejal, da so dosegli nekaj uspehov, vendar ne definitivnih, ker je treba poprej čuti mnenje radikalskega kluba.

Po svojem razgovoru z dr. Koroščem je šel dr. Srškić na dvor. Medtem sta tjakaj prišla že finančni minister doktor Perić in mandatar krone Uzunović. Uzunović je pri odhodu z dvora izjavil, da gre domov. Izgledalo je, da je kombinacija s klerikalci precej gotova.

Prišlo pa je popolnoma kaj drugega. Dr. Srškić je pozval novinarje ter jim rekel: «Počakajte, vse kaže, da se bo danes še nekaj zgodilo.»

Krvav spopad med zemljedelci v Sofiji

Sofija, 23. decembra (bl.) Včeraj je okoli 40 radikalnih zemljedelcev udrlo v poslopje zemljedelske zveze, kjer so vzeli arhive in proglasili glavni odbor stranke za razpuščen. Ko je bivši zemljedelski minister Radolov zvedel o dogodku, se je s svojimi pristaši upri početju napadalcev, pri čemer je prišlo do krvavega spopada v katerem je bilo več ranjenih. Končno so morali uzurpatorji zapustiti poslopje. Baje so ta dogodek naročili emigranti, pristaši umorjenega min. predsednika Stambolijskega v prvi vrsti bivši predsednik sobranja Atanasov.

Eksplozija na glavnem sofijskem kolodvoru

Sofija, 23. decembra, s. Centralna železniška postaja je bila vsled eksplozije plina hudo poškodovana. Namestnik postajnega načelnika Popov in nekaj železniških uslužbencev je bilo težko ranjenih. Materijalna škoda je zelo velika. Preiskava je dognala, da je prišlo do eksplozije, ker je počila glavna plinska cev.

Vojaška moč fašistične Italije

Fašistični režim reorganizira in izboljšuje neprestano italijansko vojsko. — Kurijozne božične naredbe fašistovske vlade.

Pariz, 23. decembra, o. Današnja «Liberte» razpravlja v uvodniku o organizaciji italijanske vojske. List ugotavlja, da je fašistična vlada posvetila vojaškim zadevam mnogo pažnje.

Leta 1914. je vojska štela 240.000 mož in 2400 častnikov v aktivni službi. Te številke se niso do leta 1926. bistveno spremenile. Število orožnikov pa, ki jih je bilo leta 1914. 25.000 je sedaj narastlo na 65.000. Kolonijalne čete ki so štele 10.000 mož so bile ojačene tako da štejejo sedaj 50.000 mož. Poleg tega pa je fašistična vlada ustanovila še nove vojaške organizacije, kakor na primer aeronavtiko, ki šteje 18.000 mož, in fašistično milico, katera razpolaga z 200 do 250.000 mož, ki jih režim lahko takoj mobilizira. Tudi sedanja italijanska vojna mornarica s svojimi 48.000 možmi je mnogo pridobila na moči v primeru z onimi iz leta 1924. Kar se tonaže tiče, je italijanska vojna mornarica močnejša od francoske. Aeronavtika razpolaga že sedaj s 1200 letali in 100 eskadrilami. Tekom dveh let pa bo imela že 2000 letal in zrakoplovov ter 180 eskadril.

Italija nadaljuje «Liberte» pa se ne zadovoljuje samo s številom bojevnikov in z njihovo moralno silo, marveč posveča svojo pažnjo tudi izbiri vojnega materijala. Poljsko topništvo, ki je oboroženo s francoskimi topovi od 75 mm, je brezhibno. Nov materijal za težko in poljsko topništvo se sedaj preskuša. V Italiji sedaj tudi preskušajo nov tip strojne puške za pehoto. Francoski list razpravlja nato o razpoloženju, ki vlada v italijanski vojski in ugotavlja, da je to razpoloženje neprimerno boljše, nego je bilo svojčas. Končno naglaša «Liberte» da Italija v svoji zemlji nima sirovin, kar bi se v slučaju vojne hudo pogrešalo.

Rim, 23. decembra (pr.) Naučni minister je izdal naredbo, da mora biti v vseh uradnih aktih poleg običajne letnice tudi letnica fašistične ere.

Rim, 23. decembra (pr.) Vlada je odredila, da ima glavni tajnik fašistične stranke pri vseh oficijelnih ceremonijah in tudi na dvoru prednost pred poslaniki in drugimi diplomatskimi zastopniki. Tajnik ima odslej naslov ekscelence.

Rim, 23. decembra (pr.) Kakor poroča «Popolo di Roma» namerava rimska prefektura zapreti vse nočne lokale.

Vznemirjenje v Nemčiji

Berlin, 23. decembra (be.) Ker francosko državno pravdništvo ni zahtevalo revizije laudaunskega procesa, je postala oprostilna razsodba podporočnika Rouzie ja pravomočna.

Berlin, 23. decembra (pr.) Zunanji minister dr. Stresemann je sprejel francoskega poslanika Margerija in mu sporočil, da je politika sporazuma v nevarnosti, ako se ne revidira laudaunski proces.

Berlin, 23. decembra (be.) Vlada dobiva iz vseh krajev Nemčije spomenice raznih organizacij, ki zahtevajo, da mora vlada z vso energijo zastopati nemško stališče glede oprostilne razsodbe v Laudau. Nekatere korporacije zahtevajo celo oprostitev locarnske politike.

Pariz, 23. decembra (be.) «Quotidien» pише proti izidu procesa in meni, da francoska vlada na noben način ne bo odobrila razsodbe. Skoraj gotovo je, da bodo obsojeni Nemci pomiloščeni.

Germersheim, 23. decembra (be.) Francoski komandant je izdal posebne odredbe za varstvo oproščenega podporočnika Rouzierja.

Zbližanje med Anglijo in Nemčijo

London, 23. decembra, d. Na čast dosedanjemu nemškemu zastopniku v Londonu Dufour-Feronceu, ki je imenovan za generalnega podtajnika Društva narodov in se odpravlja na pot v Ženevo, je bil snoči prirejen banket, ki so se ga udeležili odlični politiki. Generalni podtajnik in avstrijski poslanik Franckenstein sta imela častni mesti poleg predsednika banketa O' Connorja, takozvanega očeta spodnje zbornice Baldwin, Lloyd George, Snowden in Macdonald so se oprostili v prisrčnih pismih, da se ne morejo udeležiti banketa. O' Connor je imel napitnico, v kateri je proslavljal Dufour-Feroncea in dejal, da vlada na banketu duh Locarna in da upa, da pomenja novo razdobje v nemško-angleških odnošajih. Dufour-Feronce je v svoji zahvali naglašal znatno zboljšanje v odnošajih skoraj med vsemi državami, zlasti pa med Anglijo in Nemčijo, ki se bodo, kakor je trdno verjen, v bodoče še bolj poglobili in učvrstili. Banketa se je udeležilo tudi mnogo zastopnikov finance med drugimi guverner Angleške banke Montagu Norman.

Anglija podpira kitajski nacijonalizem

Zanimive Vanderveldeve izjave.

London, 23. decembra (lo.) O spomenici angleške vlade, ki je bila predana 18. t. m. v proučevanje velesilom, je prišlo povodom interpelacije na belgijskega zunanjega ministra Vanderveldeja o političnem položaju na Kitajskem do živahne razprave. Vandervelde je odgovoril, da so se povodom zadnjih razprav v Ženevi izjavile vse zainteresirane velesile na Kitajskem proti vsaki politiki vmešavanja v kitajske notranje razmere. Vsebina angleške spomenice je bila že priobčena belgijski vladi. «Ne morem vam dati» je nadaljeval Vandervelde, «nikakih natančnejših podatkov o vsebini note, toda predlogi kažejo, da je angleška vlada prežeta z duhom mirovne in konciljantne politike in da želi podpirati kitajske nacijonalne aspiracije. Anglija apelira na solidarnost drugih držav ne z namenom, da ostanejo v veljavi sedanje pogodbe, ampak da se revidirajo in spravijo v sklad z upravičenimi zahtevami naroda, ki hoče, da se ravna ž njim kot s suverenom in enakopravnim narodom.» «Prepričan sem,» je zaključil Vandervelde, «da plemeniti apel angleške vlade ne ostane brez odziva».

Umik španskega diktatorja

London, 23. decembra (pr.) Po zanesljivih informacijah iz Madrida je diktator Primo de Rivera pristal na predloge kralja Alfonza. Vlado sestavi general Berenguer, Primo de Rivera pa se umakne iz političnega življenja.

Nemška vladna kriza

Berlin, 23. decembra, d. Eden vodilnih politikov, ki stoji blizu odstopivšemu kabinetu, je dejal, da se trenotno še ne da reči, kako se bo vladna kriza rešila. Odločitev je najprej odvisna od stališča predsednika republike Hindenburga, ki je zadnje čase postal precej samostojen in se vživel v politiko. Vsakdo, ki je prišel s predsednikom te dni v dotiko, je moral dobiti vtis, da ima Hindenburg določen načrt, vendar doslej ni nikomur o tem govoril. Zato je bila psihološka napaka socijalnih demokratov, da so potom svojega voditelja Scheidemanna tako ostro nastopili proti narodni brambi.

Položaj v Litvi

Kovno, 23. decembra. (pr.) V državi vlada mir in red. Danes so izšli prvič opozicijonalni listi. «Lituw» zatrjuje, da je prejšnja vlada sama nameravala izvesti prevrat in aretirati vse opozicijonalne voditelje, med njimi tudi Smetono. Policijsko ravnateljstvo v Klajpedi je odredilo, da morajo vsi meščani v 48 urah izročiti vse orožje.

Borba francoskih uradnikov za povišanje plač

Pariz, 23. decembra, s. Kongres francoskih uradniških strokovnih organizacij, ki zaseda že tri dni, je sprejel resolucijo, ki grozi z vsemi akcijskimi sklepi, tudi s splošno stavko, ako vlada ne bi dovolila povišanja plač. Kongres bo najbrže še na tem zasedanju sklenil svoj pristop k splošni zvezi strokovnih organizacij.

Nova vohunska afera na Poljskem

Katowice, 23. decembra (pr.) Politična policija je prijela vohunsko organizacijo, ki jo je baje vodil član nemško-poljske mešane komisije Bukaschek. Ker je ta mož eksteritorialen, ga policija ni smela prijeti. Poljsko časopisje zatrjuje, da bo izid preiskave naravnost senzacija, a se ga zaenkrat še drži tajno.

Maščevanje varane dijakinje

Pariz, 23. decembra (be.) Devetnajstletna dijakinja Saintyves iz ugledne rodbine je prerezala vrat svojemu zaročencu poročniku Cazenaveu, ker jo je hotel zapustiti.

Skladatelj Gilbert v konkurzu

Potsdam, 23. decembra. (pr.) Sodišče je razglasilo konkurz nad imovino skladatelja Jeana Gilberta, ki je spravil v svojo odvisnost več gledališč v Berlinu, Draždanih, Dunaju, Frankfurtu, Mannheimu in Hamburgu in skušal doseči monopol na operetnem tržišču. Gilbert je oškodoval mnogo gledališč, umetnikov in dobaviteljev.

Nesreča na Črnem morju

Sofija, 23. decembra. (pr.) Ob velikem viharju na Črnem morju se je potopilo več manjših bark in parnik Kavkasus. Od 60 potnikov jih je utonilo 49.

Zrakoplovna nesreča

Newyork, 23. decembra. (pr.) Pri Ramtoulu v državi Indiani sta trčila skupaj 500 metrov visoko dva ameriška vojaška aeroplana in treščila na tla. Vsi štirje letalci so mrtvi.

Velik sneg v Nemčiji

Berlin, 23. decembra. (be.) Po vsej severni Nemčiji je zavladal hud mraz. Na severnem Pruskem kaže toplomer nad 15 stopinj pod ničlo. Večina pruskega ozemlja je pokrita s snegom.

Dokument partizanske nasilnosti

Kako minister trgovine utemeljuje razpust Zbornice. — Kriva je njegova lastna — volilna komisija in pa čez 40 let stara razsodba avstrijskega upravnega sodišča.

Urad Zbornice za trgovino, obrt in industrijo je včeraj prejel odlok ministra za trgovino, s katerim se utemeljuje razpust novoizvoljene, a še ne konstituirane Zbornice.

Minister pravi, da je ministerijelna komisija, ki jo je postavil za pregled volitev, našla sledeče nepravilnosti:

1.) Volilna komisija ni ustanovila števila po pošti došlih volilnih pošiljk na temelju seznama, v katerega so vpisane prispele volilne pošiljke po rednih številkah.

2.) Volilna komisija se ni striktno držala odredbe čl. 12. volilne uredbe o vodstvu seznama volilcev, v katerega se morejo po vrsti glasovanja in odpiranja volilnih pošiljk vpisovati volilci, ampak je namesto vpisovanja zlagala in vezala legitimacije ter jih označevala s tekočimi številkami.

3.) Volilna komisija bi morala z smislu čl. 14. volilne uredbe primerjati oddane glasove s številom volilcev in šele potem pričeti odpirati ovoje z glasovnicami. Iz zapisnika volilne komisije ni razvidno, da se je tako napravilo.

4.) Pri poizkusnem štetju dne 24. septembra 1925. ni volilna komisija v redu izvedla kontrolnega štetja v I., II. in v polovici III. kategorije obrtnega odseka, ampak je neovrženo pustila domnevo, da je bilo kaj podtaknjeno.

5.) Volilna komisija je izvršila sktrutinij dvakrat, vsakokrat z drugačnim uspehom, a ni v zapisnikih pojasnila razlogov za nastale razlike.

6.) V I. kategoriji trgovskega odseka je ob drugem skrutiniju bila razveljavljena ena glasovnica z žigom 6. septembra 1926., katere se ob prvem skrutiniju ni opazilo. Naknadna konstatacija neveljavnosti ene glasovnice more opravičiti sumnjo, da je izvršena naknadno kakšna nedopustna manipulacija, s katero je napravljen en glas neveljaven.

7.) Zapisniki volilne komisije so se vodili osobito glede skrutinija sumarno.

Predložen mi materijal o nedopustni agitaciji ter o nedopustnem zbiranju legitimacij in glasovnic in o skupnem poašiljanju volilni komisiji po predstavnikih stanovske kandidatne liste ministru zadostuje za konstatacijo, da se je v volilni borbi porabljalo nedopustna sredstva.

Sklicajoč se na navedene nepravilnosti, ki so mogle vplivati i na sam izid volitev in sklicujoč se na paragraf 23. avstr. zakona o zbornicah z dne 29 junija 1868., drž. zak. št. 85 ter na odločbo Upravnega sodišča od 28. maja 1885. ter na čl. 8. Uredbe o organizaciji ministrstva trgovine in industrije je minister trgovine odločil:

1.) da se razpusti novoizvoljeno Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani,

2.) da se postavi za komisarja zbornice Ivan Jelačin, predsednik zbornice v Ljubljani, a za njegovega namestnika Ivan Ogrin, podpredsednik zbornice, ki takoj prevzame svojo dolžnost.

3.) da se za zbornico razpišejo nove volitve, ki se morajo izvesti v roku, določenem v čl. 21. volilne uredbe.

•

K tej naravnost perpleksni argumentaciji nečuvenega odloka za danes le dve, tri ugotovitve:

Minister se sklicuje v glavnem na formalne «nepravilnosti» volilne komisije. Ta komisija pa je v glavnem od njega postavljena, na čelu ji je bil neodvisen, od vsakega kot skrajno korekten priznan sodnik, in komisija je vse te «nepravilnosti», ki so pa v stvari le tehnična poenostavljenja njenega dela solidarno vršila. Minister sedaj razpušča zbornico radi dozdevnih pogrešk svojega lastnega organa, a istočasno postavlja dva člana te komisije gg. Jelačina in Ogrina ki sta seveda soodgovorna za dozdevne nepravilnosti, za komisarja razpuščene Zbornice!

Če je komisija zagrešila formalne nepravilnosti (v resnici so vse te nepravilnosti umetno skonstruirane!) zakaj jo minister ne kliče na odgovornost? Zakaj kaznuje slovensko industrijo, obrt in trgovino?

Še drznejše pa je sklicevanje na volilne nepravilnosti. Brez vsakega dokaza smatra minister da so iz trte izvite «pritožbe» iz okolice gg. Jelačina in Ogrina utemeljene. Dosedaj ni bil objektivno, t. j. potom preiskave dognan niti eden slučaj volilnih zlorab, minister pa se nanje sklicuje!

Toda dobro: če je vse to res, kar minister navaja, zakaj pa potem volitev ni razveljavil? Zakaj ne pove, kaj mu je predložila od njega samega postavljena preiskovalna komisija? Minister si volitev ni upal razveljaviti, ker bi bilo pri pritožbenem postopanju prišlo na dan, da je njegova lastna komisija se uverila, da ni nobenega tehtnega razloga za razveljavljenje volitev!

Zato je minister posegel po neki čez 40 let stari razsodbi avstrijskega upravnega sodišča, ki je v bogve kakšnem konkretnem primeru odobrila razpust neke trgovske zbornice ter je, ker volitev ni mogel razveljaviti, nasilno razgnal novo Zbornico! S tem korakom je pa seveda le priznal, da vsa njegova argumentacija glede nepravilnosti volitev ne drži!

Da se kurijoznost izpelje do kraja, je minister postavil Zbornici še komisarja, kar je v protislovju z obstoječim zakonom.

Ogorčenje slovenskega privrednega sveta bo kakor vihar odneslo nečuveno odredbo in oba gospoda komisarja.

Mariborska sramota klerikalne stranke

Krepak odgovor klubov SDS, NSS in SKS na pismo župana Leskovarja.

Maribor 23. decembra.

Občinski klubi SDS, NSS in SKS so danes poslali županu dr. Leskovarju sledeče pismo:

Gospod župan! Na Vaš cenjeni dopis 21. decembra in z ozirom na Vaša izvajanja v občinski posvetovalnici 20. decembra čast nam je Vam sledeče sporočiti: Sporazum, na katerega so se zedinile naše stranke 18. marca 1924. je bil sklenjen v to svrho, da koalirane stranke stvorijo za občinske volitve v Mariboru l. 1924. enoten blok. Cilj tega bloka pa je bil, da prevzame tako ustanovljeni Narodni blok vodstvo poslov mariborske mestne občine v svoje roke z namenom, utrditi jugoslovenski značaj mesta. Koalicija s katero je bil ustvarjen Narodni blok, je tedaj bila ustvarjena predvsem zato, da se utrdi narodni značaj Maribora. Afirmacija narodne misli v Mariboru je bila povod koaliciji. Če pravite, da so ostale koalirane stranke dobile večje število mandatov le vsled koalicije z SLS, Vam moramo odgovoriti, da ima SLS v občinskem svetu njeno moč daleko presegajoče število mandatarjev tudi radi tega, ker je bila koalirana z našimi strankami. Le koalicija Narodnega bloka je izvojevala dve tretjini presegajočo večino v občinskem svetu. Za narodnega župana mesta Maribor ste bili izvoljeni od Narodnega bloka, kot njega predstavitelj. Vi niste župan SLS ampak župan mesta po volji Narodnega bloka. Kako morete spraviti v sklad obvezo našega sporazuma, da skrbite kot prvi predstavnik Narodnega bloka v mestni občini za utrditev jugoslovenskega značaja mesta, z dejstvom, da kandidirate istočasno skupno s predstavnikom nemške stranke, proti kateri smo skupno ustanovili Narodni blok in je vendar očitni namen te koalicije omogočiti, da bi bilo mesto Maribor zastopano v oblastni skupščini tudi po reprezentantu nemške stranke, ki bi sicer ne imela nobenega izgleda za izvolitev lastnega kandidata? In tak kompromis ste sklepali v času, ko vlada na mestnem magistratu Narodni blok. Tudi mi priznavamo vsakemu lojalnemu Nemcu v naši državi vse državljanske pravice. Ne moremo pa priznati v mariborski oblasti sporadično naseljenim Nemcem njihove plemenske stranke. To kar smo hoteli z Narodnim blokom zbrisati, ste z Vašim kompromisom afirmirali. Vaše trditve da se je ena ali druga naših strank družila pri volitvah z Nemci, ki v večini slučajev tatere skušate navesti kot opravičilo za Vaše korake, sploh ne odgovarjajo dejstvu, ne moremo vzeti za resno. Če bi bila tudi ena ali druga naših strank pri kakih volitvah vzela na svojo listo kakega lojalnega Nemca, bi bila s tem le konsekventno našim načelom ravnala, da naj Nemci pri nas ne nastopajo kot plemenska enota, ampak da se naj pridružijo svojim svetovnim naziranjem odgovarjajoče državnim strankam. Vi pa ste sklenili kompromis z nemško stranko in kandidirate v Mariboru skupno s predstavnikom te nemške stranke proti strankam, s katerimi imate sklenjen sporazum za Nar. blok, ki strjuje jugoslovenski značaj mesta.

Če smo Vam sporočili, da se v protest proti takemu početju od Vas za 20. do 23. t. m. sklicane občinske seje ne udeležimo, nismo s tem kršili sporazuma in odločno odklanjamo Vaše iluzije na našo častno besedo. Vprašamo pa Vas, kako spravljate v sklad naš poslovnik z namenom Narodnega bloka, utrditi jugoslovenski značaj mesta, z Vašo koalicijo z nemško stranko in s kandidaturo predstavnika nemškega društva v Mariboru na Vaši listi? Vprašanja, ki jih stavite na nas glede izvedbe komunalnega programa, bi si bili morali predvsem vi sami kot mestni župan postaviti, predno ste napravili usodepolni korak zveze z nemškim društvom. Kot igračkanje z narodnimi interesi mesta Maribora — da se poslužimo Vašega izraza — moramo smatrati Vaš poskus oškodovati z Vami koalirane stranke v Narod. bloku za mandat v res le gospodarskim interesom služeči oblastni skupščini v korist nemški stranki, računajoč, da bodo tako izigrane stranke brez vsakega protesta vzele Vaše s temeljnimi načeli Narodnega bloka v navzkriž ju stoječe ravnanje v vednost. Ugotavljamo, da ste z Vašim neupravičenim in neutemeljenim izpadom proti našim strankam, ki Vam kot mandatarju Narodnega bloka nikakor ne pristojajo, po Vas v občinskem svetu ustvarjeno situacijo le poslabšali.

Končno Vas obveščamo, da bo o situaciji v občinskem svetu razpravljala eksekutiva Narodnega bloka na seji, ki je bomo v najkrajšem času sklicali.

Z odličnim spoštovanjem za klub občinskih svetnikov NSS in SKS: Ferdo Dobravc l. r., dr. Rihard Paninger l. r. — za klub občinskih svetnikov SDS: dr. Franjo Lipold, l. r.

Izjava podžupana dr. Lipolda

Danes popoldne sem prejel od župana dr. Leskovarja dopis, naslovljen na mene za klub SDS v mariborskem občinskem svetu, na katerega moram takoj reagirati, ker župan, ki na občinski klub naslovljena pisma objavlja v »Slovencu«, očividno računa z dejstvom, da bomo preko praznikov brez listov in tako brez možnosti v javnosti odgovarjati.

Župan dr. Leskovar trdi, da ni res, da bi bila SLS sklenila s političnim društvom za Nemce v Sloveniji kakoršenkoli pakt, ampak da se je le krajevna organizacija SLS za mesto Maribor dogovorila z dr. Mühleisenom za skupen nastop pri volitvah v oblastno skupščino. Da bo jasneje, je treba opozoriti, da je »Slovenec«, ki je objavil prvič listo za mesto Maribor, navedel, da kandidirajo skupaj SLS, NRS in NGS, to je nemška gospodarska stranka. »Cillier Zeitung« izrecno razglaša komunike, da je kompromis sklenila »Partei der Deutschen« in da ji je po dogovoru mandat zasiguran. Dr. Leskovar nadalje trdi, da je SDS za oblastne volitve sondirala pripravljenost Nemcev za skupen nastop in se pri tem sklicuje na razgovor med menoj in gg. Pfrimerjem in Glaserjem. Z gg. Pfrimerjem in Glaserjem sem že ponovnokrat govoril, saj sedimo skupaj v občinskem svetu in v finančnem odboru. Smešna pa je trditev, da da bi bil pri teh gospodih sondiral pripravljenost Nemcev za skupen nastop. Po neki seji finančnega odbora sem res z ozirom na veliko večino v Maribora povsem neverjetne govorice, da gredo za oblastne volitve klerikalci in Nemci skupaj, začudeno vprašal g. Pfrimerja, če je to res. G. Pfrimer je prav dobro čutil, da nisem ničesar sondiral, temveč kvečjemu zbadal, ker je v zadregi rekel, da še niso nič sklepali. Jaz sem se nasmehnil in odšel. Takih zbadljivih vprašanj so one dni mariborski »svobodomiselni« Nemci pač morali marsikje poslušati. Z enakim vprašanjem sem spravil v zadrego tudi klerikalce, pa vendar ne bo g. dr. Leskovar trdil, da sem tudi pri njih »sondiral pripravljenost za skupen nastop«. Tudi taka smešna zavijanja ne bodo pomagala klerikalcem preko naših konstatacij.

Maribor, 23. decembra 1926.

Dr. Franjo Lipold, l. r.

Vprašanje Slavenske banke

Kratek pregleden načrt o možnosti njene mirne poravnave.

Slavenska banka d. d. s centralo v Zagrebu je bila z ozirom na visokost glavnice (100 milijonov dinarjev) in vlog eden največjih domačih bančnih zavodov Jugoslavije. V letu 1924 je prišel ta zavod v težkoče: odpisalo se je 40 milijonov delniške glavnice in celo rezerva. — Operacija ni uspela. — Dne 24 septembra 1926 je bil otvorjen predstečaj, nastopila so pogajanja za mirno likvidacijo banke, ki se vlečejo brez vidnih znakov na zunaj ob nestrpnosti vlagateljev mesec za mesecem naprej. To stanje ni vzdržljivo, treba je jasnega načrta za sanacijo in sodelovanja javnosti, v kolikor je to mogoče. Tud. vpitje po krivcih ni glavno, ampak glavno je, da se reši kar se rešiti da, sporedno pa naj se ugotovijo krivci, ki so za škodo odgovorni.

Prvi predpogoj uspešne likvidacije je ta, da se prepreči konkurz. Vsak konkurz ima za posledico še večje razvrednotenje vseh vrednosti. — Posledica neokrnjenega konkurznega postopanja so pri tako velikem konkurzu polomi dolžnikov, kar se mora na vsak način preprečiti. Stroški konkurza bi požrli velikanske vsote, ki se na ta način odtegnejo upnikom. Konkurz bi se vlekel — glej Glavno posojilnico v Ljubljani — nedogledna leta. Predstečaj naj ostane, če ga že ni mogoče odpraviti z umaknitvijo tozadevnih predlogov.

Drugi po mojem mnenju sele upravičen zahtevek je vladno posredovanje in vladna pomoč. Največkrat je vpitje po vladnem posredovanju in po vladni pomoči nesmiselno. Tak zahtevek tudi jaz zavračam, ako gre več ali manj za dozdevne katastrofe. Čisto drugačen položaj je tukaj. Vladno posredovanje je potrebno, ker gre za ponašanje in odgovornost inozemskih zavodov (Länderbanka); le vlada ima možnost privesti zadevo do uspešnega konca. Vlada se je tega zavedala in se je v precelšnji meri na sanacijskem delu udeležila, četudi bo treba ukreniti še marsikaj drugega, kakor so do sedaj storili njeni organi. Še bolj je potrebna vladna gmotna pomoč. Na avstrijsko republiko gledamo kakor veliki na malega. In vendar je bila ravno avstrijska vlada, ki je s svojim posredovanjem in s svojo gmotno pomočjo srečno preprečila najhujše posledice poloma Centralne banke nemških hranilnic, zavedaloč se, da gre za velike gospodarske interese, katere je treba čuvati. Enako je pri Slavenski banki. Katastrofa je zadela velik del naše države, posebno slovenske in hrvatske pokrajine, kar že samo na sebi opravičuje zahtevo vladne pomoči. Gre za razmeroma velike vsote (nad 100 milijonov) in za večinoma male ljudi, ki so si vložen denar od ust pritrgali, da bi imeli za starost malo rezervo. Gre za pokrajine, ki so bile vrhu tega leta 1926 po opetovanih vremenskih katastrofah zelo hudo prizadete. Tudi v slučaju Slavenske banke je njena neoporečna dolžnost, podpreti v izdatni meri sanacijo ne samo s posredovanjem, ampak tudi z gotovino. Dolžnost vseh javnih zastopnikov je zahtevati tako pomoč, brez razlike strankarske pripadnosti, ker je zadeva čisto gospodarskega značaja in so pristaši in zavodi vseh strank prizadeti. »Ima vremena« tukaj ni na mestu, hitra pomoč edino zaleže. Iz stališča očuvanja ugleda našega denarstva in kredita na zunaj je vlada dolžna doprinesti tudi gmotne žrtve.

Slavenski banki se mora zasigurati in izplačati potom Narodne banke ali potom organizacije velikih bank pod državnim jamstvom predujem v to svrho, da se lahko izplača na račun vlog takoj večji predujem (50 odstotkov). Kapitali, naloženi pri Slavenski banki, so postali vsled otvoritve predstečajnega postopka nelikvidni. To dejstvo poostruje gospodarsko krizo, ki je v slovenskih in hrvatskih pokrajinah že itak tako močna, da duši in onemogoča vsak gospodarski razvoj ter ubija sicer dobre gospodarske eksistence. Vsled nelikvidnosti so prizadete v posebni meri hranilnice in kreditne zadruge. Tem se mora priskočiti na pomoč posebno ker je po stanju banke izplačilo 50odstotne kvote na račun vlog izvedljivo brez vsakega rizika. Zadostuje garancija, ako dotični zavod (Narodna banka) ali konzorcij zavodov, ki da kredit, odpošlje v Slavensko banko svojega zaupnika, ki bo likvidacijo banke strogo nadzoroval in brez katerega se ne sme nič važnejšega podvzeti.

Da se predstoječi silno važen in nujen postulat izvede, je treba, da vzame likvidacijo v roke ali kak močan denarni zavod. — Če tak aranžma ni mogoč, pa reorganizirani upravni svet Slavenske banke.

Organizacija bank se mi zdi zelo slaba ker bi se sicer ne moglo zgoditi, da se niti ena banka ni mogla odločiti k sodelovanju pri likvidaciji.

Organizacija likvidacije pa je izvedljiva tudi tako da se preosnuje Upravni svet Slavenske banke ki, kolikor je meni znano, ni popoln in ne deluje, ker se vsled kaznjive malomarnosti vsi upravni svetniki dela v bančnem vodstvu ne udeležujejo in si s tem nakopljejo še večjo moralno in gmotno odgovornost. Upravni sveta treba izpopolniti iz vrst upnikov. Upniški odbori nimajo zakonite podlage, ker ni otvorjen stečaj. Zakonito, odnosno po statutih Slavenske banke predvideno zastopstvo dobi upništvo le s tem, da se izvolijo glavni zastopniki upnikov v Upravni svet. Ti nanovo vstopivši upravni svetniki iz vrst upnikov ne bi prevzeli nobene odgovornosti za sedanje stanje in za dosedanje delo v Slavenski banki, bi pa s svojim delom omogočili izvedbo likvidacije v korist upnikom. Ta Upravni svet naj vodi likvidacijo kot vrhovni organ ob sodelovanju državnega nadzorstvenega organa in ob sodelovanju zaupnikov one banke, ki bi dala Slavenski banki za izplačilo delne kvote potreben predujem. Pri posameznih podružnicah naj vodi likvidacijo en za to usposobljeni uradnik Slavenske banke s sodelovanjem sosveta, izvoljenega od Upravnega sveta Slavenske banke iz vrst upništva. Taka organizacija likvidacije upošteva koristi upništva, upošteva pa tudi položaj dolžnikov Slavenske banke, ker bodo lokalni faktorji na sedežu posameznih podružnic sigurno skrbeli za to, da dolžniki kolikor mogoče brez škode za nje same svoje obveznosti nasproti banki izpolnijo. Vsaka brezobzirnost v izvedbi likvidacije se mora preprečiti.

Da se likvidacija naglo izvede in da čimprej izginejo sledovi poloma Slavenske banke, naj se prenese taktični sedež likvidacije v Ljubljano. Večina upništva je v slovenskih pokrajinah, večino poslov je imela Slavenska banka pri nas v mariborski in ljubljanski oblasti. Pri nas je sodstvo naglo in sigurno. Naši gospodarski delavci, ki bi se vpregli v to delo, so vztrajni in delavni, ne da bi hotel s tem odrekati drugim sposobnosti in delavoljnosti. Pri teh okolnostih je naravno in za likvidacijo velevažno, da se prenese torišče likvidacijskega dela v Ljubljano.

Pri likvidaciji je posebne važnosti dejstvo, da se postopanje čim bolj poenostavi. Zavira likvidacijo ogromno število malih vlagateljev - upnikov, katerih ni mogoče spraviti pod en klobuk. To se je pokazalo n. pr. v konkurzu Glavne posojilnice pri občnih zborih. — Treba najti pot, da se število upništva skrči na malo število. — Veliki upniki bi morali vsled tega ustanoviti lastno organizacijo, ki bi prevzela vloge malih vlagateljev Slavenske banke, ali pa bi morala Slavenska banke male vlagatelje z izplačilom njihovih vlog zadovoljiti, — če ne popolnoma, pa recimo s 75 %. — S tem postane večina malih upnikov desinteresirana, čaka potrpežljivo na ostanek svoje terjatve in omogoči miren potek likvidacije.

Sporedno s vsem tem likvidacijskim delom mora teči preiskava o vzrokih poloma in krivih. — Nekaterim je ta postulat prvi, kakor da bi bila likvidacija že izvršena, če se enega od krivcev obsodi.

Glavni namen izsledite krivcev ze mene ni kazenskega značaja, ampak je ta, da se dobi od krivcev odškodnina, povračilo škode. — Krivci naj pokrijejo primanjkljaj, ki ga pokaže likvidacija in to čimprej. Nedolžni, zaupljivi ter pošteni vlagači ne smejo izgubiti niti pare na korist onim, ki so s svojimi dejanji in opustitvami, z dobičkanosnimi transakcijami in z raznimi drugimi, posebno z valutnimi špekulacijami, zavod in vlagatelje oškodovali. Ako ne najdejo prizadeti sami toliko moralne moči v sebi, da bi se z upniki, odnosno z novim Upravnim svetom glede povrnitve škode pogodili, se jih bo moralo k temu prisiliti potom civilne in eventualno kazenske pravde. To važno delo naj vodijo z vso potrebno energijo vešči zastopniki s pomočjo reorganiziranega Upravnega sveta in državnega nadzorstva.

Zadeva mirne in uspešne likvidacije Slavenske banke je — še enkrat povdarjam — nujna in nad vse važna za celo naše gospodarstvo. Na vladi, na Upravnem svetu Slavenske banke in na upnikih je, da se likvidacija s čim manjšo škodo za upnike čimprej izvede. Pot, ki sem jo naznačil v kratkih obrisih, ni nova in ne zahtevam zanjo kakega patenta, potrebno pa je, da si jo znova v celoti predočimo. Upništvu pa priporočam mirno kri in nekaj potrpežljivosti, ker se velika stvar ne da v enem dnevu in mesecu izvesti, in ker se s prenagljenimi koraki položaj poslabša, ne pa izboljša. — Nekateri člani Upravnega sveta Slavenske banke imajo najboljšo voljo izvesti sanacijo. Sanacija in likvidacija se bo uspešno izvedla, o tem ni dvoma, ako vsak stori svojo dolžnost. — Pesimizem, nervoznost, beganje javnosti ni na mestu, ker se s pesimizmom, nervoznostjo in beganjem še nikdar ni ničesar koristnega ustvarilo.

Dr. Božič — Celje

*

Odstavljen komisar Slavenske banke

Beograd, 23 decembra p. Trgovinski minister dr. Karjač je danes podpisal odlok, s katerim se odstavljajo dosedanji komisarji, ki so upravljali posle Slavenske banke, Srpske banke in Banke in štedionice za Primorje. Na njihovo mesto je imenoval odbore upnikov, ki bodo pripravljali likvidacijo teh zavodov, dokler se ne donese zakon o prisilni poravnavi.

Politične beležke

Izjava

Podpisani pristaš NSS izjavljam, da gospod Jakob Soštrak nima nobene pravice agitirati pod firmo dosedanjega predsednika kr. org NSS Vodstvo NSS je namreč tako v ljubljanski kakor tudi v mariborski oblasti sklenilo kompromis s SDS za skupno nastopanje pri volitvah v oblastne skupščine. Niti govora ne more biti, da bi pristaši NSS podpirali radikale, za katere agitira g. Soštrak. Svarim vse pristaše, naj mu ne nasedejo in se brezpogojno pokore disciplini stranke. Sedaj se bo namreč pokazalo, kdo je res pravi pripadnik našega pokreta in kdo je pravi naprednjak.

Žiri, 22. decembra 1926.

JOŽE VONČINA, nar. socijalist.

Protestna akcija obrtništva, trgovine in industrije

Z vseh strani dežele nam prihajajo poročila o velikem ogorčenju, ki je nastalo radi Krajačevega razpusta Zbornice za trgovino obrt in industrijo v prizadetih krogih, pa tudi pri vseh ostalih, ki imajo še smisla za zakon in pravičnost. Primerjati Zbornico in njen razpust z razpustom kakega občinskega odbora, kjer se je pridno kradlo ali pa z razpusti, ki so izvršeni radi komunistične akcije na podlagi zakona o zaščiti države n. pr. tudi svoječasno ljubljanskega občinskega sveta, je povsem neupravičeno. Sicer pa, zakaj l. 1924, ko je bila SLS na vladi, ni razpisala volitev v Ljubljani? Zakaj pa se jih sedaj brani ista klika, ki stoji za razpustom Zbornice? Krajačev ukrep proti, še ne konstituirani Zbornici je frivolna igra z interesi pridobitnih slojev. Danes gre v tem oziru en glas: Dol s Pucljem, dol z Ravniharjem, dol z Ogrinom. V boj za stanovsko avtonomijo obrtnikov, trgovcev in industrijcev.

Za vero!

Po svojem starem običaju so tudi pred sedanjimi oblastnimi volitvami začeli zlorabljati klerikalci vero za svojo politično-strankarsko agitacijo. Zadnji »Domoljub« je poln fraz o nevarnosti, ki preti slovenskemu ljudstvu od strani brezvercev, svobodomislecev ter framazonov in o tem, da je SLS edina stranka, ki ima za osnovo svojega dela krščansko naziranje itd. itd. In vendar se v oblastnih skupščinah ne bodo reševala nobena versko-politična vprašanja, ki so po zakonu o oblastnih samoupravah izrecno izvzeta. Sklepalo se bo samo o gospodarskih in socialnih potrebah v okviru zakona. Menda se klerikalci dobro zavedalo, da ne morejo pri oblastnih volitvah agitirati s svojimi uspehi v parlamentu ne s svojim delom za oživotvorjenje oblastnih samouprav, zato pa se zatekajo k svojemu zadnjemu sredstvu — k zlorabljanju vere v politične namene. Mi smo seveda prepričani, da bodo radi te naše ugotovitve zopet vpili, da smo proti veri, prepričani pa smo tudi, da je naše ljudstvo že precej spoznalo, da ni vera v nevarnosti, ampak klerikalni mandati. Seveda je tudi gotovo, da bodo klerikalci po volitvah odločno zanikali, da so si prisleparili svoje mandate z zlorabljanjem vere.

Kaj pravi Nemci in kaj dr. Leskovar?

Glasilo nemške stranke »Deutsches Volksblatt« piše 22. t. m., da žive Nemci ob avstrijski in madžarski meji, na Štajerskem in o Prekmurju, tako raztreseni v mestih in trgih Slovenije, da bi se niti vragu ne posrečilo to razbito nemštvo politično tako združiti, da bi moglo število svojih glasov pri oblastnih volitvah v polni meri uveljaviti. To priznava oficijelno glasilo nemške stranke, dr. Leskovar pa zagovarja klerikalno-nemški kompromis na Štajerskem in kandidaturo dr. Mühleisna s trditvijo, da se je ž njim preprečil samostojni nastop nemške stranke ne samo v Mariboru, ampak po vsem Štajerskem. Dr. Leskovar naj nam sedaj pove, kaj bi nemška stranka dosegla, ako bi pri oblastnih volitvah nastopila samostojno? Pokazalo bi se samo to, kar priznava sam »Deutsches Volksblatt«. Dr. Leskovar je slab zagovornik svojega kompromisa z nemško stranko!

Kandidatska lista SDS za srez Krško

Pri objavi kandidatske liste SDS za srez Krško se je vrinila tiskovna pomota. Ime kandidata na 4. mestu se pravilno glasi: Josip Žnidaršič (ne Šnidaršič), posestnik, Studenec pri Krškem.

Iz Okrožnega tajništva SDS za Notranjsko.

V nedeljo, dne 26 decembra se vrše sledeči shodi: v Grahovem pri g. Krajcu ob 11 dopoldne po maši, v Cerknici pri gosp. Žumru ob 1 pop. in na Uncu pri g. Gnezdi ob 4 pop. — Na shodih govorita oblastni kandidat za Notranjsko posest. Valentin Poljanšek iz Žirov in oblastni tajnik dr. Rape. — Vabimo vse k čim večji udeležbi.

Kino Dvor

Svetovnoznani roman Lawa Wallace-ja

v 2 delih naenkrat 8 dejanj (4000 m)

Kino Dvor

Film, ki je stal 4.000.000 dolarjev! Režiser Fred Niblo. Film je izdelan deloma v **naravnih** barvah! Neprekosljive so scene: Zvezda repatica nad Betlehemom! Sužnji na galeri umirajo od žeje in trpljenja. Večerja pri šejku. Obrt lepe Egipčanke. V dolini gobavih pri Jeruzalemu. Jezus na Golgoti. Starodavni Jeruzalem pod rimskim jarmom. Sv. Triji kralji pred sinom Marije. Pomorska bitka med gusarji in Rimljani. Nepoznani Jud na dirkah v Antiohiji. **Med drugimi dirkajo štirje belci slovite lipicanske pasme, last bivšega avstrijskega cesarja.**

Najbolj dragoceni film v zgodovini kinematografije. Pri **predstavah** sodeluje pomnoženi lastni orkester, ki svira originalne nalašč za ta film komponirane skladbe! **Dvorana je svečano okrašena!**

Predstave: V božičnih praznikih dnevno **ob pol 11. dopoldne in ob tričetrt na 3, 5., 7. in četrt na 10 zvečer.**

Predprodaja vstopnic dnevno od 10. do 12. in od 2. dalje! Tudi že danes dobite vstopnice za jutri!

Kino „Ljubljanski dvor“. **Telefon 730.**

Naši kraji in ljudje

Otrokom svobode

To pismo vam pišemo mi, vaši mali bratje od Soče in Jadranskega morja. Prosimo vas, da teh vrstic ne zavržete, ampak jih preberete še enkrat in jih hranite. Nato jih preberite znova, da jih boste znali na pamet in jih povejte svojim staršem, da bodo tudi oni mislili na nas!

Zakaj, to mi hočemo, da vi mislite na nas in da ne pozabite na nas.

Vi ste svobodni, mi nismo svobodni. Vi imate očeta in mater, tudi mi imamo očeta in mater, toda naš oče in naša mati nista svobodna kot vaša. Vaša zemlja je lepa, tudi naša zemlja je lepa, toda naša zemlja ni svobodna kot je vaša.

Naše gore, naše reke, naši gaji, naše cvetice so žalostne, tudi ptice ne pojejo veselih pesmi. Zato, ker je naše srce žalostno, je vse žalostno. Le kadar se spomnimo, da ste si svobodni, postane veselo naše srce in kadar verujemo, da vi mislite na nas, takrat je naše srce še veselejše.

Opisali vam bomo, kako se nam godi.

Mi hodimo v šolo vsak dan, kakor hodite vi. Mati nas umije in počeše, da nam kave in kruha, kakor ga da vam in nas odpravi z lepo besedo na pot.

Ko stopimo v šolo, pride v razred učitelj, ki nam govori v takem jeziku, da ga ne razumemo. Ker ga ne razumemo, mu nič prav ne naredimo, zato je hud, mi pa nič ne vemo, zakaj se huduje. On hoče, da govorimo italijansko, mi pa znamo slovensko, ker smo Slovenci, učitelj pa ne zna slovensko, ker je Italijan. Kadar beremo, ne beremo prav, ker imamo samo italijanske čitanke in smo zato kaznovani. Kadar pišemo, ne pišemo nikoli prav, ker moramo pisati italijansko, a smo Slovenci, zato smo zopet kaznovani. Kadar nam učitelj pripoveduje pravljico, slišimo besede, a jih ne razumemo. Oh, kako je radi tega dolgočasno v šoli! Kako bi se radi učili, a se ne moremo!

Kadar molimo, tedaj moramo moliti po italijansko. Mi ne razumemo, kaj molimo.

Tako je, ker nismo svobodni.

Kako je pa pri vas?

In kadar smo prišli domov, smo dobili mater objokano in smo jo vprašali, kaj je. Ona ni odgovorila, ker je bila vsa solzna. Nato pa je povedala, da je oče izgubil službo, ker je Slovenec. Mi tega nismo razumeli in smo dejali, da mora kupiti šolski zvezek, da ne bomo kaznovani v šoli. Mati pa je dejala, da še za kruh in obleko ne bo denarja. Nam se je pa to čudno zdelo in bi bili radi vprašali očeta. Pa je bil tako tih in je mislil, da smo molčali.

Tako je pri nas, ker nismo svobodni.

Kako je pa pri vas?

V nedeljo popoldne so hoteli pri nas prirediti veselico. Cel mesec so se učili in tudi naši starejši bratje in sestre so bile zraven. Obljubili so tudi nam, da pojdemo gledat. O, kako smo se veselili! Bili smo pridni in celo sanjali smo o tem. Pa je prišel naš starejši brat domov in je bil hud. Vprašali smo ga, kaj se je zgodilo. Dejal je, da ne pustijo imeti veselice. «Kdo?» smo ga vprašali. «Italijani!» je odgovoril in je bil še bolj hud, da se ga nismo upali vprašati nič več.

Tako je, ker nismo svobodni.

Tisti večer smo šli žalostni spat. Preden smo zaspali, smo slišali našega brata, ki je pel z drugimi mladeniči pod oknom slovenske pesmi. Nato nismo slišali nič več. Ko smo zjutraj vstali, je mati zopet jokala. Povedala je, da so zaprli brata, ker je pel slovenske pesmi. Ko smo to slišali, smo jokali tudi mi.

Tako je pri nas . . .

In pri vas, kako je? — Ali vam je prinesel kaj Miklavž? Mi smo mu nastavili čevlje in nam je prinesel malo, malo. Naš oče nima službe, je dejala mati. Druga leta smo šli na Miklavžev večer v Društveni dom, kamor je prišel sveti Miklavž z angeli in parkeljni in nam je prinesel obilo lepih reči. Letos so Društveni dom zaprli in niso pustili Miklavža vanj. Tudi božičnice, na kateri smo lani dobili v dar obleko in obuvalo, ni bilo. Zato smo žalostni.

Dragi otroci, ki ste v svobodi, tako gotovo ni pri vas. Naši starši nas imajo radi, a Italijani ne puste, da nam pripravijo veselje. Naša mati nas zbere okrog sebe in nam pripoveduje pravljice. Njo razumemo vse, ker govori slovensko, učitelja ne razumemo, ker govori italijansko. Nato vzame naša mati slovensko čitanko in nas uči bratj lepe zgodbice, ali pa bere sestra iz knjig in mi poslušamo.

Tako zelo lepi so ti večeri! Tako lepo nam je pri starših, ki nas ljubijo in jih razumemo, vse drugo je žalostno in grdo, ker nam manjka svoboda.

Mi vas zavidamo. In želimo, da bi tudi mi dobili učitelja, ki bi slovensko govoril z nami, in da bi smeli na veselice in da bi smeli slovensko peti in da bi odprli Društveni dom svetemu Miklavžu in božiču. Ker pa vsega tega nimamo, vas prosimo, da mislite na nas in povejte tudi svojim staršem, kaj vam pišemo, da tudi oni ne pozabijo na nas.

Le če ne boste pozabili na nas, bomo dobili, kar želimo. Že ob sami misli na to smo veseli. Do tedaj pa vam obljubimo, da ne bomo pozabili na vas v svobodi in ne slovenske govorice, zakaj če bi to pozabili, bi ne bili več vaši bratje in sestre.

Prejmite prisrčne pozdrave in voščila!

Jožek Jeram
in drugi otroci od Soče in Jadranskega morja.

Kongresni trg v Ljubljani z gozdičem božičnih drevesc

Božič v gozdu

Lepa je nocoj vsa narava, toda najlepši je spavajoči gozd, ki ga je vetrič lahno predramil. Vrhovi jelk in smrek, ki jih je uspavajoči sneg pritisnil v tesen objem in so si šepetali božično bajko, so se stresli in mehka od lune posrebrena prašina je zaropotala na tla.

Vse je tiho in nocojšnjo noč se ne sliši vikanje sove in ne zateglo lajanje lisjaka, ki je par noči preje begal plašljivega zajca in strahopetne ptice. Tupatam prihajajo oddaleč glasovi vaškega kužona, ki laja in cvili in je nezadovoljen, da mora biti privezan in zmrzovati v nezakurjeni gajbici, dočim se je vse drugo skrilo pred gospodujočim mrazom.

Zamajalo se je grmičevje, otreslo snega in dolge šibe, ki jih je pripognil k tlom debeli sneg ter so zapirale ozko gozdno stezco, so se vzravnale. Iz grmičevja je stopila srna in postala. Obrača dolge uhlje in prisluškuje, dviga glavico ter voha na vse strani, ako morda veter ne prinese kaj sumljivega. Od daleč se sliši votel pok, toda to je ne moti, dobro razločuje, da je počilo daleč od gozda, pri vasici, kjer praznujejo rojstvo Gospodovo. Ker ni občutila nikake nevarnosti, gre naprej, za njo pa cela njena družina, njen letošnji in lanski naraščaj s svojimi prijatelji, znanci in znankami. Osem jih je, ki neslišno gazijo do trupla jim segajoči sneg. Vsi zaupajo izkušenj voditeljici, stari srni, le navihanec srnjak, kateremu diči glavo že novo kosmato, v zadnjih dneh vzrastlo rogovje, nekoliko zaostaja. Pot jih vodi pod mogočno, sredi golega bukovja samujočo smreko, na kateri se iskri v mesečini milijon ledenih svečic in je pod njo pripravil lovec božična darila.

V jasli jim je nasul popoldne repo, peso in malo ovsa, v lestvico nad jasli pa naložil seno; v bližini je obesil nekaj omevja, ki je posebna slaščica za srnjad. Dospevši na krmišče, najdejo srne drugo družbo, ki se je že navečerjala in počiva v snegu. Ta družba pa ni tako srečna, prišla je iz sosednjega lovišča, kjer niso imeli njih gospodarji srca za ubogo divjad. V poletju, ko se je srnjad lahko očuvala, je niso zasledovali, pač pa v snegu sleherno nedeljo in so še na dan pred svetim dnevom spustili za njo divje brake. Najmlajšega, ki je komaj gazil sneg, so obstrelili in se je daleč razlegalo obupno ječanje, ko so ga prijeli lovski psi; staro srno so ranili in bo težko prebila božično noč.

Tudi dolgouhi zajec je pripuhal na krmišče, ko pa je videl, da so pri jaslih drugi večji gostje, se je okrenil in mahnil proti vasici, zavedajoč se, da je nocojšnjo noč varen tudi pod kozolcem. Najpreje je poskusil kopati na njivi, toda sneg je predebel, da bi prikopal do zelene ozimne. Šel je pod kozolec, kjer je repnek previsoko obešen in sedaj muli seno, ki štrli skozi špranje logarjevega skednja. Prisluškuje pod oknom, kjer je naslikal mraz ledene rože in odseva luč svetiljke ter se čujejo otroški glasovi, ki prepevajo božične pesmi pred jaslicami. Lovec pa sedi pri gorki peči, puši prijetno dišeči tobak in se veseli lepega večera. Zadovoljen je, da je prenehalo snežiti, da ni sneg zapadel krmišč, kjer je položil hrano za perjad in da je omogočen dostop tudi ostali divjadi do hrane. Vesel je družinice, ki raste v njegovem duhu, v prijateljstvu do ljudi in divjadi ter zna ceniti lepoto prirode.

Vl. K.

Prvi reprezentančni ples slušateljev ljubljanske univerze se vrši v sredo dne 16. februarja 1927

Dr. Štefan Rajh – 50letnik

Dala nam ga je dobra slovenska mati iz štajerskih Dramelj dne 26. decembra 1876. Iste matere enako vrlega sina dr. Jakoba Rajha je nedavno obitelji in narodu vzela neusmiljena smrt. Kakor večina dijakov izpod slovenskih kmečkih streh, se je moral tudi naš Štefan trdo boriti in trpeti pomanjkanja v raznih oblikah, da je dosegel gimnazijsko maturo leta 1898. v Celju. Dne 7. junija 1904. je promoviral v Gradcu za doktorja prava in potem prakticiral kot odvetniški kandidat v Celovcu, Celju in Mariboru, kjer je bil povsod priljubljen kot agilen narodnjak in izboren družabnik. Dr. Štefan Rajh je bil prvi, ki je v Gradcu delal odvetniški izpit v slovenskem jeziku. Da je takrat zaradi tega v nemškem pragozdu silno završalo, pač ni treba naglašati.

Majnika leta 1911. je dr. Rajh otvoril lastno odvetniško pisarno v Ribnici, odkoder se je z novim letom 1914. preselil kot odvetnik v Kočevje. To je bilo v tistih časih drzno podjetje. Dr. Štefan Rajh se ga ni ustrašil in je premagal s trdno voljo in pravilnim nastopom vse ovire. Marsikomu bo še v spominu boj za slovensko šolo v Kočevju, ki ga je takrat začel bojevati dr. Rajh kot zastopnik slovenskih rudarjev.

Ko je nad Rinžo zasijalo jugoslovensko solnce, se je dr. Štefan Rajh s podvojeno silo takoj zopet posvetil narodnemu in kulturnemu delu. Ustanovivši si lastno ognjišče, je dobil v svoji soprogi vrlo in neumorno sotrudnico.

Naš dr. Štefan Rajh ni izmed onih, ki silijo v ospredje; **skromen delavec** hoče biti in neopažen. Vzlic petdesetim se ne ogiba telovadnice, ne zamuja nobene pevske ali godbene vaje, nastopa na odru v vseh vlogah, je ljubljenec otrok kot sv. Miklavž, premika kulise, suflira, režira . . . **Duša podrobnega, narodnega in kulturnega dela v Kočevju . . .**

Kočevski Sokol ima v dr. Štefanu Rajhu skrbnega starosto, «Glasbeno društvo», «Ciril-Metodova podružnica», «Jugoslovenska Matica» svojega vestnega predsednika. Dr. Štefan Rajh je odbornik «Dijaškega doma» in podpredsednik krajevne organizacije SDS, ki mu je kot nikdar omahujočemu naprednjaku letos poverila kandidaturo v oblastno skupščino.

Jubilantu, našemu dr. Štefanu Rajhu: Na mnoga leta!

Skrivnosti božičnih večerov na Kozjaku

Če hočeš imeti mnogo denarja, natrgaj na sv. post šopek češnjevih vejic in jih daj v vodo, da vzbrste. K polnočnici pojdi prvi. Tam, kjer se stekajo tri meje, ti pride naproti vrag. Pod vsakim pogojem hoče kupiti od tebe šopek češnjevih vejic. Ko mu šopek zaceniš, se hoče pogajati. Pazi, da ne odnehaš od prvotne cene. Končno ti vrže vrag nekoliko razjarjen vrečo denarja za šopek češnjevih popkov. Z denarjem umno gospodari, sicer ti ga odvzame.

•

Pojdi tik pred polnočnico, ko gori samo še večna luč, v cerkev. Vzemi svečo z glavnega oltarja in jo prižgi na večni luči ter pojdi z njo trikrat okoli cerkve. Med potjo se ti pridruži hudič in ti hoče svečo upihniti. Ako obraniš plamen svče, ti vrže vrečo denarja ter nima več moči do tebe.

•

Ako si želiš denarja, delaj 12 tednov pred svetim večerom stolček iz 12 vrst lesa. Delaj vsak teden po enkrat in vsakikrat z drugega lesa. Stol nesi k polnočnici, postavi ga ravno pred glavnimi vrati in se vsedi nanj. Med povzdigovanjem pride zlodej in ti odkupi stolček za vrečo denarja.

•

Pri polnočnici opravi spoved in obhajilo. Hostijo vzemi iz ust in jo shrani v škatlo. Doma jo daj žabi, ki si jo vlovil na sveti post. Žaba sne hostijo in nakraca na papir veliko številko. Na božič zjutraj pojdi prvi v cerkev. Ustavi se pri glavnem oltarju in drži listič v rokah. Hudič pride ves razjarjen in z veliko silo naravnost v cerkev. S seboj prinese tudi vrečo denarja. Ves zelen je od jeze, da mora pustiti polno vrečo, ker drugače ne more iz cerkve.

•

Če te mika videti bodočnost prihodnjega leta, se odrgni z namočeno obrisačo v blagoslovljeni vodi med polnočnico po vsem telesu in se ne obriši. Nato teci nag trikrat okoli hiše in poglej vsakikrat skozi okno. V hiši zagledaš vse, kar se bo zgodilo v prihodnjem letu.

•

Na sveti večer pojdi prisluškovat k meji. Ako slišiš godbo, se bo pri mejaših nekdo ženil, ako slišiš zabijanje rakve, bo nekdo umrl.

•

Fant naj prereže pri polnočnici ravno med povzdigovanjem jabolko na dvoje ter se ozre okoli sebe. Zagledal bo svojo izvoljenko.

•

Če dekle hoče spoznati svojega ženina, si more na božični večer vliti mleko po hrbtu in ga prestreči s skledico. Kdor pride mleko pit, postane njen ženin.

•

Dekle, ki se hoče prepričati, ali bo poročila svojega fanta, naj vlovi na sveti večer žabo, jo odre in pokoplje v zemljo. Ako žabo mravlje snejo, ga ne dobi, če je obratno, pa jo poroči.

•

Dekle, ki si hoče prikleniti svojega fanta, ga mora povabiti na sveti večer k sebi. Medtem ko sta v najbolj zatopljenem pogovoru, mu mora njena mati neopaženo vreči dve jajci v hrbet, da se ubijeta. V naglici ju mora prestreči s skledico in ocvreti, da jih použije. Tako si ga prikleneš za vedno.

•

Na sveti večer se vsedi na studenec in moli. Ravno med povzdigovanjem se spremeni voda v vino.

•

Če greš na dan sv. Lucije nag odlomit češnjevo vejico, ti na sveti večer razcvete. Poduhat pa jo pride sam vrag.

•

Dve dekli sta hoteli preiskati korajžo, katera izmed njiju se upa k studencu po vodo ravno med povzdigovanjem med polnočnico. In res se je starejša olunačila, vzela škaf in šla. Dolgo se ni vrnila. Ko so šli ljudje od maše domov, so našli pri studencu samo škaf, ušes so se držali sa-

KANTOROWICZ **liker, star nad 100 let, dobite v vseh delikatesnih trgovinah.**

mo proti dekle. O dekli pa ni bilo slišati nikdar več.

•

Tam, kjer teče voda mimo cerkve, napravi tako majhen stolček, da ga lahko neseš v žepu k polnočnici. Delati ga moraš 12 dni pred božičem in iz 12 vrst lesa. Med evangelijem daj stolček na hrbet in se z njim naslomi na glavna cerkvena vrata. Ravno, ko se zemljani križajo, zagledaš čarovnice. Med evangelijem jih lahko mirno gledaš, a potem uderejo za teboj. Hitro steči čez potoček, ker tam nimajo več moči do tebe.

•

Na kvaterno soboto zvečer pred božičem so predice predle še po delopustu dolgo v noč. Postale so silno lačne. Gospodinja je šla na podstrešje po suho sadje, da bi predice guzale (prigriznile). Dolgo se ni vrnila. Predice so jo klicale, a se ni oglasila. Posvetile so na podstrešje. Strašno! Pred njimi so se zasvetile bele kosti. Iz teme je donel zamolkel glas: »Poguzam te, poguzam te!« Še 14 dni po kvaterni soboti so slišali te strašne glasove.

•

Neki mož je na božično kvaterno soboto zvečer sekal les tik ob meji v gozdu svojega soseda. Prišla je bela žena in ga opomnila. Mož se je norčeval iz nje, žena je užaljena odšla. Nato je prišel gozdni mož in ga opomnil: »Zadnjič te opomnim, nehaj!« Tudi tega je zavrnil. Drugi dan, ko so šli ljudje od maše, so našli v drevo zasekano sekiro. Ročajev so se držale roke, o možu pa ni bilo ne duha ne sluha.

•

Ako oponašaš na sveti večer psa ko laja, ti prinese človeško nogo, rekoč: »Pomagal si mi lajati, zdaj mi pa še pomagaj pojesti.« Ako ne ubogaš, te raztrga na majhne kose.

•

Da se obvaruješ vse leto pred zli duhovi in strelo, napravi križe iz blagoslovljenega lesa ter jih pribij nad vsemi vrati in okni svojega stanovanja. **B. Jurančič**

Regulačne naprave ob Dravi nižje Ormoža v resni nevarnosti

Prebivalstvu ob Dravi nižje Ormoža so še v spominu dobre regulacijske naprave pri Pušencih, katere je bivša Avstrija izvršila v letih 1906—1909 ko je zavarovala velike površine rodovitne in prvovrstne zemlje od Ormoža tja do Središča in odvrnila s tem nevarnost, da bi se Drava približala železnici. Najlažje so bile te naprave pri Pušencih, kjer se je porabilo 175 vlakov a 25 vagonov pohorskega granita. Voda, ki je z vso silo butala s hrvatske strani Drave proti tej masivni skalnati steni, ni mogla do letošnjega leta teh naprav poškodovati. Ljudstvo je imelo tam svoje najboljše njive in v nižinah ob Dravi, katere je uporabljalo tudi za pašnike so mu rastla drva. Vsled te regulacije pridobljeni svet se je deloma tudi razdelil med one, katerim ga je Drava svoječasno odplavila. Skratka, strah pred Dravo je v teh krajih nekoliko pojenjal.

Vsled letošnjih povodenj pa je Drava na mnogih mestih izpremenila svojo strugo. Neprestano izpodjedanje peščenih tal v strugi je pogreznilo regulacijske naprave. Voda je vdrla čez nje in raztrgala na dolžini kakih 30 m regulacijsko napravo ali buro. Sedaj prehaja v čim dalje večjih množinah na zavarovan svet ter ga poplavlja in odnaša. Prebivalstvo prizadetih občin Pušenci in Frankovci je takoj spoznalo veliko nevarnost, ki mu radi tega preti. Opozorilo je in še opozarja vsa oblastva, da je nujno potrebno poškvarjene regulacijske naprave takoj popraviti, ker mu nastane v nasprotnem slučaju velikanska škoda na imetju in koncem koncev preti nevarnost tudi železnici. Kmetje sami so že storili, kar je bilo v njihovi moči. Posekali so velike gozdne kompleksе lastnega šibja, ki bi jim drugače zrastlo za drva, ter napravili debele snope šibja ali fažine (beseda je najbrž v sorodu z italijanskim »fascio« — snop) in jih dali hitrotehniškemu oddelku na razpolago. Vsaka občina, in sicer Pušenci in Frankovci je dala po 500 komadov. Bilo je to delo večih tednov z nad sto težaki in vozniki.

Toda, kaj pomaga vsa skrb in ves trud prizadetega prebivalstva, ko najde pri hidrotehniškem oddelku v Varaždinu, v čegar območje spadajo vsa regulacijska dela na Dravi nižje Zavrča, gluha ušesa. Ta žalibog vzdržuje ista v najlepšem redu samo na desnem t. j. na hrvatskem bregu, dočim popravila na slovenski strani t. j. levem bregu pušča v nemar. Še sedaj, ko je od prizadetih občin že vse pripravljeno, se hidrotehniški oddelek v Varaždinu ne gane in se izgovarja, da nima za vzdrževanje regulacijskih naprav na levem bregu Drave nikakega denarja na razpolago. Če in v kolikor to odgovarja resnici, ne moremo presoditi, vemo pa za gotovo, da ima baš v to svrho še iz tekočega proračunskega leta okoli 12.000 Din, s katerimi bi se moglo s pomočjo že pripravljenega materijala (fažin) raztrgano regulacijsko napravo vsaj za silo zamašiti. Kljub neprestanim prošnjam s strani občinskih predstojništev v Pušencih in Frankovcih se z že obljubljenimi deli še do danes ni pričelo. Prišel je pred kratkim le nekdo od hidrotehničnega oddelka, da je poškodbe na napravi — fotografiral. In to je bilo vse, samo da se bo denar, kolikor ga je še preostalo od drugod, porabil za — komisije.

Na eni strani torej velikanska škoda na narodnem imetju vsled poškodbe regulacijskih naprav, za katerih popravilo je prizadeto prebivalstvo samo že vse pripravilo, na drugi strani pa samo obljube in odlašanje s prepotrebnimi deli na poznejši čas, ali se ne pravi to iz ljudi naravnost norca briti!!

Opozarjamo radi tega vse merodajne činitelje, predvsem pa generalno inspekcijo voda v Zagrebu, če jim je kolikšaj na tem ležeče, da se regulacijske naprave na Dravi, in sicer tudi na levi strani vzdržijo in na tak način ohranijo veliki kompleksi najrodovitnejših njiv, travnikov in gozdov, da storijo vse da se s prepotrebnimi popravili poškodovanih naprav takoj začne, ker vsaki dan odlašanja pomenja ogromno škodo za narodno imetje in tudi za državno blagajno. Obračamo se tudi na vse naše narodne poslance, da regulacijskih del na Dravi, in sicer na celi črti od Ormoža do Središča na noben način ne pustijo iz vida, da se v novi državni proračun vnese na vsak način za ta dela čim večja vsota, da to ne bo prepozno ker je škoda od dneva do dneva večja, prebivalstvo pa tudi vedno bolj obupano in nezadovoljno.

„Jutro“ Slovencem za Božič

Veselo sporočilo vsem naročnikom in čitateljem

V stalni brigi za napredek našega lista ter v skrbi za zadovoljstvo njegovih neštetih prijateljev smo tudi letos pripravili za novo leto

veliko izpopolnitev »Jutra«

Naš list je postal mogočen posredovalec med slovenskim človekom, njegovo domovino ter velikim svetom. «Jutro» je ponosno na svoj sloves, da je po svoji vsebini eden izmed prvih dnevnikov v Jugoslaviji, ponosno je, da se krog njegovih prijateljev širi od meseca do meseca tako, da «Jutra» danes po številu stalnih naročnikov ne prekašajo niti ene novine v celi državi.

Čim širši pa je krog «Jutrovih» čitateljev, tem popolnejši po vsebini in tem večji mora biti njegov obseg, ako hoče ustrezati raznovrstnim in številnim potrebam širokih slojev našega ljudstva. Le tako je mogoče, da ostane «Jutro» zanesljiv in kolikor mogoče popoln posrednik z življenjem in svetom.

Razumevajoč svojo žurnalistično nalogo tako, smo se, ne strašeč se ne truda, ne novih stroškov, odločili, da začne v novem letu v «Jutru» izhajati

posebna tedenska priloga

„Življenje in svet“

Tednik «Življenje in svet» bo poučno in zabavno glasilo. Urejevati ga bodemo skušali tako, da bo oziraje se na dognanja moderne znanosti, pisan lahkoumljivo, zanimivo in pestro, da bo mogel zadovoljiti slehernega čitatelja, ne glede na stan in predizobrazbo. Vsakdo bo lahko našel v njem mnogo poučnega, zanimivega in prijetnega. Cela vrsta **rubrik** *iz raznih panog javnega življenja bo nudila stalen vir dobrih informacij, nasvetov in migljajev. Sestavki bodo po možnosti* **ilustrirani.**

Naročniki «Jutra» bodo prejemali tedensko prilogo «Življenje in svet» brez vsakega poviška naročnine, ki ostane tudi v bodočem letu ista in znaša na mesec 25 Din. Priloga «Življenje in svet» bo izhajala ob sobotah v obliki zloženega «Jutra» na 16, oziroma 32 straneh in bo tednik zase, ki bo tvoril na koncu leta debelo knjigo.

Prepričani smo, da smo preskrbeli s tednikom «Življenje in svet» prilogo, kakršne dosedaj še nima v naši državi noben drug list. Nadejamo se zato, da se bodo naši dosedanji naročniki še tesneje strnili okoli «Jutra», prav tako pa, da se bodo njim pridružili še novi tisoči. «Jutro» mora v vsako hišo!

„JUTRO“

Križev pot domačih inženjerjev

Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitekov ugotavlja na podlagi zbranega gradiva v konkretnem primeru sledeča dejstva:

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode so v prvi polovici leta 1926 poiskale novega tehničnega ravnatelja. Izbira je padla na inozemca, zaradi česar je podjetje moralo prositi pri oblastvu za dovoljenje za zaposlitev inozemca. Inspekcija dela je pozvala tudi podpisano Udruženje, da se izjavi o potrebi zaposlitve inozemca. Odgovor se je glasil v odklonilnem smislu, ker se je ugotovila možnost nastavitve domačina na to mesto. Vzlic tej izjavi pa je izpraznjeno mesto obdržal inozemec, ki je nastopil službo že prej imenovano podjetje se je nato v oktobru obrnilo v tej zadevi neposredno do podpisanega Udruženja s prošnjo, da mu imenuje kandidate-domačine za mesto tehničnega ravnatelja, ali pa izda potrdilo, da takih nimamo na razpolago. Odgovor se je glasil v tem smislu, da je podjetje v stanu, da mesto zasede z domačim inženjerjem, ki je že tam nastavljen ter ima potrebno strokovno znanje.

Medtem pa je podjetje iz vzroka, ki s strokovno sposobnostjo nima nobene zveze, uvedlo korake za odslovitev tega domačega inženjerja: predvsem je prejel poziv, da do 10. novembra 1926 predloži odpoved na službo. Vzrok se je našel v prvi vrsti v nasprotstvu inozemca proti inženjerju-domačinu. Vzlic osebnim intervencijam Udruženja je podjetje vztrajalo na sklepu. Ker po nasvetu Udruženja ni predložil odpovedi, mu je podjetje službo pismeno odpovedalo z 31. decembrom 1926. Predmetne ugotovitve suhih dejstev kažejo križevo pot domačih inženjerjev, ki iščejo službe v privatnih podjetjih v domovini.

Udruženje jugoslovenskih inženjerjev, arhitektov — Sekcija Ljubljana

K razstavi kanarčkov v Ljubljani

Ker se vrši ob božičnih praznikih v telovadnici liceja na Bleiweisovi cesti razstava kanarčkov - harcerjev, je potrebno, da se obiskovalci razstave seznanijo nekoliko poblže s prvotno domovino in z načinom življenja te ptice.

Na zapadni strani Afrike tvorijo gorski grebeni pogreznjene Atlantide skupino srečnih Kanarskih otokov. Sosedje teh otokov so še Azori in pa Madeira. Južna, zmerno topla klima, skozi celo leto enakomerna brez mraza in vročine, vlada na teh otokih. Tukaj v tem zemeljskem Edenu je tekla zibelka našemu kanarčku, katerega najdeš danes po celem svetu v palačah in v bornih kočah. Divji kanarček (fringila canarija) se znatno razlikuje od našega vdomačenega. Ves je zelen, zgoraj bolj sivkasto, spodaj pa rumenkasto, perutnice so črnkaste, temnosivi rep je pa belo obrobljen. Hrani se z vsakovrstnim semenjem, sočnim zelenjem in sadjem. Glas mu je mehak, svež, melodičen. V svoji domovini živi kanarček po goščah kraj potokov, po sadnih vrtih in tudi po mestih.

Kanarčka so prinesli v početku 16. stoletja v Evropo, kjer se je ljudem kmalu prikupil s svojim prijetnim petjem. Kanarčka ni baš težko hraniti. Gledati je v prvi vrsti na to, da ima udobno kletko. Kletko je treba vsaj vsak tretji dan temeljito očistiti, ker povzroča razkroj raznih ostankov in odpadkov neprijeten duh, ki zelo slabo vpliva na zdravje kanarčka. Na očiščeno dno kletke se posuje nekaj suhega, drobnega rečnega peska, kojemu se primeša tudi malo vrtne zemlje. Vobče je kanarček precej občutljiv ptič, nežnega organizma. Vsaka soba mu ne prija in kakor človek želi i on solnčne, ne popolnoma suhe, mirne sobe s primerno toploto. Harcerji so pa še celo občutljivi. Nečist zrak, prah, dim ali prepih mu povzroči hripavost. Sveža mrzla voda učinkuje na nežni ustroj glasilke in dihalnih organov tako slabo, da težko oboli na dihalih. Voda naj ostane torej, posebno v zimskem času, vsaj 1 do 2 uri v sobi predno se vloži v kletko. Premrzla voda povzroča tudi želodčne in črevesne bolezni.

Prvi pogoj, da so ptiči živi in zdravi, je pravilno krmljenje. V prodajalnah dobiš navadno že pripravljeno krmo, mešanico raznih semen, pod imenom »krma za kanarčke«. Sladkosnedežu pa izredno ugaja sladkorček, datelček, suh ali v mleku namočen zapečenec, ne brani se pa tudi trdo kuhanega jajčka. Konoplja je zelo redilna, zato je priporočljiva le za suhe, vsled bolezni oslabele oporavnike (rekonvalescente). Zdravim pevcem pa ni pokladati konoplje, ki povzroča hripavost in odebeljenje. Kanarčki vseh vrst jedo radi zeleno kresnico, kurja črevca in liste salate. Mokra, prepogostokrat dana zelenjava povzroča grižo, nasprotno pa leči tudi zaprtje. Hruške in sladka jabolka so tudi zdrava krma. Drobec sepe (ossa sepia), ki jo kupiš v drogeriji ali v lekarni, naj kanarčku nikdar ne manjka. Kanarček živi navadno 10 do 12 let, ali pri primerni hrani in pri dobri postrežbi učaka tudi 20 let.

Božični tihotapci saharina krog Maribora

Maribor, 23 decembra.

Prazniki so tu, denarja pa nič! Kako priti najlažje do njega? Tihotapiti! Tu se da največ zaslužiti. In res dogovorjeno, storjeno. Vendar pa z nesrečnim izidom, kajti finančna kontrola dobro pazi in ji pri tem pridno pomaga žandarmerija.

Tako je patrulja finančne kontrole iz Sv. Križa ustavila na Slemenu dne 16. t. m. dva tihotapca, ki sta se vračala proti Avstriji. Eden kljub pozivu ni obstal ter je zbežal. Patrulja je streljala za njim, a on je odgovoril z revolverskimi streli ter se nato izgubil v gozd. Prijeti tihotapec Ferdinand Habit iz Lučan (Avstrija) je pa na razna vprašanja izpovedal, da sta s pobeglim prinesla iz Avstrije veliko množino cigaretnega papirja in saharina ter ga odložila na Slemenu pri posestniku El. Verdoniku, kjer so ga prevzeli trije drugi tihotapci. Patrulja je takoj izvršila hišno preiskavo, toda našla je samo nekaj tisoč knjižic cigaretnega papirja, ker so druge stvari tihotapci že odnesli. Habit pa, ki je bil v zvezi s tem tihotapstvom, je bil po zaslišanju oddan v zapore okrožnega sodišča v Mariboru.

Medtem je žandarmerija iz Maribora in Selnice ob Dravi tudi zvedela za to tihotapstvo in ker je že večkrat videla okoli hiše Verdonikove hoditi sumljive osebe, je prežala ter imela zato tudi uspeh. Prišla je namreč 18. t. m. k Verdonikovi hiši ženska, ki je z drugimi prevzela 16. t. m. od Habita in njegovega pobeglega tovariša blago. Patrulja žandarmerijske stanice v Selnici jo je aretirala ter predala finančni kontroli, ki jo je zaprla. Zaprta Marija Benak je inozemka, je brez stalnega bivališča ter se peča izključno s tihotapstvom na debelo.

Ker pri Benakovi niso našli nobenega blaga, je bil upravičen sum, da se bo še kdo od te družbe prikazal k hiši. In res je prišel v pondeljek eden izmed glavnih tihotapcev. Zapazili so ga kmetje ter ga s pomočjo orožniške patrulje iz Maribora prijeli. Na vprašanja je končno izpovedal, da je saharin skrit nekje v bližini. Patrulja je izvršila preiskavo v listnjaku Verdonik. hiše in našla med listjem 15 kg saharina najboljše kvalitete. In tudi ta tihotapec je romal v častnem spremstvu v Maribor k finančni kontroli. Seveda je bil oddan v zapore sodišča, kjer se že nahaja njegova družica. Toda Josip Dobrovnik, stari znanec iz procesa ponarejevalcev kolkov, ni šel prav rad, kajti bil je komaj par mesecev na svobodi. Mesto, da bi praznoval praznike v krogu svoje družine, jih bo moral prestati v zaporu.

Dejstvo, da finančna kontrola in žandarmerija zapleni veliko saharina, mnogo ga pa tudi tihotapci srečno prenesejo čez mejo. To pa ni samo v škodo državi in ljudskemu zdravju, temveč tudi trgovcem. Naj bo za primer samo teh 15 kg saharina, ki je 440 krat slajši od sladkorja. Ako bi bil prodan ta saharin v kakem večjem kraju ali trgu, bi dotični trgovci prodali 4600 kg manj sladkorja kakor sicer.

En vesel Božič,

en vesel dan

more prinesti vsakomur

le nač dobri „FLORIAN“

Edina izdelovalnica

E. Jeras in drug, Ljubljana-Moste.

Poneverba v mariborskem železniškem skladišču

G. dr. Danilo Komavli nas prosi za objavo sledečega pojasnila:

»V Mariboru aretirani Franc Jarh ni bil solastnik ali družabnik lesne trgovine, tudi ni bil drugače pri tej udeležen. To lesno trgovino vodi le brat imenovanega, g. Karel Jarh, samostojno.«

•

Tvrdka Davorin Johan in drugovi v Mariboru poroča, da nikakor ne odgovarja dejstvu, da bi šel ogromen primanjkljaj, ki ga je zakrivil g. Jarh v železniškem materijalnem skladišču, v oblačilnico družbe »Davorin Johan«, ki tudi ni last g. Jarha.

Sport

Službene objave LNP.

(Iz seje poslovnega odbora 20. XII. 1926.)

Z ozirom na dopis SK Jadran z dne 10. XII. se sklene rešiti njegov svoječasni ugovor proti verifikaciji igr. Pečnika za ASK Primorje v smislu že storjenega sklepa prej šnjega upravnega odbora ter na prihodnji seji p. o. dne 27. t. m. zaslišati tozadevno dva zastopnika SK Jadrana in igr. Pečnika, o čemer se istočasno obveščajo predimenovani.

Z ozirom na dopis SK Ilirije z dne 18. t. m. odnosno na ugovor SK Ilirije z dne 13. X. proti verifikaciji igr. Š. Poduja za ASK Primorje se izreče igr. Šime Poduje (ASK Primorje) zabrana igre, dokler ne poravna obveznosti do svojega prejšnjega kluba SK Ilirije.

Klubi se obveščajo, da razpisuje LNP, izvršujoč sklep izredne glavne skupščine LNP z dne 28. novembra pokalne tekme v korist fonda za poškodovane igrače, ki se bodo pričele v ljubljanskem okrožju LNP, ako bo dopuščalo vreme, *1. januarja 1927*. V celjskem in mariborskem okrožju odredi pričetek teh tekem Mo. Tekme se bodo vršile po propozicijah za pokalno tekmovanje LNP. Obveznost udeležbe se omeji v Ljubljani na petorico prvorazrednih klubov, v Mariboru in Celju pa na vse klube v sedežu MO. Ostali klubi se bodo pritegnili v pokalno tekmovanje v kolikor se bodo prostovoljno prijavili. Žrebanje protivnikov itd. se izvede na prihodnji seji p. o., ki se vrši v pondeljek, 27. t. m. ob 20. uri v kavarni »Evropa«.

(Iz seje kaz. odbora dne 20. XII. 1926.)

Igr. gg. Čirović Blagoje in Marchiotti Viktor (SK Ilirija) se oprostita obtožbe po §§ 31. in 37. k. p. JNS-a, vložene po SK Slovanu. Tajnik IL.

Drsališče SK Ilirija. Z izdajanjem sezonskih kart se prične z današnjim dnem. Izdajale se bodo na drsališču od 14. ure dalje ter oba božična praznika od 10. do 12. in od 14. do 18. ure. Cene sezonskim kartam so sledeče: 30 Din za izvršujoče članstvo in dijake, 50 Din za ostalo članstvo ter 100 Din za nečlane.

Sestanek smučke sekcije SK Ilirije se vrši v pondeljek, dne 27. t. m., ob 6. uri zvečer v klubovem lokalu, kavarna Evropa. Radi važnosti prosimo polnoštevilne udeležbe. — Načelnik. 1629

Službeno iz LNP. Seja poslovnega odbora se vrši v pondeljek, 27. t. m. ob 20. uri v kavarni »Evropa«. Na sejo se vabita dva zastopnika SK Jadrana in igr. g. Pečnik Adolf (ASK Primorje). — Tajnik IL.

Klub kolesarjev in motociklistov Ilirije v Ljubljani sklicuje svoj X. redni občni zbor, ki se vrši dne 6. januarja 1927 ob 9.30 dopoldne v Prešernovi sobi restavracije Novi svet, Gosposvetska cesta 14, z običajnim dnevnim redom. V slučaju nesklepčnosti se vrši občni zbor pol ure pozneje, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov.

Kolesarsko in motociklistično društvo Sava v Ljubljani priredi na Novega leta dan pešizlet v Dobrunje. Odhod ob 6. uri popoldne izpred društvene pisarne, Karlovška cesta 4. Vabljeni so vsi člani in prijatelji sporta.

T. K. Skala javlja svojim članom, da se vrši letošnji Silvestrov večer v Boh. Bistrici. Radi točnega dogovora glede prireditve same, kakor tudi skupnega odhoda sklicujemo članski sestanek na torek, 28. t. m. ob 8. v Narodni kavarni. Radi poznega termina pozivljamo člane, da že sedaj javijo svojo udeležbo. Prijave se zbirajo v poštnem nabiralniku klubovega lokala. Polovična vožnja je že dovoljena.

Protest proti glavni skupščini JNS odbit. Skupina sportnikov je pri politični oblasti v Zagrebu protestirala proti gotovim sklepom zadnje glavne skupščine JNS, ki jih je smatrala za protizakonike. JNS je sedaj dobil odločitev zagrebške policijske direkcije, ki zavrača ta protest z motivacijo, da ima glavna skupščina kot vrhovna instanca pravico storiti sklepe, ki se ne strinjajo z besedilom pravil, ako so v skladu z duhom pravil.

VREMENSKA POROČILA IZSS. Savez je prejel sledeča poročila: Kranjska gora ima ca 4 cm snega, na Vršiču in v Planici pa ga je ca 10 do 15 cm. Vreme je bilo danes oblačno ter se pričakuje sneg. Na Blokah je snega 25 cm in 5 cm sreža, vendar na strani proti Sodražici in Loškemu potoku. Proti Cerknici je teren manj ugoden. V planinah prilike za smučanje niso ugodne, razven visoko v Julijskih Alpah za izvežbane alpiniste. Na Pohorju situacija ni izpremenjena ter je smuka na vrhu baje ugodna. Ev. izpremembe se izve tekom dneva v trgovini Gorec.

„KUVERTA“ d. z o. z.

konf. tvornica papirja

Vožarski pot 1. **Karlovška cesta 12.**

Stalna zaloga kuvert vseh velikosti, plačilnih vrečic, aktovk, Cene nizke! kuvert z okenci itd. Blago solidno!

Poslano!

Vse gospodinje, katere do sedaj še ne kupujejo prvovrstnega pridatka h kavi, naše domače **KOLINSKE CIKORIJE,**

prosimo, da s popolnim zaupanjem povsod zahtevajo **KOLINSKO CIKORIJO** in gotovo bodo zadovoljne. — Pri nakupovanju

pazite, da dobite pravo našo **KOLINSKO CIKORIJO**, katero iz najboljših snovi z novimi modernimi stroji izdelujejo izvežbani domačini in ki zato zasluži, da se vporablja v vsaki slovenski rodbini. 12339-a

Pionirji gradijo mostove

Brez pionirjev ni armade. Naša industrija, trgovina in obrt — naša armada. Tudi ta armada rabi trdne mostove preko vseh dežel in morja. Najtrdnejše mostove, ki vodijo do najboljših, razvoja zmožnih trgovskih zvez, gradi vsemu prometu časopisje s trgovskimi oglasi.

Uporabljajte te mostove

Posebno pa izkoristite novoletno številko «Jutra», ki slovi po vsej Sloveniji in ostali Jugoslaviji ter v inozemstvu kot prava trgovsko-industrijska reprezentanci-ja Slovenije. Vsaka boljša tvrdka, podjetje in obrt imej v tej izdaji «Jutra» svoj oglas. Oglase ter novoletna voščila za to številko sprejema oglasni oddelek «Jutra» v Prešernovi ulici št. 4

še do petka opoldne.

Domače vesti

Oglasni oddelek «Jutra» v Prešernovi ulici št. 4 posluje danes dne 24. t. m. samo do 12. ure, na kar opozarjamo posebno kupovalce sreč, ki imajo namen, podariti svojcem srečke drž. razredne loterije kot božična darila.

* **Notarska imenovanja.** Notar dr. Mile Jenko je premeščen iz Kostanjevice v Kozje Imenovani so: rest. notar Jakob Kogej v Mariboru za notarja v Šmarju pri Jelšah; notarski kandidat Josip Vimpolšek za notarja v Kostanjevici ter not. kandidat Fran Rant za notarja v Vel. Laščah.

* **Za člana pokrajinske komisije za agrarne operacije v Ljubljani sta** imenovana svetnika višjega deželnega sodišča Rudolf Sterle in dr. Albert Levičnik, za namestnika pa višja deželnosodna svetnika dr. Adolf Kaiser in Jakob Antloga.

* **Iz sodne službe.** Upokojena sta višja pisarniška oficijala pri deželnem sodišču v Ljubljani Milan Klemenčič in Ivan Rozman. Ostavko na državno službo je podala Vida Kuder pisarniška pomočnica pri okrajnem sodišču na Brdu.

Dame in gospodje

naj si za praznike nabavijo krasen damski plašč ali zimsko suknjo iz priznano slovite zaloge pri tvrdki

Fran Luk č, Pred Škofijo štev. 19.

* **Iz zdravniške zbornice za Slovenijo.** V imenik Zdravniške zbornice za Slovenijo so vpisani: dr. Franc Hribar, zdravnik higijenskega zavoda v Ljubljani; dr. Hugon Baumgarten, zdravnik bratovske skladnice v Trbovljah, in dr. Simon Hochenwarter, rudniški in okrožni zdravnik v Črni pri Prevaljah. Črtana pa sta: dr. Alfred Valenta, zasebni zdravnik v Ljubljani, in dr. Ladislav Haraminčič, zasebni zdravnik v Rimskih Toplicah

Vabimo na **PLESNE VAJE S. J. S. U. Preporoda,** ki se vrše v petek 24. t. m. ob 3. uri popoldne in v ponedeljek 27. t. m. ob 8. uri zvečer.

Silvestrov večer
Ljubljanskega Sokola v Narodnem domu

bo nudil dne 31. decembra 1926 bogat program veselih in zabavnih točk.

Po polnoči ples. 12986 a

* **Gosenice v Slavenski banki.** K našim včerajšnjim izvajanjem glede gosenic, ki so se razpasle na bolnem telesu Slavenske banke, se nam še poroča, da bi bilo zelo umestno, ako bi se zagrebška sodnija, v koje objektivnost se vsa javnost popolnoma zanaša, točno preiskala delovanje g. Bašiča ki mu je žal bila poverjena nekaka začasna uprava mase. Naročila sa svoje famozno »delovanje« dobiva g. Bašič od Radičevega zeta dr. Košutiča. Zdi se, da se z naselitvijo ljubljanskega »seljaka« dr. Marušiča v Mestno hranilnico tudi tam pripravljajo pre senečenja. Da bi lažje šlo, je tudi SLS vržena kost, ki jo je v roko vzel g. Rojina. Tega moža doslej s te strani nismo poznali. Kakor se nam poroča iz Beograda, je minister trgovine določil mesečnih 6000 Din. Znat se mora! Tudi za stroške, to se pravi za intrige proti sanaciji Slavenske banke so si neka gospoda kar dovolili 30.000 Din itd. Naši radičevci naj bodo sigurni, da se zanje še najde sredstvo. K temu poročilu dodajamo, da je po brzojavnem sporočilu iz Zagreba na temelju izvidov, ki jih je vršil pomočnik ministra trgovine, dosedanji komisar Bašić odstavljen.

* **Diplomski izpit** za inženjerja kemije na tehniki v Ljubljani je pretekli teden z odličnim uspehom položil g. Skalicky Zdenko, sin pred kratkim umrlega, odličnega strokovnjaka, kmet. svetnika in ravnatelja B. Skalickega iz Novega mesta.

Vesele praznike in srečno novo leto

želi

Franc Pavlin

trgovina s spec. in kolonj. blagom

CENTRALA: Gradišče 8

PODRUŽNICI: Trg Tabor 4, Borštnikov trg 4

* **Občinske volitve v Mozirju.** Za občinske volitve v Mozirju-trg je bila vložena samo ena kandidatna lista z označbo »Kom promisna lista«. Glede nato jo je srezko poglavarstvo v Gornjem gradu v smislu zakona o volitvah v občinska zastopstva v Sloveniji proglasilo za izvoljeno. Izmed devetih odbornikov, ki so bili proglašeni za izvoljene, jih pripada 7 samostojni demokratski stranki, a 2 slovenski ljudski stranki.

* **Promocija.** Dne 22. t. m. je promovirala na zagrebški univerzi gdč. Marija Šeber, hčerka pokoj. g. Teodorja Šebra, živinozdravnika v Litiji za doktorico prava. Čestitamo! 1631

VIII. MEDICINSKI ELITNI PLES
20. januarja 1927. UNION

* **Smrt župana na Rakeku.** Včeraj je umrl župan občine Rakek, gospod Josip Stržaj, ki je vzorno županoval od leta 1919. do svoje smrti. Z njim izgublja občina moža poštenjaka, ki je znal izborno ščititi in zastopati koristi občanov, zlasti kmetiškega ljudstva. Posebno se imajo občani njemu zahvaliti, da se je vedno branil vsega, s čemer bi se obremenili občani in se zadolžila občina. Radi tega si je nakopal tudi nekaj nasprotnikov, kar pa mu je le v čast. Pokojni je dal iniciiativo za gradnjo Sokolskega doma in je pri delu tudi sam mnogo pomagal. Minister dr. Žerjav je spoznal v Steržaju moža, ki mu je predvsem na srcu blagor ljudstva in na njegov predlog ga je kralj odlikoval z zlato kolajno za državljanske zasluge. Pokojni je bil odločen pristaš SDS in napram pristašem drugih strank zelo toleranten. Vsakomur je rade volje nudil nasvete iz svojih življenjskih skušenj. Leta 1923. je bil nosilec napredne liste za občinske volitve, ki je sijajno zmagala. Pripomogel je s svojo moško besedo in vplivom k lepemu uspehu pri zadnjih skupščinskih volitvah, sedaj pa bi imel biti kandidat za oblastne volitve, kar pa je radi bolezni odklonil. Občani kot tudi SDS zgublja s pokojnikom krepko oporo vzornega in delovnega moža. Bodi vrlemu možu lahka domača zemlja, žalujočim pa naše iskreno sožalje!

* **Dr. Josip Fon †.** Včeraj popoldne je umrl v Mariboru podpredsednik okrožnega sodišča dr. Josip Fon. Umrli je bil svoječasno državni poslanec SLS v avstrijskem državnem zboru in po prevratu narodni poslanec v začasni narodni skupščini, nekaj časa pa tudi poverjenik za pravosodstvo v deželni vladi za Slovenijo.

* **Naše slike.** Pri nekaterih iztisih današnjega lista je v članku »Smuk!« na str. 22 zamenjan tekst pri spodnjih dveh slikah. Slika z ogromno pečino je Beli kamen, z oblaki pa Kredarica pred viharjem. Obe sliki je posnel g. prof. Janko Ravnik.

* **Občni zbor Slov. lovskega društva.** Članstvu SLD sporočamo, da bo občni zbor dne 2. februarja ob pol 10. uri v steklenem salonu na Glavnem kolodvoru v Ljubljani Dnevni red je razviden iz «Lovca». Na obč. zboru se bo izbral in določil tudi lovski kroj; zato vabimo svoje članstvo, naj se ga po možnosti udeleži v lovskem kroju, ki ga rabi dozdaj. Decemberski številki »Lovca« so priložene položnice in oklic za poravnavo članarine. Preberite in priglasite se! — Odbor SLD. 1625

Novo leto

naj pričakujejo vsi športniki, lovci in turisti v nepokosljivih Brajerjevih gojzarjih. Edina specialna izdelovalnica prstnih gojzarjev

J. Brajer, Breg štev. 1.

* **Učiteljski Fer. Savez.** V sredo, 29. t. m. bo v Mariboru ob 10. dop. v Narodnem domu zborovanje učiteljev-ferijalcev z dnevnim redom: 1.) Poročilo o sestanku F. S. 8. avgusta v Beogradu. 2.) Organizacija U. F. S. 3.) Ekskurzija o velikih počitnicah na Francosko. 4.) Učiteljska kolonija F. S. na Hvaru. 5.) Slučajnosti. — O vseh točkah poroča podpisani. Vabljeni vsi učitelji (ice), ki se zanimajo za ferijalni pokret. Za udeležence ekskurzij po SHS in ČSR udeležba moralna dolžnost. — Za U. F. S.: Slavko Mrovlje, učitelj na meščanski šoli Jesenice, — glavni poverjenik U. F. S.

* **Smrtna kosa.** Včeraj dopoldne je umrl po daljši bolezni v Ljubljani g. Josip Pečnik, krojaški pomočnik. Pokojnik, soprog uslužbenke »Slov. Naroda«, ge Tončke Pečnik, je bil znan kot marljiv in pošten mož, zavratna bolezen pa ga je spravila v prerani grob. Zapušča mlado vdovo s hčerko ki je šele nedavno zagledala luč sveta Pogreb bo danes ob 2. popoldne iz deželne bolnišnice. Blag mu spomin, rodbini naše **iskreno sožalje!**

* **Članom društva železniških vpokojencev.** V nedeljo, 9. januarja ob 2. popoldne bo redni občni zbor v salonu «Pri Levu», Gosposvetska cesta št. 16 v Ljubljani, na katerem bodo poročali predsednik in delegati saveza. Člani vljudno vabljeni. — Odbor. 1616

* **Pozor pred požigalci in tatovi.** Opozarjamo ljudi na deželi zlasti na Gorenjskem, kjer so požari na dnevnem redu, naj bodo na sveti večer zelo previdni. O polnočnici naj ostanejo straže v domovih in na vaseh. Neznani požigalci postajajo čimdalje bolj predrzni in brezvestni ter groze ponekod z novimi požari ravno na sveti večer. Zadnje dni je ponovno gorelo v raznih krajih na Gorenjskem. Včeraj in v sredo je bila posebo razburjena Šiška, ker so se zjutraj pričeli širiti glasovi, da so našli na cestah listke, na katerih groze neznanci, da bo na sveto noč gorela tudi Šiška. Takoj v jutranjih uran pa se je včeraj raznesla po mestu govorica, da so z jutranjim vlakom pripeljali v ljubljanske zapore že prijete požigalce. Vest pa ni odgovarjala resnici, kajti orožniki so privedli v mesto le tri moške iz okolice Kranja, ki so osumljeni velike tatvine usnja.

Reduta v cvetju
8. januarja 1927 v „Unionu“.

* **Razpis natečaja.** Razpisuje se služba starešine pri pošti Domžale (IV.) Prošnje je treba vlagati na direkcijo pošte in telegrafa do 5. januarja 1927.

* **Obsodba bajmoških policistov.** Pri okrožnem sodišču v Subotici je bila predvčerajšnjim končana obravnava proti Marku Grujiću in Marku Moskovljeviću, policijskima stražnikoma v Bajmoku. Obtožena sta bila, da sta pred šestimi meseci ubila slepca Sakaso. Oba sta dejanje tajila, vendar pa govore vse okolnosti za njuno krivdo. Sodišče je obsodilo vsakega na tri leta težke ječe.

* **Streljal na orla in ustrelil — sina.** V selu Vinišče v splitskem okraju je Boža Vallć nehotě ustrelil svojega sedemletnega sina Vladka. Nesrečni oče je nameril puško na orla, ki je hotel z dvorišča odnesti kokoš, a zadel je sinka v glavo. Težko ranjeni otrok je bil prepeljan v bolnico, kjer je par ur poznejе umrl.

* **Na potu v cerkev utonila.** Julka Bohinc hčerka posestnika na Sejancih pri Ormožu, se je preteklo nedeljo odpravila k maši pri Sv. Lenartu, a se ni več vrnila domov. Šele par dni poznejе so našli njeno truplo v potoku Sejanci. Ker vodi čez potok le debelo bruno brez ograje, je dekletu na brunu spodrsnilo; padla je v potok in utonila.

Po 400 Din

dobite damski plašč, čista volna v šest različnih barvah, dokler traja zal ga.

Gričar & Mejač

samo 129 4

Šelenburgova ulica štev. 3.

* **Snežni zameti in glad v Hercegovini.** Iz Hercegovine prihajajo vesti o velikih snežnih zametih, zlasti v nevesinjskem okraju, ki je popolnoma odtrgan od svojega centra Mostarja. Iz nekaterih pogorskih vasi poročajo o lakoti, ker so počli pridelki e pošli. Prebivalstvo prosi pomoči.

* **Fotografiranje v naravnih barvah** je izvalažno tudi po zimi, osobito v planinah. Izšlo je sedaj kratko navodilo v slovenščini, ki je edino te vrste. Amaterjem priporočamo to panogo, ki je nekaj povsem novega za nas. Avtohromno slikanje ni dražje kakor običajno fotografiranje. Vse to dobite sveže v drogeriji Sanitas. Celje ali pa njeni podružnici v Ljubljani.

* **Pri prehlajenju,** nahodu, vnetju vratu, živčnih boleznih in trganju v raznih udih, je dobro popiti pol čaše Franc-Jožefove grenčice vsak dan, kar Vam prebavo olajša. Po izjavi vseučiliške klinike je Franc Jožefova grenčica neprecenljive vrednosti. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

ITO zobna pasta najboljša

„SEIKOV SIN“

Rudolfo Valentino

Ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8., 9.

Za praznike nudi kino Ideal razkošni **dvojni program:**

Višek plesne umetnosti v reviji 1616a

„Bonjour Paris“

s sodelovanjem pariškega baleta in slavne umetnice plesalke **Mistinguette** in krasna ruska drama od Victoriena Sardoua

„FEDORA“

v kateri nastopajo: Alfons Fyland, Lee Parry in Erich Kaiser-Titz.

Predstave bodo vsled obsežnega sporeda dveurne in sicer ob 3., 5., 7 in 9. uri in ob pol 11. uri dopoldne **Kino IDEAL.**

* **Darilo za Božič in Novo leto** je edino najboljši pletilni stroj patent Ideal, ki nudi vsakomur dobre dohodke in trajno eksistenco. Zaloga in popolni pouk nudi Fran Kos, Ljubljana, Židovska ulica. 1583

* **Kraljevsko-Dvorski liferant, Fabrika sapuna Merima, Kruševac** čestita svojim poslovnim prijateljima Božične praznike in nastupajuću novu 1927 god. preporučujući svoje prvoklasne toaletne in peraće sapune. 1606

Lastniki blokov

št. 30, 51 A, 74 C, 38 N, z dne 21 decembra
št. 48 K, 36 D z dne 22. decembra,
št. 12 E, 45 K z dne 23. decembra
naj se izvolijo oglasiti v naši detajlni prodaji na Dunajski cesti 23.

Od zadnjih dveh razpisov še do danes niso lastniki blokov objavljenih številk dvignili nagrade. Oni, ki do 31. t. m. ne dvignejo, zapadejo nagrade.

Obenem si dovoljujemo vljudno opozoriti, da še do konca meseca decembra nadaljujemo z reklamnimi prodajami. Cene smo ponovno znižali.

Carl Pollak d. d..

tvornice usnja in usnjatih izdelkov, detajlna prodaja, Ljubljana, Dunajska cesta 23, dvorišče. 13024

* **Samomor župnika.** Drofenik Anton, 60 letni župnik v Polju (občina Sedlarjevo), se je obesil dne 20. t. m. v svoji sobi. Zadnje dni je bil otožen in tih ter je tožil, da ima več neprijateljev. Samomor je izvršil brezdvomno v duševni zmedenosti.

* **Smrtna nesreča.** V torek, 21. t. m. se je smrtno ponesrečil na odkopu za premog rudar Breznikar Jože. Zapušča ženo in šest mesecev staro hčerko.

* **Požar.** V Voseku, občina Sv. Marjeta v Pesnički dolini, je izbruhnil v četrtek zjutraj požar pri posestniku Kravosu. Ob štirih zjutraj so bili klicani na pomoč mariborski gasilci, ki se jim je posrečilo rešiti živino in nekaj premičnin. Hiša z gospodarskim poslopjem pa je do tal pogorela. Škoda ki je le deloma krita z zavarovalnino, znaša nad 150.000 Din

* **Samomor v železniškem vagonu.** Ko se je predvčerajšnjim inženjer Rudolf Kralj od Zidanega mostu vozil proti Zagrebu, je zaslišal blizu postaje sumljivo detonacijo, ki je prihajala iz nekega vagona; podobna je bila poku revolverja. Na zagrebškem kolodvoru je zadevo prijavil službujočemu detektivu, ki je v stranišču vagona našel truplo moškega v mlaki krvi. Policijska komisija je ugotovila, da je samomorilec Vekoslav Brcković, poslovodja zagrebške tvrdke »Chromos«. Kroglo si je pognal v desno sence. Brcković, je kot potnik omenjene tvrdke oškodoval podjetje za 213.822 Din. Med drugim je tudi pri tvrdki Blaznik v Ljubljani kasiral v zadnjih dneh 19.000 Din. Ker je tvrdka «Chromos» prišla na sled njegovim poneverbam, je segel po revolverju in napravil konec svojemu življenju.

* **Žrebanje uganke,** razpisane od tovarne čokolade Mirim, se je vršilo 19. decembra s sledečim rezultatom: Glavno darilo 5 kg najfinejših čokoladnih izdelkov je dobila g. Marija Bračko, Studenci pri Mariboru, nadaljnih deset daril so dobili sledeči gg.: Ružica Ribazovic, Filomena Ratnik, Anica Schober, Štefi Kašelj, Nada Cijan, Martin Černišek, Bojan Acceto vsi v Mariboru, Rudolf Jedretič, Ljubljana, Anton Gerbec, Ljubljana, I. Ambrožič, Celje, Marica Steinbacner, Pragersko. Da se omogoči ostalim ljubiteljem Mirim čokolade udeležba, je sklenila uprava tovarne, da podaljša rok žrebanju do 31. januarja 1927. Stari listki, nalepljeni na čokoladi, so veljavni. Na delo ugankarji, čakajo Vas nagrade.

* **Čevlje za male noge** št. 35, 36, in 37 več tisoč parov močnih, solidnih in trpežnih prodaja tovarna Peter Kozina & Comp., Tržič, v svojih lastnih trgovinah, Ljubljana, Breg 20, in Aleksandrova cesta 1., po povprečni ceni Din 145 dokler traja ta zaloga. 1554

* **Zdrave živce in mirno spanje** dosežete z uživanjem zdravilnega »Nervosal« čaja. Izdeluje lekarna Ph. Mr. Bahovec, Ljubljana, »Zvezda«, Kongresni trg 12. 1594

* **Volno, bombaž za strojno pletenje** in vsakovrstna ročna dela dobite po najnižjih cenah v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Stari trg 12 in Židovska ulica 4.

* **Ali veš, da so samo ene »PEKATETE« na svetu?** Te slovijo vsled svoje okusnosti, tečnosti in redilnosti.

* **Tkanina »Eternum«** glavna zaloga za Jugoslavijo pri J. Medved, manufaktura, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 7.

* **Najboljše čevlje «Karo»** dobite v Mariboru, Koroška cesta 19, od 1. oktobra tudi Aleksandrova cesta 23, v trgovini St. Černetič.

* **Lux krema** je za čevlje najboljša, ker da najlepši sijaj čevljem in vzdrži mokroto. 1627

* **Popravila pisalnih strojev** se izvršujejo strokovnjaško in najceneje v specijalni delavnici za popravila pisarniških strojev Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100. 1628

Iz Ljubljane

u— **Državno Narodno gledališče v Ljubljani** bo imelo v tekočem budžetskem letu 1926-27 za 804.864 Din manj izplačane dotacije, nego je bilo odobreno v finančnem zakonu od Narodne skupščine. Radi tega pride slovensko gledališče v Ljubljani zadnje mesece tekočega budžetskega leta, to je v januarju, februarju in marcu 1927 v največje težkoče. Budžetno oddelenje v Beogradu pa je poleg tega predlog uprave tako reduciralo, da bo v bodočem budžetnem letu 1927-28 za Narodno gledališče dotacija še za 1,340.000 Din manjša, nego je bila za leto 1926-27 napovedana. Uprava ima od ministra prosvete strog nalog, da izvrši tekom januarja, februarja in marca 1927 največje redukcije v osobju in da pod nobenim pogojem ne sme prekoračiti predvidenih kreditov. — Upravnik Matej Hubad

u— **Preselitev odličnega sokolskega delavca iz Žalca v Ljubljano.** Za stalno se je preselil iz Žalca v Ljubljano ustanoviteli in starosta žalskega Sokola brat Vilko Kukec. Že izza svojih mladih let je živel in delal za razvoj Sokola v lepi Savinjski dolini in njegovi delavnosti se ima Sokol zahvaliti za svoj lepi razvoj in marsikateri uspeh v Žalcu in okraju sploh. Brat Vilko Kukec je bil tudi sicer delaven ter je korakal po isti ravni liniji, ki si jo je svoječasno v bivšem Štajerju začrtala narodna stranka. Bil je v Žalcu med onimi redkimi, ki ni nikjer iskal osebnega oportunizma in raznih političnih skokin spas svojega naroda Ostal je tudi zvest stranki, ki zastopa dosledno še danes načela čistega jugoslovenstva. Okoli svojega sokolskega voditelja so se zbrali v restavraciji g. Emerika Kukca v Žalcu člani in članice Sokola ter njegovi ožji prijatelji. Zahvalili so se mu za vse, kar je storil koristenga in dobrega za razvoj jugoslovenskega sokolstva in slovenskega naroda, želeč mu na njegovem novem mestu mnogo sreče.

u— **Za izletnike in turiste.** V nedeljo, dne 26. t. m. bo vozil na progi Kamnik-Ljubljana nedeljski turistovski vlak z odhodom iz Kamnika ob 20.28 in prihodom v Ljubljano ob 21.40.

u— **Umrli v Ljubljani.** Zadnje tri dni so bili javljeni sledeči smrtni slučaji: Fedor Bezjak, sin tovarniškega ravnatelja 5 let; Jakob Štrukelj, delavec, 58 let; Helena Lajovic, dninarica, 29 let; Anton Planinšek, sin invalida, 4 mesece; Neda Trost, hči uradnika, 2 leti Ivan Srnjak, zidar, 41 let; Janez Oblak, užitkar, 79 let; Lovro Hönigmann, gostilničar, 34 let; Viktor Slapar, strugarski vajenec, 17 let; Marija Furlan, žena strojevodje, 34 let, in Viljem Gril, sin strojevodje, 11 let.

u— **Evangeljska cerkvena občina.** Danes dne 24. decembra ob 6. zvečer in dne 25. decembra ob 10. dopodne služba božja.

u— **Božičnica ljubljanskega gasilnega društva na Štefanovo v Mestnem domu** obeta biti nekaj posebnega. Naj ne bo zavednega Ljubljančana, ki bi ne posetil te zabavne prireditve naših samaritanov. Na Štefanovo vsi v Mestni dom, kjer bo poleg dobrega vinca in dobre jedače tudi obilo smeha in zabave ter krasen srečolov.

u— **Izgubljeno.** Rujava nerc-boa je bila izgubljena snoči od 20. do 20.15 na poti od Marijinega trga št. 3 do gledališča. Najditelj naj jo izroči: Mileni Zamida, Marijin trg št. 3, I. nadstr.

u— **Zaplenjena božična drevesca.** Organi mestnega tržnega nadzorstva menda že dolga leta niso zaplenili toliko božičnih drevesc kakor letos. Napram kmetom, ki vozijo ali nosijo božična drevesca v mesto na trg, postopajo tržni organi zelo energično in zaplenijo po cele vozove, ako voznik nima potrdila županstva glede provenijence drevesc. Pripetili so se celo slučaji, da so bila zaplenjena celo drevesca, ki jih nosijo kmetje v mesto raznim sorodnikom. Zaplenjena drevesca se prodajajo nato na trgu in gre izkupiček v ubožni sklad.

Popolna razprodaja

tudi na obroke vseh predmetov damske moške in otroške konfekcije, dežnih plaščev, klobukov itd, se vrši pri tvrdki

O. Bernatovič, Mestni trg 5.

Prodaja se pod nakupno ceno.

Le v or em nads roo u. Vhod samo skozi veže.

Oho! Sedaj pa že vem, zakaj si tako čvrst.

Kakor je delala že Vaša stara mati, bilo je pravilno.

Kuhala je svojo kavo samo s

Pravim Franckovim kavnim pridatkom.

Ta je danes še vedno tako fin kakor izvrsten pridatek k zrnati in žitni kavi ter bo to tudi zmeraj ostal.

Najcenejše in največja izbira damske konfekcije

kakor: moderne bluze u krila, perilne in volnene obleke, velike in otroške klotaste, barvaste, listraste in bele predpasnike, otroške oblekce, damsko perilo itd., dobite pri *F. in J. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.*

u— **Še ena tatvina v šišenski šoli.** V poslopje šišenske šole se je v sredo dopoldne med učnimi urami ponovno vtihotapil neznan »suknjar« ter ukradel učencu Ludoviku Salmiču, stanujočemu na Aljaževi cesti 29 iz garderobe v veži 700 Din vredno temnorjavo suknjo.

u— **Vlom v izložbeno okno.** Dne 21. t. m. ponoči je neznan zlikovec udri v zaklenjeno izložbeno okno trgovine Miklavc v Lingarjevi ulici ter ukradel: 4 triko moške srajce i spodnje hlače, več ženskih hlač, 3 bele ženske maje, ter 4 flanelaste moške srajce različnih barv.

u— **Društvo »Soča« v Ljubljani** priredi 31. t. m. ob 20. uri »Silvestrov večer« v restavraciji Ljubljanski dvor s prav zanimivim in raznovrstnim sporedom. Prehod iz starega v novo leto bo spremljal času primeren nagovor. Prireditev je brez vstopnine.

u— **«Lovski ples»** v prid fondu Zelenega križa bo dne 1. februarja v vseh prostorih na Taboru v Ljubljani. Podrobnosti objavimo v dnevnikih, v »Lovcu« in na lepakih. — Odbor SLD. 1624

Do božiča znižane cene!

Zimske suknje in druga oblačila nudi v največji izberi

J. MAČEK, LJUBLJANA

Aleksandrova cesta številka 12

u— **Edina plesna prireditev** za praznike so »družabne plesne vežbe«. — **Dancing-Matinée** v nedeljo na Štefan dan ob pol 4. popoldne v dvorani »Kazine«. Svira »Emona Jazz-band«. Iste vodi priznan plesni mojster g. Jenko, ki bo začetnikom kot spretnejšim nudil v najmodernejših plesih temeljit pouk. Začetniki se vljudno vabijo, da pridejo že ob pol 3. pop. v svrho teoretičnega pouka. Informacije za posebni pouk vsak dan od 10. do 22. ure v kavarni »Emona« I. nadstropje.

u— **«Herkules»** angleški in češki štofi, na obroke. Opozarjamo na Mali oglas v današnjem »Jutru«. 1626

u— **Srečke državne razredne loterije** je mogoče dobiti pri Trgovski banki, Ljubljana in sicer do 8. januarja 1927. 1613

u— **Ogromen sestanek sportnikov** obeta biti 8. januarja 1927 v Unionu. Ne samo Ilirijanski nogometaš, lankoatlet, zimski sportnik ter hazenašice, atletinje in tenis igralci, temveč tudi novo ustanovljena »Ping — Pong« družina se udeleži korporativno »Redute v cvetju«. Da bo tudi Atena in Lj. Sp. klub z vsemi svojimi sekcijami navzoča je samo po sebi razumljivo. 1619

Izvirne francoske pastilje

VALDA

Za športnike pred-med in po naporu.

Prodajajo vse lekarne in drogerije

Iz Maribora

a— **Za stanovanjsko bedo.** Čitatelji se bodo spominjali, da smo morali že nedavno zavračati »Slovenčevo« neresnično trditev, da v Mariboru vsled dveh sezidanih mestnih hiš skoraj da ni več stanovanjske bede. Ko je naročil župan dr. Leskovar sestavo proračuna za prihodnje leto, je bil očividno še vedno »Slovenčevega« mnenja, da Maribor ne pozna stanovanjske bede, kajti v izrednem prometu ne najdemo niti pare za zidanje hiš, gradbeni sklad pa izkazuje komaj 16.000 Din prebitka. Na klerikalce pa je ves čas pritiskal veliki župan, da naj vendarle zidajo in tako so končno sprejeli predlog demokratov in NSS, ki so predlagali zidavo novih stanovanjskih hiš. Sedaj, ko bi se imel ta sklep udejstviti, pa so klerikalci s svojim narodnim izdajstvom onemogočili nadaljno delo Narodnega bloka na magistratu in razbili občinski svet. Njihovi zavezniki radikali, ki pridejo vedno na dan, ko zavohajo mrhovino na bojišču, pa so že poslali svojega emisarja v Beograd, da izposluje gerenta za Maribor. Gerent seve ne bo mogel izvesti lepih načrtov, posebno, če bo iz vrst nove koalicije sovražnikov narodnega Maribora na občini. Ako pa bi bil gerent tako delaven, kot so bili odstavljeni demokratski gerenti v Ljubljani, bo vseeno lahko storil mnogo za omiljenje stanovanjske bede, katere po mnenju klerikalcev, ki so vsi že na toplem, sploh ni.

a— **Iz boja v naših pivovarnah.** Nedavno je poročalo gostilničarsko glasilo, ki ga izdaja gostilničarska zadruga v Celju, o odločnem gibanju gostilničarjev proti našim pivovarnam radi skrajno slabega, vedno slabšega in dragega piva. Gostilničarji so sklenili bojkot pivu, ako se te nevzdržne razmere ne spremenijo. Pravkar nam pa poročajo o protestnem gibanju pivovarniškega delavstva po pivovarnah, ki so baje delavstvu sedaj naenkrat odtegnile že od davnih let ukoreninjen deputat piva, katerega so prejemali med službo delavci v pivovarnah poleg mezde. Sedaj so delavcem ukinili brezplačno dajatev teh par vrčkov piva in v Mariboru so imeli delavci že protestne shode, ker vidijo v tem zlasti tudi napoved znižanja mezde. Imamo torej prav posebne vrste mezdno gibanje.

a— **Osebna vest.** V občinskem svetu je odložil svoj mandat občinski svetnik g. Jožef Ošlak, ker prevzame s 1. januarjem vodstvo socijalistične Ljudske tiskarne. Namesto g. Ošlaka pride v občinski svet urednik »Volkstime« g. Viktor Eržen. Dosedanji vodja socijalistične tiskarne g. Hrovatin pa prevzame vodstvo Cirilove tiskarne.

a— **Umrl je v Mariboru** upokojeni nadučitelj Pavel Unger v starosti 83 let. Pogreb se vrši danes, v petek, ob pol 4. popoldne na pobreškem pokopališču.

a— **Glasbena Matica v Mariboru** priredi dne 12. januarja velik a capella koncert z vseskozi klasičnim programom. Na tem koncertu se proizvajajo zbori, ki jih še ni pel noben zbor v Sloveniji. Bariton - solo v Griegovih moških zborih bo pel znani solist Glasbene Matice gosp. učitelj Faganeli.

a— **Orgelska koncerta Ljudske univerze** dne 3. in 6. januarja obetata postati prvovrstni umetniški dogodek. Na sporedu so orgelske skladbe starejših, kakor novejših mojstrov, komadi za violino in orgle, sopran-solo in orgle ter godalni kvartet z orglami. Sporeda sta tako sestavljena, da se celotno izpopolnujeta. Kot solisti nastopijo: g. prof. F. Dugan iz Zagreba s svojim 11letnim sinkom Čedomilom, g. regens chori St. Premrl iz Ljubljane, ga. violinska virtuozinja F. Brandlova ter ga. L. Druzovičeva. Na ti velezanimivi prireditvi opozarjamo že danes. Dne 3. januarja pa bo poseben koncert za mladino, z uvodnim predavanjem o sestavi orgel.

a— **Pevsko društvo Luna** pripravlja zanimivo prireditev, ki se bo vršila dne 5. januarja pri Gambrinu. To bo ena izmed prvih predpustnih zabav in prav svojevrstna: koncert in ples. Koncert bo nudil okoli 15 ljubkih narodnih in umetnih pesmi. 1621

a— **Sokolsko društvo v Mariboru,** Gradbeni odsek, priredi običajni Silvestrov večer v vseh dvoranah Narodnega doma. Čisti dobiček je namenjen skladu za zgradbo Sokolskega doma. Vstopnina 14 Din in 1 Din nočnega davka. 1630

Berndorf-pribor

F. Cuden, Prešernova ul. 1.

Iz Celja

e— **Razdelitev visokošolske ustanove trgovca Antona Kolenca v Celju.** V zadnji seji kuratorija za ustanovo trgovca Antona Kolenca, ki se je vršila dne 22. t. m., so se obravnavale predvsem prošnje visokošolcev. Vloženih je bilo 74 prošenj, ugodno rešenih 64. Razdelile so se obresti zadnjega leta od naložene glavnice v znesku 52.200 Din. Hkrati se je sklenilo, da bo kuratorij razdelil med najpotrebnejše celjske reveže k novemu letu obresti od tozadevne naložbe, nadalje, da se bo nakazal znesek za reveže v Kolenčevi rojstni občini Ljubno.

e— **Celjsko godbeno društvo.** Na zadnji seji je razpravljal odbor o ustanovitvi godbe na pihala. Sklenilo se je sklicati tozadevno anketo, na katero naj se povabijo razni interesenti. Taka godba bi bila za Celje že iz tujskoprometnih ozirov zelo potrebna.

e— **Mestna občina celjska** se je spomnila tudi letošnje leto občinskih revežev s primernim božičnim darilom. Županstvo je šlo v to svrho nabirati med celjskim meščanstvom, kar je še manjkalo, je pa nakazal župan iz sredstev mestne občine. Vsak revež v ubožni hiši je dobil 80 Din, oni pa, ki stanujejo zunaj, še vrhu tega primeren kvantum drv.

e— **Značilna obsodba. Organizacija Jugoslovenskih nacijonalistov** v Celju objavlja v Orjuni sledečo notico: »Mestni odbor Orjune v Celju obvešča članstvo, da je črtal svoja člana dr. Alojza Goričana, odvetnika v Celju in A. Marčiča, arhivarja uprav. sodišča v Celju, radi njihovega nastopa.« Povod črtanju je ta, da je klub občinskih odbornikov NRS v Celju napravil s klerikalci in Nemci anacijonalni pakt za razbitje slovenskega in naprednega mestnega sveta in da je stvorila NRS v Celju pakt s klerikalci in Nemci za skupen nastop pri volitvah v oblastno skupščino. Oba imenovana sta člana NRS, prvi predsednik kluba, drugi pa član istega. Gospod Marčič je podpisal skupno z zastopnikom klerikalcev in Nemcev dotični spis, dasiravno je bil član in odbornik Orjune. Gospod dr. Goričan je celo kandidat radikalno - klerikalno - nemške koalicije za oblastne volitve, dasi je član Orjune. V kolikor smo informirani, je pozvala Orjuna oba gospoda, da se kot njena člana opravičita. Kot opravičilo je izjavil eden izmed njih, da ei ne da predpisati ničesar in da smatra, da njegovo postopanje ni škodljivo nacijonalni stvari. Ker je odbor Orjune smatral, da je to opravičilo nezadostno in njih nastop za nacijonalno stvar škodljiv, ju je črtal iz imenika svojih članov.

e— **Kino v Celju.** Za božične praznike se je posrečilo pridobiti vodstvu mestnega kina v Celju prvovrstni film »Črni angel« v šestih ogromnih dejanjih. Ta film je priznano najboljši film na svetu in prekaša znani film »Bela sestra«. Vsebina je vzeta iz vojne in povojne dobe, dejanje se vrši po večini v Anglije.

e— **Iz celjskega »Sokola«.** Plesne vaje, ki bi se imele vršiti v nedeljo, dne 26. t. m., odpadejo radi praznikov. Prihodnja vaja bo objavljena v časopisu.

NOGAVICE z znamko in žigom „KLJUČ"

najboljše, najtrpežnejše, zato najcenejše

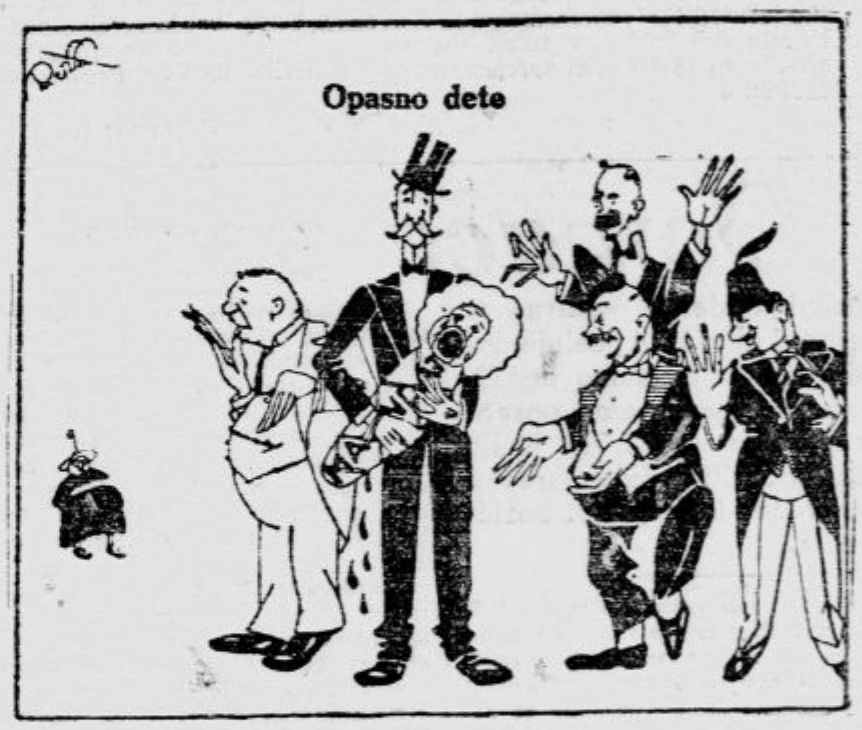

Vsi bi ga radi imeli, a kdor ga dobi, se — »osmoli«.

Iz Kranja

r— *Požar v Šenčurju.* V sredo po 23. uri je nenadoma zasvetil močan ognjen svit vzhodno od Kranja v noč. Kmalu nato je bilo slišati v mesto plat zvona iz Šenčurja. Goreti je pričelo na posestvu Okorna p. d. Vižnerja v Šenčurju. Ogenj je nastal v hlevu, ki je zgorel do tal. Uničeni so bili vsi poljski pridelki shranjeni nad hlevom. Tekom zadnjih mesecev je bil že trikrat izvršen poskus podtaknjenja ognja na gospodarskem poslopju imenovanega posestnika, toda vedno brez uspeha. To kritično noč so domači stražili gospodarsko poslopje v hlevu pa je spal hlapec. Kljub vsemu temu je na še nepojasnjen način nastal opisani požar.

r— *Predstava na Štefanovo.* Gledališki oder tukajšnje Čitalnice ponovi v nedeljo dne 26. t. m. ob 16 uri v Narodnem domu »Vdovo Roškinko«. Delo je pristna ljudska igra, polna zdravega humorja in zabave. Ker je pričakovati velike udeležbe zlasti z dežele, so topot cene prostorom znižane.

r— *Racija v kranjskem okraju.* Preteklo sredo popoldne je preiskal kranjski orožniški vod ves teren v kranjskem okraju, zlasti po vaseh, ki so bile obiskane od požigalcev. Vlovili pa so le par postopačev, ki so bili izročeni okrajnemu sodišču.

r— *Aktovka* čaka v redakciji, kamor s prvim vlakom pošljite zamenjano.

Iz Trbovelj

t— *Volitve v II. skupino v Hrastniku.* Pri volitvah v II. rudarsko skupino je zmagala kompromisna delavska lista. Izvoljeni so bili kot delegati za Hrastnik: Franc Rojnik (94 glasov), Ivan Dornšek (93), Jože Tovornik (92), Franc Jerebičnik (92), Ivan Bedenik (92), Jur Dolar (90) in Alojz Kapla (88); kot namestniki: Martin Šergan (87), Martin Žalezina (85), Ivan Žafran (83), Jože Ajdovnik (81), Ivan Urlep II. (75), Anton Verden (68) in Anton Podpečan (65). Kot delegata za Ojstro sta bila izvoljena Franc Plahuta (36) in Franc Peterlin (27), kot namestnika pa Pavel Vodišker (27) in Alojz Mrzelj (25). Volitev se je udeležilo okoli 3 odst. delavstva.

t— *Volitev načelstva II. skupine v Trbovljah.* Za načelnika II. rudarske skupine v Trbovljah je bil izvoljen Anton Župančič III., za njegovega namestnika pa Franc Penceli.

t— *Smrtna kosa.* Umrli so: Frančiška Mlinar, žena rudarja, 21 let, Loke 236; Janez Pilnauer, rudar, 50 let, Retje 66; Terezija Hrovat, hči rudarja, 2 leti, Loke 67.

t— *Razdelitev podpor med staroupokojence.* Ob priliki prihoda kraljevega ukaza, s katerim se povišujejo Trbovlje v trg, namerava občinski zastop napraviti patrijotično gesto s tem, da bo razdelil podpore 274 staroupokojencem in 54 občinskim ubožcem. Poskrbljeno bo, da pridejo na svoj račun tudi oni, ki se še niso utegnili priglasiti.

t— *Božičnica gasilskega društva v Hrastniku* na Štefanov dan se bo vršila v prostorih Narodnega doma in ne pri Dolinšku, kakor smo pomotoma poročali.

t— *Zdravstveno predavanje.* V torek, dne 28. t. m. bo v gospodinjski šoli na Vodah (otroški vrtec) ob 4.30 zdravstveno predavanje. Istotam bo v torek ves dan otvorjena razstava predmetov o higijeni deteta. Žene in dekleta, udeležite se predavanja v obilnem številu.

Priporoča se: 12853a-

Knjigoveznica

galanterijska delavnica — okvirji za slike

Matko Pogačnik

LJUBLJANA, Sv. Florjana ul. št. 12

PATRIA KONJAK MEDICINAL

PALACE CREME LIKERJI 12812a

zajamčeno čisti vinski destilati so najbolj priporočljivi!

Gledališče

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Petek, 24.: Zaprto.
Sobota, 25.: ob 15.: »Triglavska bajka«. Izv. (Znižane cene.) Ob 20.: »Kovarstvo in ljubezen«. Izv. (Znižane cene.)
Nedelja, 26.: ob 15.: »Peterčkove poslednje sanje«. Izv. (Znižane cene.) Ob 20.: »Slaba vest«. Izv. ((Znižane cene.)
Pondeljek, 27.: »Stalni gost«, »Boubourouche« B
Torek, 28.: Zaprto.
Sreda, 29.: »Skopuh«. D.
Četrtek, 30.: »Joy«. A.
Petek, 31.: Zaprto.

Ljubljanska opera.

Petek, 24.: Zaprto.
Sobota, 25.: Premijera Mozartove opere »Cosi fan tutte«. Izv. ((Znižane cene.)
Nedelja, 26.: ob 20.: »Grofica Marica«. Izv (Znižane cene).
Pondeljek, 27.: Zaprto.
Torek, 28.: »Manon«. C
Sreda, 29.: »Carmen«. E.

Mariborsko gledališče.

Sobota, 25.: ob 15.: »Pepelka«. Ob 20.: »Orlov«. Premijera (Izven).
Nedelja, 26.: ob 15.: »Veseli kmetič«. Ob 20.: »Orlov«.
Pondeljek, 27.: Zaprto.
Torek, 28.: »Ljubezen«. A. Kuponi. Zadnjič v sezoni.

Repertoar ljubljanskega Narodnega gledališča v božičnih praznikih. Opozarjamo na predstave Narodnega gledališča o praznikih, ki so vse po znižanih cenah. Drama igra na Sveti dan popoldne ob treh »Triglavsko bajko«, zvečer ob osmih pa »Kovarstvo in ljubezen«, opera ima na Sveti dan zvečer ob pol osmih premijero Mozartove opere »Cosi fan tutte«. Na dan sv. Štefana igra drama popoludne ob treh »Peterčkove poslednje sanje«, zvečer pa priljubljeno kmetiško komedijo »Slaba vest«. V operi se poje ob 15. uri popoldne »Židinje«, zvečer ob osmih pa učinkovita opereta »Grofica Marica« z go. Poličevo v naslovni vlogi.

K premieri Mozartove opere »Cosi fan tutte« v ljubljanskem Narodnem gledališču. Ena najfinejših komičnih oper svetovne literature, Mozartova »Cosi fan tutte« se bo v Ljubljani prvič v slovenskem jeziku izvajala na Sveti dan zvečer ob pol osmi uri. Naštudiral in režiral je to opero operni ravnatelj g. Mirko Polič. Po skušnjah sodeč bo orkester to Mozartovo delo izvajal v najfinejšem komornem stilu s krasnimi pianissimi pihal in z vzorno orkestralno igro. Orkester se tako podreja petju, da bodo pevci in pevke ves čas lahko obdržali idealni ton veseloigre, kar je povsem v pravem Mozartovem stilu. Dekoracije za »Cosi fan tutte« so izredno lepe, slikovite in stilne. Zasedba vlog je prav dobra. Ga. Lovšetova, gdna Thalerjeva in ga. Poličeva so zapojale v ženskih partijah, gg. Banovec, Mitrovič in mojster Betetto pa moških vlogah. Obeta se nam izreden večer čistega umetniškega užitka.

Božič v mariborskem gledališču. Na oba božična praznika bosta v mariborskem gledališču popoldanski predstavi. V soboto bo veleuspela otroška igra »Pepelka«, na Štefanovo, v nedeljo pa priljubljena in zabavna opereta »Veseli kmetič«. Obakrat zvečer pa se vprizori opereta »Orlov«.

Proslava Danilove petdesetletnice na mariborskem odru. V začetku januarja bo nestor slov. igralcev g. A. Danilo proslavil i v mariborskem gledališču petdesetletnico svojega gledališkega delovanja. Nastopil bo pri tej priliki v moderni veseloigri A. Engla »Večni mladenič« kjer bo igral naslovno vlogo. Delo je prevel g. Železnik. Režira g. Kovič.

Iz prevodne literature. G. J. Kovič, režiser mariborskega gledališča prevaja oz. je že deloma prevel Ostrovskega krasno rusko tragedijo »Nevihta« ki jo bo vprizorilo mariborsko gledališče najbrže še tekom letošnje sezone.

»Orlov« na mariborskem odru. Na božični praznik zvečer bo v mariborskem gledališču premijera operete »Orlov«. Prvovrstna oprema, lepo dejanje, krasne melodije, temperamentni moderni plesi, vse to bo pripomoglo, da bo doživela ta opereta gotovo tudi v Mariboru celo vrsto razprodanih hiš. Režira priznani operetni strokovnjak g. Bachmann kot gost.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 24. decembra 1926. Višina barometra 306 m.

Kraj / opazovanje	Čas	Barom.	Temper.	Zračna vlaga v %	Smer vetra in brzina v m	Oblačnost	Vrsta padavine	Padavina v mm do 7 ure
Ljubljana (dvorec)	7.	709	−2 0	7	SSE 2	10		
	14.	691	−2	72	SE 3	10		
	21.	7 6	−3 4	53	SE 5	4		
Maribor	8.	772 0	−5 0	9	SE 4	8		
Zagreb	8.	[illegible]	−[illegible]	66	W 5	7		
Beograd	8.	762 0	−1 0	98	NNE 7	9	megla	0.6
Sarajevo	8.	768 8	−4 0	9	[illegible]	10		
Skoplje	8.	[illegible]	1 0	96	SE 1.5	10	po dežju	
Dubrovnik	7.	61 8	7 0	3	[illegible]	0		
Split	7.	[illegible]	4 0	46	N 9	2		
Praha	7.	656	−6 0	-	NNE 13	2	morje lahko	
					N 1.5	10		1.0

Solnce vzhaja ob 7·36, zahaja ob 16·22. Luna vzhaja ob 21·36, zahaja ob 11·44.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani −0·4, najnižja −6·8 C.

Povprečni barometer je danes v Ljubljani višji za 3·7 mm kot včeraj.

Ta-le zadnji teden pred Božičem naj bi bil malo uvoda v zimo, nekoliko prijazne zime, ki jo hvali vsakdo.

Nad veo Rusijo pa se je ta čas že vdomačila prava zima s temperaturo do 20° C pod ničlo. Mraz je segel domala do Črnega morja in proti zapadu je preplavil tudi že vso Poljsko. Napredovati še dalje v srednjo Evropo in na jugozapad pa doslej ni mogel, ker mu je pot zastavila podolgovata depresija, ki se je držala med Jadranskim morjem, oziroma Italijo in Baltiškim morjem ter s svojim zračnim vrtincem povzročala za napredovanje mraza neugodne vetrove.

Nad zapadno Evropo se drži trdovratno visok zračni tlak in povzroča, da prevladuje nad njo v splošno severna do severozapadna zračna struja, ki dovaža zrak s severnega Atlantskega oceana in vzpričo tega ni posebno hladna. Naši kraji se nahajajo ravno še v obrobnem delu območja visokega tlaka, zato imamo tudi mi zmerno hladno vreme; Alpe pa nas varujejo tudi pred snežnimi meteži, ki so ostali tudi ta teden — vsaj doslej — omejeni na severno stran Alp.

Dunajska vremenska napoved za petek: Jasno, mraz, severovzhodni vetrovi.

Tržaška vremenska napoved za petek: Močni vetrovi z vzhoda severovzhoda; nebo večinoma oblačno; temperatura od 0 do 8 stopinj; morje razburkano.

Ne zamudite božične prodaje po reklamnih cenah.

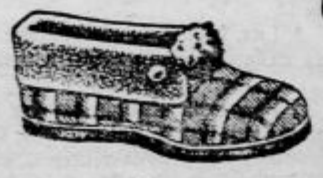

COPATE iz prave fine velbirdje-dlake (Kameelhaar) samo Din 49·-

VOIKA

Za božične praznike prinašamo vsem kinoobiskovalcem senzacijonelno iznenadenje!

Oba dneva ob: pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8., 9. predvajamo najlepši, najboljši in končno poslednji velefilm najlepšega človeka sveta, vsem dobro znanega pod imenom

RUDOLFO VALENTINO

Ves čar skrivnosti, sijaj in razkošje Orijenta ter strastne ljubezni sijajno je prikazano v monumentalnem filmskem veleumotvoru

„ŠEIKOV SIN“

Ljubav mladega šejka in temperamentne plesalke.

Kot krasna partnerica nepozabnega Valentina briljira idealno lepa

VILMA BANKY

Prekrasni naravni posnetki iz Alžira na meji peščene Sahare. — Sijajna igra. — Lepi igralci. — Razkošna oprema. — Kolosalna režija. — Najlepši velefilm vseh časov. — Preskrbite si vstopnice v predprodaji, ker je povpraševanje že sedaj ogromno.

Oba dneva se predvaja ta velefilm ob pol 11. **dopoldne** Pri vseh ostalih predstavah svira naš pomnoženi orke er.

ELITNI KINO MATICA najudobnejši kino v sredi mesta.

Božična darila

Že od nekdaj je navada, dajati o božiču darila, sprejemati jih je pa navada tudi še o novem letu. Že prej mora nositi Miklavž, ker tako zahtevajo narodni običaji, in božiček nosi, ker tako zahteva svet in trinajsta plača, ki bi drugače tudi ne imela pomena in namena. Pravzaprav bi nam šla že za Miklavža iz prej navedenih patrijotičnih motivov in za božič bi radi uzusa morala slediti njena druga, razširjena, povečana in pomnožena izdaja, kot se vsem drugim izdajam spodobi — za novo leto pa že tako avtomatično pride sama od sebe, ker ta praznik brez godov, kar se spominjam, vedno pade na prvega. Radi Silvestra gotovo zelo pameten in priznanja vreden ukrep pratikarjev. Toliko se nabere denarja, da ga res ni mogoče drugače porabiti kot za darove. Najlepši in najkoristnejši so seveda takrat, če obdarujemo sebe.

Takim in vsem drugim darovalcem in obdarovanim pa svetujem, naj gredo pred odločitvijo na razstavo v Jakopičev paviljon, kamor so nasi umetniki vseh branž znosili vse, kar le more zveseliti obdarovanca. Cene pa take, da se ni mogoče zdržati špekulacije. Vprašajte le lastnike slik, ki so jih za par krajcarjev dobili od Groharja, koliko tisočakov zahtevajo za najmanjšo skico, če je sploh naprodaj. In to velja tudi še za žive umetnike.

Ravno Rihard Jakopič ponuja celo zbirko manjših stvari, ki odražajo vse vrline mojstra in najznačilnejših njegovih del. Čudovito sočne in ubrane barve imajo tisto čudežno moč, da postajajo vedno izrazitejše, vedno lepše in zgovornejše, čim dalj jih gledamo od leta do leta. Samo ena teh sličic izžareva toliko lepote, da tudi najbolj suho srce mora zagoreti, slepo oko videti čar umetnine. Ne prvi trenutek — čez leta, kakor vino. In predno stopite pred njegove skrivnosti polna dela, prečitajte njegovo epistolo na 17. strani današnjega lista. S hvaležnostjo v srcu se boste spominjali male denarne žrtve takrat, ko vam bodo zavidali, eni vaš užitek, drugi pa njegovo vrednost v številkah. S tem pa ne mislim, da bo to šele po umetnikovi smrti. Na to naj nikdo ne špekulira, zakaj Jakopič ima že tako brado, ki dolgo obstane. Poglejte samo sliko njegovega učitelja Moneta in njegovo brado. Podoba je bila pred nekaj dnevi v listu in zraven zapisano, da je mojster dosegel 86 let. Torej toliko kot jih imenitno nosi naš Franke. A kaj so njemu leta mar, vidite z njegovih slik. Sama pomlad so njegove pokrajine in vse brsti na njih. Ob njegovih delih ni treba čakati leta na odkritje, ker že ob prvem srečanju povedo vse.

Rihard Jakopič: Pokrajina

Tudi Marčičeve so tem podobne. Le podobne, pravim, ker so tudi jasne na prvi pogled. Glejte jih in še jih boste gledali. Tako se izpreminja morje in je vedno nov Dubrovnik ob njem.

Potem pa družina Santljev: Avguste in Henrika, sestri in brat Saša, slikar, grafik, umetnostni obrtnik, komponist in muzikant, koliko kulture je v tej družini! In tudi njih dela spadajo v stanovanja družin, da že slike raz steno povedo, kam je človek prišel. Avgustine cvetlice in Henrikina tihožitja so dekoracije, ki jih težko pogrešamo v naših meščanskih stanovanjih, Sašinega «Kritika» pa v zbirki starin.

Ravno tako so nam dobrodošle Klemenčičeve hišice, ki so res domače, kar že nekaj pomeni. Vsak gledalec jih prestavlja v bližino svojega rojstnega kraja in preverjen sem, da jih bodo odnesli domov, kakor tudi Gasparijeve fante, punce in pušelce. Ta nam za praznike ponuja tudi jaslice in z njim se kosa Cuderman v levi sobi. Pri onem štalica z vegasto petrolejko, pri tem pa mraz in mesečina. Drugače je pa Cuderman tudi za tiste, ki so bolj za meso, recimo, za višjo umetnost. Rad bi videl več njegovih stvari, ker se mi zdi, da se bo naredil. Zelo je elastičen, naj se le nategne na dobro stran. Naj pogleda Jamo, ki je iz samega Bleda lahko napravil malo galerijo. Znati se mora, kakor Jama, pa gre — in še kaki «hrasti» zrastejo lepega dne.

Da pa ni lep samo Bled in Kranjska, nas prepričuje Trstenjak s pokrajinami iz Prekije. Akvareli pravijo, da zna, olja je pa še preveč, vendar je prav, da vsaj poizkuša in se trudi naprej. Tudi njegove stvari splošno ugajajo.

Škoda, da ni tako pri Malešu, ker je za «splošno» preveč moderen in predstavlja skoro same grafike, celo redke monotipije. Gre vedno bolj v dekorativno smer, kar mu gotovo ne bo škodovalo. Danes so njegovi listi še po ceni. Jaz bom špekuliral že s trinajsto plačo.

Enako bi storil tudi pri Justinu, pa si ne upam drugih reflektantov pripraviti ob naslado vrejati njegove lesoreze v novi mapi z napisom: Eiko Justin, ki mora imeti širok hrbet, ker je mož še mlad in zelo produktiven. Razstavi naj več, ne pa komaj za vzorec.

Tudi kiparji so postavili na prodaj vsem okusom primerne stvari. Repič in Zajc za ene, Lojze Dolinar pa za druge.

Na steni visi katalog s cenami kakor v izložbenih oknih. Vse umetnine imajo zabeležene cene in torej niso luksus. Velika in dobra Dolinarjeva plastika iz najčistejšega belega marmorja, stane celih 9000 Din — sam kamen gotovo ne stane manj. Kako je to mogoče? Pri slikah so pa tudi najbrže računane le barve, platno in okvirji, delo pa, čeprav na roko, gotovo ni plačano. To je božično darilo naših umetnikov. Nemci pravijo: Kleine Geschenke erhalten die Freundschaft. Pokažimo se njihovega prijateljstva vredne.

Tudi polno svilenih blazinic je tu, ki so jih naredile učenke Šaše Šantla po njegovih načrtih in gotovo ne računajo na dobiček.

Naprodaj niso samo načrti arhitektov Spinčiča in Faturja, aranžerja razstave. Načrte je obesil samo zato, da je napravil prehod med Malešovimi beločrnimi grafikami in desno steno. Ideja se mu je sijajno posrečila. **A. G.**

Podarite Vašim za Božič

Zapestno URO

ki je tudi kot okras. Pomagal Vam bom izbrati

F. Cuden

12837 a *Ljubljana, Prešernova 1*

Naši fantje, ki zvesto služijo kralju in domovini po garnizijah prostrane naše domovine, se o priliki božičnih praznikov v duhu spominjajo svojih rojstnih krajev in žele svojim staršem, sorodnikom, prijateljem in znancem, vsem čitateljicam in čitateljem «Jutra» ter vsem slovenskim dekletom vesele božične praznike in srečno Novo leto.

Zemun, telegrafska četa: podnaredniki A. Kranjc, Vojnik; M. Kodela, Maribor; F. Mamilovič, Litija; kaplar W. Klembas, Zidani most; redovi M. Kocmur, Celje; J. Oset, Domžale; P. Staré, Skaručna; F. Rinaldo, Trbovlje; H. Požar, Maribor in A. Vukšinič, Metlika.

Sl. Brod, fantje 3. **saobračajnega bataljona** železniške komande, sedaj v odredu v Skopljah: Janko Kregar iz Dobrunj, Viktor Grad iz Vevč, Karlo Gašparič iz Poljčan, Fran Petek iz Maribora, Avgust Šušteršič iz Vižmarjev in Alojz Peterlin iz Preserja. — Podčastniki železniške komande v Sl. Brodu: narednik: Alojz Budihna, Anton Komel, Alojzij Rauhekar, Ludvik Udovč, Alojz Bohte; podnaredniki: Rudolf Beltran Stanko Šibenik, Mirko Toni in Ivan Božič.

Zagreb, fantje 1. čete neb. bat.: kaplar Franjo Stres, Pristava; redovi: Franjo Jereb, Lož; Anton Sepec, Lož; Ivan Ponuda, Pudob; Milan Janežič, Stari trg pri Ložu; Franjo Strohsak, Rakek; Andrej Drobtina, Žiri; Franc in Anton Žigon, Logatec; Valentin Klemente, Kamnik; Gustav Vidic, Anton Slovnik, Ljubljana; Viko Krevselj, Gomilsko; Alojz Nabergoj Mislinje.

Brod na Savi, vojaki železniške komande: Slavko Lebe, Hoče pri Mariboru; Ludvik Urbas, Bezuljak pri Rakeku; Mirko Šmidlchner, Slatina-Radenci; Joško Volmut, Ferdo Dekleva, Ivan Korošec in Ivan Vadnjal iz Ljubljane; Franc Levstik, Sv. Gregor pri Ljubljani, Viktor Rozman, Vinko Klemenčič in Maks Tolmajner iz Ljubljane; Vinko Žibre, Trbovlje; Ferdo Dragar, Hrastnik; Jožef Ramšak iz Velenj, Fran Škrlep iz Mengša, Ivan Divjak in Josip Ferenc iz Maribora, Alojzij Jelen in Stanko Čehovin iz Trbovelj.

Novi Sad, I. vazd. polk, 10. eskadrila: kaplar Julij Skobe; redovi Ivan Laznik, Hrastnik; Valentin Kukovica Ptuj; Vlado Vertot, Runež pri Ormožu; Ignac Mežan, Novo mesto; Franc Piltauer, Krško; Jože Grann, Brežice; Franc Korenč, Logatec; Karol Novak, Žužemberk. — Avijatičarji, službujoči v Parkovi četi I. vazd. polka: kaplar Franjo Žibert, Skopice; redovi: Ivan Gobec, Podčetrtek-Celje; Omar Gebauer, Št. Jernej; Vilko Heinrihar, Škofja Loka; Fr. Jezernik, Ruše; Fr. Kovačič, Globoko; Fr. Selak, Št. Jernej; Ludvik Merica, Predanovci.

Petrovaradin, fantje I. pilotske šole: Stanko Hlebec, Rajhenburg; Mirko Macoratti, Šiška; Oskar Rebolj, Kranj; Rado Štajner, Ljubljana; Rajko Šporn, Ježice; Jože Škalja, Lja; Drago Škulj, Ljubljana. — Fantje I. artilerijske polka I. arm. oblasti: Alojzij Križman, Struge pri Dobrem polju; Edo Murn, Gabersko pri Trbovljah, Jožef Obrez, Planina pri Brežicah; Martin Zaman, Trbovlje; Ludovik Zanoškar, Ljubljana; Jožef Prešeren, Ljubljana; Jožef Gospodarič, Št. Rupert; Franc Arh, Leskovec pri Krškem; Ivan Jovan, Hrastnik, Franc Cizej, Trnava pri Celju; Franc Ošaben, Martinjak pri Rakeku; Mihael Marenčič, Sv. Peter pod Sv. gorami; Anton Muser, Št. Janž; Jožef Baltič, Videm, Jakob Urleb, Št. Jurij ob Južni železnici. — Gojenci avijatičarske strokovne šole: Ivan Loboda, Fridrih Stani, Franc Bogomlr Franc Deisinger, Franc Prevc, Ciril Rabič, Fric Janko, Jože Poljanšek, Alojz Kariš, Franc Tovornik, Bogomil Rotter, Stanko Čufer.

Novi Sad, avijatičarji I. vazd. polka: kaplari: Julij Skobe, Val. Vidmar iz Hrastnika, Janko Ladinek iz Maribora; Fr. Lunarek iz Pršetincev pri Ormožu. Redovi: Val. Kukovica iz Ptuja; Vlado Verlot iz Puneč pri Ormožu; Jan. Hanžel, Fr. Perška iz Male Nedelje; Jože Plohl iz Sv. Tomaža pri Ormožu; Iv. Laznik iz Hrastnika; Ignac Mežen iz Trebenj; Fr. Korene iz Žiberš pri Logatcu, Fr. Piltavar iz Krškega, Bogomir Mauri iz Vrhnike; Jože Grance iz Brežic, Fr. Osterman iz Ljubljane; Joško Tome z Viča; Maks Kompoš iz Ljubljane; Iv. Pintar iz Zagorja; Janez Urekar iz Brežic, Joško Bukovec, Fr. Prhaj, Janez Prašiček, Janez Lah, Leop. Hodnik, Jože Manc, Jan. Andolšek, Iv. Pirc iz Ljubljane; Fr. Zupančič in Janez Novak iz Novega mesta; Rud. Tkalčič, Ad. Smode iz Maribora, Fr. Cerar iz Celja; Jakob Letič iz Ptuja; Otmar Gebauer iz Sv. Jerneja.

Gjenović, gojenci mašinske podoficirske šole: Andrej Lipovšek iz Petrovč; Oto Hiršpek iz Teharij; Milan Zgomba iz Teharij; Fran Držan iz Štor; Anton Pavšer iz Vojnika in Viktor Šarlah iz Gaberja. Podoficirji: Maks Gašperlin, Robert Ahman, Fran Korošec, Alojzij Pelicon, Adolf Bezlaj, Anton Zemljak, Stanko Golob, Ignacij Kralj iz Ljubljane; Mihael Koselj iz Zadrage pri Tržiču; Alojzij Petančič iz Brežic; Ferd. Wutte iz Maribora, Josik Veble iz Celja; Ernest Srabotnik iz Sv. Štefana; Joško Zmazek iz Male Nedelje; Jernej Glavač iz Dol. Lendave; Lud. Šiftar z Brezovcev in Bruno Furman iz Novega mesta. — Mornarji I. klase strojne podoficirske šole XI. klase vojne mornarice: Federl Franc, Kobarid; Felser Ivan, Radeče; Škrjanec Vinko, Radomlje; Cempre Henrik, Logatec; Gorše Karol Planina; Zajc Stanko, Vič pri Ljubljani; Sadovnik Josip Prevalje; Zupančič Josip, Gričar Rudolf, Mavri Ciril, Kalčič Ivan, Sedeu Adolf iz Ljubljane; Mišič Ivan, Stična; Vadnjal Maks Rožna dolina; Muzek Ivan, Sela pri Ptuju; Šimenko Valentin, Pobrežje pri Ptuju; Planinc Rudolf, Breg pri Ptuju; Šurkalovič Josip, Maribor; Bajc Franc, Domžale; Vadnov Roman, Jarše-Mengeš; Černe Ivan, Bled; Dolšek Ivan, Šmartno pri Litiji; Srše Franc, Vrhnika; Reš Franc, Kranj; Srakar Mirko, Kranj; Spes Alojz, Vojnik pri Celju; Pavčič Ludvik, Celje; Svetlin Mirko, Blanca; Zevnik Juli, Medvode; Debogovič Artur, Celje; Düh Viktor, Murska Sobota.

Kumbor, mornarji stalnega kadra mašinske podoficirske šole: Slavko Skvarča, Vrhnika; Janez Šifrar, Praprotno; Ludvig Slmič, Bodovlje; Ivan Pajer, Šenčur; Ferdinand Vasa, Polskava pri Mariboru; Ivan Mušič, Trzin; Leopold Letnar, Ljubljana; Franjo Močnik, Blagovica in Jakob Kušar, Dravlje pri Ljubljani. — Mornarji III. pomorske obalne komande: Josip S. Pauko, Krčevina pri Ptuju; Avguštin A. Lešnik, Sv. Martin pri Vurbergu; Mirko Horvat, Kapela pri Radgoni; Ferdinand Železnik, Sv. Peter pri Zidanem mostu; Rudolf Zupanc, Novo mesto; Ivan Vergles, Jesenice; Vjekoslav Bavdek, Ljubljana.

Tivat, kraljevi brod «Galeb»: Podoficirji-mašinisti: Franc Tomšič, Lud. Smerke. Edo Motnikar, Klavdij Vrbančič in radiotelegrafist Bruno Skalicky. — Podčastniki na križarki «Dalmaciji»: Ivan Kramarič, Črnomelj; Ludvig Valentinčič, Novo mesto; Lado Roš, Hrastnik; Josip Kralj, Ludvik Keber, Škofja Loka; Konrad Bakovnik, Radovljica; Adolf Ažman, Kranj; Lado in Vinko Franchetti, Adolf Milošič, Ivan Laznik, Edo Tomič, Lado Leskovec — vsi iz Ljubljane; Franc Geotreli Vrhnika; Josip Havelka, Krško; Josip Čok, Trst; Albert Ulrih, Maribor; Janko Obersnel, Maribor; Ivan Kalan, Dolnja Polskava. — Mornarji iz čete pomor. arzenala: Vlado Peternelj, Ljubljana; Franc Česenj, Dol pri Ljubljani; Josip Križanič, Ljubljana; Joželj Matija, Planina; Berger Josip, Trbovlje; Kepic Franc, Gameljne; Savenc Franc, Ljubljana; Krušič Rafael, Novo mesto; Kuhar Franjo, Naklo; Petkovšek Vincenc, Planina.

Šibenik, gojenci brodarske podoficirske šole, mornarji I. klase: Milan Čeboklil, Franjo Hus, Josip Trpin, Viktor Čižman, Rud. Jeršin, Fr. Novak, vsi iz Ljubljane; Hubert Oroszy, Karol Glažar, Vrhnika; Herman Srečko, Stanko Ziherl iz Trzina; Pepi Pavlin, Litija, Franc Franko, Škofja Loka; Stane Pipp, Jože Mihelčič, Kranj; brata Barle, Vojko Šarlah, Ferdo Kocuvan iz Celja in Anton Vitanc, Braslovče.

Kraljeva torpedovka «T 1»: Narednik D. Urbič, Sevnica; podnaredniki St. Seruc, Ruše; A. Hartman, Maribor; J. Strmšek iz Celja, K. Drnovšek, Zagorje ob Savi; mornar I. klase F. Hočevar, Velike Lašče in še en junak iz Like.

Dubrovnik, mornarji pomorske vojne akademije II: Ivan Belič, Ljubljana; Pavel Meglič, Ljubljana; Franc Klavš, Jesenca pri Mariboru; Alojzij Puch, Velke Lašče; Karol Strukelj, Rašča; Ciril Jesenko, Vrhnika; Ludvik Brandstätter, Slov. gorice; Martin Filič, Središče pri Ptuju; Danijel Urabič, Rogaška Slatina; Bondi Kalman, Murska Sobota; Alojz Vidovič, Ptuj; Stefan Ravnihar, Moravče.

Beograd, vojaki v „Gardiskem domu: Edmund Nečimer, Viktor Jančar, Emil Gložar iz Ljubljane, Stefan Blazina iz Rog. Slatine, Duško Rabrenovšek iz Zid. mosta, A. Križman iz Ljubljane, F. Stupnik iz Račne, Edi Globokar iz Šmihela, J. Košiček in R. Kmet iz Žužemberka, F. Jeršin iz Železnice, S. Zabukovec iz Randola.

Šabac, vojaki 1. pontonirskega bataljona: 1. četa: Inž. podnarednik Vilibald E. Šusteršič, Ljubljana; kaplari: Ivan Roje, Celje, Anton Jančar, Kresnica, Ivan Šerbec, Videm, Ivan Reher, Gotovlje pri Žalcu, redovi: Avgust Hedžet, Žirovinci, Albin Uhan, Št. Rupert na Dolenj., Franc Spolenak Št. Jurij ob juž. žel., Ivan Vipotnik, Petrovče, Franc Roškar, Ptuj, Jožef Klanšk, Radeče. — 2. četa: Inž. podnarednik Karlo Soklič, Ljubljana; kaplari: Anton Podlesnik, Svibno, Alojz Gorenje, Št. Jernej, Franc Kuhelj, Št. Vid, redovi: Jožef Šepec, Kapele pri Brežicah, Jožef Heber, Sv. Tomaž pri Ormožu, Franc Bivic, Št. Vid pri Stični, Miha Omerza, Blanca, Alojz Kastelic, Zidani most, Ivan Rojth, Sv. Tomaž pri Ormožu, Anton Vrbnjak, Št. Jurij ob Ščavnici.

Pirot, podoficirji pirotske garnizije: Dominik Kravanja, Tomaž Škof, Ivan Kos, Albin Pilaj, Franjo Homšek, Janko Milošič, Janko Golouh, Ivan Šilec, Rudolf Pust, Alojz Zupanc, Viktor Ravnihar, Vladimir Petrič, Franc Šaršen, Ernest Korže in Franc Marinšek.

Niš, topničarski podčastniki v Nišu in Pirotu: Narednik: Ivo Prelog, Jurče Korošec, Jurče Cimerman, Ivo Pagon iz Celja; Franjo Homšek, Laško; Metodij Skamlič, Ptujska Gora; Janko Milošič, Ptuj; Ivo Ivanuša, Središče; Leo Cimerman, Vinica; Franjo Šulek, Ljutomer. Podnaredniki: Joško Zupanc, Laško; Franc Zdonc, Videm; Milhijor Senegačnik, Tonče Zabukovšek, Konjice; Lojze Novak, Ljutomer; France Strelec, Ptuj; Franjo Jurc, Štore; Ludvik Šiler, Tonče Marinič, Ljubljana; Tonče Križan, Mokronog; France Zagar, Vinica; Maks Medved, Rodeče; Zdravko Lendarc, Loka pri Zid. mostu.

Kragujevac, fantje iz I. telegrafske čete: Rajko Perko, Jože Vratanar, Netko Vidmar, Franjo Kač, Franc Augustiner, Anton Stariha, Albert Vogrinec, Josip Šterk, Joško Fabjan.

Niš: Narednika - vodnika: Janko Divjak, Sp. Šiška in Ladi Rakovec, Ljubljana. Narednik: Franc Trampuž, Litija, Joško Juvančič, Rakek, Josip Bajc, Hotedršica, Franc Bajc, Postojna, Joško Tancer, Ruše.

Debar, 12. pp.: Narednika Viktor Bončar iz Črnega vrha in France Brus iz Hotedršice ter redovi: Bertl Dokler iz Trbovelj, Leopold Krajnc iz Prihove, Janko Belnaršet iz Celja in Ivan Črnjovic iz Velike Nedelje.

Strumica, 49. pp.: Petan Franjo, Laško, Gerželj France, Postojna, Ruše, Anton Grmec, Ormož, Fabjan Stanislav, Kočevje, Primožič Ivan, Ljubljana-Trnovo, Flander Franc, Železniki.

Prilep, fantje 13. art. polka: kaplar Ivo Globelnik, Novo mesto, redovi: Alojzij Starin, Joško Pirc, Joško Šetina, Franc Golub, Janko Kraševec, Anton Kozlevčar, Jožko Erjavec, Anton Jamnikar, Drago Dejak, Joško Zuncl, Ivan Zupančič, Peter Peternel, Franc Kovač, Anton Bukovec in Ljubomir Furlan.

Kočane, slovenski fantje 1. bat. 23. pešpolka: Anton Senica, Šoštanj, Oremuž Matevž, Velenje, Radoj Josip, Stranje, Gajevič Josip, Zakot, Pelko Alfonz, Maribor, Kinčič Avgust, Rajhenburg, Sterbenk Franc, Velenje, Cizelj Ivan, Brežina, Koračin Alfonz, Tišler Alojz, Št Ilj, Verstovšek Franc, Brežice, Zalokar Ivan, Planina, Krajnc Ivan, Sevnica, Svinger Alojz, Maribor, Majer Anton, Maribor, Strah Josip, Kostrivnica, Makdalenc Henrik, Dobje, Brečko Matija, Rajhenburg.

Priština, fantje mitralješke čete: Ivan Borišek, Alojz Močnik, Franc Kranjc in Alojz Žibret iz Trbovelj, Josip Slapnik, Šmartno ob Dreti, Ivan Kapelj iz Kalobja, Fran Okorn iz Zid. mosta, Blaž Kupec iz Št. Pavla pri Preboldu, Rudolf Oštir, Franc Kačič, Josip Selič in Iv. Plahuta iz Rimskih toplic, Gabrijel Korošec iz Laškega, Martin Novak in Avgust Podbregar iz Sv. Petra v Sav. dolini, Alojz Planinšek iz Košnice, Franc Koželj in Mihael Borušek iz Celja, Adolf Zagažen iz Sv. Pavla pri Preboldu.

Mostar, podčastniki - avijatiki: Slavko Ožbalt, Ljubljana; Franc Zalar, Ig-Ljubljana; Ferdo Kukovec, Celje; Viktor Košutnik, Prevalje; Fr. Volk, Šiška-Ljubljana, I. Lesičnik, Guštanj; Al. Horvat, Šmarje pri Jelšah; Edv. Breznik, Zid. most; K. Pilih, Celje; D. Berce, Središče ob Dravi in Jakob Ozebek, Konjice.

Brčko, vojaki 2. pant. bat.: Kaplari:: Ivan Bohinc, Ivan Petkič, Metod Mandelje; Alojz Šraj; redovi: Franjo Zakovšek, Ignac Mekinda, Alojz Berčič, Matija Udovič, Janez Krašovec.

ZLATNINO *kot*

božično darilo si lahko za majhen denar nabavite in s tem napravite Vašim veliko veselje.

Zlat collier 100·— Din,
zlat obesek 80·— Din.

F. Cuden

Ljubljana, Prešernova 1

Vaporizateurji

(razpršilci)

originalni fancoski najmodernejših oblik od **Din 26·-** dalje dospeli v drogerijo

Sanitas

Prešernova ulica 5.

Gospodarstvo

Razvoj cen v Jugoslaviji

Nivo cen na debelo se dviga.

Mednarodna vrednost dinarja je bila z neznatnimi oscilacijami vse leto stalna. To se je obdržalo tudi v cenah, ki niso pokazovale nikakih divjih skokov, temveč popuščale ali naraščale, kakor je nanesel tržni položaj; ravnale so se po moči povpraševanja in ponudbe. Kakor vemo iz prakse, cene vsakdanjim potrebščinam na drobno letos v obče niso valovale v večji meri, dočim so cene na debelo, pokazovale nekaj večje spreminjevanje, kar je vsaj razvidno iz indeksa beograjskega »Privrednega Pregleda«, edinega jugoslovenskega indeksa cen na debelo.

Tako je letos padala cena živini, meso pa se zaradi tega ni pocenilo v enakem razmerju. Tudi cena moki ni držala koraka z valovanjem žitnih cen. Cene sezonskega blaga (jajca, sadje itd.) se gibljejo kakor običajno; čim bolj gremo v zimo, tem krepkejše so cene.

Kakor je znano, izračunava »Privredni Pregled« svoj indeks cen na debelo na podlagi predvojnih cen, in sicer je vzel za podlago povprečne cene v l. 1913. Ne računa pa dejanskih cen, temveč samo razmerje cen, ki ga vzame za l. 1913. kot 100 za vsako posamezno blago. Ker je dinar proti l. 1913. znatno manj vreden, se je tudi razmerje 100 močno spremenilo. »Privredni Pregled« izračunava indeksne številke za 6 blagovnih skupin obenem s totalnim indeksom, ki nam pokazuje povprečni nivo cen. Tako je znašal totalni indeks v novembru t. l. 1529 proti 100 v l. 1913. Cene v dinarjih ne glede na padec valute so bile torej v novembru za 1429 odstotkov nižje kakor v l. 1913. Ako pa uvažujemo padec dinarja in računamo cene v zlati vrednosti, dobimo, da je znašal zlati totalni indeks v novembru t. l. okrog 140 proti 100 v l. 1913. Cene torej niso višje le zaradi padca valute, nego so tudi po zlati vrednosti večje, in sicer za okrog 40 odstotkov.

Totalni indeksi «Privrdnega Pregleda» za posamezne mesece t. l. so bili naslednji: januar 1596, februar 1556, marec 1592, april 1593, maj 1542, junij 1495, julij 1476, avgust 1443, september 1459, oktober 1494, november 1529. V prvih štirih mesecih je torej totalni indeks valoval, nakar je odločno nazadoval do avgusta, ko je zabeležil najnižje stanje v letošnjem letu (žetev), nakar je začel znova rasti — znak, da rezultati letine niso bili najboljši. Po posameznih blagovnih skupinah, katerih indekse izračunava omenjeni list, vidimo, da pokazujejo baš skupine kmetijskih pridelkov največje spreminjevanje. Skupina poljskih pridelkov, ki je zabeležila v juliju 1610, je padla v avgustu ob novi žetvi na 1466, v septembru dalje na 1359, potem pa je v oktobru narasla na 1403 in v novembru dalje na 1471. Skupina živine in živinskih produktov je od najnižjega stanja v letošnjem letu od 1371 v avgustu narasla do 1612 v novembru, skupina sadja in sadnih proizvodov pa od 1050 v avgustu na 1233 v novembru. Istočasno je poskočila tudi skupina gradbenega materijala spričo večje stavbne delovnosti, in to od najnižjega stanja 1708 v juliju na 1895 v novembru. Manjše spremembe pokazujeta skupini kolonijalnega blaga in industrijskih proizvodov, ki sta zabeležili v novembru: kolonijalno blago 1283, industrijski proizvodi pa 1682.

Ako vseh šest skupin primerjamo s predvojnim cenenskim stanjem, vidimo, da je najdražji gradbeni materijal (1895), potem industrijski proizvodi (1682), živina in živinski proizvodi (1612), poljski pridelki (1471), kolonijalno blago (1283), sadje in sadni proizvodi (1233). Najcenejše v primeru s predvojno dobo je sadje s sadnimi, ker se teh produktov v naši agrarni državi običajno mnogo pridela. Navadno so ceneni tudi poljski pridelki, ki pa se sedaj podražujejo zaradi slabše letine. Žito samo še ni toliko drago kakor drugi poljski produkti. Da je gradbeni materijal najdražji, je ob velikih gradbenih potrebah po vojni razumljivo.

Kakor že rečeno, cene na debelo niso držale koraka s cenami na drobno. Zato tudi indeks »Privrednega Pregleda« ni primeren kot ravnalni indeks za mesečne plače pri raznih podjetjih. Za to svrho bi potrebovali še posebne indekse cen na drobno, in sicer za vsako pokrajino ali celo večja mesta posebej. Sicer bi pa končno tudi n. pr. za Ljubljano posebej računani indeks cen na debelo pokazoval nekoliko drugačne številke kakor indeks »Privrednega Pregleda«, ki izračunava svoje številke gotovo predvsem po stanju v Beogradu.

Sejem za kože divjih živali v Ljubljani

Uprava Ljubljanskega velesejma deluje vzajemno s Slovensko lovsko zadrugo v Ljubljani že četrto leto za izboljšanje organizacije prodaje kož divjih živali v naši državi, zlasti v Sloveniji. Divja koža je narodno bogastvo, ki se do danes še ne upošteva dovolj. Pri prodaji kož posnamejo smetano po večini inozemski prekupčevalci, ki ne plačujejo polnih cen in oškodujejo s tem posameznika kakor državo.

Lansko leto se je pričela uvajati organizirana prodaja kož divjih živali dražbenim potom. Skromni so bili početki, vendar je upati, da se bo ta važna panoga našega gospodarstva ugodno razvila. Zato pa je potreben skupen nastop vseh prodajalcev kož, da se morejo izkazati napram inozemskemu kupcu s čim večjo kvantiteto in se inozemcem na ta način izplača pot.

V l. 1927. se bo priredil 24. jan., torej na prvi pondeljek po sv. Neži tradicijonelni detajlni sejem, na katerem se bo v detajlu prodajalo in kupovalo; glavni pomen pa leži v tem, da bo velesejem tega dne (zadnji termin) sprejemal kože v svrho organizirane, teden pozneje vršeče se prodaje dražbenim potom. V interesu vseh imetnikov kož je, da vpošljejo kože že prej, da se bo moglo blago pravočasno in pravilno sortirati, s čimer se bodo najbolje ščitili interesi prodajalcev.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (23. t. m.). **Pšenica:** baška, 75—76 kg, 4 vagone 287.50; baška, 5 vagonov 285 — 290. **Oves:** sremski, 3 vagoni 160. **Turščica:** baška, defektna, 4 vagoni 80; sremska, 5 vagonov 142.50; banatska, garantirana kvaliteta, 5 vagonov 132.50 — 135. **Moka:** baška, «0», 1 vagon 450; baška, «6», 1 vagon 280; «7», 1 vagon 190. Tendence mirna.

Izključeno je vsako hitro sušenje pri peči. Zaradi premočne toplote bi se namreč stopila v koži se nahajajoča maščoba in zato bi usnje v poznejši predelavi razpadalo. Ozki pas usnja, ki ostane po izločitvi repne kosti, je najbolje izpolniti s kosom papirja, prav tako šape, ako jih nočemo napeti z lesenimi klini. Kadar je koža napol suha, jo obrnemo z dlako na ven. Z obrnitvijo se pa ne sme predolgo čakati, sicer postane koža presuha in se da le težko obrniti. Kože se suše ali na nalašč zato vrezanih deskah ali s pomočjo posebnih napenjačev za kože.

= **Obtok novčanic v Avstriji** se je povečal v drugem tednu t. m. za okrog 3 milijone na 854 milijonov šilingov. Podloga je narasla za 2 milijona na 530 milijonov šilingov. Kritveno razmerje je znašalo 15. t. m. 56.4 odstotka proti 57.2 odstotka v predhodnem tednu.

= **Računanje v pengih na Madžarskem z novim letom obligatorično.** Iz Budimpešte poročajo, da bo z novim letom računanje v pengih obligatorično. Madžarska narodna banka je stavila bankam na rzpolago potrebne količine plačilnih sredstev v pengih za izmenjavo starih novčanic.

= **Nazadovanje cen v Ameriki.** V Zedinjenih državah se opaža postopno popuščanje cenenskega nivoja. Tako so padle cene premogu in koksu, potem bakru in cinku, a so mlačne cene železu in jeklu zaradi nazadovanja povpraševanja po tem blagu. Zaradi dobrih vesti o žetvi južne hemisfere so začele padati v Zedinjenih državah tudi žitne cene.

= **Prodaja.** Dne 17. januarja 1927 se bo vršila pri Dravski artiljerijski radionici v Ljubljani ofertalna licitacija glede prodaje 23 starih tovornih avtomobilov in 94 komadov raznih starih šasij. Predmetni oglas je v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Borze

23. decembra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kunčijski zaključki.) **Vrednote:** investicijsko 80 — 82, Vojna škoda 344 — 0, zastavni in komunalne Kranjske 20 — 22, Celjska posojilnica 195 — 198, Ljubljanska kreditna 147 — 0, Merkantilna 97 — 0, Prašteđiona 890 — 0, Kreditni zavod 170 — 180, Strojne 90 — 0, Trbovlje 338 — 0, Vevče 120 — 0, Stavbna 55 — 65, Šešir 104 — 0. — **Blago:** Eksekutivna prodaja: smrekove deske, I., II. različnih mer, fco vagon meja, po 610; smrekovi morali, ostrorobi, monte, fco vagon meja, po 610; hrastovi frizi, I., fco vagon meja, po 900; trami po noti monte, fco vagon meja, po 900. Povpraševalo se je le po lesu za tanin brez ponudb. Ponudbe običajne. — Naslednji borzni sestanek bo 27. decembra.

ZAGREB. V zasebnih vrednotah običajno. Vojna škoda dalje čvrsta in je njen tečaj poskočil. Promptna se je trgovala spočetka po 351 in je tekom sestanka porasla na 352. V Beogradu se je iskala še po višjih tečajih. — Na deviznem tržišču tečaji v glavnem nespremenjeni. Berlin je čvrstejši. Skupni promet je znašal 9.6 milijona dinarjev. Notirale so **devize:** Dunaj 798.5 — 801.5, Berlin 1350.5 — 1353.5, Italija 252.32 — 254.32, London 274.8 — 275.6, New York ček 56.553 do 56.753, Praga 167.675 — 168.475, Švica 1094.5 do 1097.5; **valute:** lire 247.5 — 248.5; **efekti:** bančni: Ljubljanska kreditna 147 — 0, Hipo 59 — 60, Jugo 97 — 97.5, Prašteđiona 892.5 — 900; industrijski: Trbovlje 340 — 350, Vevče 120 — 0.

CURIH. Beograd 9.125, Berlin 123.225, New York 517.25, London 25.10, Pariz 20.525, Milan 23.10, Praga 15.325, Budimpešta 0.007245, Bukarešta 2.725, Sofija 375, Dunaj 73.05.

TRST. **Devize:** Beograd 39.25 — 40, Dunaj 311 — 330, Praga 66 — 67, Pariz 88.50 do 89.50, London 107.75 — 108.75, New York 22.25 — 22.50, Curih 425—435, Budimpešta 0.0305—0.0320, Bukarešta 11.50—12.10; **valute:** dinarji 38.75 — 40, dolarji 22 do 22.40.

DUNAJ. **Devize:** Beograd 12.47—12.51, Berlin 168.47 — 168.97, Budimpešta 98.99 do 99.29, Bukarešta 3.7025 — 3.7225, London 34.32 — 34.42, Milan 31.70 — 31.80, New York 707 — 709.50, Pariz 28.20 — 28.30, Praga 20.9375 — 21.0175, Sofija 5.005 — 5.135, Varšava 78.25 — 78.76, Curih 136.73—137.23; **valute:** dinarji 12.445 — 12.505, dolarji 705.50 — 709.50.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Pragi 59.3, v Berlinu 7.395.

Iz življenja in sveta

Žena nekoč in sedaj

Stari gospodje majejo z rameni, duhovščina grmi s prižnic, karikaturisti pa tratijo svinčnike — samo da bi ožigosali novi ženski svet. Tekom tisočletij se je mož privadil temu, da je žena le njegova sopotnica brez samostojnega mišljenja. Če žena ubere svojo pot, se mu zdi, da je to nezdrav pojav. Sociologi in antropologi bi lahko navedli mnogo dejstev, ki opravičujejo to mišljenje.

Če se poglobimo v mrak davnih stoletij, najdemo pri vseh plemenih naše zemlje, pri črncih, belcih, rdečekožcih in rumenokožcih eksogamijo, to je običaj, ko si je poiskal prvotni človek žensko izven lastnega rodu. Takrat je prežal fant na dekle «v gozdu ali ob vodi», kakor poročajo stare slovanske kronike. Omamil jo je z udarcem gorjače po glavi ali po hrbtu ter jo odnesel kot plen.

Pozneje se je pričelo kupovanje žen. Eksogamija pa je zapustila globoke sledove v ljudski poeziji. Vse pesmi o nevestah oplakujejo izgubljeno svobodo. Lakota je podila v prazgodovinskih časih posamezne rodove iz kraja v kraj. Novi naseljenci so se krvavo bojevali z avtohtonimi prebivalci. Zmagovalci so namreč imeli navado, da so poklali vse moške in stare ženske, mlade ženske pa so obdržali zase.

Tako je bila skozi tisoč in tisoč let žena čisto navadna sužnja, ki po največkrat ni niti razumela jezika svojega moža. Otroci so bili edina vez, ki je spajala zmagovalca in sužnjo. Mož je bil vešč bojevanja in lova. Vsa hiša je slonela na ženskih ramah in žena je bila primorana iskati vegetarijansko hrano, n. pr. jedilne korenine ali zrna, če se je lov slabo obnašal. Tudi prva obleka in prvo umetno obdelovanje zemlje je bilo žensko delo.

Grška mitologija nam je ohranila izročila o Cereri, ženi, ki je naučila jamskega moža celo obdelovati zemljo. Kljub temu, da je imela žena v starih časih v nekem oziru prednosti pred moškim, pa je vendarle izgubila svojo samostojnost. Kultura je napredovala, a vse, kar se je dogajalo okrog ženske, se je razvijalo le v smeri, ki je bila všeč možu, njenemu gospodarju. Njegov okus je celo določal njeno obleko. Tukaj je deloval znani zoološki zakon mimikrije, po katerem ima drugo bitje barvo, ki odgovarja okolici. Tako n. pr. sliči nedolžna žuželka osi, s katero nima nič skupnega. S sličnostjo brani svoje življenje. Prav tako mimikrijo je kazala ženska napram moškemu. Tako je moški moral končno uganiti, da se skriva pod mimikrijo osebnost ženske, ki izvira še iz starih časov eksogamije, t. j. dobe, v kateri je bila žena tujka možu po jeziku, navadah in tudi bogovih, katere je častila.

Nešteti narodni pregovori, duhoviti in neumni, globoki in plitvi, nežni in surovi pričajo, da je ženska za moškega nerazumljivo bitje. Tako korenini marsikakšna opazka sedanjih filozofov na podlagi rezultatov, ki jih je rodilo opazovanje krapinskega očaka, ki je tudi najbrž privlekel v svojo jamo žensko bitje tujega rodu.

Pri nekaterih narodih se je potrudila ženska pod vplivom mimikrije prilagoditi se zmagovalcu in se podvreči njegovim zahtevam. Tako so nastali orijentalski haremski in zamorski plesi, ki so služili samo podžiganju gospodarjevega sladostrastja. V kulturnih deželah se je razširila mimikrija na literaturo, estetiko in politiko. Ženska je šla tako daleč, da je postala nitschejanka, futuristka ali kaj drugega, samo da je lahko ugajala ženinu ali možu, od katerega je bila gospodarsko odvisna.

Ženska osebnost se je skrivala pod splošno krinko mode. Šele v začetku 20. stoletja vidimo, da postane ženska gmotno samostojna. Zadnja vojna je to še bolj podkrepila. Danes tekmujejo ženske z moškim naraščajem v pisarni, šoli, trgovini, bolnici, v laboratoriju in celo v literaturi ter na sodišču. Ta njena osamosvojitev pomenja konec nekdanje mimikrije.

Prvič po dolgih tisočletjih se poraja ženska samostojnost in povzroča, da mislijo ženske po svoje ter se ne brigajo več toliko za moške predsodke, ker niso več gmotno tako odvisne od njih. Če pogledamo sedanjo modo vidimo, da vstreza večinoma le ženski zahtevi po udobnosti, ne pa okusu moških. Dolga, do tal segajoča obleka je svoje čase odgovarjala moškemu umevanju lepote, ne pa ženski potrebi ali ženski skromnosti.

Celo filozof Schopenhauer zahteva v svoji «Metafiziki ljubezni» priznake lepote, katere je ustvarila ženska pod vplivom svetovne «volje», ki ji veleva skrbeti za človeški naraščaj. V času Prešerna so še veljale klasične označbe ženske lepote n. pr. cvetoča lica, dražestne nožice, bujne oblike. Sedaj ne mara neodvisna ženska več za te «vabljive» priznake. Naraščaj človeštva ji je deveta briga. Samostojna ženska si ustvarja ideal ki najbolj vstreza njenim zahtevam. Odrekla se je materinstvu in je usmerila vso svojo skrb na to, da je postala gibčna, spretna in brez «zapeljivih oblik». Tudi ostrigla se je kakor moški.

Vprašanje o novem razmerju med obema spoloma je torej tudi velikega socialnega pomena. Zakaj končno se bo le moralo najti neko ravnotežje med obema samostojnima nasprotnikoma, od katerih misli danes le vsak nase. To pa pomeni da bomo sčasoma doživeli popolnoma nove razmere, v katerih se bodo izpremenili zakoni, pa tudi morala. Prerokovati podrobnosti vsega kar šele pride je težko toda splošen pomen tega problema je izven dvoma in izven diskusije.

Življenje in smrt

Kralj David, občepriznana avtoriteta fiksira dolgost človeškega življenja s 70 leti. V resnici pa živi povprečen kulturni človek samo 35 do 40 let. Razlog te nizke številke je rana, često pred 20. letom nastopajoča smrt vsakega tretjega človeka. Le polovico izmed ljudi ki pridejo na svet učaka 40. leto in samo 20 odst. jih živi do 70. leta. 90letnih starcev najdemo med ljudmi kvečjemu pol odstotka.

Nekoliko milejše so številke o verjetni dolgosti človeškega življenja v tej ali oni starosti. Najbolj kosi smrt med dojenčki. Radi tega se lahko računa pri otroku, ki pride na svet, da doseže kvečjemu 38 let. Kdor učaka svoje 10. leto, že lahko računa na 57 let, kdor učaka 20 let lahko pričakuje, da doživi 59 let. 30letnik se lahko tolaži, da učaka 62 let. 40letnik da bo živel do 65, 50letnik do 69, 60letnik do 72, in končno preostaje še 70letnemu starcu upanje, da doživi svoje 78. leto.

Čudno je, da ne more povedati znanost nič o vzrokih dolgega življenja. Če se ne oziramo na dedne bolezni in na slučajnostih, ki vendar lahko vsak hip nastopijo, lahko rečemo, da odloča v splošnem zdravje oz. konstitucija in značaj. Ne prebolevajo namreč vsi ljudje na enak način udarcev usode. Ta prenese stvar lažje, oni težje, tretji sploh ne preživi, če ga zadene kaj posebno neprijetnega. Vendar so ti splošni zaključki brez posebne podlage, kajti visoko starost je učakal med drugimi tudi drobni in slabotni königsberški filozof Emil Kant. Življenje krajšajo bolezni in drugi škodljivi vplivi, katerim podleže organizem po dolgem boju. *Naravoslovje pa ne pozna naravne smrti*, to se pravi umiranja, ki ni posledica prekinjenja navadnega delovanja organov. Najstarejši ljudje umirajo za istimi boleznimi, kakor mladeniči, *starost torej ne more biti vzrok smrti*. Poleg nalezljivih bolezni moramo seveda upoštevati tudi bolezni ki nastopijo radi nezadostne prehrane in nedostatne obleke, radi nezdravega dela ali podnebja ter zbog rezkih duševnih potresov. Znanost še ni ugotovila tudi tega, ali podaljša človeku odmerjena leta zakonska sreča. Zato pa ni dvoma da prinaša kultura višjo starost nego barbarski način življenja. Naša generacija je že bolj dolgoletna kakor rod naših dedov in kot ljudje v sredniem veku. Živčne bolezni in zelo razširjena arterioskleroza nikakor niso posledice normalne starosti. Najnovejša raziskovanja so dognala, da izvirajo iz neblagih vplivov okolice sedanjega življenja. Sčasoma bodo gotovo izginile, na njihovo mesto bodo stopile nove.

Na podlagi tega torej lahko zaključimo, da ne vemo ničesar razen stare resnice, da sta petičnost in izobraženost dolgemu življenju v prid kajti kdor ne trpi pomanjkanja in modro živi, se pravilno oblači in hrani, uide vedno na novo smrti, ki nam sledi korak na korak. Zato je zelo presenetljiva konstatacija splošne biologije (in tudi medicine ki je dospela do istega zaključka po svoji poti), da ni staranje človeka v nobeni zvezi s smrtjo. Teoretično lahko mislimo, da bo mogoče ojačiti naš odpor proti sovražnikom zdravja na neomejen čas, dokler se ne bo človek naveličal življenja in si torej poželel smrti. Narodna modrost je že davno obdelala to vprašanje v pravljici o vojaku ali kovaču, ki je vjel smrt, jo zaprl in jo napravil nemogočo ter je s tem zajezil umiranje.

Predpotopni sloni

Današnji sloni imajo le po dva velika zoba. V minulih zooloških dobah pa so živeli tudi sloni z dvema paroma dolgih zob, a ti sloni so izumrli še preden so prišli prvi ljudje v Evropo.

Pred kratkim je bil londonski zverinjak obveščen, da žive v Srednji Afriki, v razvodju med Kongom in izvorom Nila v nepristopnem tropskem pragozdu velikanski sloni s štirimi zobmi. Toda noben Evropejec še ni videl take živali žive. Afričani pravijo, da se pasejo ti sloni vedno na čelu manjših čred drobnejših živali. V trenutku nevarnosti obkoli naraščaj svojega vodjo in ga skuša rešiti — če treba, tudi za ceno lastnega življenja. V pokrajini, kjer žive ti sloni, je naseljen štirimilijonski narod Niam-Niam. Še pred kratkim je bil ta narod znan kot skupina ljudožrcev, ker jim narava ne nudi dovolj druge hrane. Sedaj pa so Angleži zamorce tako podvrgli, da se preživljajo s tem, kar zaslužijo pri lovu na slone. Tako so prišle na dan skrivnosti njih domovine.

«Ex Africa semper quidquid novi», je pisal že oče naravoslovne vede, Plinij.

Zapeljive stenice

Profesor neke berlinske gimnazije Schumacher je imel kot znan entomolog prost vstop v vse znanstvene laboratorije in muzeje. Njegova stroka je bil studij stenic in ker je imel opraviti z različnimi zbirkami, jih je moral prenašati tja in sem. Stenice so postale sčasoma njegova strast in ker je v muzejih zmanjkalo več posod s stenicami so ga jele oblasti preganjati. Pri preiskavi se je pokazalo, da je odnesel iz laboratorijev nad 20 prepariranih steklenic s stenicami vseh dežel na svetu.

Profesor je prišel pred sodišče ter se je moral zagovarjati. Toda sodnik je obtoženca oprostil, ker so priče dokazale da je bil Schumacher zaverovan v svoje študije že od gimnazijskih let. Stenice so postale njegova strast, samo o njih je napisal in je natisnil okrog 400 razprav. Naučil se je celo španščine in angleščine, da je mogel potovati v tuje dežele in proučevati stenice teh krajev. Od povsod je pripeljal v Berlin velike zoološke zbirke ter si ustvaril v učenem svetu evropsko ime. Živel pa je v nepopisni bedi in revščini, ker so požrle zbirke in potovanja vse njegove dohodke.

Razprava proti Schumacherju je bila zanimiva tudi zbog tega, ker so zdravniški izvedenci izjavili da je napravilo napeto dolgoletno delovanje in stradanje iz Schumacherja moža, ki je prišel radi stenic popolnoma iz ravnotežja.

Dežela formalnosti

Pred sto leti je označil znani potnik marki de Custine Rusijo kot «deželo nepotrebnih formalnosti». Od njega izvira tudi znana krilatica da sestoji Rus iz treh delov: «iz telesa iz duše in iz potnega lista». Približno isto kar je trdil de Custine pred sto leti, bi lahko danes ponovili za razmere, ki vladajo pod sovjetsko vlado.

Dopisnik menševiškega glasila «Socijalistični Vestnik» v Berlinu pripoveduje dolgo povest o križevih potih, katerih je polno življenje državljana ruske sovjetske republike. Sam potni list dandanes Rusu več ne zadostuje. Državljanske pravice uživa samo oni, ki razpolaga tudi z zadružno legitimacijo. Kdor noče poginiti od lakote, mora, namreč biti član držav. nabavljalnih zadrug in mora imeti zavarovalno izkaznico.

Vsi ti dokument igrajo v življenju ruskega človeka zelo važno vlogo. Postavimo n. pr., da išče stanovanje ali sobo. Hišni komite oz. stanovanjska zadruga ga takoj vpraša, kdo je in čemu živi. (Hišnih posestnikov v Rusiji ni več, ker je zasebna zemljiška last razveljavljena.) In kdor nima k papirjev, ki se zahtevajo od nje pride med zajedavce, kakor imenuj v današnji Rusiji nedelavne sloje. Kdo išče zaslužka, mora takisto dokazati svojo politično pripadnost in zanesljivost. Strokovne zmožnosti same na sebi ne zadostujejo več. Vprašalna pola za vsakogar, ki išče dela, obsega 172 vprašanj. Med njimi so tudi tale vprašanja: Kaj ste delali med revolucijo? Kaj med meščansko vojno? Ali ni imel vaš oče, vaš ded ali vaš praded hiš in posestev?

Službe ne dobi nihče, bi ni član strokovne zveze. V strokovno zvezo pa ne sprejmejo nikogar, ki nima potrdila o službi. Iz tega strašnega kroga se reši človek samo z obilnim «mazanjem škripajočih koles» (po naše korupcije). Človek, ki ni vpisan v tej ali oni zadrugi, si ne more izposoditi niti knjig (v knjižnici, kajti tudi knjižnice so zadružne).

Pravtako ne dobi nakaznice za blago in obleko ter mora plačati dvojno vstopnino, če hoče v gledališče ali v muzej. Tudi mu je zabranjen ali vsaj otežkočen vstop v zadružne gostilne. Ljudska šala označuje sedanje razmere v Rusiji z besedami: «Pod carjem so lovili zločince, sedaj pa kar vsakega vjamejo, če ne dokaže, da ni zločinec.»

Pariški tedniki

V Parizu kuka časopis iz žepa vsakemu moškemu. V Parizu tudi ni ženske, ki ne bi čitala ilustriranega lista. Francoski tisk nudi človeku pravo ogledalo duševnih zahtev sodobnega Parižana in francoski strokovni listi uživajo zasluženo slavo po vsem svetu. Toda v tramvaju, na železnici in v gostilni ali na klopi ne berejo ljudje enega in istega čtiva. Povsod najdeš kaj drugega. Življenje je ustvarilo v to svrho posebne tednike, ki so včasih nekoliko lahkomiselni, a vedno zanimivi. Oglejmo si nekoliko to pariško šaro!

Hotelski deček, ki že hoče biti velikomestno bitje, prodajalci s kričečimi samoveznicami in šivilje, ki so zavite v pisane šerpe, kupujejo ob sredah svoj «Frou-Frou». Velikanske zelene pole tega tednika bi menda bile nemogoče v kaki drugi deželi. To so lahkomiselni sestavki, ki obdelujejo samo ljubezenske zadeve. Tudi obvezna «zgodovinska» rubrika prinaša samo dogodke iz življenja velikih Kleopater in Mesalin s primernimi slikami. Lahkoživi bravci se pitajo ob povestih s tem, kako je zapeljala plavolasa strojepiska svojega šefa, ali s tem, kako je prišel Ernest iz domačega gnezdeca prvič v Pariz, kjer je podlegel sedmorici zamork. Utrujeni ljudje se seveda smejo, ko berejo «Frou-Frou» na poti iz urada k domačemu obedu. In ta užitek jim vsako sredo prav tako osladi življenje kakor kozarec piva v soboto zvečer ali kinematografska predstava v nedeljo popoldne.

Nekoliko bolj visokoleteč je tednik «Cyrano». Ta hoče predvsem navezati

J. E. Rubin.

Roman iz ozke ulice

Srečavala sta se od jeseni vsak dan. Spočetka ga ni niti zapazila, dasi je bila ulica ozka tako, da se je komaj človek ognil človeku. Hodila je po nji vsak dan opoldne in zvečer ko se je vračala domov, da se je izognila onim hrupnim, oživljenim ulicam, ki jih napolnijo ob istem času razni ljudje iz uradov in šol, iz pisaren in trgovin, ko hite na svoje domove. Kajti ni ljubila življenja, tistega glasnega, šumnega, ki se razlega po obljudenih ulicah, ni ji bilo do ljudi in do sveta, ljubila je svojo samoto svoj srčni svet, svoje sanje in svoj tihi mir. Zato je hodila po tej ulici, kjer je le redko prišel nasproti kak človek in je hitro švignil mimo nje. Tako je prišel tudi on in srečavala sta se vsak dan.

Prešli so meseci, tisti jesenski, otožni, blatni in deževni in nekoč se je zgodilo nekaj nenavadnega: ko je hotel preskočiti lužo na ozki ulici, da bi se ji izognil, se je skoraj zaletel vanjo, ker se je izognila na isto stran; pri tem jo je nehote pogledal in se opravičil: «Oprostite, prosim...»

Ni ji bilo ljubo, da se je dogodil ta neumni slučaj. Zdelo se ji je, da bo poslej tako neprijetno srečavati se z njim. In res, ko ga je drugi dan od daleč zagledala, je bila v zadregi in bi se bila najrajše vrnila. Toda bilo je prepozno. In čudno: dva človeka, ki sta se prej srečavala dan na dan in se nista niti opazila, sta šla zdaj drug proti drugemu, kakor da se je zgodilo nekaj, kar ju je zvezalo z nepremagljivo silo. Ona je zardela in ni vedela, kam bi pogledala; jezila jo je rdečica, ki jo je čutila na licu, dih ji je zastajal, kakor da se ima zgoditi nekaj usodnega — on pa je šel mimo zamišljen in negotov, kakor da mu je srečanje neprijetno in ni vedel ali bi pozdravil ali ne. Švignila sta drug mimo drugega in se nista pogledala, kajti čutila sta oba, da zdaj ni več tako, kakor prej, ko sta se srečavala dan na dan kot neznanca. Niti ozreti se si nista upala, kajti zdelo se jima je, če bi se ozrl eden, ozrl bi se tudi drugi in izdala bi skrivnost, ki niti sama nista vedela zanjo. Skrivnost? Ali se mora človek zaljubiti zaradi takega neumnega dogodka. Čemu? Koliko ljudi se tako srečuje dan na dan in dogodijo se razni slučaji. Sklenila je, da ne pojde več po tej ulici. Toda čemu? Saj se vendar ni zgodilo nič posebnega! In kdo ve, ali ni on sklenil isto. Morebiti ga sploh ne bo in ona pojde nemoteno po svoji ozki ulici. Morebiti pojde prej morebiti pozneje. Ni treba, da bi šel ravno ob istem času.

Ves večer je preživela v teh mislih, jezila se je nanje, odganjala jih od sebe in si prigovarjala, da to sploh ni važno in da je popolnoma nepotrebno to vprašanje, ki je tako nagajivo plesalo okoli nje in se ni dalo odgnati.

»Morebiti je celo bolje, da grem; tudi če se srečava. Ako me ne bo, bo zapazil in bo mislil, da sem mislila nanj.«

Ves večer in vso noč in drugo jutro in vse dopoldne je premišljevala, kaj nekaj stori. Ko je bilo poldne, je odšla domov po glavni ulici. Bila je zadovoljna sama s seboj, kajti zdelo se ji je, da je zmagala in da bo zdaj konec nepotrebnih misli.

Toda misli so šle za njo.

»Morebiti on sploh ne misli na me, niti opazil ne bo; to so same fantazije. Ali pa bo opazil ravno zato, ker, ker . . .« Hitela je po šumni opoldanski ulici in se bala, da bi ga ne zagledala kje med množico. »Uganil bi takoj, zakaj sem se izognila. Sicer pa, čemu bi se izogibala. Tujec mi je, kakor sem jaz njemu tujka . .«

In zopet so šle ves dan z njo misli, ki so razreševale to neumno vprašanje. Zvečer je sklenila, da pojde opoldne zopet po ozki ulici. Ako je opazil, da je ni bilo, kaj si bo mislil. Boljše bi bilo, ko bi bila šla tudi včeraj, ne bilo bi sedaj teh pomislekov. Bilo bi, kakor da se ni nič zgodilo. A zdaj, mogoče bo mislil, da zaradi njega . . .

Opoldne je zavila po ozki ulici. Bilo ji je tesno pri srcu. Pospešila je korak.

»Najbrže ga sploh ne bo. Mogoče pojde tudi on po glavni ulici . . .

Videla je, da prihaja od druge strani, kakor vsak dan. Skoraj ji je zastal korak; začutila je rdečico na licih in vsa je trepetala od vznemirjenja. Zakaj? Čemu? Ali ni vse, kakor je bilo prejšnje dni? Prihajal je počasi nasproti. Tako je šel kakor vsak dan, resno, tiho, zamišljeno in komaj v mislih je čutila njegove globoke oči. Ni se ozrla, kakor da ga ne pozna, kakor da ga ni videla še nikoli: hitela je mimo, da ne bi opazil njene zmedenosti, in zdelo se ji je, da je vse srečno prešlo. Toda čutila je, da se je ozrl nanjo, da jo je v mislih pozdravil in vprašal očitajoče:

»Kje si bila včeraj, da te ni bilo?«

In to je bilo najhujše, da je čutila te njegove misli . . .

»Ni res, ni res,« si je nagovarjala, šel je mimo, kakor vedno, niti pomislil ni.«

A začutila je, da je obstal in se ozrl. Čutila je za seboj njegove oči. Hitela je naprej in se je oddahnila šele, ko je zavila na široko cesto ob drevoredu.

In zopet so jo vse popoldne, ves večer, vso noč obdajale nemirne misli. Ali naj gre po ozki ulici ali naj? . . . Razreševanje tega vednega in na videz tako nepotrebnega vprašanja ji je postalo mučno. Čemu toliko razburjanja zaradi tujega človeka? Ali ni vse eno, kaj misli o njej? Ako res misli, Čemu bi se umikala. Sklenila je, da se bo popolnoma pomirila in pojde svojo pot, naj pride ali ne pride.

Opoldne je šla po ozki ulici. Zdelo se ji je, da je bilo vse razburjenje zadnjih dni nepotrebno. Ni čutila nikakega vznemirjenja. Šla je mirno in počasi. Zdajzdaj se ji je zdelo, da se bo pojavil na koncu ulice. Pa ga ni bilo. Zakaj? Ali se je zakasnil? Morda je tudi njemu neprijetno zaradi nje in je šel po glavni ulici. Sicer pa: zakaj bi izostal ravno zaradi nje? Saj mogoče niti ne misli nanjo. Vsak hodi po svojih poteh.

Šla je počasi do konca ulice in se ozrla. Ni ga bilo. Kaj za to? Bolje je tako. Sedaj bo lahko nemoteno hodila svojo pot in ne bo več nepotrebnih zadreg. In vendar je obstala še enkrat, preden je zavila po cesti proti drevoredu. Čudno. Ko bi prišel sedaj, bi šla mirno svojo pot in bi se niti ne zmenila zanj. Tako je mislila. In vendar ni bilo tako. Ali ni čudno, da včasih človek ne razume samega sebe. Zdaj ji je bilo skoraj žal, da ga ni bilo. Morda ga ne bo nikoli več.

»Vse je bila moja domišlijija,« si je mislila, »tudi to, da me je pogledal in mislil name.«

Tudi drugi dan ni prišel. Ne opoldne, ne zvečer. Ulica je bila dolga in prazna in hodila je po nji počasi, kakor da čaka.

stike s čitatelji in razpisuje v to vprašanja. Na primer: Koga bi di videli med nesmrtniki mesto jih članov Francoske Akademi- Potem registrira list odgovore po- ov, učenjakov, vojakov in tudi — kov. Nekateri bralci zahtevajo nesmrtnike Voronova, drugi mar- Focha, tretji Mussolinija (ti so da bolj redki), četrti Amundsena, Mistinguette. Itd. Če bi se vsi ti ljudje znašli na skupnem sestanku, do ve kaj bi počeli. A «Cyrano» se za to ne briga, on skrbi le za svoje naročnike.

Kadar se človek v Parizu preseli, najde drugi dan pred vrati svojega stanovanja suh zvezčič v pobožnih platnicah. To je župnijski «Vestnik», ki prinaša poleg natisnjene vsebine tudi na stroj napisan pozdrav o priliki vselitve. «Vestnik» skrbi za vse svoje bravce in njihove potrebe. «Gospodične!» — berete na prvi strani — «nihče vas ne bo poročil, če ne boste znali skuhati čebulove juhe in speči zrezka à la mode!» Ali pa: «Zapomnite si, da je gospodinjstvo potrebno za življenje, med tem ko služijo plesi le zabavi!» — «Mladi ljudje!» — stoji na drugi strani — «treba je vedeti, da nima vsak boks oz. nogomet dobrih posledic! Vadite se rajše v skromnosti in vzdržnosti!» — Vsak zvezčič ima 30 strani in ga nihče ne kupuje. A vendar pridejo izdajatelji na svoj račun, kajti ko potrka miloščinar ob tej ali oni priliki na njegova vrata, seže človek iz usmiljenja v žep in mu vrže nekaj drobiža.

»Avto« je eden najbolj razširjenih tednikov, ki ima nad 1 milijon naklade Tudi v dneh obupne vladne krize, pogajanj o dolgovih ali sej Zveze narodov, piše »Avto« čez celo prvo stran: »Nurmi je pritekl prvi«, ali pa »Kljub nalivu je Suzana potolkla nasprotnico« ali kaj sličnega. Sportniki imajo pač dobre živce!

Mimo političnih tednikov omenjamo še dva literarna lista. Prvi je «Candide» krščen na ime znanega Voltairejevega junaka. Namenjen je odmoru in nudi vzor francoske duhovitosti. Poleg prispevkov znanih domačih in inozemskih pisateljev bereš v «Candide-u» tudi vzorne kritične članke in preglede. Francoščina se že od nekdaj odlikuje po točnem, kratkem slogu, s katerim se še daleč ne more primerjati mnogobesedna in težkopadna nemščina ali angleščina. Drugi literarni tednik so «Nouvelles literaires» s pregledi svetovnega in domačega literarnega delovanja. Tako je pariško življenje mnogostransko in vredno, da si včasih ogledaš liste, ki razkrivajo svetle in temne strani tega svetovnega centra.

Prva pomoč za živali

Na pariških ulicah se je pojavil pred kratkim rešilni voz za živali. Nanesel je slučaj, da je mlad konjiček padel in si zlomil nogo. Žival se je dvignila, a stati je mogla samo na treh nogah in se je tresla po celem životu. Takoj so se začeli zbirati ljudje, ki so razmotrivali, kaj bo z revežem konjičkom. «Ustrelili ga bodo seveda!» je bilo splošno mnenje. Bili so pa tudi taki zraven, ki so se spomnili «Ane Karenine» in Vronskega dirke v Carskem selu, kakor tudi revolverja, ki je končal strašne muke uboge lepe Frou-Frou. Toda nekdo se je domislil še drugega in skočil k telefonu. Pet minut pozneje je pridrvel velikanski avtomobil, rešilni voz pariške mestne živinozdravniške uprave. Množica ljudi, ki se je zbrala okoli konjička, je pokazala, da imajo Parižani dosti srca za živali. Staro in mlado je pomilovalo ponesrečenega konja. Šlednjič je padla stena v avtomobilu in ljudem se je odprl nepričakovan prizor. V notranjosti avtomobila je bila z mhko klobučevino obita konjušnica. Pod trebuhom ponesrečenega konja so napeli jermene, dvignili žival v voz, stena se je zopet spustila in konjiček se je odpeljal v bolnišnico. Živinozdravnik pa se je poslovil od gledalcev z zagotovilom, da bo konjiček v kratkem popolnoma zdrav.

Potegnjeni živinozdravnik

Bruselj ima celo vrsto spomenikov, med njimi tudi mnogo takih, ki predstavljajo jezdeca na konju. Med te spada tudi spomenik križarja Bouillona, katerega smatrajo za utemeljitelja belgijskega kraljestva. Konj, na katerem sedi Bouillon, pa drži sprednjo nogo tako nesrečno kvišku, da ne verjame nihče tej pozituri. Ljudje se norčujejo iz jezdeca in iz njegovega konja.

Nedavno je prišel ponoči mimo spomenika razigran gospod. Hotel je že mimo kakor ponavadi in le slučajno se je ozrl kvišku. Ko je uzrl konjsko nogo privzdignjeno, kakor da je uboga para pravkar stopila na žebelj, si je izmislil bridko šalo. Šel je na pošto in telefoniral enemu prvih živinozdravnikov v belgijski prestolnici ter ga prosil za intervencijo brez odloga. Živinozdravnik, pri katerem je pozvonil telefon, je planil iz postelje in prijel slušalo v roke. Zvedel je, da je zadeva zelo nujna, kajti konj je zelo dragocen in je veljal več desettisoč frankov. Živinozdravnik se je vočigled temu dejstvu nadejal visokega honorarja in je končno le pristal na to, da obišče konja ter mu pomaga. A ko je vprašal za naslov, mu je šaljivec po telefonu odgovoril: «Tu Bouillon, Place Royale.»

Živinozdravnik je jezen vrgel slušalo na vilice in tisto noč dolgo ni mogel zatisniti očesa . . .

Avtomobil za maharadžo

V Londonu so baš dovršili krasen oklopni avtomobil, katerega je naročil maharadža Sandat Ali Khan, ki namerava s tem avtomobilom loviti zverine v džungli.

Avtomobil je napravljen po posebnih načrtih maharadževih inženjerjev. Zunaj bo pobarvan z barvastimi lisami, predvsem z zeleno in rmeno barvo, ki bo tako razdeljena, da bo varala oko živali. Vozilo bo tudi opremljeno z močnimi reflektorji, ki bodo pokretni in s katerimi bodo plašili lovci tigre, leve in slone.

Motor, ki bo poganjal avtomobil, bo imel 50 konjskih sil. Struktura kolES in osi odgovarjajo terenu, po katerem se bo vozilo kretalo. Spredaj in zadaj bodo na avtomobilu posebni ščiti za šest oseb.

Avtomobil stane tri milijone frankov (nad šest in pol milijonov Din našega denarja). Maharadža, ki je še mlad in je komaj lani zasedel prestol, ga je naročil o priliki svojega nedavnega obiska v Evropi. Konstrukcija vozila je taka, da bo mogel avto uspešno kljubovati vsem napadom zalezovanih zveri. Maharadža si obeta od avtomobila bogatega plena, ki mu človek z golo roko in puško ne more do živega.

Književna kriza v Nemčiji

Nemčija, ki je kot dežela številnih knjig na enem prvih mest na svetu, je začela v zadnjih časih čutiti bridke posledice povojnega stanja, ki režejo njenemu knjigotrštvu globoke rane. V književnem listu «Literarische Welt» je napisal založnik Fischer iz Berlina članek, v katerem povdarja, da bo ostalo l. 1926. zabeleženo kot eno najbolj jalovih let po vojni. Književna kriza je dosegla v Nemčiji vrhunec. Ta kriza pa ni samo posledica gospodarske krize, temveč je v tesni zvezi z današnjim kulturnim položajem sploh. Knjiga, pravi založnik, spada danes med tiste predmete, po katerih čutijo ljudje najmanj potrebe. Vse jim je važnejše: sport, kino, ples, radio. To požre ogromno časa, knjige pa ostajajo nedotaknjene na založnikovih policah. Svet je knjigo docela zanemaril.

Kljub temu se Fischer tolaži, da je sedanje stanje v Nemčiji vsaj zgolj prehodnega značaja. Čim bolj se bo država konsolidirala, tem bolj se bo dvignil tudi konzum knjige. Novi čas bo prinesel nove vidike, novi vidiki pa nove probleme in publika bo morala slednjič seči po knjigah. Fischer se je tudi opogumil braniti književnike. Kritika često toži, pravi založnik, da pisatelji ne obdelujejo zanimivih vprašanj. Toda «vprašanje», sujet je za pisatelje vedno postranske važnosti, kajti vsak predmet je zanimiv in privlačen, če ga zna umetnik dobro obdelati.

Amerikanizacija Nemčije

O volitvi kraljice mode smo poročali. Doživeli pa so te dni v Berlinu še drugo novost: rekordno reševanje križank. Amerika je seveda tudi v tem pogledu naprednejša. Tam se rešujejo križanke ob padanju z letala. Berlin se zadovoljuje z enostavnim tekmovanjem, h kateremu se je zbralo okrog 30 najboljših nemških križankarjev, vsi obremenjeni z globokim razmišljanjem in leksikonsko učenostjo.

Predsednik zazvoni. Reševanje se pričenja v galopu misli. Odgonetiti je treba 155 besed. V dvorani šumi kakor v ulnjaku. Grške boginje se križajo s sodobnimi državniki, švicarski sir s prerijskimi bivoli, velemesta z domačim orodjem. Oči bliščijo, znoj kaplja s čel. Končno: po 24 minutah 40 sekundah se javi prvi rešilec: 155 besed v okroglo 25 minutah, torej vsako besedo povprečno na 9 sekund! Po 39 minutah se javi drugi, po 53 tretji, po 61 četrti. Ker pa je prvi v naglici izpustil eno samo črko, je bil njegov uspeh zaman in komisija je proglasila hotelirja Rossa za prvega nemškega križankarja. Hip-hip-hurra!

Da se Nemčija amerikanizira, dokazuje tudi naslednji dogodek:

Pred berlinsko sportno palačo drenj in gneča. 20.000 ljudi se rine v velikansko dvorano. Neka tovarna čistilne kreme za čevlje je razpisala velike nagrade za uganko: »Koliko čevljev lahko osnažiš z eno samo škatljico naše kreme?« Danes se vrši preizkušnja. Ob svitu reflektorjev, s strokovnjaškimi nagovori in z bučanjem popularnega jazzbanda Ette. Torej senzacija nad senzacijo. Življenjski eliksir Berlinčanov! .. Pred vhodom v dvorano še besni naval tisočerih radovednežev. Policija je napravila kordon in ti revčki ne morejo videti, kako se v eni uri z eno samo škatljico kreme da očistiti 152 čevljev.

Da, Nemčija se amerikanizira. S kurioznimi rekordi in pompozno reklamo.

Komet v bližini

17. t. m. je prišel v perigej (t. j. v največjo bližino zemlje) komet Giacobini, ki ima svoje ime po laškem astronomu Giacobiniju, ki ga je odkril leta 1900.

Giacobini ne slovi po svojem sijaju — saj ga s prostim očesom niti ne vidimo, ker doseza jedva velikost 14. reda. Posebnost tega kometa je razmeroma kratka doba, v kateri dovrši svojo pot okoli solnca. V tem pogledu stoji med svojimi vrstniki malone na prvem mestu; za en obhod solnca potrebuje namreč le šest in pol leta. (Halleyev komet, ki je pred leti vzbudil toliko prahu in — strahu, potrebuje celih 76 let)

Ob periheliju je Giacobini nekoliko bližji solncu kakor naš planet, ob afeliju pa je šestkrat bolj oddaljen od njega kakor naša zemlja.

Giacobini se od ostalih kometov razlikuje tudi po tem, da ima zelo kratek rep. Zakaj? O tem si astronomi še niso prav na jasnem. Charles Nordmann pravi sicer, da utegne ta pojav biti v zvezi s sedanjo modo kratkih las, ki se je baje razširila že v daljno vsemirje in se uveljavila ne samo pri laseh, nego tudi pri repih... Toda Nordmann je ne samo astronom, ampak obenem tudi filozof, pa bi nemara ne bilo prav, da mu verjamemo na besedo..

Poljski Harun – al Rašid

Varšavsko javnost je zelo razburil sklep mestnega magistrata, ki je odločil ukiniti neko mestno gledališče, tako zvano hišo Boguslavskega (po imenu velikega poljskega igralca, ki je umrl l. 1891.). Omenjeno gledališče ima na Poljskem posebno vlogo: postalo je središče reformatorjev ter se odlikuje z režijskimi novitetami oziroma pogumnimi novimi igrami. Gledališče deluje pred sem za široke mestne uradniške in delavske sloje, ima nizko vstopnino in seveda ne dela z dobičkom. Magistrat je odklonil dotacijo zneska 360.000 zlotih (preko 2 milijona dinarjev), kolikor znaša primanjkljaj zavoda, in vsled tega bi se moralo gledališče ukiniti.

Sklep je izzval viharno razburjenje v poljskem radikalnem tisku. Od notranjega ministra, ki bi moral podpisati odlok, je zadeva prišla končno v ministrski svet. Ministrski predsednik, ki prej ni živel v Varšavi, si je kupil vstopnico in šel sam k predstavi kot navaden gledalec. Obisk ga je prepričal o koristnosti gledališča Boguslavskega in sklenil je pokriti primanjkljaj iz vladnih propagandnih sredstev. Gledališče bo torej delovalo naprej. Listi, ki poročajo o tem sklepu, pozdravljajo sprehode v stilu tisočinene noči, ki so koristni za visoke osebe. Bilo bi pa jako koristno, če bi hotel dobiti ministrski predsednik inozemski potni list pod skromnim meščanskim imenom, če bi se nastavil pri državni borzi za delo, se peljal v nedeljo z izletniškim vlakom, ali pa plačal obrtniški in poslovni davek kot navaden trgovec. Šele tedaj bi razumel gospod vodja vlade, kaj vse doživi in česa je deležen povprečen državljan.

× *Jack Dempsey kupuje konje.* Bivši svetovni prvak v boksu Jack Dempsey se kani posvetiti konjskim dirkam in je začel v ta namen že kupovati konje. Do spomladi najavlja nakup dvajsetih čistokrvnih konj, ki naj mu v prihodnje nadomestijo dohodke, ki mu jih je do nedavno donašalo boksanje.

× *Pokopališče iz bronaste dobe na Madžarskem.* Budimpeštanski arheolog Hildebrand je odkril pri Salgotarianu pradavno pokopališče iz bronaste dobe, ki je baje 3200 let staro. Starinoslovec je doslej naštel okoli 40 grobov z raznimi kovinastimi predmeti iz starih časov. Našli so se tudi posebni kamenčki, ki so v tedanji dobi simbolično predstavljali dušo umrlih in katere so polagali ljudje s pokojniki vred v grob.

× *Potresna katastrofa v Lisaboni.* V soboto popoldne ob tričetrt na 3. je bil v Lisaboni močan potres. Ljudje so prestrašeni hečali na ulice, ki so se kmalu napolnile. Ženske so kričale, otroci so javkali in tudi hrabri možje so tekali popolnoma zbegani semintia. Šele čez več ur se je prebivalstvo pomirilo in se jelo vračati v svoje domove. Ker je bil potres podnevi, so bile človeške žrtve minimalne. O mrtvih ne javljajo, pač pa so bili mnogi lažje in težje poškodovani. Lisabonsko prebivalstvo se boji potresa prav tako ali še bolj kakor ljubljansko, kajti katastrofalno leto 1755. ni še nikomur izginilo iz spomina, čeprav je zvedel zanj samo iz zgodovine.

Nova služkinja

— Gospod, ne zamerite, nekoliko sem gluha.

— Jaz tudi. Upam, da se bova izborno razumela.

Vesten sluga

— Čujte! Mar vam nisem ukazal, da me zbudite ob petih?

—Čakal sem, da me pokličete!

»Saj ne čakam,« si je ugovarjala, »vse eno je . . .« In vendar je čutila, da je nemirna in da si sedaj želi, česar se je prej bala. Bilo je nekaj zanimivega v tistem vsakdanjem srečavanju. Samo zanimivega? Ali ni bilo več? Zakaj pa se ji sedaj zdi, da bi bilo bolje hoditi po glavni ulici? Morda hodi tam? Toda ne. Mislil bi, da je prišla za njim. In kdo ve, ali ne pride zopet? Če je res, kar je mislila, bo prišel in vse bo kakor prej. In vendar je šla tisti dan po glavni ulici, da bi ga kje zagledala. Ni ga bilo nikjer.

Medtem pa je bilo že ivje pobelilo drevje in ozračje s svojimi belimi zvezdami, kakor da naznanja nekaj skrivnostnega. Niti zapazila ni, da se je približal božič. Kako je to čudno: dan na dan hodijo po ulicah ljudje vsak s svojim življenjem v srcu. Hite po svojih potih in se morda niti ne pogledajo: le tu in tam se nehote srečajo pogledi, kakor bi se izpraševali: Kaj pa ti? Kam pa ti? Pogleda človek človeku v oči in zdi se mu, da je zagledal del tujega življenja. Ni časa, da bi obstajal ob njem. Le včasih se nehote ustavi pogled in iz nasprotne strani zasije kakor odsev. Dvoje življenj se je srečalo. V trenotku sta se združili in razumeli. In včasih beži eno preč drugim kakor v plahi slutnji, a ne more uteči Usojeno je: tam v tistih očeh v tistem življenju, ki je prišlo mimo kot neznan del tujega življenja, je ležala skrita usoda in srce jo je začutilo. Tako hodijo ljudje po svetu kakor sence in se oživljajo na čudežen način, ko se srečujejo v pogledih svojih src.

To ji je prišlo na misel, ko se je začutila sredi oživljenih ulic in je videla da se bliža božič. Ali se ne zdi, kakor da se razumejo v eni misli?

Izložbe so bile polne božičnih daril in ljudje so nekako radostno hiteli mimo trgovin. »Bog ve, kam pojde na božič?«, je pomislila nehote. In se je začudila tej misli. Zakaj jo zanima kam hodijo tuji ljudje na božič! Zakaj? Tudi tuji ljudje so — znanci. Tudi on. Vrnila se je in šla počasi nazaj po ulici, kakor da se ji ne mudi domov. Zagledala je življenje okoli sebe, ker je bilo v nji. In ker ni vedela, zakaj se ji zdi svet naenkrat tako živ in lep, zakaj so ljudje sedaj tako radostni in veseli, zakaj se je vse tako čudno izpremenilo. Začel je padati sneg in veliki beli kosmi so rajali okoli žarnic in razsvetljenih oken ter se vsipali na ulice in ljudi. Prišla ji je nenadoma vabljiva misel:

»Kaj, ko bi sedaj?«

Zavila je po ozki ulici in jo prehodila počasi. Mrak je ležal nad njo in iz njega so v svitu slabotnih luči padale snežinke

»Ko bi prišel«...

Ni ga bilo in ves večer so jo obletavale iste misli, vprašanja in odgovori so se igrali okoli nje in padali čim dalje bolj resno na njeno srce. Obšla pa jo je žalost, sama ni vedela zakaj.

Ponoči je zapadel sneg in drugi dan je bila ozka ulica pobeljena. Bila je vsa lepa, nova kakor pot do čudodelne pravljice.

In je prišel. Zapazila ga je takoj, ko je zavila vanjo. Čutila je, da se ga je razveselila. Prešle so mahoma vse mučne misli, ki so jo spremljale zadnje dni. Zakaj je prišel? Ali ne za to, da se srečata? Ko bi ne bil mislil nanjo, ne bi hodil tod domov, ko mu niti gaz ni narejena. Samo nekaj stopinj je kazalo, da so pred njima hodili že drugi ljudje. Šla sta drug proti drugemu po lepem belem snegu in ko sta se srečala, je stopil on k steni, da je mogla iti mimo.

»Ko bi vedel?« si je mislila in vsa kri ji je udarila v lica. Stopila je urno po stopinjah in se ni ozrla, kajti čutila je, da je obstal in da gleda za njo.

In sedaj je bilo vse kot prej: srečavala sta se vsak dan in tako točno ob istem času sta se pojavila v ozki ulici, da jima je bilo skoraj neprijetno, ko sta se zagledala in vendar bi se bilo njima čudno zdelo če bi ne bilo tako. Vsa ulica, stene in sneg so vedeli, da se dogaja roman in vendar se ni nič zgodilo. Prav nič. On je hodil vsak dan mirno in zamišljeno svojo pot in ona je hitela mimo, kakor da se ji mudi na delo ali domov in kakor da niti ne vidi človeka na cesti. Vse je šlo tako, dan za dnem, vse do božičnega večera. In šlo bi bilo morebiti tako celo leto naprej, da ni bilo tega večera. Kajti takrat, ko se je začel spuščati mrak na zemljo in je zašepetalo skrivnostno na zemlji in nad njo o čudežni sreči ljubezni, sta prišla oba vsak od druge strani, kakor da sta se dogovorila. Nista se dogovorila, sveti večer ju je poklical in oba sta slišala ta klic. Ona je sedela doma in nezadržno hrepenenje jo je zvabilo na cesto.

»Kam na cesto, sedaj na sveti večer, ko je vsak doma v svoji sobi pri svojem drevescu?«

Nič ni pomagal ugovor. Ogrnila se je in odhitela v mrak. Še ko je bila na cesti, je pomislila:

»Kaj hočem prav za prav? Kam grem?«

Ni bilo treba odgovora. Naravnost proti ozki ulici je šla. Tam za njo se je svetilo mesto, iz mračnih višav so doneli glasovi zvonov, izza razsvetljenih oken so se lesketala drevesa, nad vsem pa se je smehljalo radostno nebo s svetlimi zvezdami.

»In po kaj grem — saj ga ne bo,« si je ugovarjala in vendar je šla trdno prepričana, da bo on tam, kajti le beseda je dvomila, srce ne.

In ko je zavila po ulici, ga je zagledala takoj, kako se ji je bližal, tih in zamišljen, sredi mraka. Naravnost proti nji je šel. Kakor prej sto- in stokrat in vendar se ji je zdelo, da jo pozdravlja že od daleč poln hvaležnosti, da je prišla.

»Kaj delam? Kaj se godi z menoj?« je vztrepetala v nejasni bojazni in je hotela pobegniti. Toda obstala je in se ni mogla ganiti z mesta. Kakor da so ji odpovedale vse moči. Samo čutila je, kako se je bližala njegova črna senca, kako je stopil naravnost k nji, ki ga je čakala. Kajti tudi njega je prignala nevidna sila iz sobe na cesto in v to ozko ulico, iz katere ni bilo več izhoda. Ni se varal: prišla je, kakor je slutil. Prazna je bila vsa dolga ulica, samo dve senci sta obstali v nji in se združili v eno. Brez besedi, kakor ves ta dolgi roman, je stopil k nji, kakor tujec, ko je bil poklican v njeno življenje, in jo objel, da se ni od čudne radosti bolesti zgrudila na tla. Poljubljal je brez vprašanja njene rosne lase in iskal njenih ustnic...

»Ti, ti ti.. !«

Dvignila je obraz, ki se je zasvetil v jasnini božjih zvezd, in brez besedi se mu je predala, vsa, da je polnil s poljubi njene ustnice, ki so trepetale od vznemirjenja.

»Ti, ti, ti ..!«

»Ali si vedela, kako...«

»Ali si vedel «

Tako sta stala in se gledala v oči, kakor da sta v nih sredi sveta noči spoznala usodo življenja...

Kaj se nam obeta v glasbi?

«Jutro» je za božične praznike razpisalo anketo in prosilo naše tvorne glasbenike odgovora na sledeča tri vprašanja:
1. Kaj delate?; 2. Kakšne načrte imate?; 3. Par najljubših taktov, ki ste jih napisali.
Odgovorili so:

Dr. Gojmir Krek:

Odkrito recem: čudit sem se Vašemu prijaznemu vabilu! Ali ste se tudi Vi že postarali, da me še prištevate «najmarkantnejšim skladateljem»? Gotovo se že niste deset let več zanimali za programe naših «najmarkantnejših» glasbenih udruženj. Ti bi Vas dodobra poučili, da ste naslovili pismo na napačno adreso. Toda spomnil sem se izreka Goethejevega Viljema Meistra: «Es ist eine schöne Empfindung, wenn wir uns alter Zeiten und alter unschädlicher Irrtümer erinnern.» Zato mi ni dano, da bi Vaš ljubeznivi poziv, ki ima svoj izvor očividno v spominu na minule čase kvitiral z molkom, čeprav moj v bistvu negativni odgovor najbrž ne bo ustrezal temu, kar ste morda od njega pričakovali.

Prašate me: kaj delam in kakšne načrte imam? Izpoved bi me ne spravila v zadrego, ako bi šlo za delo vobče ali recimo za delo v moji znanstveni stroki. Toda kot skladatelj? Kaj naj dela umetnik — sit venia verbo! —, ki njegova prizadevanja dosledno prezirajo z ledenim molkom? Nič! Vsaj nič za javnost. Povprečni ustvarjajoči glasbenik ni, da bi se trajno mogel odrekati reprodukcije in odmeva od zunaj, pa naj si bo ta le negativen, odklonilen. To je prisojeno le velikim možem, ki jim je vera v visoko misijo in zaupanje v večnost njihovega dela tako globoko zasidrana v objektivnih vrednotah njihovih tvorb, da so zanje naziranja vrstnikov brez vsakega pomena. Ostalim je v takem ozračju kakor ribi v «saku». Poleg tega pa mi mnogotero poklicno, znanstveno in drugo udejstvovanje če dalje manj privoščuje odpočitka, potrebnega za umetniški vzlet. V teh redkih srečnih urah pa mi prihajajo impulzi navadno ob čitanju intimnih pesnitev, sorodnih mojemu čustvovanju ali trenutnemu razpoloženju. Kakor vidite: ostal sem zvest v prvi vrsti samospevu, kakor se spodobi pevcu, ki poje sam in le za sebe. Takih priložnostnih grehov se moram obdolžiti še sedaj. Toda javnosti to ne more zanimati. Zato punctum!

Že iz te splošne konfesije pa razvidite, da se moji načrti ne morejo gibati v smeri ustvarjajoče glasbe. Človeku mojih let je treba računati z dejstvi. On se mora dati uveriti po obči sodbi, čeprav njegovi sodniki niso vselej pristojni, niti povsem nepristrasni. Eno pa mi menda ta sodba navzlic zadevni molčečnosti famozne «Narodne enciklopedije» še danes priznava: da sem storil z urejevanjem «Novih Akordov» dobro delo. Zaman sem čakal leto za letom, da bi nadaljeval to delo sposobnejši in manj zaposleni, predvsem pa poklicni glasbenik. Toda navzlic pobud z moje strani ga ni hotelo biti od nikoder. Tako sem se kljub v istini neprimerni vsestranski obremenitvi in mnogoterim pomislekom po dolgem obotavljanju vendarle končno odzval opetovanim vabilom naše «Glasbene Matice», naj obnovim to umetniško podjetje, ki ga je vojna udušila, in naj ga vodim po istih načelih kakor svojčas. Moj načrt je torej kakor pred 25 leti ta, da poskusim združiti južnoslovenske skladatelje vseh umetniških struj za vzajemno in smotreno delovanje zlasti na poprišču pri nas tako zanemarjene instrumentalne glasbe; da jim vzpostavim tisto po vojni uničeno ognjišče, ki so se okrog njega zbirali skozi dolgo vrsto let stari in mladi, konzervativni in moderni tvorci, prav vsi brez izjeme delujoč z nesebičnim idealizmom za procvit in razmah domače umetnosti. Videli bomo, če pojde tudi sedaj, v dobi precenjevanja materijalnih dobrin in zapostavljanja srčne kulture.

Tako morda Vaše prijazno vabilo in moj odgovor vendarle ne bosta brez koristi. Dana mi je bila prilika, da obvestim javnost že sedaj o oživljenih «Novih Akordih», ki naj bi začeli izhajati v prihodnjem letu v isti obliki in z bistveno istim programom kakor pred vojno, in da vabim prav vse skladatelje naše razširjene domovine kakor tudi naše umetnike onstran državnih meja na sodelovanje pri tem v naših razmerah vsekako prepotrebnem podjetju.

Torej: «Bratje, v kolo se vstopimo!»

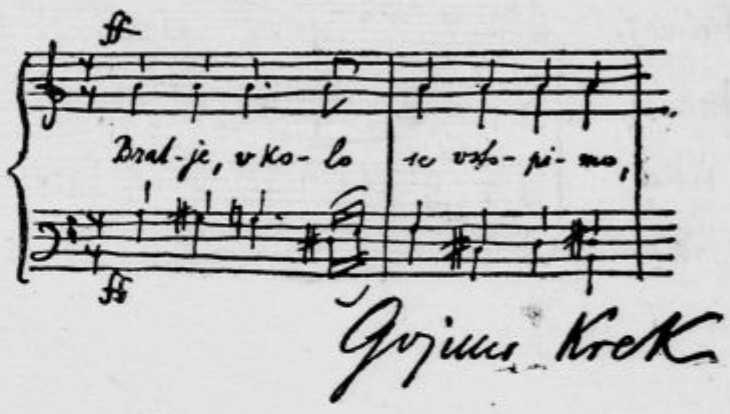

Anton Lajovic:

1. Trenutno instrumentiram simfoničen stavek za veliki orkester.
2. Na duši mi leži že dolgo lirični ciklus Paula Verlaine-a: «Moj Bog», ki ga mislim izdelati za glas z orkestrom.
3. Moja najljubša melodija:

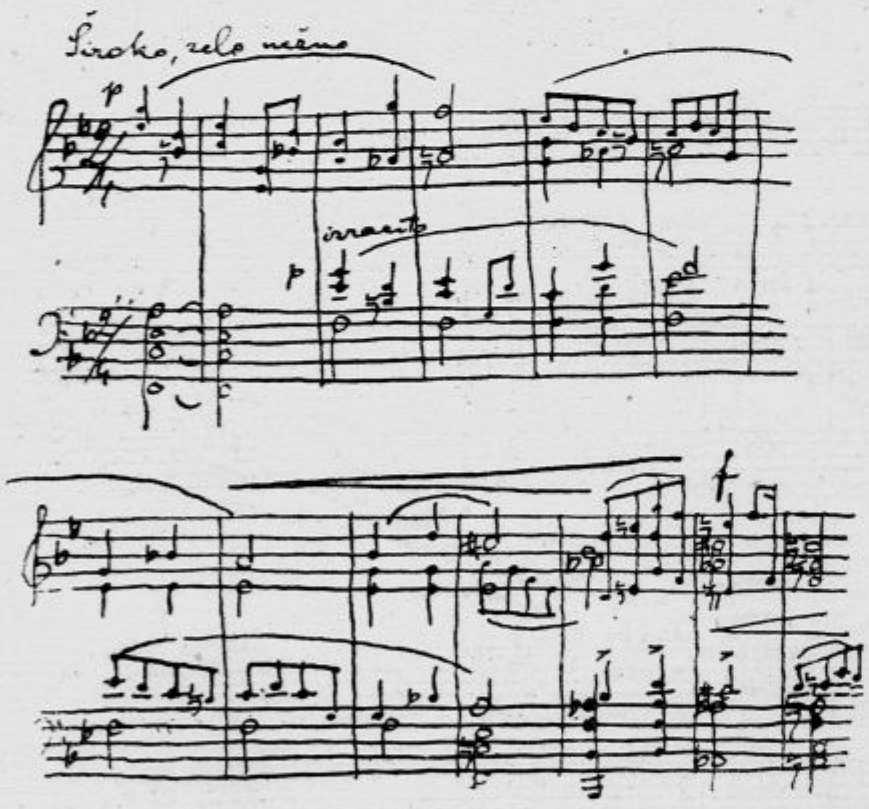

P. Hugolin Sattner:

Sem ter tja mi uide izpod peresa kaka pesmica. Venkega dela se ne lotim več. Preveč naporno je, a tudi nehvaležno. Enkrat, dvakrat se izvaja, potem pa počiva v arhivu. «Jeftejeva prisega» dela izjemo in je dosegla letos rekord, nazadnje 5. decembra v Sisku.

Kaj delam? Cerkveni zbor vežbam in ga vodim po zelenih tratah, po pisanih livadah, tudi po strmih višinah, dajem mu pa le zdrave naravne hrane. Kemičnih sestavin ga varujem.

Doba načrtov je za mene minila. Kaj še pride, ne vem. Pripravljam pa cerkven koncert v proslavo 700letnice sv. Frančiška, kakor tudi Beethovnovo C-dur mašo za 25. marca, v stoleten spomin njegove smrti.

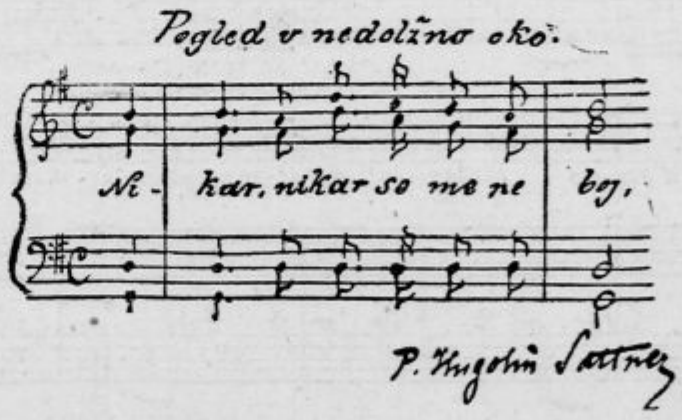

Emil Adamič:

Kaj delam? Nič! Ravnokar sem skončal daljšo reč, in sedaj počivam.

Kakšne načrte imam? Tega pa ne povem. Poznam ljudi, ki govore o eto načrtih, a ne izvrše niti enega.

Par najljubših taktov, ki sem jih napisal? Najrajši sem imel in imam take takte:

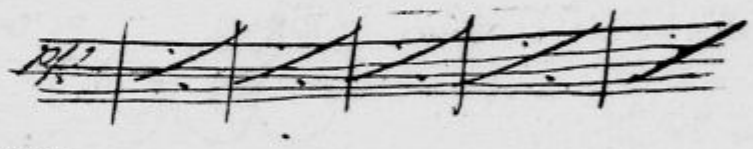

ali pa take:

Ti ne pokvarijo dobre volje niti meni, še manj pevcem ali muzikantom, najmanj pa poslušalcem.

Ko pa pride tale takt:

pavza z večno korono, pa bo odleglo nam vsem.

Emil Adamič

L. M. Škerjanc

Anton Lajovic

Risto Savin

Slavko Osterc

L. M. Škerjanc:

1. V delu imam trodelno skladbo za veliki orkester pod naslovom «Koncert», čigar prva dva dela sta že dogotovljena. Poleg tretjega dela sem pričel tudi z uglasbitvijo Gradnikovega cikla pesmi «De profundis» za ženski glas s spremljevanjem komornega orkestra (17 instrumentov).

2. Kaj nameravam komponirati po dokončanih predstoječih skladbah, mi je že danes nemogoče povedati, ker moje kompozicijsko delo ne zavisi od dalekosežnih načrtov, ki jih — kakor vsak drugi — le redko morem realizirati. Moj najbližji namen je, iz [illegible] navedena dela tekom letošnje koncertne sezije z orkestrom Orkestralnega društva Glasbene Matice v Ljubljani.

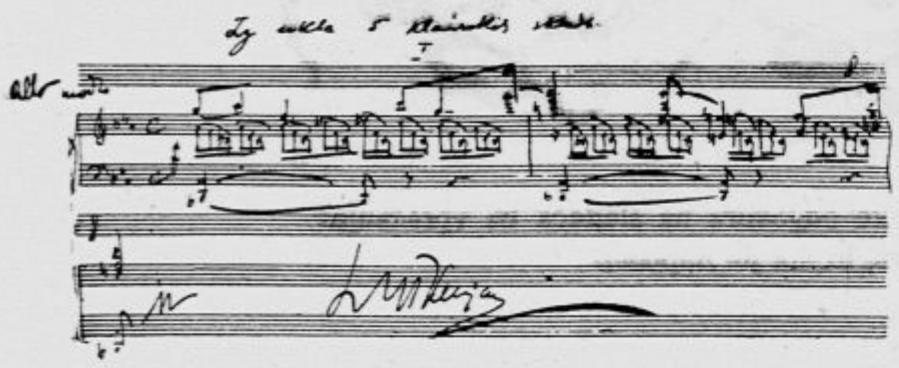

Slavko Osterc:

Ad 1. Končavam «Koncertino» za kvartet in delam ciklus osmih anekdot Charl. Chaplina «Oho, zaljubljen sem!» za glas in devet instrumentov.

Ad 2. Za tem mislim na kompozicijo narodne balade «Lepa Vida» za sopran, tenor, komorni ženski zbor in komorni orkester.

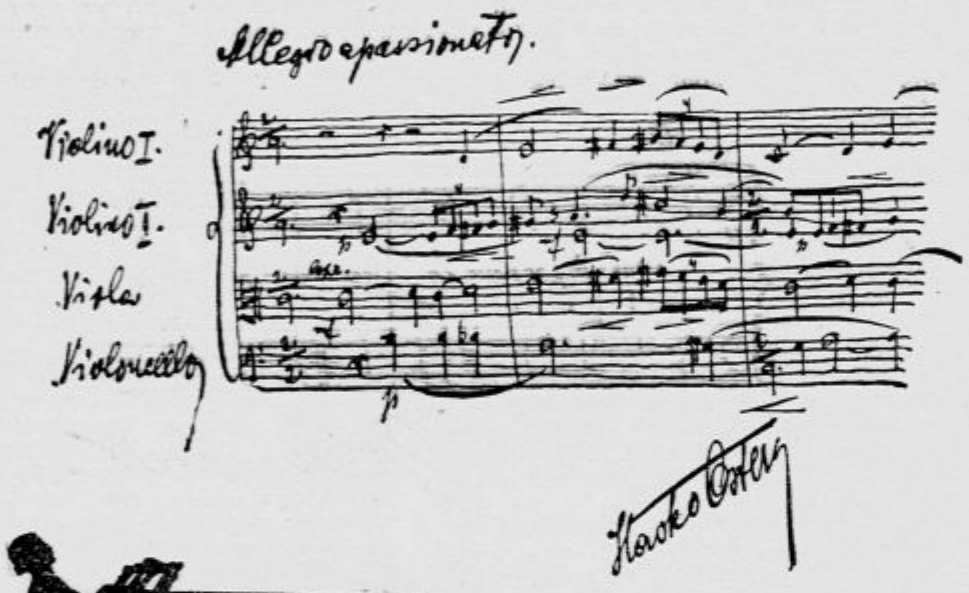

Marij Kogoj

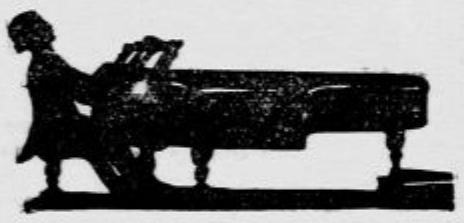

Risto Savin:

Imeli ste ljubeznivost ter me vprašali, kaj delam. Mojo petdejansko opero «Matija Gubec» je sprejela intendanca Narodnega gledališča v Ljubljani za sezijo 1926/27. Seveda zahteva notni materijal še natančnega pregleda; pozneje pridejo vaje. Vse to potrebuje nove poglobitve v ustvarjeno delo, ki absorbira moči tako, da bi moral malo počivati, ako bi imel slučajno večje delo na paleti.

Kakšni so moji načrti? Nimam sedaj v mislih novega večjega dela. Če bi pa slučajno naletel na primeren, dramatičen libreto, ki bi me v resnici interesiral, res ne vem, kako stališče bi zavzel. Tozadevno bi bilo merodajno edinole duševno in fizično razpoloženje.

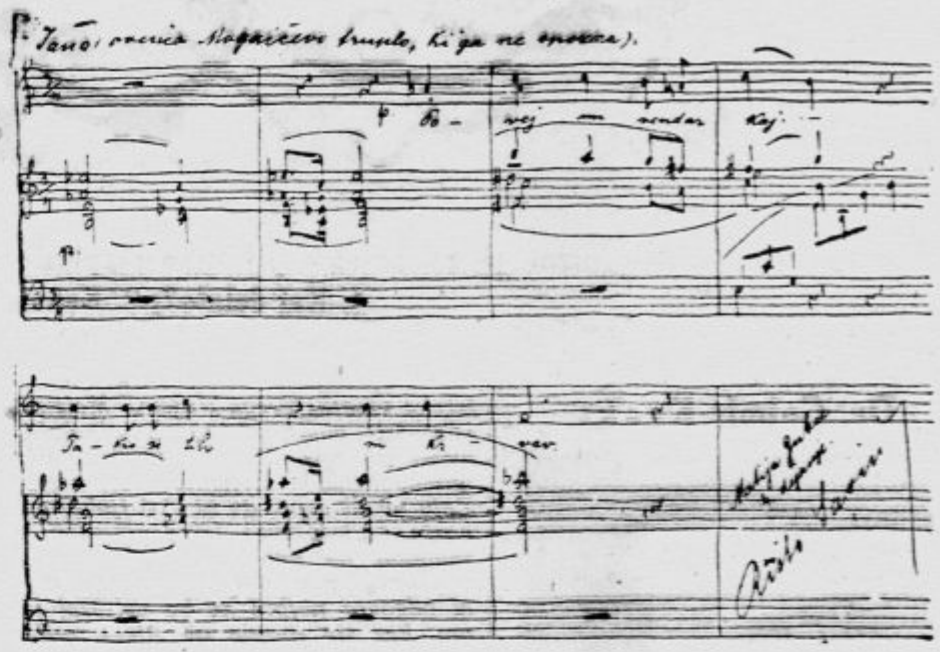

Marij Kogoj:

Blagovolili ste mi poslati par vprašanj glede mojega skladateljskega delovanja. Odgovarjam vam, da se momentano bavim s pripravo svoje opere za vprizoritev. Svojih načrtov ne nameravam naštevati, ker zadobijo pomen šele, ko jih uresničim. Tudi ne morem z gotovostjo povedati drugega, kakor da bom svojčas spisal koncertno simfonijo v treh stavkih katere srednji del bodo tvorile varijacije na narodno pesem «Oj ta vojaški boben». Za katerega mojih načrtov se bom sicer še odločil, tudi meni ni znano.

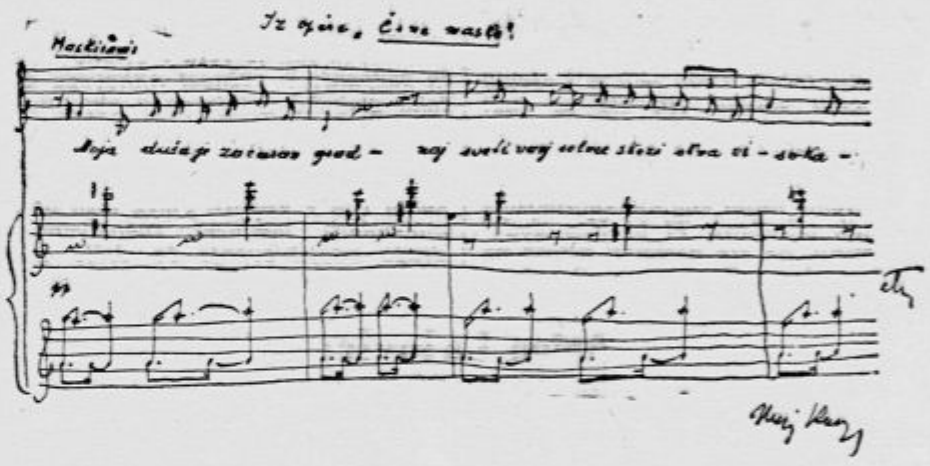

Božični Pastorale

Emil Adamič.

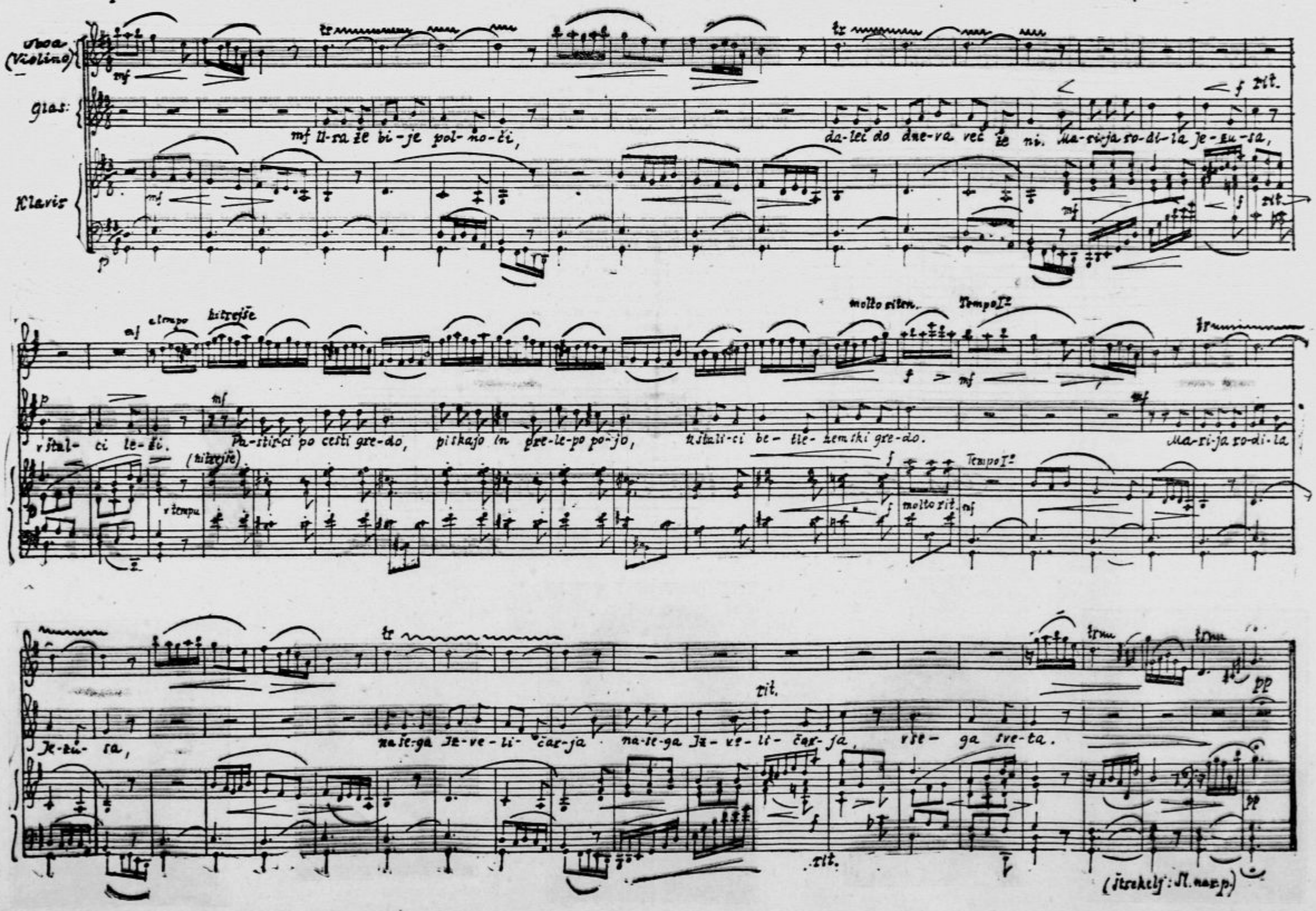

Božično vezilo

Za praznike vam pišem,
vse dobro vam želim:
mir bodi v vaši hiši
in Bog ljubezni z njim.

Vezilo vam pošiljam,
izgnani, daljni brat —
v dnu srca sem ga hranil,
izjokal tisočkrat.

Iz srca je privrelo,
do srca naj vam gre,
potomcem naj poroča
današnjih dni gorjé.

Ker slušal sem Pravice,
Ljubezni sveti glas,
ker ljubil sem Človeka
in zemlje svoje kras,

ker ljubil sem očeta
in brate in sestré,
ker branil sem otroke
in matere ime —

ječim v deželi tuji,
obsojen v zlo, temó —
kot v solncu žejajoče,
odsekano drevo...

Živa meja

Svobodne nas ustvaril je Gospod,
vsak svoje ljubi, čisla in neguje,
krivična roka le po tujem ruje:
med mojim so in tvojim žive meje.
Vabljivo pač se v meji cvet blesti,
a trn bodeči se pod cvetom skriva,
in kri in jezik sta kot meja živa
in večno žejna zemlja je krvi.

Rojakom

Kadar vam pomlad zasije,
belo krilo z zemljé sname,
v plašč zeleni gozd ovije —
spomnite se, bratje, name.

Kadar pri zabavi zbrane
dobra volja vas prevzame,
ko vam sreče solza kané —
spomnite se, bratje, name.

Kadar boste plug ostrili,
deli sevnice čez rame
skednje in kleti polnili —
spomnite se tudi name.

Ko vabili boste v svate,
belili domače hrame,
bale tehtali bogate —
spomnite se tudi name.

Kadar boste krščevaje
listali imen sezname,
pohitite v naše kraje —
spomnite se tudi name.

Kadar boste bledi stali
žalujoč kraj črne jame
in za dragimi jokali —
spomnite se tudi name.

Kadar boste v kraške skale
dolbli zlate epigrame
za preganjane in pale —
spomnite se tudi name.

Gliša.

Božični običaji v Kamni gorici

Stari običaji in ž njimi vezani obredi so se najbolje ohranili v tistih krajih, kamor le bolj redko stopi tujčeva noga in kjer ni priseljencev iz oddaljenih krajev, ki ne razumejo duše ljudi nove domovine in se ne morejo prilagoditi čustvovanju dotičnih krajev. Med te kraje spadajo Kamna gorica, Kropa in Železniki. Iz nekdanjega, izginulega blagostanja, kakor tudi za tiste čase velikih dogodkov ter romantičnega čustvovanja fužinarjev, rudarjev in ogljarjev, ki so tvorili večino prebivalstva in se čutili odvisni od različnih nadnaravnih sil, je nastalo nebroj pravljic in raznih obredov. Ti so se ohranili do današnjih časov šimija, čarlstona, amerikanizacije in zamorstvovanja le radi tega, ker so ti kraji nekoliko oddaljeni od glavnih prometnih žil. Železniki so nekoliko izgubili radi tujskega prometa, Kropa radi modernizacije tamošnje industrije, — a v kamnogoriški dolinici, ki ni zaenkrat deležna ne prve ne druge dobrote, je ostalo še mnogokaj pri starem. To se opazuje najbolj pred raznimi praz niki in tekom njih, posebno pa o Božiču. In baš radi tega prihaja marsikak domačin, katerega je goljufiva kača, mamljiva sreča, izvabila z domačih tal, v tem času zopet v domačo dolinico, da se zopet navžije domače lepote in poezije.

Že sredi adventa, ko se tuintam privleče iz savske doline kaka meglica ter vrhove Jelovice pobeli prvi sneg, so domačini v predbožičnem razpoloženju, ki pa ni v nikaki zvezi z današnjim puhlim, često koristolovnim pobožnjaštvom. Prej, med letom so prepevali razne vesele pesmi, v tem adventnem času pa utihne celo harmonika, katero si čul tekom leta ob dolgočasnih nedeljskih popoldnevih skozi gost dušeči zrak v zakajeni gostilni. V vso dolino je legla svečanost in že slišiš, kako po posameznih hišah poskušajo in obnavljajo najstarejše božične pesmi, ki so bile večinoma zložene in uglasbene v Kamni gorici ali pa v okolici.

Ko zvečer položo k počitku kovaška kladiva, ki od jutra do večera prepevajo jekleno pesem, ko obstane vodno kolo, ko se oddahnejo zaprašeni kovaški mehovi in ugasnejo rdeče žareči ognji, imenovani ješe, odidejo kovači, moški in ženske, na svoje domove. V tem času ne čutijo utrujenosti po celodnevnem trdem delu in po večerji ne hite k počitku, kakor so vajeni drugače. Gredo k prijateljem in sorodnikom ter prijetno kramljajo. V glavnem se pogovor suče okrog ptičarjev in ptičev, ki so jih ulovili v prvih jesenskih dneh ter jih skrbno krmijo, nadalje o nekdanjih dneh in o bližajočem se Božiču. Okrog peči sede in oblikujejo med kratkočasjem iz mehke, zmočene, dobro pregnetene ilovice majhne kipke za jaslice. Največ narede pastirčkov, različnih po starosti in v vsakovrstnih postavah. Nekaj je stoječih, nekaj sedečih, tretji zopet kleče in dvigajo roke, začudeni nad sijočo zvezdo repatico. Ta ima rog, drugi drži palico kakor bi zavračal črede, tretji nese ovco novorojenemu Zveličarju, četrti nosi maslo ali kako drugo darilo. Šegavi domači kiparji kaj radi posnemajo kakega okoličana v nenavadni obliki. Drugi zopet izgotavljajo raznovrstne angelje, imenovane glorice, in kaj rado se dogodi, da še neizvežban kipar prične oblikovati angela, pa mu ne uspe popolnoma, ter ga mora končno degradirati v navadno posvetno bitje nižje vrste, v pastirja ali kaj sličnega. Tudi ovčice so raznih vrst in postav. Nekaj se jih pase, druge leže, nekatere so velike, druge lič na jagnjeta, nekaj pa je združenih v skupino starih in mladih, pač tako, kakor si božični kipar predstavlja prizor v naravi. Vsak skuša biti čim originalnejši. Zelo važne osebnosti pri jaslicah so končno sveti Trije kralji, ki jih Kamnogoričani raje posadijo na konje kakor na kamele. To menda radi tega, ker kamel še niso videli ter se boje, da jih ne bi točno pogodili, in se jim sploh vidijo kralji na mišičastih konjih bolj junaški kakor na grbastih kamelah. Postavijo jih pa na jaslice šele po božičnem dnevu malo pred njihovim praznikom. Značilno za šegavost naših vaščanov je še to, da postavijo na jaslice poleg omenjenih bitij tudi kipce ljudi, ki jih štejejo med najvažnejše in najpriljubljenejše v svojem miroljubnem vaškem življenju, ter take, ki predstavljajo kak poseben dogodek. Na vsakih jaslicah mora biti tudi lovec in nekaj divjadi. Proti hlevčku, kjer počiva božje dete, koraka tudi Ribničan Vrban s suho robo in Ljubenčan s krošnjo polno piskrov. Znana osebnost na jaslicah je tudi Tirolka Brida z velikim jerbasom. Od kod je prišla ona in kdaj se je vdomačila v naših jaslicah, ni znano. Vsekakor pa ni izključeno, da bomo v kratkem našli pri jaslicah tudi Dalmatinca ali Bosanca Marka, ki itak ne manjka pri nobeni vaški slavnosti.

Čim so vsa našteta bitja izoblikovana, jih posuše, nato žgejo v peči doma ali v kovačnici, in jih nazadnje še pobarvajo. Par dni pred Božičem pošljejo deco s koški na ramah v gozd po mah. To so vam veseli in svečani pohodi! S koliko važnostjo koplje otročad iz snega mah ter snema cele živozelene mahovite plasti raz skal!

Ko je vse pri hiši, pričnejo postavljati jaslice. Hišni oče ali odrasli sin pribije na zid široko tesko s tremi policami, ki so zvezane s poševno ležečimi hodniki in predstavljajo stezice in prehode. Vse to pokrijejo z mahom. Na najvišjo polico postavijo mogočen Herodov grad, trdnjavo z nebroj stolpiči in velikimi vrati, pred katerimi stoje vojščaki v rdečih ali modrih hlačah in belih jopičih, prešitih z zlatimi vrvicami. Pa tudi na trdnjavskem stolpu stoji vojščak z razvito zastavo. Pod gradom je mala ravnica, na njej pa je obilo ovac in pastričkov. Ob stenah se gore in pečine, kjer je istotako vse polno zelenja. Najznamenitejše je na tej etaži duplo, kjer izvira studenček, od koder odnašajo vodo. Sredi najširše spodnje ploskve pa je hlevček s sveto družino, okoli hlevčka stoje pastirji in pasejo ovčice, povečini obrnjene proti božjemu stanu, nad hlevčkom pa je zaokrožena žica, na kateri visi včasih kar po deset gloric in je nekaj med njimi takih s trobento.

Kako imajo Kamnogoričani jaslice v čislih, je videti tudi iz tega, da na njih razstavijo razne, zanje dragocene naravne predmete. Tako je pred leti prinesel neki domačin s Triglava kamen, ki ga vsako leto dene na jaslice in na njega postavi čvrstega ilovnatega gamsa... Od kdaj Kamnogoričani sami izdelujejo jaslice, ni znano. Ene izmed najlepših so do nedavna vsak Božič razstavili v malem znamenju, ki stoji med rojstnima hišama znanega slavnega slikarja Matevža Langusa in pesnika dr. Lovra Tomana. Izdelal jih je sam Langus, ko je bil še doma v Kamni gorici in preden se je odpravil študirat slikarstvo. Tudi v znani monakovski razstavi jaslic se nahajajo kamnogoriške in so zelo cenjene. Izdelovanje in postavljanje jaslic v zadnjih letih nekoliko pojema, kar je pač znak popuščanja mladine v smislu za lepoto. Vendar pa jih je še mnogo, ki nočejo opustiti starih običajev in se tudi ne marajo sprijazniti s postavljanjem božičnega drevesa.

Z legajočim mrakom popoldne pred svetim večerom narašča božično razpoloženje. Ko zazvoni Zdravo Marijo, zadiši v vasi po kadilu, v vsaki hiši molijo in škropijo z blagoslovljeno vodo. Če stopaš zvečer skozi vas, ki je druge dni tiha in mirna, slišiš iz hiš prijetne, navadno kar poskočne melodije veselo-svečanih božičnih pesmic, katerih se je mnogo rodilo na Gorenjskem. Družina hodi k družini ogledovat jaslice. Pa ne samo domačini, tudi posamezni okoličani iz sosednih vasi, kjer ni opisanih božičnih običajev, kaj radi prihajajo na sveti večer na obisk k našim vaščanom. Oglarji in drvarji, ki so prebili vse leto v svojih kočah širom gozdov Jelovice in prezimujejo pri okoliških kmetih, prihajajo v svečano vasico in pri znancih čakajo polnočnice. Tudi njim, celoletnim samotarjem je razširila božična noč drugače precej tesno dušo in kaj radi pripovedujejo, kaj vse so doživeli tekom leta v svojem kraljestvu v tihi zeleni gori. Prav stara božična navada je tudi streljanje s pištolami. Skozi vse leto leže pozabljene na podstrešju, dan pred Božičem pa jih fantje osnažijo in nabašejo ter pokajo, da se čuje daleč v sveto noč.

Ko zadoni iz lin v mogočno vsemirje božični zvon, doseže svečanost svoj višek. Vse utihne ter posluša najveličastnejšo pesem, prinašajočo mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje. Ko odzvoni, se vaščani pričnejo počasi pripravljati na polnočnico. Pri razhodu si ta večer ne voščijo »lahko noč«, marveč samo »vesele praznike«. To je gotovo v zvezi s tem, da so tudi pastirji prečuli vso božično noč. Vse odide k polnočnici le enega puste doma za varuha, da čuva hišo in pazi, da ne ugasne sveča, ki gori ves večer in tudi med polnočnico. Ta luč naj znači, da se je rodil Kristus, luč sveta; ni pa izključeno, da je ta običaj ostal iz starih časov, ko so Slovani še častili solnce ter praznovali Božič kot pričetek naraščajočega dneva. — Varih doma se oboroži s pištolo in staro sabljo, ki je ponekod že nad 100 let pri hiši.

Božji hram veličastno blesti v božično noč, posebno, če je zunaj vse zasneženo. Iz bližnje in daljne okolice korakajo okoličani k cerkvi. Krasno je gledati, kako se pomikajo velike skupine lučic, odsevajočih v zimski belini. V božični noči nikdar ne svetijo z modernimi lučmi, marveč povečini z lesenimi bakljami, ki so jih sami pripravili ravno za pot k polnočnici.

Še vedno je lepa naša domača polnočnica, vendar je mnogo izgubila odkar je neki župnik menda okrog leta 1890. prepovedal najstarejši in najlepši božični običaj. Med polnočnico so prepevali samo slovenske pesmi, med njimi mnogo domačih božičnih. Sedaj udomačene, iz nemščine preložene »Svete noči« še niso poznali. Božičnice je pela vsa cerkev. Ko pa so cerkveni pevci ubrali pretepo pesem: »Še lepša si kot sladki raj, pozdravljena bod' vekomaj!« — takrat je vse oživelo v cerkvi: farani, stari in mladi, moški in ženske, fantje, dekleta in deca so prinesli s seboj v cerkev instrumente, največ tako imenovane škrjančke ter mehove za oponašanje kukavic in so pričeli žvrgoleti in kukati, da je bilo veselje. Vsi so hoteli dati duška veliki sreči, da se je rodilo božje dete. Anton Toman, poznejši tržaški veletržec, ki je bil največji dobrotnik naši vasi, je v pozni starosti kaj rad pripovedoval, kako srečen je bil, ko je mogel slaviti rojstvo Gospodovo z oponašanjem kukavice med polnočnico... O sličnem običaju med božičnico sem nekoč čital, da je še udomačen v rudarskih pokrajinah Češke. Morda so ga k nam zanesli rudarji, morda pa je to ostanek staroslovenskega bogoslužja. V naši sosedni cerkvici na Lancovem so našli pred leti stare slovenske mašne knjige in ni izključeno, da je bil v Kamni gorici pred časi staroslovenski cerkveni obred.

Po končani polnočnici še dolgo zvone in pritrkavajo. Mehka, svečano doneča melodija naših zvonov se druži z melodijami zvonov sosednih fara v veliko božično pesem, ki slavi rojstvo Gospodovo in uspava srečne vaščane, v kolikor pač ležejo k počitku.

M. Pugelj:

Jaslice

Tončku, ki sedi suh, črn in slabo oblečen v kuhinji za vrati, je pomolila ravnokar kuharica krožnik z večerjo, sestoječo iz kisle repe, zelja, krompirja in debelega rjavega fižola. Kakor vselej je nabrala tudi to pot ostanke z raznih krožnikov ter jih postavila predenj brez besede. A nocoj je drugače kakor druge dni. Nocoj je sveti večer.

O ti prazno, pusto mesto, ki nič ne veš o zapovedanih praznikih! Pomivalka žlopota z vodo, rožlja s krožniki, premetava žlice, nože in vilice, kuharica preriva piskre po štedilniku, pes sreblje glasno cmokaje redko juho, po veži poje vinjeni gost in iz gostilne prihaja zamolkel govor pivcev in smeh mlade natakarice. Tukaj sta si enaka petek in svetek, a zunaj na deželi leži nocoj nad vasjo božji mir in tisti, ki so res dobri in Bogu mili, vidijo sivega ogromnega angela, ki je razprostrl peruti od konca do konca vasi in drži v roki dolgo oljkovo vejo. Hiše, hišice in bajte mu kade iznad snežnih streh prosojni dim in cerkev kaže nanj s svojim velikim, belim kazalcem. Nocoj se fantje ne tepo in vsi so zbrani okrog svojih mater, pa se jih drže za krilo kakor takrat, ko jim je bilo po pet let in so držali še prst v ustih. Vse je zbrano, kar spada k obitelji. Hiša čista oče so odložili pipo in kade cigaro mati so opasali beli, široki predpasnik. Marička je pa nocoj tako lepa kakor gartroža na vrtu.

Samo po vasi poglej, pa boš videl takoj, kako je nocoj dobra in blaga. Vse hiše čepe v snegu kakor dobrohotne domače živali pa prijateljsko pomežikujejo s svojimi milimi rdečimi očmi. Tam je ena, ki gleda iznad drugih kakor slon izmed volov in krav. Velike, bele oči ima, vsa je jasna in svetla in pozdravlja daleč po dolini na dolgo in široko.

Otroci delajo jaslice. Pripravljajo mah, delajo hribček, ograde ga z zlato ograjo in zapro zlata vrata z zlatim ključkom, da ne bodo mogle ubežati ovce, ki jih bodo nagnali v jaslice.

Tonček, črni kuštroglavec in belozobec, je povečerjal, da sam ni vedel kdaj. Pokrižal se je, vzel je klobuk in odšel na dvorišče prav tiho in neopazno. Obstal je in pogledal v nebo, če bi ne ugledal tistega sivega angela. Ni ga videl, toda pozdravilo ga je toliko zvezd, tako bogato se iskrečih in zlatih, tako prijaznih in domačih, da ni čudno, če se je pomenil ž njimi že premnogi blagi zemljan, proseč za dobrotljivo uslugo.

Tonček ni dejal klobuka na glavo. Zakaj tam med zvezdami so njegovi starši, tisti gospodar, ki je odložil na nocojšnji večer pipo in prižgal cigaro, in tista mati, ki je opasala beli, prostrani predpasnik. In Marička, ki je bila nocoj tako lepa kakor vrtnica v ogradi.

In Tonček je stal odkrit sredi dvorišča, majhen, suh, črnolas, gledal s svojimi iskrimi očmi v oči očeta, matere in Maričke, premikal svoje sočne rdeče ustnice, pa se pogovarjal tiho s svojci.

Ko jim je vse povedal in marsikaj potožil, je stopil v hlev, kjer so mulili konji mrvo iz jasli in prežvekovale velike, rdeče lisaste krave. Vzel je iz rjavega zaboja svojo najlepšo obleko, jo oblekel in se tiho odpravil v mesto.

Pa je že lezla v ulice megla, vlažna in umazano rumena in je bil mahoma ves večer hladen in pust, kakor bi ga Bog zavrgel. Dolgočasne, prostrane hiše so tonile v megli kakor v zastrupljenem morju in prikazovale so se druge, kakor bi se valile iz njega in se spet vanj pogrezale. Nikjer ni bilo zvezd, nikjer blagega sivega angela in tudi ne belega prsta visoke cerkve, ki bi ga pokazal. Od nekod iz sredine meglenega morja je mrzlo zvonil tramvaj in zdaj od tukaj in zdaj od tam se je zadrl v noč črn avtomobil s svojim prašičjim glasom.

Tonček pa je šel in šel in ni gledal ne sem ne tja, ker je bil ves doma in med svojimi. Tako je prišel do velike razsvetljene hiše, kjer je bilo zbranih mnogo ljudi. Ravno so se odpirala visoka svetla vrata in vsa množica se je zganila in hotela kakor en sam mož naenkrat skozi ta vrata. Tonček je bil nenadoma sredi ljudi, ki so pritiskali z vseh strani in nesli s seboj tudi njega kakor potok lupino. Že so se zvalili čez prag, razdelili so se na več vrat, še na več, še na več in končno je stal Tonček pred človekom v modri kapi, ki mu je rekel:

— Daj listek.

Tonček ni vedel kako in kaj.

— Čakaj. Ne smeš naprej, dokler ne daš listka.

Naenkrat je pristopil še en kapar.

— Nimaš listka! Pusti ga! Tja-le v kot se stisni!

In potisnil ga je v pregrajen prostor pod široki hodnik.

Pred njim pa kakor v cerkvi. Vse žamet in zlato, vse v lučih kakor v cerkvi in spredaj na veliki podobi domači grič, pa spomlad, pa košate jablane, ki cveto sredi nje. Ljudi pa vse polno.

In zdajci se je dvignila podoba in glej, kakšne jaslice! Kako prekrasna Marija, podobna sestrici Marički na sveti večer! In sveti Jožef s kratko, okroglo in sivo brado kakor rajnki oče! A zadaj miga z uhlji sivi osliček in opleta z repom debelušna rdečka. Kako sije iz jasli Jezušček in kako ljubko izteza bele ročice! In koliko pastirčkov pred hlevčkom in še vedno prihajajo in vsi govore tako, da se vse razume. To je čudovita povest, kar pripoveduje tisti stari sivi pastir, in to je pesem, kar govori mladenič, ki je pristopil za njim. Zdaj pa pozor! Izmed drevja je priplavala repata zvezda in glej, že prihajajo z desne sveti Trije kralji. Prvi je Gašper, ki pozna vsa pota in ceste, drugi je zgovorni gospod Miha, tretji pa, ki je ves srebrn in zlat, je zamorec Boltežar. Prišli so pred hlevček in poklanjajo malemu novorojenemu kralju bogate darove.

Povesti in bajke in pravljice pa se pleto druga iz druge. Tudi otroci pastirjev pridejo, pa izrekajo Jezuščku svoje male in kratkočasne želje. Jezušček, ki je blag in mil in tudi sam otrok, se pogovarja z njimi po otroško in jim izpolni vse, kar hočejo.

Ko so se jaslice skrile in so pričele ugašati luči, je prišel Tonček skoro zadnji iz hiše. Ves poln sreče in ves razsanjan od vsega očarljivega, kar je ravnokar gledal, je mahoma odskočil.

TEHNIŠKI NAPREDEK

Kuhanje brez zračnega dostopa

Kuhanje v tesno zaprtih posodah gre mnogo hitreje kakor v odprtih loncih. Vsaka gospodinja vé, da zavre voda prej v pokriti kakor v odprti posodi. Nemška firma »Protos« je konstruirala kuhalne naprave, ki omogočajo v vsakem gospodinjstvu kuhinje v zaprtih posodah, lonec s pokrovom, ki ga postaviš na štedilnik dokler ne zavre, nato pa ga spraviš v kuhalni zaboj.

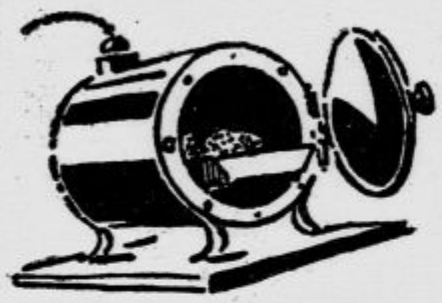

Še zanimivejša je pa iznajdba pečice, ki ima električno nagrevalno napravo. Pečica je proti zunanji strani dobro izolirana in ima spredaj zaklopko, ki zrakotesno zapira, ploščki, zaklopke in pečice so brušeni, vanjo pride ponev s pečenko.

Prednosti pečice so velika štedljivost — električni tok je treba dovajati le, dokler se naprava ne zadosti ugreje, torej kakih deset do dvajset minut, potem se izklopi tok iz pečice peče samostojno naprej. Vsa naprava, ki jo kaže sličica, stoji na azbestni ploščici in jo je mogoče uporabljati v vsaki sobi, ne da bi nastal v njej neprijeten kuhinjski vzduh. Vrhutega rabi pečenka manj masti in pečica manj prostora.

Izsuševanje vlažnih poslopij

Moderna gradbena tehnika se ne zadovoljuje več z enostavnim jarkom, izkopanim okoli hiše, ker tak jarek suši počasi in pač vsakomur je znano, kakšna muka je prebivati v vlažni hiši in koliko škoduje

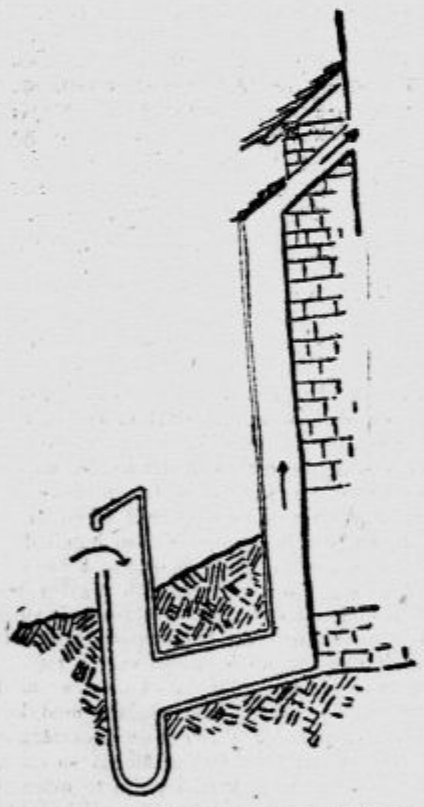

vlaga zidovom, tramovju in traverzam. Zato vzidajo v hiše, ki stoje na vlažnih tleh, že a priori stenske kanale, v katerih kroži zrak ali pa dimnike tako, da sušijo zidove. V stare hiše take kanale vklešejo ali pa jih enostavno prizidajo, kakor kaže naša slika. Zračni kanal je speljan do tik pod streho, kjer gre njegov gornji odvod v dimnik, spodaj pa je zvezan s posebno drainažno napravo, ki ima nalogo odvajati talno vodo. Efekt, ki so ga dosegli z opisanim prizidkom, je mnogokrat večji kakor enostavno dreniranje z jarkom. Prvič je vodni odvor bolj oddaljen od poslopja, drugič je cirkuliranje zraka mnogo bolj energično, tretjič pa bolj permanentno. Pozimi namreč naprava greje, ker se napolni s toplim dimom in ker se dostopajoči zrak v podzemnem (kletnem) prostoru ugreje in prenese to toploto tudi na stene. Kjer je zemlja popolnoma ravna, je treba speljati drainažni kanal kakih 6 do 8 metrov od hiše in zbrati talno vodo v posebnem (betoniranem!) bazenu, ki ga morate izpraznjiti, kadar je poln. Greznice je treba čim dalj odstraniti od vlažnih hiš, nikdar ne sme biti greznica na obronku nad hišo, nikdar studenec spodaj. Če to velja že za suhe hiše, tem bolj za vlažne. Drainažna naprava je iznajdba nekega norveškega zidarskega polirja.

Čiščenje vode

Voda, ki vsebuje mnogo železa, je nerabna za pitje in za industrijske obrate, zato jo je treba očistiti. Najenostavnejša metoda je »izpihanje«. Napeljemo torej vodno strujo v velik tank ali cisterno, proti struji pa pihamo zrak (na naši skici vstopa voda skozi dovodno cev *V*, zrak skozi *Z*), seve-

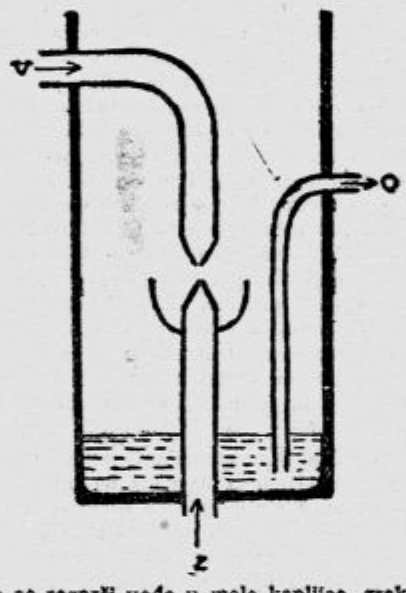

da se razprši voda v male kapljice, zrak, ki ima sedaj svoboden dostop, pa oksidira železo v železov oksid, ki se vseda kot temnorjava usedlina na dnu cisterne. Ko je cisterna napolnjena zadostno, odsesamo uporabno vodo skozi odvodno cev *O*. Naddaljna filtracija skozi oglje, pesek ali posebno maso, je večinoma nepotrebna, boljše pa je filter uskladiti že pred izpihalnim aparatom, ker se cisterna sicer prehitro zamaže in jo je treba prevečkrat snažiti.

Aparat bi prišel v malem tudi v naših krajih za snaženje pitne vode, kjer ni vodovodov, v poštev.

Univerzalni precep

Do sedaj večinoma rabljeni precepi so imeli slabo stran, da so okrogle predmete težko ali nepopolno prijemali. Treba je bilo pomagati si z različnimi profilnimi kosmi, zagozdami itd. Vse to pa je povzročilo, da prijeti predmet ni trdo stal in se je pri piljenju ali vrtanju premikal. Nekemu ameriškemu delavcu pa je prišlo na um, da bi sestavil precepno prijemalo iz samih ozkih jeklenih jezikov, ki bi se bolj ali manj prilagodili formam prijetega predmeta. Poskušal je na različne načine, prvi poizkus je rodil kompliciran aparat, pri katerem je

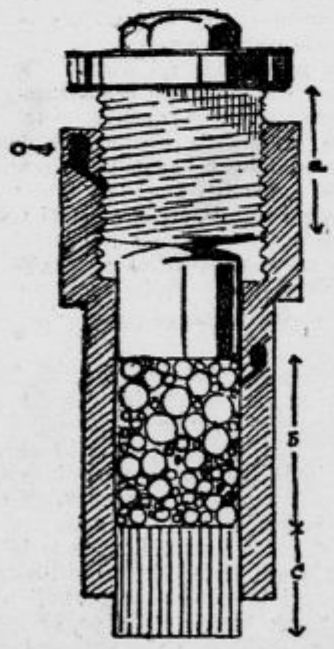

bil za vsako lamelo montiran poseben vijak. Pozneje je skonstruiral svoj aparat na vodni pritisk, pri čemer je sevoda igrala zatesnitev veliko vlogo. Tedaj mu šine v glavo, da bi lahko vodne kapljice nadomestil z jeklenimi kroglicami. Ker pa je gibanje posameznih ploščic (v naši sličici pod c) različno, morajo biti krogljice različne velikosti, tedaj se jako hitro vpostavijo v pravo lego.

Predmet spraviš tedaj v precep, čigar ena stran je naš univerzalni lamelni oprijemnik, priviješ vijak **a**, ki dela na jeklen blok, potom pritiska se vstavijo krogljice pri **b** tako, da potisnejo neobtežene lamele naprej, sledeč formi dotičnega telesa, pri **c** se nahaja oljni dotok, ker mora biti vsa stvar vedno dobro oljana.

Prednost naprave leži na dlani. Ne le klepar, kovač in mehanik, marveč tudi vsak lajik razvidi, da je trd prijem v precepu visokega praktičnega pomena. V mnogo slučajih, kjer si prej rabil dva ali tri precepe, ali pa zaradi njene občutljivosti stvari sploh nisi mogel spraviti v fiksen položaj, ti služi nova iznajdba izborno.

Razkuževalni filtri — moderna iznajdba velikega pomena

Mnogokrat pride kemik, industrijalec, predvsem pa moderno urejeni kmetovalec v položaj, da mora sterilizirati tekočine n. pr. pitno vodo, sadne sokove, vino, ocet in slično. Ne gre le zato, da bi odstranili bolezenske klice — bakterije, marveč mnogokrat zato, da se odstrani druge škodljivce, glivice in nečistočo, da se prepreči alkoholno vrenje (na pr. pri kisu) ali plesnenje pri sadnih sokovih. Razkuževanje je mogoče dosečj potom prekuhanja (takozvano pa-

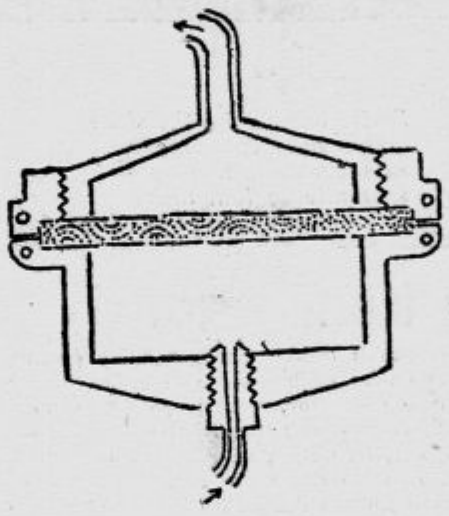

steurizriranje). Žal, da je postopek jako dolg in nepriročen, vrhutega je za nekatere snovi neuporaben, na primer za vino, ki izgubi pri ugrevanju na okusu in duhu, takozvani buket, pri sadnih sokovih se stamejo važni vitamini, zdravilni serum izgubi pri skuhanju svoj terapevtični učinek, sploh se izpreminjajo tekočine pri vgrevanju prav rade in to zaradi tega, ker se kemično presnavljajo.

Vseh teh nedostatkov se izognemo z uporabo razkuževalnih filtrov. Metoda se loči od pasteuriziranja v toliko, da se pri filtriranju odstrani klice iz tekočine, ki jih pri ugrevanju le usmrtimo. Univerzitetni profesor dr. Gustav Klein na Dunaju poroča o filtrih »Leitz, E. K.«, ki imajo lastnost, da zadržujejo tudi najmanjše bakterije in onesnaženja tekočin. Ves postopek se vrši brez ugrevanja pri normalni temperaturi, tako da je kemična preosnova filtrata izključena. Filtrirati pa je mogoče tudi visokoviskozne snovi kakor serum, olje itd. in sicer tako, da ostanejo njih aktivne sestavine popolnoma neizpremenjene.

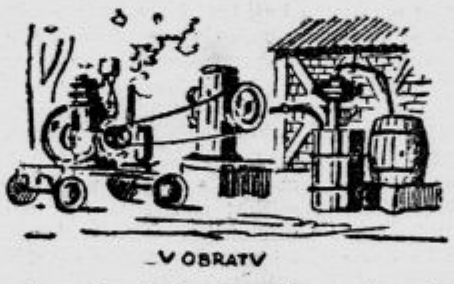

Jasno je, da ima iznajdba ne le za laboratorij, marveč tudi v tovarnah in v zdravniški službi velik pomen. Posebno važna pa je za pridobivanje čiste in razkužene pitne vode, posebno v onih pokrajinah, kjer so ljudje navezani na vodnjake in kapnico, pri nas torej Dolenjska, Prekmurje, Banat, Slavonija, velik del Bosne in južne Srbije.

Puhalo za talilnice

Dosedaj v talilnicah niso uporabljali puhalo, ki bi goreč plin pihalo direktno v kovinsko maso. Nekemu švedskemu inženerju se pa je posrečilo konstruirati tako puhalo, ki je jako ekonomično in dela hitro. Puhalo je zidano iz šamotne opeke, plin, pomešan z zrakom, vstopa skozi označeno cev, kroži parkrat okoli plašča in vstopa slednjič skozi razpršilec nad posodo s talino, tam gori predgreta mešanica in mogoče je z njo doseči visoke temperature. Dim odhaja skozi dimnik ali pa skozi ventilacijsko odprtino, ki služi po končanem

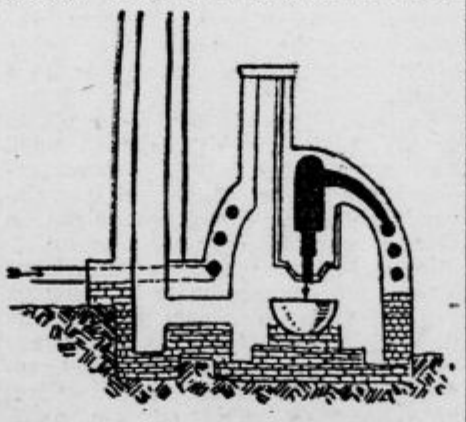

procesu tudi za izpraznjenje peči. Talilnice opisane konstrukcije so že par let na Švedskem v uporabi. Kot kurilni plin služi kokerijski, svetilni ali celo prečiščeni žrelni plin iz visokih peči, ponekod uporabljajo tudi zemski plin, ki je jako poceni. Naprava je 8 metrov visoka in 5 do 6½ široka, množina taline za eno šaržo znaša približno 10 kg.

Prednosti plinske kurjave

Naše gospodinje se navzlic praktičnosti in cenenosti plinske kurjave še vedno branijo uporabljati plin na mestu štedilnika. Vendar je plin ne le ročnejš, marveč tudi boljši od štedilnika, ker ga je lažje regulirati; v tem nadkriljuje celo električno ugrevanje. Plinov plamen se ne regulira le s petelinom, skozi katerega dostopa do gorišča, marveč tudi po mešanici z zrakom. Ako zažgeš plinov plamen, bo gorel s plapolajočim precej svetečim in neprijetno dišečim plamenom, ki proizvaja vrhutega še oni neprijetni plinov dim, ki ga opaziš na slabi plinovi luči, saje mažejo in zasmradijo vso okolico. To vse le zaradi tega, ker dovajaš plinu premalo zraka, to je kisika, da bi popolnoma gorel. Če pa ima plin dosti zraka, gori pa s svetlomodrim, komaj vidnim, a jako vročim plamenom. Pri tem rabiš manj plina, vrhutega dosežeš pa večjo toploto.

Oglej si za moment sličico plinovega gorilnika. Po srednji cevi vstopa plinova struja v obroč, ki ima na svojem obodu dvoje vrste odprtin. Stranske (zunanje) služijo izstopu gorečih plinov, spodnje pa dovodu zraka. P ti predstavlja vrtljivo ploščico, ki je pritrjena na vijaku tako, da zapira ali odpira dostop zraka. Ako je popolnoma priviješ, zatvoriš dovod zraka in imel boš svetel plinov plamen. Uporabljati ga ne kaže za kuhanje, za začetek je pa boljše prižgati svetli plamen kakor nesvetečega. Pri svet-

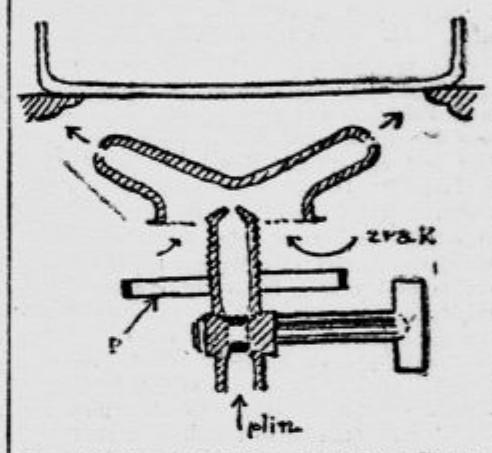

lem plamenu namreč se ne more zgoditi, da plamen vskoči v gorilnik, ki ga potem preogreje, poleg tega plin neenakomerno in nepopolno zgoreva, širi neprijeten duh in pripali dovodne cevi iz gumija. Ko si gorilnik prižgal, mu dostavljaš sčasoma vedno več zraka, dokler ti plamenčki na gorilnikovem obodu ne začno poskakovati. Tedaj je skrajna meja dosežena. Sedaj imaš vroč intenziven plamen, ki gori poceni in le toliko časa, kolikor ga rabiš. Ko je jed skuhana, zapreš petelin, postaviš zračni ventil v prvotno lego in zapneš še glavni petelin na plinomeru. Pri štedilniku nikdar ne moreš množine kuriva uravnati tako točno, nikdar ne moreš toplote zmanjšati ali zvečati v toliki meri, kakor na plinovem gorilniku. Pozimi, ko naj bo kuhinja topla, že še gre, a kolika muka mora biti gospodinji ob lepem letnem dopoldnevu prebiti svoj čas v kuhinjski sopari ob vroči peči!

Da si prištediš še več dela in plina, moreš uporabljati še vrhutega kuharski zaboj, naprava, ki se je v velikih mestih, kjer so ženske zaposlene kot uradnice in delavke, v večji meri jako razširila. Stvar je tako

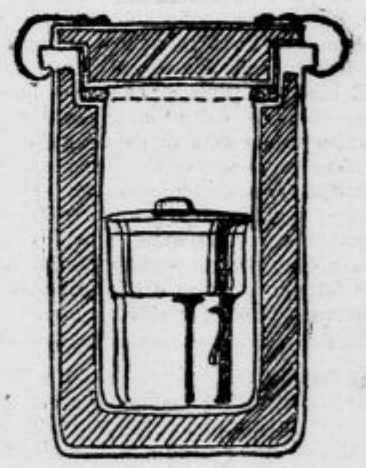

praktična, da je vredna, da bi se udomačila tudi pri nas, ne le v mestu, predvsem na kmetih, kjer so moški in ženske za časa žetve od hiše, kuhinja pa pod nadzorstvom nedoraslih otrok.

Kuharski zaboj obstoja iz dveh na zunanjih straneh gladko poliranih metalnih kotlov, med katerimi je nameščena izolirna masa, na primer klobučevina, svilenj papir, žaganje, steklena volna, azbestna volna ali slično. Vse to zapira trdno poklopec, ki ima za tesnilo gumijev obroč — slično kakor znane Weckove posode za marmelade in druge konzerve. Zgoraj držita poklopec še dva elastična jeklena vzmeta (v naši sliki pri P.). Ko je jed, ali pri večjih zabojih cela vrsta jedil skuhana v toliko da vré, jo deneš v zaboj, ki jo hrani praktično na isti temperaturi, s katero si jo postavil notri. Kakor znano, prevajajo navedene izolacijske mase jako slabo toploto, torej je ne prehaja skoro nič na prosto, zgoraj zapira tesno poklopec in juha se kuha v kuhalnem zaboju lepo počasi naprej, dokler je ne vzameš ven. Ne more pa postati bolj vroča, kakor je že, torej ne more »iti čez«, kakor se izražajo naše gospodinje, ne more prekipeti. S štedilnikom in kuharskim zaboj je težko delati. Enkrat zakurjen štedilnik drži toploto, le dokler se ugreje, traja dolgo. Pri plinskem gorilniku je to drugače. Skoro momentano moreš dobiti visoko temperaturo — zavreš kosilo, ga daš v kuharski zaboj in greš v urad. Ko se vrneš, odpreš zaboj, vzameš skuhano kosilo ven in — obeduješ. Vse to se čuje silno enostavno; morda premisliš pa tudi malo, koliko znanstvenikov, inženjerjev in izšolanih delavcev je posvetilo svoje delovanje kurilnim napravam, da so dosegle današnjo razvojno stopnjo — in kako se muči ubogi žurnalist, da ti dopové, kako vsa stvar v resnici izgleda....

Nesreče pri delu

Nesreča pri delu nam je vsakdanja stvar. Ne le v tovarnah in velikih obratih, marveč tudi pri domačih opravilih in vsakdanjem poslu. Koliko nesreč se zgodi pri mlatilnicah, rezalnicah in motorjih, ki jih ženejo, od žag niti ne govorim. Da ni mogoče takih nesreč preprečiti, je neresnično. Treba je le nekaj pazljivosti in poznavanja stroja. Ravno slednje manjka mnogim, ki imajo opravka s strojem. Nevarnost začne že pri poganjanju malega bencinskega motorja. Znano je, da ga morete pognati z roko. Pri tem pa, če ni dobro upostavljen, včasih udari nazaj. Mnogo zlomljenih in izvitih rok, krvavih nosov in trdih udarcev gre na račun takega udarca. Da se vam kaj takega ne zgodi, morate pregledati točno motor, preden ga poženete, dobro namazati zvezni del ročice in gredi in odpreti zadosti pipo za bencin ali petrolej. Druga jako pogosta nesreča je, da izpuhni plini motorja vžgo lahko vnetljiv slamnat prah (pri mlatilnicah) ali prah od žaganja. Izpuh je ravnotako dimnik, kakor vsak drug in zato ga je treba namestiti tam, kjer ne more napraviti škode; najbolje stoji motor poleg škednja ali delavnice v posebni utici, na tak način se tudi manj zamaže.

Vsako poletje čujemo o odtrganih prstih po kolesih mlatilnic in rezalnic. Take stroje je treba zavarovati ali z mrežo ali z deskami. Za žago, na kateri kakor znano, jako rad poči trak, kaže naša skica namestitev lesene varnostne naprave. Ravnotako je treba zavarovati v tvornicah vse stroje, mimo katerih mora hoditi delavec. Cisterne,

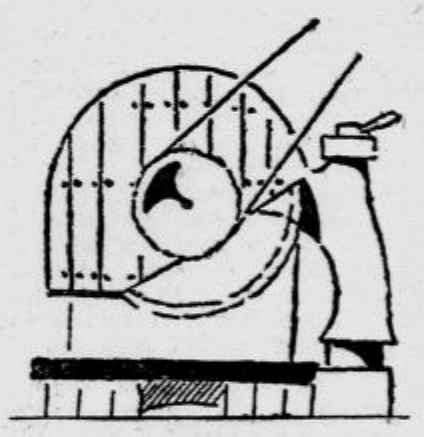

v katerih so spravljene jedke tekočine, morajo biti obdane z ograjo. Kotli, če so odprti, morajo biti zavarovani z mrežo. Kjer se dela z umetljivimi snovmi, mora biti kajenje prepovedano.

Ako se zgodi nesreča, je treba takoj poklicati zdravnika, obvezati s čistim obvezilnim materijalom in podvezati ud pri jakem krvavljenju. Pri zastrupljenjih pomaga skoro vedno mleko. Le pri zastrupljenju s fosforjem (žveplenkami), ga ne smete uporabljati. Poklicite pa v vsakem slučaju zdravnika. Na opekline dajte začasno jajčni beljak, ne vode!

Pri strojih naj bi le sukali le ljudje, ki imajo tamkaj opravka, posebno otrok ni treba naokoli. Znano je, da se ponesreči procentualno mnogo več nezaposlenih gledalcev kakor pa delavcev. Da preprečite nesreče pri delu, upoštevajte sledeče glavne zapovedi: Držite stroje snažne, zavarujte stroj na onem mestu, kjer od njega lahko kaj odleti ali pa kjer hodijo mimo ljudje. Ne popravljajte nikdar stroja, kadar dela, ne delajte nikdar s pokvarjenim strojem, ne trpite poleg stroja ljudi, ki nimajo tamkaj opravka.

---

zakaj nekdo, neki mož, dolg in brkat kakor stara mačka je otepal okoli sebe s palico in toliko da ga ni zadel. Tonček je obstal in ga poslušal.

— To naj bo sveti Jožef? Ta limonadar? To naj bo Marija? Kakšna Marija, tristo vragov, kakšna Marija?

— Dajte mir! je zarenčal drugi mož in se je ustavil.

— Kakšen mir? Jaz sem zato tukaj, da govorim! Jaz sem gledališki kritik!

Tonček ni razumel ničesar; samo ušesa je zatisnil in tekel tako skozi motne ulice, razsvetljene z obcestnimi svetiljkami, ki so ginile v meglo kakor drobne lučke, zibajoče se na umazanorumenem olju.

Tonček je tekel in tekel in si je želel domače vasi s hišami mežikajočimi kakor dobrodušne domače živali in z blagim angelom nad težkimi sneženimi strehami.

In če bi bil vedel, kje se dotika nebeška rimska cesta zemlje, bi bil tekel do ondot in po njej dalje proti nebu in skozi oblake in mimo meseca med zvezde k svojemu očetu, ki kadi nocoj cigaro namestu pipe, in k materi v prostranem belem predpasniku in k sestrici Marički, ki je na ta sveti večer tako lepa kakor roža v pregradi in kakor je bila Marija v jaslicah.

F. Wertheim & Comp.
tvornica hranilnic in dvigal
WIEN, IV/2., Mommsengasse 6.
Dobavlja:
BLAGAJNICA: steklene oklopne blagajnice, blagajne za vzidanje, varnostne ključalnice, domače hranilnike.
DVIGALA: za osebe, bremena, jedila in akte, dvigala paternoster, dvigala za bolnike, pregledovanje in popravila dvigal.
Za dvigala:
Generalno zastopstvo za Slovenijo in Hrvatsko:
Direktor Ing. R. ROESSER,
LJUBLJANA, Gledališka ul. št. 4 III nadstr.
Stalna poslovalnica za montiranje in revidiranje:
Višji monter VILIM TRAGER,
ZAGREB, Gundulićeva ulica br. 28.
Generalno zastopstvo za Bosno:
„MONTANIA", tehnično-komercialno poduzeće,
SARAJEVO, Kralja Petra ulica br. 8.

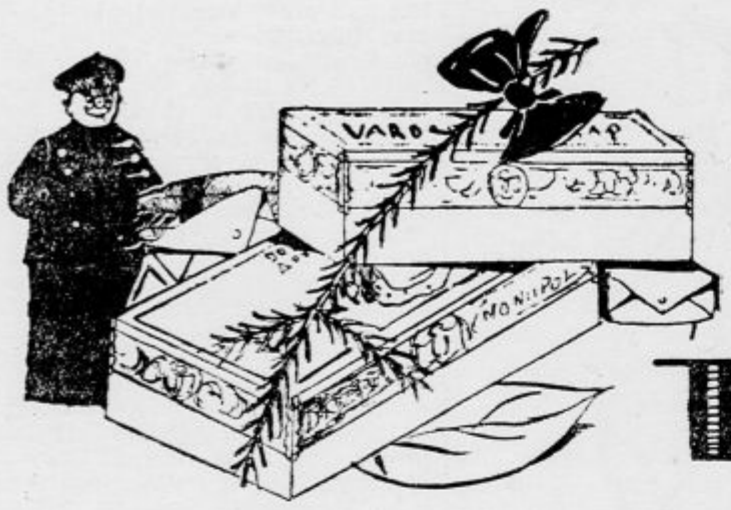

TOBAK, TOBAKARJI in TOBAČNA INDUSTRIJA

Tobakova rastlina

Ni na svetu lepšega božičnega daru, kakor ena sama fina cigareta, navezana na smrečje in vložena v ogromno škatljo med pisan papir. V svetem božičnem razpoloženju sedeš za peč in se z «andahtjo» posvetiš kultu slavnega balkanizma, ki ga dandanes goji vesoljni svet in se da v vseh jezikih in pri vseh narodih karakterizirati s kratkim dialogom:

— Šta radiš, brate?

— Pušim, brate...

Med kolobarji dima, ki je že dolgo simbol filozofije o vsem minljivem, se razpredajo misli, spomini, vizije. Motiv slovenske narodne pesmi o tobaku, žlahtni trav'ci, se plete z marginalnimi sonetnimi verzoti («O rajska roža, herba nicotiana!») Simona Jenka, ki je svoj tobakarski kuluk z viržinkami plačal z življenjem. S spomini na grozotno revščino med vojno, ko je komisno smetje s primesmi smrdečega suhega gnoja kužilo pljuča, se druži zavest, da smo tobakarji po osvobojenju in ujedinjenju zopet pri polnih jaslih. Svet in življenje ima zopet pravo podobo, ker mu jo dajemo mi, tobakarski tipi: prolet z oguljeno cigareto, gospod s cigaro, očanec z vivčkom. Od zadnjega apaša, ki pobira čike, mornarja, ki baše pipo s knastrom ali angleškim capstonom, kapucinskega patra z njuhancem in pridobitnika z debelo smotko, do poslednjega blaziranega dandyja in kokete smo ena sama galerija vsakdanjih figur, brez katerih ne bi obstojal svet, a kje neki države, kjer monopolske postave pretvarjajo tobačni dim v čisto zlato za državno blagajno.

Ljubljanski tobakarji imamo tovarno pred nosom. Ogromna stvar! Pojdi in poglej, če si izprosiš dovoljenje! Z rešpektom boš pasiral vhod mimo golant-

nega vratarja, ki ti bo pokazal pot skozi veliki vestibul glavnega poslopja na desno ali na levo. Rigorozna snaga povsod, ali kamor stopiš, te šegečejo v nos atomi tobaka, ki trujejo zrak. V dolgih dvoranah sedé ženske za mizami; tu trebijo in sortirajo posamezne liste za cigare, tam v kotu visi podoba Srca Jezusovega, od nekod se čuje tiha pesem, ki pri delu krajša čas.

V izdelovalnici cigar sedi po četvero, pet žensk za mizami. Pred njimi forme (kalupi), deske z 20 okroglimi izrezi. Ženska napravi pupo, smotko, jo vloži v tak model, in ko je poln, ga potisne pod stiskalnico. Za vse te vrste cigar je tobak odbran, samo za viržinke ga odbirajo same in jih tudi izdelujejo same brez vsakršnih pripomočkov. Edino alikantna slama je dobavljena iz inozemstva. Zato pa je tudi viržinka tradicijonelna cigara, sam pokojni Franc Jožef jih je dobival iz Ljubljane in baje popušil po 72 dnevno. V pakovalnici se cigare sortirajo, vežejo po 50 z omotom, se nato še posušijo, še enkrat prevežejo in gredo v promet. V izdajalnici tobaka pritisne posebno močan duh naravnost na pljuča, huje kakor svinec v tiskarni. Tam v kotu par strojev mehanično producira viržinose, najenostavnejše cigare.

Po stopnicah navzdol k cigaretnemu kraljestvu. Prijetna izprememba. Že na stopnišču vonji kakor po medu. Ko vstopiš v veliko izdelovalnico cigaret, ugledaš na malih vozičkih naložene številne okvire s po tisoč cigaretami, ki zares dajejo sliko satovja s finim rumenim medom. Stroji delujejo kakor mitraljeze, drobno pada tobak v žlebiček, teče naprej v tulje, dva noža naglo odrezujeta cigarete, ki kapljajo v posodo kakor bele patrone. Tu Vardar, tam Zeta, pa zopet Sava. — 195.000 cigaret je rekordna dnevna produkcija vsakega stroja.

Transmisije brnijo svojo monotono pesem, stroji delujejo kakor žage ali kakor pridne gospodinje pri ribanju hrena. V drugi dvorani si še ogledamo basanje zavojčkov tobaka. Zopet same ženske pri delu, prva baše v model podoben gostilniškemu vžigalniku, druga lepi omot in papir. Na vsako sekundo je gotov po en zavojček, na vsako uro

se napolnijo zaboji tobaka za odpremo. Vračamo se skozi dvorano, kjer se sortira tobak, a na mizah imena posameznih krajev, na stolih ženske stare in mlade, radovedne in zaposlene kakor aparat. Tuintam se iz prikrajka zasveti bled obraz; dolgoletna zaposlenost v tem omotičnem vzduhu je zarezala pod oči globoke sence in tem temneje žarijo črne oči. Grenak je ta zaslužek, četudi vlaga uprava ves trud za higijeničen red in disciplinirano oskrbo uslužbenk. V vestibulih vidimo urejene garderobe, ki obenem služijo tudi za obedovalnice, kjer uslužbene prejemajo obed po 2 Din. Včeraj je bil ričet, danes segedinski golaž. 630 porcij se izda dnevno.

Požurimo se še v desni oddelek, kjer je skladišče šnofovca ali burmuta. Vonj spominja obiskov pri kapucinarjih. Cela vrsta sodov je napolnjenih s tem tobačnim prepariranim drobižem. Napis kaže: 98×60=5880 kg. Vse to se bo večinoma konsumiralo v Sloveniji. Sicer pa fabrikacija traja celo leto, ker burmut potrebuje finih primesi in vonjav: kumarin, rožno olje in dolg počitek. Slovenija vobče troši najrazličnejše tobačne izdelke. Poleg burmuta iz piparskega tobaka tudi klobase za žvečenje — a ti imaš morda raje kranjsko

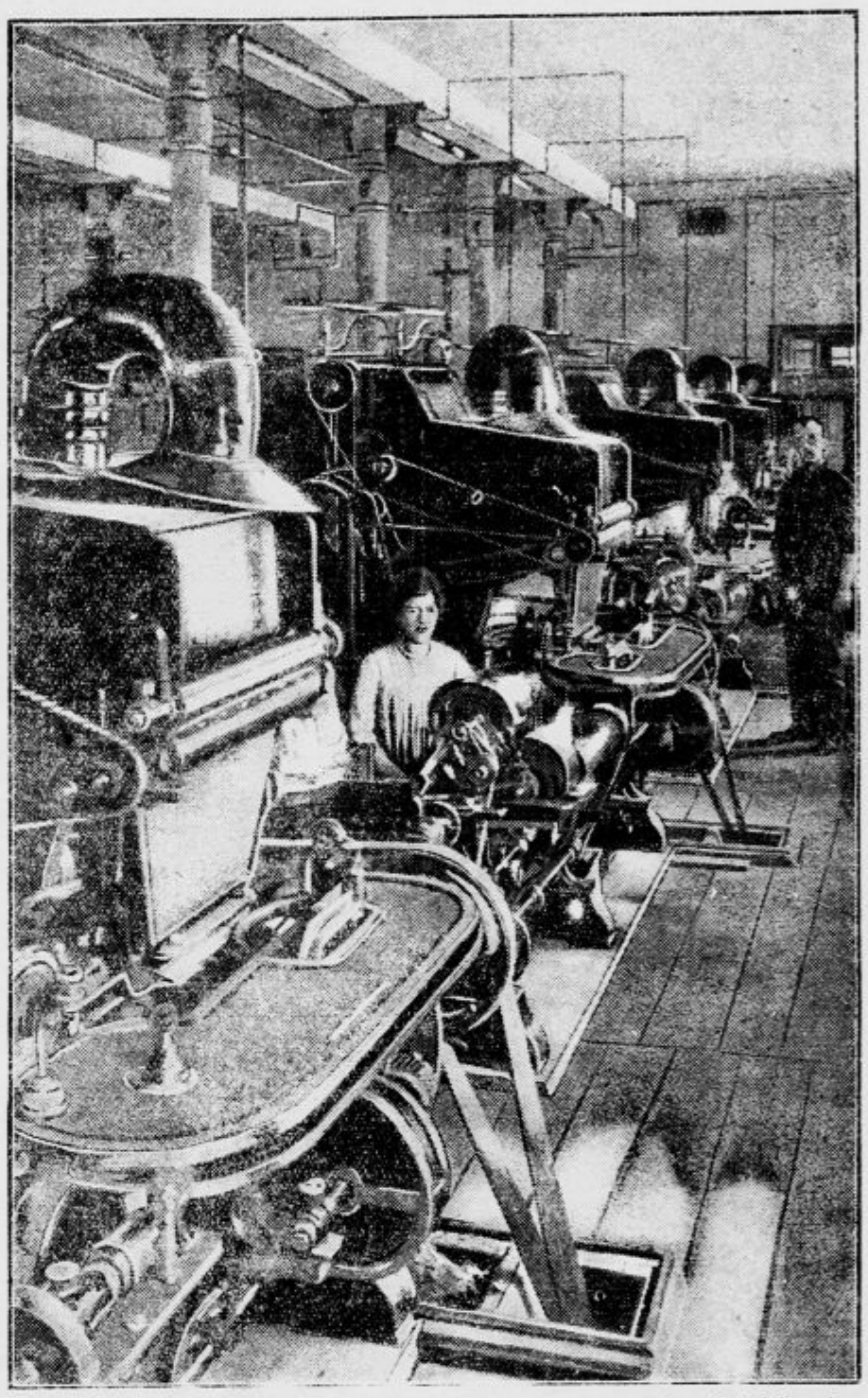

Stroji za izdelovanje cigaret v tobačni tovarni v Ljubljani.
Vsak stroj izgotovi 180 tisoč cigaret na dan.

Sušenje tobaka

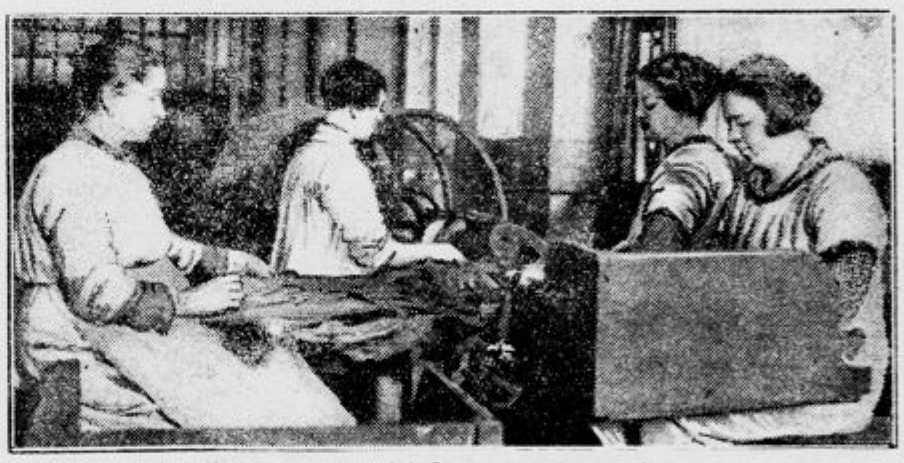

Izdelovanje klobas za žvečenje
Delavka daje v stroj celo tobakovo listje, na drugi strani pa prihaja iz njega brezkončna »klobasa«.

Stroj za križanje (rezanje) cigaretnega tobaka

Rad. Peterlin-Petruška:

V Betlehem

Iz Jeruzalema v Betlehem je kaki dve uri hoda. Zmenili smo se, da pojdemo na vse zgodaj. Iz gostišča odrinemo še pred peto uro zjutraj. Nebo je še posejano z zvezdami, veliki voz se zadenski pomika za zidovje, obkrožajoče Jeruzalem z zapadne strani.

Po ozkih, že šumnih ulicah se prerijemo do Jafskih vrat. Tam je velika gneča. Karavane velblodov in mul prihajajo z vseh strani in se odpravljajo na daljšo pot. Riganje oslov in krik poganjačev se mešata z žvenkljanjem zvončkov na vratovih velblodov, ki korakajo, vzvišeni nad množico, molče po prašni cesti, drug za drugim, ne oziraje se na levo ne na desno. Cesta se takoj pri vratih razdeli. Na desno vodi v pristaniško mesto Jafo. Po nji sem tudi jaz prišel v sveto mesto. Na levo pelje naravnost proti jugu v Hinonsko dolino in dalje proti Hebronu. Po nji krenemo mi.

Dolina Hinon je še mračna in temna, le posamezne stene se belijo iz mraka. Tesno je človeku pri duši, ko se spušča v neznano temino, in lažje mu utriplje srce, ko se vzpne na svetlejši, svobodnejši vrh. Cesta je sicer široka in lepo speljana; le kak kilometer daleč pada precej strmo v dolino ali prav za prav v jarek, a se takoj nato polagoma vzdigne in pelje potem ves čas položno proti Betlehemu. Toda zaradi velikega prometa je zlasti ob suši polna prahu, ki se pri vsakem koraku vali izpod nog in ti polni usta, oči, nos in ušesa, da si kmalu podoben mlinarju.

Na vzhodu, nad Judejsko puščavo, se dani, svetloba se bliskovito razširi po nebu, zvezde ugasnejo in kmalu zažare vrhovi na oni strani v krvavi jutranji zarji.

Krajina je podobna kraški: malo obdelane zemljice, obilo kamenja in skalovja. Njive so v zgodnji pomladi vse zelene; ni še dolgo, kar je prestalo zimsko deževje in sedaj hiti vsaka bilka kvišku in žito gre v klasje. Drevja je malo, največ okoli hiš; oljke so raztresene po polju kakor pri nas hruške-drobnice.

Vode je malo in še ta je kapnica; studenci so jako redki in zato negovani in obzidani kakor malokje na svetu. Ravno na pol pota pridemo do takega studenca, zavarovanega z ograjo, izsekano iz celega kamna. To je studenec svetih Treh kraljev. Tu sta gotovo počivala Jožef in Marija, ko sta šla iz Nazareta v svojo domovinsko občino Betlehem, da se zglasita radi ljudskega štetja pri tamkajšnjem županstvu. Šele tu so sveti Trije kralji po obisku pri kralju Herodu v Jeruzalemu zopet uzrli zvezdo-vodnico, ki jih je vodila Zveličarju na poklon, a se jim tik pred Jeruzalemom skrila.

Kmalu smo na višini pri grškem samostanu Mar Elias. Semkaj je baje zbežal Elija pred prešuštno kraljico Jezabelo, ki mu je stregla po življenju.

Vobče je tod vse polno krajev, na katere se nanašajo razne svetopisemske zgodbe. Verni človek rad verjame takim stvarem in se s pobožnostjo zamišlja v davno minule čase. Tako je stala nedaleč od studenca svetih Treh kraljev stara smokev, pod katero je baje počivala Marija z Jezuščkom na begu v Egipt; angelčki so trgali z nje fige, da so postregli Jezusu. Toda Turek, lastnik smokve, jo je posekal, ker so mu romarji leto za letom pomandrali vso njivo. Nedaleč od Elijevega samostana kažejo kraj, kjer je angel Gospodov zgrabil preroka Habakuka za lase in ga odnesel v Babilon. Še malo dalje kažejo njivo, kjer je Jezus vprašal kmeta, kaj seje. Kmet je sejal lečo, ker je bil pa ošaben, je zaničljivo odgovoril: »Kamenje!« »Kar seješ, boš tudi žel!« odvrne Zveličar. Od tega dne so na njivi kamenčki, podobni leči, ki jih pobirajo romarji za spomin.

Čim bolj se bližamo Betlehemu, tem prijaznejša postaja okolica in tem več drevja se dviga nad skalovito pokrajino. Vasice obakraj doline kar tonejo sredi sadnih vrtov.

Solnce nas že izdatno greje, ko stopamo mimo bolnice usmiljenih bratov Tan-Tur, kjer moli iz nasadov visok stolp v modrino neba. Kmalu smo pri samotni beli stavbi na desni strani ceste, ki se s svojo posebno zidavo neizbrisljivo vtisne romarju v spomin. To je Rahelin mavzolej, grob svetopisemske predstaviteljice in večne zaščitnice Židov. Še stoletja po svoji smrti jim je stala v najtežjih urah ob strani. Videli so jo jokajočo ob cesti, ko so šli v babilonsko robstvo, in slišali so jo, kako je tarnala ob času klanja Betlehemskih otrok. Prikazala se je, kadarkoli je pretila židovstvu kaka nesreča. K njenemu grobu romajo Židje in muslimani, pa tudi kristjani ga s spoštovanjem posečajo.

Z vrha griča pred nami nas že dolgo gleda Davidovo mesto Betlehem. Sveti se v solnčnih žarkih, da ti kar pogled jemlje. Kmalu stopamo po njegovih ozkih ulicah. Ljudje nas prijazno pozdravljajo; oko se raduje krasnih deklet, kakršnih ne najdeš nikjer drugod v Palestini. Betlehemčani imajo posebno nošo, ki dela njih postave še prikupnejše. Ženske nosijo višnjeva krila, preko njih temnordeča pokrivala, bele, nekam po nunsko zavite rute in preko čela trakove iz zlatega in srebrnega denarja. Iz belega okvirja rut se ti smehljajo okrogli zagoreli obrazki, beli zobje, črne obrvi in ognjene oči. Ko jih vidiš tako čisto oblečene, se ti zdi, kakor da je pri njih večen praznik.

Gredoč proti vzhodni strani mesta, prispemo na trg pod visokim zidovjem. Za tem zidovjem je svetišče Jezusovega rojstva. Mimo trgovcev z molki in drugimi bisernimi izdelki, ki ti po židovski navadi vsiljujejo svoje blago, stopimo skozi majhna vrata v veliko dvorano, ki ji sloni streha na vrsti mogočnih rdečkastih stebrov. To je bazilika sv. Helene, ki se nas s svojo ogromno praznoto nič kaj preveč ne dojmi. Morda je kdaj polnila te prostore verna množica, a zdaj so prazni in zapuščeni.

Podvizamo se k vhodu v votlino, nekdanji hlev, v katerem je bilo ros

ali krvavico... Eh, kdo bi kvaril apetite, ravno je sirena oznanila poldan, iz vseh objektov hite delavke h kosilu, portir v gali je privihal brke, a ti si ob izhodu prečitaj znameniti paradoks na tabli ob poslopju ravnateljstva tobačne tovarne: «Kaditi strogo zabranjeno...»

Plejade naših umetnikov in kandelabri slovenske družbe si lahko postavijo v grb cigaro, papiroso ali pipo. Wolf, Ažbe, Grohar in drugi iz polminule dobe so bili ravno tako slavni viržinkarji, kakor si Cankarja, Jakopiča ali Župančiča ne moreš zamisliti brez cigarete med ožganimi prsti. Levstik žgé pipo, kadar »privatno švadronira«, kot bi dejal prijatelj Mac, ki pa sam prigrizuje debelo cigaro, kakor jo v levih ustih zna držati najstarejši ljubljanski kavalir Danilo ali pa gospod Turk. Novinarji zvijajo polovičke.

Mnogo producira ljubljanska tobačna tovarna, a mnogo tudi konsumiramo Slovenci. Imamo pa tudi pri tem svojo moralo v starem principu, da se ženska, marela, »Jutro« in fajfa — ne izposojuje.

O tobačni industriji

Ena najvažnejših panog v naši kraljevini je gotovo tobačna industrija, ki tvori najizdatnejši vir državnih dohodkov. Radi pomembnosti, ki jo uživa tobak ravno v naših krajih, bodi v naslednjem kratko obrazložena organizacija tobačnega monopola, da tudi širše občinstvo vsaj deloma dobi nekaj vpogleda v to važno pridobitno institucijo naše države.

V glavnem ločimo pri tobaku tri faze, ki tvorijo celotno manipulacijo od početka do razrodaje: 1.) proizvodnja ali kultura tobaka, 2.) fermentacija tobaka in 3.) fabrikacija tobaka.

Proizvodnja

Poleg Turčije in Bolgarije ima naša država na jugu najpripravnejša zemljišča za odgojo tobaka. Njih sestavina izredno ugodno vpliva na razvitje najnežnejših in najfinejših tobačnih biljk. Tudi milo podnebje vpliva izredno uspešno na kvaliteto tobaka, ki se lahko kosa celo s turškimi ter bolgarskimi vrstami.

Uprava državnih monopolov izdaje vsakoletno posebno objavo, v katerih občinah in pod kakimi pogoji je dovoljeno sajenje tobaka. Za leto 1927 je dovoljeno sajenje tobaka v naslednjih oblastih 1.) Bitoljska oblast v 87 občinah, 2.) Bregalniška oblast v 31 občinah, 3.) Skopska oblast v 77 občinah, 4.) Vranjska oblast v 36 občinah, 5.) Niška oblast v 26 občinah, 6.) Kruševska oblast v 19 občinah, 7.) Užiška oblast v 7 občinah, 8.) Podrinska oblast v 5 občina, 9.) Zetska oblast v 3 srezih, 10. Mostarska oblast v 7 srezih, 11.) Tuzlanska in Sarajevska oblast v 4 srezih, 12.) Splitska in Dubrovaška oblast v 9 reonih odkupnih uradov, 13.) Beogradska oblast v 9 občinah, 14.) Bačka oblast v 4 občinah in 15.) Podunavska oblast v 1 občini.

Čas sajenja je pomladi ter zavisi od klime pojedinih krajev. Seme se vzgaja v gorkih lehah. Rastline se nato presade na njivo, kjer potrebujejo za razvoj do dozorenja od 3 in pol do 4 mesece. Rastlina dozori jeseni in tobačni listi se oberejo še pred prvimi mrazi.

Trgatev listov se vrši polagoma v razmerju dozorenja; najprvo dolnji listi, nato srednji in na kraju gornji listi.

Delo pri vzgoji je dosti težko; gojitelji morajo skrbno čuvati rastline, jih okopavati, osipati, zatirati škodljive žuželke, obirati zalistne poganke, gnojiti, po potrebi zalivati itd

Pred dozorenjem rastlin se poščipajo cvetni vrhovi, da se rastline krepkejše razvijajo. Cvetovi se puščajo samo pri nekaterih rastlinah za dobavo semena.

Fermentacija

Prva fermentacija tobaka se vrši že pri gojitelju samem, preden preda tobak komisiji za prevzem. Fermentacija obstoja v tem, da se tobak v listu, zložen v posebne kope, se greje. Nato se kopa preloži in tobak se pusti ponovno segreti. V tem procesu pridobiva tobak na boji kakor na kvaliteti. Gojitelj mora biti posebno oprezen, ker sicer tobačno listje počrni, kar znači, da se kvari.

Prvi fermentaciji sledi sušenje na nizih in sortiranje po razredih, kakor to predpisuje objava Uprave državnih monopolov

Ob določenem terminu izroči gojitelj tobak komisiji, ki ga odkupuje po določenih razredih in cenah

Razume se, da ima briški tobak prednost pred poljskim tobakom. Prizemni listi so v kakovosti manj vredni, najboljši so srednji listi po uporabljivosti in aromi. Tudi vrhovni listi so aromatični, a so glede kakovosti jaki.

Po prevzemu tobaka se nadaljuje fermentacija t. j. kemični proces dozorevanja v državnih skladiščih toliko časa, da pridobi tobak vse potrebne lastnosti za vživanje. Ta fermentacija traje približno do naslednjega poletja ter obstoja v neprestanem segrevanju tobaka toliko časa, da mine vsaka opasnost, da bi se tobak pokvaril. Končno se tobak ambalira t. j. stavi v bale in razpošilja raznim tobačnim tovarnam.

Fabrikacija

Naša država ima vsega 8 tobačnih tovarn; dve (v Zagrebu in Senju) se pečata izključno z izdelavo cigar, ostalih šest (Niš, Sarajevo, Mostar, Travnik, Banjaluka in Ljubljana) predelava tobak za pušenje in cigarete, tobačna tovarna v Ljubljani tudi za cigare.

Predelava tobačnih sirovin se vrši po enotnem načelu Tobak se v predpisanih množinah meša, primerno vlaži, da se pri rezanju ne drobi, nato pa pakuje v pakliče ali kartone, ali pa se predelava v obliko cigaret.

Predelava tobaka se vrši največ potom strojev, ročno delo je le redko ter služi kvečjemu v spopolnitev strojnega dela.

Najvažnejše ročno delo v vsaki tobačni tovarni je sortiranje listov tobaka za pušenje ali cigare. Vsaka vrsta mora biti v naprej preizkušena. Pri sortiranju listov se ponovno gleda na kakovost glede boje kakor strukture. Višji razredi se upotrebljavajo za najboljše tobačne izdelke, dočim se ostale kategorije mešajo v razmerju njihove uporabnosti k srednjefinim ali navadnim fabrikatom

Za izdelavo tobačnih fabrikatov (rezanega tobaka in cigaret) služi v naši državi izključno domači tobak, ki je na svetovnem trgu poleg turških tobakov na najboljšem glasu. Za primešavanje k najfinejšim vrstam tobačnih izdelkov se uporablja od inozemskih tobakov v malih količinah jedino smirnski tobak, ki je izredno aromatičen.

Za izdelavo cigar se troši v pretežnem delu tobačne sirovine otoka Kube. Tudi Mehika, otok Portoriko, Brazilija in otok Manila dajo vrlo dobre in uporabljive tobačne sirovine za cigare. Holandska otoka Sumatra in Java imata izredno intenzivno kulturo. Ta tobak se rabi zaradi fine strukture in elastičnosti v prvi vrsti kot zunanji ovitni list pri cigarah. Severna Amerika prideluje mnogo tobaka za rezani tobak odnosno cigarete, a tudi za cigare. Iz države Kentucky in Virginia se uporablja tobak za »viržinke«.

Vse tobačne sirovine pa se predelavajo v ljubljanski tobačni tovarni, ki je po svojem ustrojstvu največja v naši kraljevini. Bila je osnovana v letu 1871 ter se je prvotno nahajala na Poljanskem nasipu v zgradbi bivše cukrarne. Avgusta 1873. se je preselila v nove zgradbe ob Tržaški cesti, kojih zemljišče znaša vkupno 97.536 m². Od tega prostora zavzemajo samo zgradbe 22.225 kvadratnih metrov. Do 1874 je izdelovala samo cigare, nakar je bil montiran parni stroj, s čemer je bila dana možnost izdelovanja rezanega tobaka in cigaret. Kasneje je počela tovarna izdelovati tudi tobak za žvečenje, nosljanec in tobačni ekstrakt.

L. 1893. je tobačna tovarna v svojih novih prostorih izdelovala poleg cigar tudi cigarete z ročnim delom. Stročnice za cigarete so se izdelovale na specijalnih strojih sistema Nienburger odnosno Semenov, a šele 1896 so bili uvedeni stroji za cigarete sistema Bonsack odnosno Baron. Od tedaj je ročno delo od dne do dne padalo ter so se uvajali najraznovrstnejši stroji.

Tovarna ima 2 parna stroja s 176 HP. Poleg tega razpolaga s tremi parnimi kotli po 85 m² kurilne površine in 9 atmosfer, tremi generatorji, dvema vodnjakoma s parnimi sesalkami, hladilnim stolpom in centrifugalno sesalko.

V tovarni je zaposlenih preko 1200 delavskih moči, za katere je v prošlem budžetskem letu bilo izplačanih 9,958.507 Din. V istem času je bilo predelanih tobačnih sirovin 2.294.969 kg, izdelanih pa je bilo vsega 2,125.695 gotovih tobačnih izdelkov. Letna kapaciteta ljubljanske tobačne tovarne iznaša: 14,400.000 cigar, 780,000.000 cigaret, 2,100.000 kg rezanega tobaka in 180.000 kg tobaka za žvečenje.

Številke predočijo, kako važno mesto zavzema ljubljanska tovarna v tobačni industriji naše države in koliko dohodkov prinaša v državno blagajno. Kakor prejšnja leta,

je tudi sedaj še ljubljanska tovarna na dobrem slovesu glede kakovosti svojih tobačnih izdelkov, na čemur participira v velikem obsegu njeno delavsko osobje, ki se baš v pogledu vestnosti pri delu zelo odlikuje. Končno lahko vsakdo uvidi, da tobačni monopol ne prinaša dohodkov samo državi, marveč tvori stalen vir dohodkov tudi nebrojnim gojiteljem tobaka, številnim nameščencem, delavskemu osobju ter prodajalcem na veliko in malo

Sa Slovencima dobrovoljcima...

Reminiscencije na ratna vremena. — Rusija, Solun i Afrika — Pesme.

U Odesi o Božiću 1916. godine. To je, dakle, bilo pre deset godina, kad smo bili mladi, prkosni, verujući, da ćemo na proleće 1917. godine sa dve dobrovoljačke divizije uz pomoć Rusa i Rumunja provaliti u Madžarsku, preći u Srbiju, Vojvodinu i Srem, pa u sudbonosnom revolucijonarnom naletu zahvatiti čak Ljubljanu, Soču, i negde zabosti pobedničke koplja u sredini Trsta. U plemenitoj viziji gledasmo daleko Triglav, tri glave: slušasmo, gde jedna glava progovara *«Bože pravde»*, druga *«Lepa naša domovina»*, a treća *«Naprej zastave slave»*..

Bili smo deca pre deset godina, deca v srpskim šajkačama i ruskim šinjelima, zasadjujući borove i prenoseći katolički Božić u gostoprimne pravoslavne domove. A ulicama odeskim maršuje divna *«djačka četa»* pod komandom majora Ješe «Disciplines». Ide preko Deribasovske .. Drhću i cvrkuću Ruskinje jer «Serbi harašo pojut». Gaze naši slavni djaci drvenu kaldrmu i pevaju:

«Delaj, delaj: delaj, delaj,
delaj, delaj, dekle, pušelc ..»

To vodi tenorista Slovenac. I svi ga gromko prate, Srbi i Hrvati. Ah, kak Serbi pojut!

«Men ga je Kranjica dala ..»

prosipa se iz dobrovoljačkih grla kroz ulice prema kasarni na Slobodki-Romanovki. Aplausi sa svih strana. Tako je to uvek, kad kroz grad prodju lepi i dragi djaci bivši «einjähriger-freiwilligeri». Imaju svoj hor. Kad je priredjen «srpski dan», dali su i javni koncerat. Dirigent: Slovenac Viktor Grčar. A dotle su majke u Sloveniji tupo i nemo stajale pred žalosnim božićnim drvcima ne znajući, da im deca pevaju u širokom slavenstvu i sanjaju o jugoslovenstvu, koje je ulazilo u svoju novu godinu martirija...

Danas, posle svega, reminiscencije. Listići iz spomenara, bez pretenzija...

•

Baš smo proslavili Božić i 3. januara 1917. godine, u predvečerje revolucije, pošli na put. Prvi bataljon dobrovoljaca putuje na Solun. Linija prebacivanja: Petrograd — Port Romanov — Ocean — Engleska — Francuska — Sredozemno more — Solun. Predvidjamo jedan niz avantira kroz zemlje i gradove...*

Bataljon broji 24 oficira i 1200 vojnika. U njemu je pet oficira Slovenaca i nekoliko redova. Podporučnici dobrovoljci: Jaka Koželj, Dragutin Ukmar, Ernest Turk, Ernest Aljančič i Franjo Čeplak. Proživljujemo tihe i urnebesne historijske časove. U Soroki na Belom moru sudeluiemo u diletantskoj predstavi jedne večeri krajem januara i grmimo «srpsku narodnu pesmu»: «Naš maček je ljubeo imel...». Opet se Rusi uzbuđuju. Ah, kak harašo Serbi pojut!

U Glasgowu početkom februara junačina Jaka Koželj pije «whisky» i odnosi pobedu nad nekim oduševljenim engleskim majorom, koji se zaljubio u Srbe. Epilog se te dirljive utakmice odigrao na šinjama glasgowske stanice pred našim vagonima i na Jakinom nosu.. Svejedno, dok je voz ludo jurio prema Birminghamu, promukli su glasovi pevali: «Jaz pa pojdem na Gorenjsko...»

U Orange-u, u Francuskoj, gutamo poeziju Rhone i avignonskog okruga ravnih mesec dana. U separatnoj sobi Cafe du Commerce razlegao se svake noći neobični, visoki tenor Dragutina Ukmara malog, a plećatog «lafa» iz Trsta.

I tako redom, za vreme cele vožnje, ma gde se zadržavali. Slovenija beše sigurno reprezentovana u Evropi... A živelo se filmski brzo.

U rovovima solunskog fronta... Od aprila 1917 godine, pa dalje, na Rovovskoj kosi. Svi su Slovenci u 1. bataljonu VIII pešadijskog puka dunavske divizije kot potpukovnika Radomira Elezovića, koji je pre rata zavoleo Ljubljanu na nekom sokolskom sletu. Elezović ih je primio razširenih ruku, iznenadjen i blažen. Pukom je komandovao potpukovnik Mihajlo Nedić (posle rata pukovnik i komandant ljubljanskog vojnog okruga). Elezović je odmah obrazovao sa svojim oficirima Slovencima hor i naročio note iz Soluna. I jedne sentimentalne, mekane i čudesne majske večeri začusmo u samim rovovima, na pedesetak metara trubaču, s bojne Drine ..» Senzacija u ražalošćenoj i izranjenoj Makedoniji! Zvizne poneki puščani metak, a onda mir... I preko kamenjara se najedanpred Bugarima snažnu pesmu: «Hej put prelije kao mlaka kišica: «Nikar, nikar se me ne boj...» Mi u trećem bataljonu, oficiri iz Hrvatske i Slavonije, samo što ne zaplačemo. Naviru suzna sećanja na serenade iz gimnazijskih dana... «Nedolžni, nežni angel moj!» plazi i tepa kajkavska lirika noseći jeku kroz mrke i vojskom zaposednute jaruge u rezervi. «Odsev že davne sreče» jeca u nama i mi grlimo naše daleke, daleke roditelje, devojke...

•

Nikad nas nije napuštalo dobro raspoloženje kad se po dobivenoj smeni nadjosmo malo u pozadini, najviše tri stotine metara iza rova. Ukmar i Jaka začinjavahu naše večeri nekim osobitim «kranjskim» humorom. Srbijanci su u ovim Slovencima našli izvrsne drugove i hrabre borce. Retko sam se kada intimnije i srdačnije zabavljao nego u to doba. Peckali smo Aljančića, što čita Sveto pismo u rovu. Bio je zbilja pobožan skroman, ali vodnik na svome mestu. Oči u oči smrti ova je mala jugoslovenska izbeglička i oboružana trupa bila apsolutno jedinstvena. Da li je dah bliske smrti zbrisao izmedju nas sve razlike? Verovatno. I sutra će tako biti, ako se opet Srbi, Hrvati i Slovenci sastanu pred neprijateljem, pod dovatom jedne smrtne kose. Tako mi Boga..

Kako toplo pamtim te drugove! Skupa smo Bugarima preko žica dobacivali:

Tam za laškim gričem,
tam je dost' fantičev,
k' za nas vojskujejo...
— — — — —
Krogla priletela,
v srce me zadela
in me težko ranila...
Itd.

•

Bilo mi je medjutim vrlo čudno, kad sam čitao u kriškom «Zabavniku» literarne slovenačke priloge. Kajkavština, štampana ćirilicom! Pa ipak, to je duboko impresijoniralo i nas i Srbijance. Ima nešto znamenito i veliko u tome, kad na primer jedan Slovenac u onim danima stvara seriju «albanskih soneta», osećajući tragediju povlačenja preko Albanije jednako ili možda još potresnije nego koji Srbijanac. Danas izgleda kao kuriozitet ovaj sonet Janka Lavrina iz «Zabavnika» 1917 godine:

Vse sivi krši, skale in strmine,
I orel tukaj gnezda več ne vije...
Naš pot iz groze smrti in krvi je —
Smo novi izrael brez domovine...

Ko sence v temne tavamo daljine...
z ledenih gor ledeni sever brije
Iz noči Glada oči ko Harpije
požrešno zro kak mož za možem gine...

A daljna zemlja — daljna rodna gruda
iz Edena je Golgota postala ..
A lastni brat postal je Kajn in Juda...

Krog nas je gladna puščа, gola skala,
junaki padajo ko deca mala
in čakajo zaman od Boga čuda...

Nije tu lako spomenuti bar u glavnim crtama ono, što smo preživeli u emigraciji rame uz rame sa Slovencima. Nije nas bilo puno, ali smo predstavljali mnogo i bili stostruko zapaženi. No moram još podvući, da se sastadosmo i u Africi. Celu 1918. godinu provedoh u Bizerti odvojen od Jake Koželja i ostalih slovenačkih prijatelja. Pojaviše se novi Slovenci, dobrovoljci iz Amerike Ribič, Trošt, Adamič i drugi. Tu je bio u vojničkom pozorištu u logoru Lozouazu i Rade Romanović iz Gorice, koji je pre mesec dana umro kao tehnički upraviteli sarajevskog Narodnog pozorišta i urednik «Pozornice». Skoro sa svakim transportom dobrovoljaca iz Amerike osvanuo bi u Bizerti i poneki Slovenac. I onda se opet pevalo, ovaj put na domaku saharskih peščanih pejsaža: «So pičice zbrane, v planinco lete...» I dočaravala se Slovenija na tronu jedinstva...

•

Sastali smo se mladi i prkosni pre deset godina... Sad smo umorni i zaboravljivi i retko se susrećemo. Ako koji od mojih starih slovenačkih ratnih drugova ovo pročita kao nevezanu božićnu čestitku bez adrese, ja ću biti zadovoljan i smiren. Jedino bih rad doznao, da li oni i u ovoj državi «žvižgajo in pojo» kao nekad, kad se pod oružjem išlo u maglu fatuma?

U Zagrebu, 24. decembra 1926.

Ante Kovač.

* Sve opisano u mojoj knjizi «Impresije iz jedne epohe» (Zagreb, 1923.).

jeno nebeško Dete. Pred jamo straži turški vojnik in pazi, da gre vse po redu, brez hrupa in krika, zakaj tudi ta sveti kraj si lasté duhovniki treh krščanskih verskih sekt: Grki, Armenci in Rimci. Večkrat se zgodi, da si radi kakšne malenkosti skočijo v lase in jih mora muslimanski vojnik razgnati s puškinim kopitom.

Kapela je lepo razdeljena; en stranski oltar je katoliški, drugi armenski, oni nad pravim rojstnim mestom Zveličarja, nad jaslicami, bogato okrašen z zlatimi in srebrnimi svetiljkami in svečniki, pa je grško pravoslavni; na njem gori noč in dan na stotine luči. Tudi spodaj v votlini straži turški vojnik.

Po strmih, nerodnih stopnicah se prerijemo doli. Pravkar se je končala armenska služba božja; ujeli smo še sklepno petje svečeništva, tako neubrano hreščeče, da mu nisem slišal enakega nikjer na svetu ne prej ne pozneje. Star svečenik nam ponudi križ v poljub in se obenem ozre na pripravljeni krožnik, kamor vrže vsak po nekaj metalikov.

Tu, v tej votlini in na tem mestu, je bil rojen Odrešenik sveta! Srečnega se čutim, srečnega, kakor pri Božjem grobu v Jeruzalemu!

V mislih vidim Jezusa, kako leži v jaslicah kako m[illegible] z ročicami in začudeno zre v obrasla lica pastirjev in treh kraljev, ki so ga prišli častit. In vidim [illegible] na oslu [illegible] materjo Marijo in Jožefom ob stran, ko bežé v Egipt; vidim ga med pismarji in farizeji ki ga izkušajo, in med tisoči naroda ko uči, hrani in zdravi lačne in bolne. In zopet ga vidim na oslu, k[illegible] jaha v Jeruzalem in ga narod pozdravlja: Hozana sinu Davidovemu! In vidim ga na križu umirajočega in prosečega Boga za svoje sovražnike: Odpusti jim! Vidim apostole, genezareške ribiče kako se razhajajo po vsem svetu oznanjevat evangelij Ljubezni, in kakor drug za drugim umirajo za ta evangelij, siromašni in zapuščeni.

In zopet vidim ponosni Rim in veličastno cerkev S[illegible] Petra in neizmerna bogastva Vatikana. In vidim dejanja inkvizicije in križarskih vojen in Kristusove nasledni[illegible] blagoslavljajoče bojno orožje. In vidim potoke in reke krvi, prelite v imenu Ljubezni. »Za kaj si živel, trpel in umrl na križu, Jezus Odrešenik?!« mi zaječi razbolel duša.

Kakor v omotici, stopam po stopnjicah kviški in z grenkobo v srcu zapustim Davidovo mesto.

UNION
ČOKOLADA
KAKAO
BONBONI

Oton Župančič:

Božična zdravica

Zdaj pa dajmo tistega,
tistega od zida!
Svet je malo prida —
radi bi bolj čistega.

Bistrega, prozornega,
kakor je ta čaša,
in kot misel naša
mladega in bornega.

Nápastnik, zaplotnik, stran!
Zdaj se mi ne hrusti,
le nocoj me pusti,
saj bo jutri tudi dan.

Jutri zopet boj in hrup —
zdaj pa je med nami
Dete, ki nas mami,
ki nas drami v jasen up. —

Še ga dajmo tistega
tistega od zida!
Svet je malo prida —
sanjajmo si čistega!

John Galsworthy:

Mir in dobra volja ljudem na zemlji!

Worlds Copyright reserved by the European Press

Če kdo meni, da je ideal P. E. N-a, to se pravi, pospeševanje prijateljstva in medsebojnega razumevanja med pisatelji vsega sveta, splošno zdravilo za vsa zla ali učinkovito preventivno sredstvo za mednarodna nesporazumljenja, bo sigurno doživel neuspeh in bo zgolj obogatil dovolj razočarani svet za novo iluzijo. Pisatelji nimajo velikega vpliva na svetovne dogodke; vsaj neposrednega ne. Če bi res bili taki vplivi, bi bili brez dvom nejasni in podzemni; na vsak način bi bilo napak če se bi pisatelji varali s polit. močjo, ki je nimajo. Glede položaja in vpliva pisateljev je treba povdariti še tole:

Osnova slehernega ustvarjajočega in kritičnega pisanja je nacionalna, to se pravi: pri vsakem posameznem narodu samorasla. Nikakor se nam noče prepira s P. E. N. klubom in ničesar nočemo izpreminjati, kajti življenjska moč pisateljevega dela je tako trdno vkoreninjena v njegovi krvi in vzgoji, da se ne da nič izpremeniti. Ko smo si glede tega na jasnem, lahko z večjo sigurnostjo premotrimo, kake naloge ima P. E. N. organizacija.

V prvi vrsti naj bi bila nekaka čuvarica literature in njenih sorodnic glasbe, slikarstva in kiparstva, z ostjo zoper šovinistične in partikularistične demone. P. E. N. klub naj skuša zajamčiti svetu tisto splošno velikopoteznost nasproti umetnosti, ki ne bo dopustila, da bi v časih konflikov ta ali oni narod zaničeval nasprotnikovo umetnost in jo potegnil v vsakdanje blato. Z drugimi besedami: P. E. N. klub lahko vzgaja svetovno javno mnenje, ne kar se tiče umetnostne snovi, ampak glede umetnostne izpeljave, ki stoji nad narodi in pripada človeštvu kot celoti, lahko podpira želje duha in čustev, ki nimajo nič skupnega z gmotnimi prepiri med narodi. Če bo imel P. E. N klub dovolj moči, da izvrši svoje naloge, bodo čez nekaj let izključene take absurdnosti, kadar so se dogajale med vojno: na pr. popolna opustitev Beethovenove in Wagnerjeve glasbe na Angleškem, ali pa to kar se je zgodilo v Nemčiji, da so morali označiti Shakespearja kot nemškega avtorja, če so hotel, vprizoriti nekatere njegov komade. Za svojo osebo menim, da je povzdiga umetnosti na nadnarodno stališče najvažnejša naloga P. E. N. organizacije.

Nadaljnje važno vprašanje, ki ga ima rešiti P. E. N. klub, je medsebojna gostoljubnost. Ne gre za jedačo in pijačo, marveč za družabno priložnost, ki naj omogoči, da se posadi kraj francoskega nemški hrbet, da ima angleški nos za soseda madžarskega, ruskega in bogsigavedi katerega še. Žalostna resnica je v reku: »Prišel je tujec, zalučite mu opeko v glavo«. Na tem svetu ga ni predsodka, ki bi človeka bolj osupnil kot ga osupne iz neznanja izvirajoči predsodek skropuloznih rodoljubov. To je najbolj nevarno netivo za požar. Najmanj, čemur se nadejam, je to, da bo imel P. E. N. klub vsaj v tem pravcu uspeh, čeprav menim, da se da medsebojno nezaupanje težje premagati nego izvršiti prva naloga, namreč, vsiliti pisateljem vsega sveta, pa tudi tisku čut, da je v enaki meri napačno, če skrivaš resnico o sovražniku, kakor če jo skrivaš o prijatelju. Če bo to doseženo, tedaj lahko trdimo, da smo dobili polovico naše bitke za mir.

Drug, dve funkciji, ki ju ima izvršiti P. E. N. organizacija, sta v ozki zvezi med seboj: obe zahtevate še več zbližanja in rušita nadaljno ograjo predsodkov. Zahteva se prevajanje iz literature v literaturo in prirejanje predavanj, ki naj seznanijo posamezne dežele z literaturo drugih dežel. To delo v praktičnem smislu ne pozna konca; treba je le začeti. Ko se začne, jame delo naglo rasti in dobiva vedno večjo kaljivost, z njo pa tudi vedno večji vpliv.

Še besedo o posameznih P. E. N. centrih. V sleherni deželi najdeš na eni strani pisatelje, ki bi hoteli tekmovati v vožnji, preden so se naučili hoditi in ki so tako nepotrpežljivi, da menijo, da bodo zgradili Rim v enem dnevu in ga osrojili; na drugi strani pa so v vsaki deželi taki pisatelji, ki mislijo, da so njih rojaki zabiti, če hočejo spoznati tudi nemške, francoske, italijanske ali ruske pisatelje. No, oba tipa sta izredno pripravna za članstvo v P. E. N. centrih, če se le pritegneta vanje.

P. E. N. center naj bi stopal sredi poti in skrbel, da spravi ekstreme obeh kril na svoj kolovoz, zakaj ekstremi slone večinoma na neznanju in predsodkih.

Še zadnja beseda o P. E. N idealu. Ne store mu uslug oni, ki radi ostrijo lastne osti. Še vedno je upravičen stari rek: «Mir in dobra volja ljudem na zemlji.» In samo v tem duhu utegne rasti ideal P. E. N. kluba.

Odlomek iz interviva z Jakopičem

Vprašanje: Ali mi morete povedati število svojih najboljših del?

Odgovor: Prišli ste z vprašanjem malo prezgodaj in ne morem Vam danes drugega reči kot: ničla. Vse moje dosedanje delo je bilo le iskanje učenje in poskušanje, včasih malo boljše, včasih slabše, kakršno je bilo vreme. Nahajam pa se ravnokar v štadiju najintenzivnejšega študija in dela in gotovo bo še kaj iz tega. Pa dnevi beže kakor lastavice v jeseni. Nimam več mnogo časa, zlasti ker mi jemljejo življenjske naloge več kot polovico življenja. Hiteti moram da me čas ne prehiti. Prosim Vas oglasite se zopet čez nekaj let pri meni, morda se do takrat prerijem skozi goščave in puščave tega življenja in Vam lahko ustrežem z boljšim odgovorom. Morda?

Povedati Vam hočem pri tej priliki še nekaj. Naša domovina je majhna in majhni so njeni ljudje; kakor ponižne živalice lazijo skozi vsakdanjost; skoro vsak pozna mene in prav prijazno se pozdravljamo. Kadar pa se priklati pošast bede, takrat postane široko naokoli vse prazno in pusto.

In naša nova, povečana domovina? Oh! kako je majhna in uboga — ne! dosti ima prostora za razne ujedinjene in neujedinjene. Prostora je dovolj, le za slovenskega umetnika ni prostora v tej deželi. Pa nikar ne obupavati, saj se pretaka še gorka kri po naših žilah. Nekateri pravijo sicer, da se staram in je čas, da grem v penzijon. No število mojih let, ki se jih je res že nekoliko nabralo, da se dostikrat sam čudim, kako je moglo to tako hitro priti, se da dognati iz mojega rojstnega lista; zanimivejše bi bilo ako bi mi hoteli povedati, koliko je še pameti v meni in koliko so vredne moje mišice, in — kar je posebno važno, če se že govori o penzijonu — kje je tista Indija Koromandija, kjer bi mogel uživati zaslženi ali nezasluženi svoj pokoj, seveda v krogu svoje družine, h kateri prištevam zdaj še tri polhe in eno mačko, potem nekaj drage mi stare šare in spominov in nekaj beračev, mojih starih prijateljev, ki so blizu mojemu srcu in od katerih bi se le težko ločil, ker so reveži, kaj še povrhu, kar je v skladu z mojimi ambicijami. Kje je tista dežela m jega penzijona? No — po oni imajo svoje možgane; jaz pa sem navaden človek, zato mislim takole: Človek živi tako dolgo, dokler ne umre. Ker pa nima moja duša še nikakega poželenja po smrti in imam poleg tega še nekaj prav važnih opravkov na zemlji, ki mi jih nihče ne odvzame, zato moram in hočem živeti, kakor stoji zapisano v svetem pismu, psalm 89. 10.

Ako pa bi usoda drugače določila in me pritisnejo skrbi in beda predčasno ob tla, potem je bilo moje življenje le skromna epizoda v življenju slovenske umetnosti. Potem se bo tudi nad menoj izpolnila usoda, ki je zadela že marsikaterega slovenskega umetnika. Kajti mi smo ubogi sinovi beraškega naroda, ki nima krtha in nima srca za nas, ki blodimo skozi življenje, kakor revne duše v vicah.

Razgovor z velemojstrom Vidmarjem

Vnanja karakteristika šahovskega velemojstra je po mojem mnenju približno tale: skrajna tehnična perfektnost v vseh panogah in stilih in velika kombinacijska sila, pri čemer mora biti baza vsemu resnična solidnost. Velik šahovec mora biti enako spreten v vseh fazah igre, zlasti pa se vsi velemojstri odlikujejo po izvrstnem obvladanju končnic. Poleg tega kaže velik mojster enako iznajdljivost in moč v napadu in v obrambi, zato ne pridejo močni, toda bolj defenzivni mojstri v boju za svetovno mojstrstvo v poštev.

Nenavadno važen psihološki faktor, ki je značilen za največje šahovce, je pogum, desi se bo zdelo to laiku na prvi pogled neumljivo. Toda brezdvomno je tako. Kajti za to, da se v važni turnirski partiji vržeš v vsak boj, naj se vrši na znanem ali neznanem terenu, je treba imeti veliko zaupanje v samega sebe in v svojo sposobnost iznajti v vsakem položaju tisto, kar je pravo, in je treba veliko poguma.

Značilnosti velemojstrske igre vidim v sledečem: Vsaka poteza mora biti hkratu delo na utrjevanju lastne pozicije in na ogrožanju nasprotnikove. Tako igro se tudi uspešno izvede prevzemanje ofenzive. To velja zlasti za začetne in razvojne poteze. V srednji igri naj izvršuje vsaka poteza z vso doslednostjo poglavitno bojno misel, poleg tega pa vsebuje v veliki igri še več različnih manjših groženj in pasti. Tako igranje ustvarja za nasprotnika nešteto prilik storiti kako napako. Poleg glavne misli, ki jo nosi v sebi glavni tok napada nastaja tako celo omrežje manjših pretenj, ki jih je treba vse videti. Tako da se lahko reče o igri, da je tem močnejša, čim nevarnejša je vsaka poteza za nasprotnika in čim varnejša za teb. samega. Pri tem pa opozarjam, da smatram trditve, češ v partiji vedno točno vem, kaj hočem, za humbug. Jaz vsaj igram vedno skoro nezavedno, po občutku v neko smer, ki mi jo ravno občutek narekuje. Najv[illegible] se mi ne zdi analitično preiskovanje in izčrtavanje pozicije, kakor to delajo manjši mojstri. Skrb za lastno nevarnost pride pri moji igri le malo v poštev. Vsi veliki igralci igramo nekako oportunistično, to se pravi od trenutka do trenutka, iščemo vedno le trenutno rešitev, se zanašamo na pravičnost igre in vemo, da je v zdravi poziciji v vsaki, še tolikšni nevarnosti mogoče najti za vsako nevarno nasprotnikovo potezo zadostno protipotezo. V tem igranju, ki ga vodi skoro samo skrb za zdravo pozicijo, je velika ekonomija. Kajti mojster, ki analitično išče obramb za razne možne nevarnosti, potroši veliko energije, dočim pri velikem igralcu fantazija vse to delo opravi nekako per exclusionem. Glede velikih kombinacij, o katerih se navadno misli, da jih mojstri vidijo vnaprej, pa ponavljam, da pri meni nastajajo stopniema in da so le nezavedno zasledovanje nejasnega smotra. Končni efekt kake kombinacije me često prav tako preseneti, kakor te v znanosti preseneti rezultat, ki ga dobiš, ne da bi ga vnaprej poznal.

To so glavne značilnosti prvovrstne igre. Vendar eksistirajo med velikimi mojstri v barvi igre velike razlike. Vsak velik mojster ima svoj slog, ki je tako izrazit, da poznavalec po partiji sami spozna, kdo jo je igral. Slogovne razlike temelje navadno na časovnosti. Nekdo ima ideje, ki se daio izvršiti le v daljših dobah, značaj njegove igre je v tem, da počasi, z majhnimi operacijami in v majhnih sunkih akomulira elemente; drugi ima zopet ideje, ki so izvedljive v kratkih, toda silovitih udarcih. Prvim pravim počasni, drugim hitri igralci. Moč imajo lahko eni kakor tudi drugi. Kdor igra hitro, vzbuja s svojimi partijami vtis, da se v njih neprestano kaj godi, medtem ko se pri počasnem igralcu nekaj dogaja.

Nižjo stopnjo igralcev tvorijo tako imenovani sistematiki. To so igralci ki so si izgradili stalne bojne sisteme, po katerih vodijo vse svoje partije. Izrabljajo pa svoje strateške sisteme z veliko spretnostjo. Taka sta dandanes Niemcovič in Réti; med starejšimi pa dr. Tarrasch. Igralec najvišjih kvalitet pa je kakor sem že rekel vedno nekako oportunističen in obravnava vsako partijo in vsako pozicijo brez sistematike čisto individualno. Sistematik ne more biti resničen kandidat za svetovno mojstrstvo.

Velik mojster ne smatra šaha ne za umetnost ne za igro, marveč za človeški boj v neki posebni obliki. Zato je zelo važna stvar pri njem fizični človeški element. Poleg različnih duševnih lastnosti mora imeti velemojster tudi fizično moč, da lahko po cele ure zdrži nenavadni živčevni napor. Eksistirajo zelo genijalni igralci, ki pa ne morejo nikdar uspeti, ker stvari fizično niso kos. To je prav tako, kakor v vojski, kjer ne odločuje samo tehnična oprema armade ne ideje ne moralne moči naroda, marveč tudi živčevje. Šah je pač čisto človeška stvar, pri kateri pridejo v poštev vse človeške lastnosti.

Iz definicije, po kateri je šah boj med dvema človekoma sledi še neka misel, ki jo ob tej priliki izrekam. Često se berejo po šahovskih knjigah opazke, češ ta in ta je imel že čisto dobljeno pozicijo in je le izgubil. Take opazke se mi zde nesmiselne. Nihče se ne bori proti nečemu absolutnemu marveč samo proti temu ali onemu človeku.

— — — — — — — — — — — —

O svojem razvoju na kratko tole: S šestnajstimi leti sem pričel igrati šah in sem postal v enem letu najmočnejši igralec v Sloveniji. Dve leti kasneje sem si v Koburgu pridobil pravico igrati na mojstrskih turnirjih. Leta 1905 sem doživel nekak upad sil v Barmenu in na Dunaju. Zdi se mi danes razumljiv, kajti zašel sem v sistematiko, ki je tuja moji naravi. Leta 1907 sem se tega Tarraschevega vpliva oprostil in sem v vseh takratnih turnirjih zavzemal mesto med prvimi. Od tedaj sem se več let boril s pridobivanjem tehnične virtuoznosti, ki je za turnirskega igralca važna, ker ga varuje pred slučajnimi porazi. Od leta 1914 sem v vsakem turnirju zavzel najmanj tretje mesto. Ves ta čas nisem imel potrebne rutine, ker nisem poklicni igralec. V bistvu je to sicer neznaten minus, odloča pa pri zasedanju mest; kajti med menoj in prvim navadno ni bilo več diference kakor za eno točko.

Moj razvoj je šel vedno v skokih, tako da sem skok navadno sam intenzivno občutil. V drugi polovici semerinškega turnirja sem doživel po desetih letih presledka poslednji tak napredek. Pri večini dosedanjih turnirjev sem bil pri prvovrstnih igralcih vnaprej zadovoljen z remisom. Na Semmeringu pa sem nenadoma osebo popolnoma abstrahiral od igre in sem igral z vsemi tudi z najmočnejšimi na življenje in smrt. S tem se mi zdi, da sem dosegel poslednjo fazo, kajti kandidat za svetovno prvenstvo ne sme biti nikdar vnaprej zadovoljen z neodločnim rezultatom.

— — — — — — — — — — — —

Razlike med prvimi igralci sveta so pravzaprav neznatne, radi česar v turnirjih veliko odloča dispozicija. Važna stvar pri turnirjih je tudi duševna kinetična energija. Vrsta zapored dobljenih partij te nese s strahovito močjo naprej. Zato je igralec, ki je parkrat zapored zmagal nevarneiši od pravkar poraženega. Mislim, da bo v Newyorku zmagal tisti, ki bo najbolje disponiran, če ostane pri zasedbi, ki je za sedaj določena.

J. V.

Anton Batagelj:

Iz vojnega dnevnika

Zapiski dobrovoljca.

I.

Na Sveti večer leta 1915 sem stal s svojim vodom na mrtvi straži. Globok sneg je ležal po galiških poljanah. Bril je oster veter. Vojaki v razcapanih avstrijskih uniformah so se zavijali v tenka šotorska krila in stopicali po okopu. Streljanje je bilo prenehalo. Sedel sem s slugo Brdarićem v kritju.

»Kaj, če bi nocoj šli?« se je nenadoma pritajeno oglasil Savo in me zbudil iz nekih otožnih misli. Zdrznil sem se. Ali je čutil moje želje?

»Molči, Savo,« sem ga opomnil. »Ali ne veš, kako pazijo na nas? Ali še nisi opazil, da so vas Srbe razdelili po vsem polku? Ali ne vidiš, da so pomešali med nas Švabe in Madžare? Desna in leva nemška in madžarska straža sta obrnjeni v naš bok. Zakaj bi žrtvovali ljudi, ko pojde brez tega? In tudi, poglej noč! Še ni čas, Savo, še ni...«

Savo je sklonil glavo in se je zamislil. Kam so romale njegove misli? Ali so spremljale one žalostne kolone, tavajoče tedaj skozi Albanijo in posipajoče pot s človeškimi trupli?

Vstal sem in sem šel k stražam.

Noč je bila mirna in svetla. Videlo se je daleč na okoli. Ruske prednje postojanke so bile kakih petdeset korakov od naših. Tudi tam je bilo vse, kakor zavito v spanje. Le časih se mi je zazdelo, da vidim v tisti smeri človeško senco, ki je v oni čudni, mlečni svetlobi rasla in se širila v ogromno, nedoločeno prikazen. V moji duši se je zganilo nekaj toplega, kakor hvaležnost: videl sem, kako ona prikazen raste in se širi v nedoglednost in s svojo senco zakriva ves svet.

Tedaj je na oni strani zazvenela pesem... Ali me vara uho?... Moje misli so se zmedle in srce mi je začelo burno utripati... »Gde domov můj!« ... Vojaki so se zdrznili, iznenadeni, ter prijeli za puške ... Toda pesem je rasla vse bolj. Kakor mogočen val je udarjala ob naše okope in silila v naše duše z vso svojo zmagoslavno, uživajočo silo ...

Poleg mene je stal Brdarić. Oči so mu gorele. Tiščal me je za roko in ves drhtel.

»Slišite? Čehi, dobrovoljci ...«

Nisem mu odgovoril. A moja lica so bila vlažna od solz.

Čehi so nam voščili Sveti večer.

Na desni in levi so zaropotale puške ...

II.

Izprehajala sva se po Nikolajevskem prospektu. Noč se je spuščala nad park. Medä gosto zelenje so se izgubljale dvojice. Povsod hihetanje in šepet. Doli je pelo Črno morje. Zvezde so bile velike, svetle in nizke.

»Kaj bi tisto,« je veselo govoril Franjo. »Nikar ne obupajmo. Res je videti, da nam Srbijanci ne zaupajo. A morali bodo, kadar nas vidijo na delu. Pomniš parado pred carjem? Vojaki, kakor da so jih skale rodile! Tudi Nikola Pašić nam je lepo govoril ... In Trumbić in Supilo? ...«

Nagajivo se je ozrl na dvojico, ki je hitela mimo naju.

»Vse zmoremo, vse prebrodimo... Čez nekaj dni, ko se pomerimo s sovražniki, bodo spoznali, da nismo pustolovci. Moji vojaki že komaj čakajo na odhod.«

Prišla sva v mesto. Svetle ulice so valovale. Gruče naših vojakov in oficirjev so se razločno črtale med veselo in razdragano množico.

K nama je smehljaje stopil prijatelj Nikola.

»Ali že vesta? Podpolkovnik Matić mi je pripovedoval, da je danes prispel ukaz, naj se pripravimo na odhod.«

Napotili smo se k oddelkom, kjer je bila novica že znana. Vse se je z vnemo pripravljalo. Nikdo ni mislil na to, da ga že jutri čakajo težki napori in morda smrt daleč od domovine in dragih. Vsak je čutil v sebi neki poseben ponos in opojnost svetlih nad, ožarjenih z vero zmagoslavja.

Čez nekaj dni je divizija odšla v Dobrudžo, oborožena z zaplenjenimi avstrijskimi puškami in strojnicami. In tam na onih ravnih plodnih dobrudžanskih poljanah so skupno padali Srbijanci in Bosanci, Sremci in Slavonci, Vojvodinci in Slovenci z daljnimi, žarkimi nadami v umirajočih očeh.

III.

Ruska revolucija nam je v marsičem prekrižala račune. Ustvarila je razne posebne oddelke pod raznimi firmami, ki se niso mogli ohraniti v občem razsulu. Takrat je naše ljudi videl Kavkaz in pustolovski Kornilov in razni drugi veseli generali. Naše moči so bile razdrobljene le prva divizija je v celoti prešla iz Besarabije, kamor je bila poslana v avgustu l. 1917, preko Vladivostoka in Arhangelska na Solun. Razmere so tedaj postale v Rusiji za našo akcijo nemogoče.

Moj polk je odpotoval iz Besarabije skozi Sibirijo in preko Vladivostoka na Solun. Jaz sem zbolel in sem še pred odhodom polka odšel v bližnji ruski lazaret v Etuleji. V nočeh brez sna sem poslušal grmenje topov, ki se je vedno bolj bližalo. Kaj vse sem takrat premislil in občutil! Neko noč so me v naglici odpeljali v ozadje. Po ozdravljenju sem se vračal čez Harkov v Odeso v dopolnilni bataljon.

Vozil sem se v živinskem vagonu v zelo pisani družbi: Rumuni, Rusi, Avstrijci, ukrajinski vojaki, židje, tri šajkače in mlada deklica, ki je izstopila v Mirgorodu, v Gogoljevem rojstnem kraju.

Med Kremenčugom in Poltavo so se odstopajoči Ukrajinci bili z boljševiškimi četami. Nerazumljivi sreči se imam zahvaliti, da nisem tedaj padel v roke ukrajinskih čet, med katerimi so bili avstrijski oficirji. Skočil sem z dve vojakom iz vlaka in peš nadaljeval pot proti Poltavi, kjer so nas vkljub opreznosti prijele boljševiške patrulje ter nas gnale na železniško postajo. Zahteval sem, naj me peljejo pred komandant. Po dolgem prerekanju so me odveli v dolg vagon, ki je bil spremenjen v pisarno.

Brez trkanja sem stopil v komandantov posebni oddelek. Oseba v vojaški uniformi in z dolgimi umetniškimi lasmi, ki je sedela za mizo in kadila, me je zelo prodirljivo pogledala izpod namrščenih obrvi.

»Kdo ste?« — »Srbski oficir. Vračam se iz bolnice k svoji edinici v Odeso.« — »Sam?« — »Še dva vojaka.« — »Prestopite k nam!« — »Ne morem. Veže nas prisega.« — »Malenkost«. — »Ni malenkost, tovariš. Mi nismo svobodni. Našo zemljo tlači Avstrija . . .« — »Vi ste Avstrijec?« — »Bil enkrat, zdaj n. ·eč.« — Dogovor je tekel bliskoma. »Prosti ste . . . Vse do Odese je v naših rokah . . . Takoj izdam nalog, naj vas neovirano puste dalje.«

Rdeči komandant je vstal in mi je dal roko. Ko sva se gledala iz oči v oči, se mi je njegov obraz mahoma zazdel ves ženski, samo da je bilo v njem vzlic bistrim, pametnim očem nekaj tako strašno krutega in neusmiljenega, da je človeka obhajal čuden strah. Izpod tesne vojaške rubaške so silile njene ženske oblike in izdajale njen spol. . . Pozneje sem zvedel, da je bil rdeči komandant zloglasna ženska Marusja.

Drugo jutro smo prispeli v Odeso.

IV.

V Odeso so prihajale vznemirljive vesti o prodiranju nemških in avstrijskih čet proti Črnemu morju. Neke noči je bilo slišati zamolklo grmenje. topov. V mestu so se raznašale vesti o vstaji. Boljševiki so koncentrirali čete v mestu in so zasedli vse važne točke. Meščani so komaj pričakovali avstrijske in nemške vojske.

Vkrcavali smo se v vagone. Noč je bila topla. V zraku se je že čutil prvi dih pomladi tam od Krima. V mraku so žareli ognji. Ob njih so čepeli otroci, žene, starci, vojaki, oficirji in strmeli v plamen.

Iz Kijeva je prisopihal vlak. Iz njega so se usule v divjem neredu gruče vojakov. Nekaj me je vleklo k izhodu.

Tam je zdajci stopil predme vojak v visoki ruski kučmi in me je hotel nekaj vprašati; toda beseda mu je zastala . . . Bil je moj brat. — »Kam greš?« — »Na Solun.« — »Ostani tu, zakaj čudeži se bodo godili na tem svetu. Ako hočeš biti deležen preporoda človeštva, ostani . . .« — »Ne, ne . . . Vse to so mamljive bajke . . . Jaz grem, ker mi tako zapoveduje prepričanje . . . In na vse zadnje me čaka mati . . . Glej, Avstrija razpada in naš dan je blizu . . . — »V Rusiji pa vstaja novo solnce, ki bo obsijalo ves svet in bo dalo rast novemu človeku . . . Jaz ostanem! . . .« — »Blagor ti, ki veruješ v to . . . mene kri odvrača od strašnega obraza novega solnca . . .« — »Skrbi za mater . . .« — »Z Bogom!«

Odšel je in zdelo se mi je, da je za vedno izginil v temno noč.

*

Krvava svetloba nočnih ognjev je trepetala v njenih očeh. Vsa drobna in brezpomočna je stala mlada žena ob vagonu poleg culice in strmela v noč z velikimi, otožnimi očmi . . . Ali je tisti trenutek čutila svojo grenko usodo? . . . Noč je vse bolj črnela; ugašajoči ognji so iztezali vanjo svoje dolge, krvave plamene ter jo oblizovali in požirali kakor zlovešče pošasti.

Slišal sem njen globoki vzdih. — »Ali ga še ni?« — »Ne! Ni še gotov z vkrcavanjem.« — Njene ustnice so drhtele in njeni prsti so bili hladni kot led. — »Ali vas ni strah dolge poti?« — »Ljubim ga in ni me strah, pa naj me pelje na kraj sveta.« — Vsa plaha in nežna je vztrepetala in njene oči so v temi iskale očrte hiš in stolpov odeških.

Šla si z nami . . . in zdaj so tvoje oči, o žena, mrtve in tvoje ustnice so neme . . .

S tiho, toplo mislijo mislim na te.

V.

V noči dne 18. februarja l. 1918. so naši vlaki zapustili Odeso in vrenili preko Nikolajevska na Harkov, kjer smo zvedeli od vojakov jugoslovenskega revolucijonarnega bataljona, katerega je bil v Kijevu formiral podpolkovnik Gojković, o krvavem boju čehoslovaških legijonarjev s prodirajočimi nemškimi kolonami in o zavzetju Kijeva.

Čehoslovaške legije so se v redu umikale proti vzhodu. Pod njihovim okriljem so naši transporti mirno nadaljevali pot mimo Tolstojeve Jasne Poljane čez Orel, preko Sizrana, Volge, Samare, Urala v Sibirijo. Okoli Samare smo še čutili v pihljanju juga in pokanju zaledenele Volge prihajajočo pomlad, toda čim bolj smo se bližali po drzno izpeljani progi čez uralsko gorovje Sibiriji, tem močneje smo čutili, da gremo šele zdaj pravi ruski zimi naproti. Okoli 14. aprila leta 1918. smo stopili na sibirska tla.

Ne morem povedati, kako je lepa zima na sibirski stepi. Vse na okoli daleč, daleč v neskončnost sam bel, bleščeč sneg, nad njim pa sloni globoko, modro nebo, po katerem se vozi krvavo solnce proti zapadu. Tu in tam borov gozdič in bele breze, drhteče v mrazu. Človeku se hoče, da bi poletel v ono brezbrežno svetlobo snega in solnca.

Čez nekaj dni smo se ustavili na postaji Čeljabinsk, kjer so nas boljševiške oblasti razorožile in zadržale do 19. aprila. Po dolgih pogajanjih s centralno boljševiško vlado v Moskvi nam je Trocki dovolil odhod čez Arhangelsk. Na tej dolgi vožnji nam je bila edina zabava in razvedrilo Tomova gitara in veseli smeh Joškove žene Lusenjke.

V bližini Vologde smo na neki postaji srečali našo princeso Jeleno, ki je potovala k svojemu soprogu v pregnanstvo. V začetku maja smo prispeli v Petrozavodsk na murmanski progi.

Vsepovsod je še ležal debel sneg in vladal je strašen mraz. Ogromna jezera so bila pod ledom. Proga pelje skozi pragozdove. Sami bori in jelke. Toda čim bolj se bliža zadnji postaji Murmansku in Ledenemu oceanu, tem bolj se niža in prehaja v gosto grmovje, ki se plazi ob tleh. Kraji so brez selišč. Rek je mnogo. Voda je svetloriava.

Okoli 15. maja smo dosegli vas Kondalakšo ob Belem morju. Tu žive Kareli in Lopari. Lesti so pravoslavni in govore med seboj ruski. Bavijo se z ribolovom in lovom na severne jelene in medvede. So zelo čist, miren in pobožen narod.

Zrak je v tistih krajih trd in oster. Dan je v onem času trajal 22 ur. Solnce izgine v morje samo za dve uri, in ko se okoplje, se zopet dvigne iz valov in se vzpenja na nebo. Zgodilo se je, da sem čisto izgubil predstavo o noči; kadar sem zaprl oči, se mi je zdelo, da sije svetloba iz mozga in sili pod zaprte veke. V zagrnjenem, mračnem vagonu, v spanju, povsod me je spremljal občutek svetlobe in dražil moje živce. Ti dnevi so bili strašni.

Tiste dni sem zapisal v svoj dnevnik sledeče:

»Laporskaja. Železniška postaja. Neprestana svetloba. V bližini postaje teče deroča reka Kola, ki je dobila ime po polotoku. Ob reki je velik grob nemških vojakov-jetnikov, ki so gradili murmansko progo. Na križu je sledeči napis:

Denkt, was wir gelitten haben,
und stört uns nicht in unserer Ruh.

Z žalostno mislijo sem odšel od groba. Lahka vam zemlja, junaki!

Murmansk, 9. VI. 1918. Brezžična postaja je dobila vest, da so se začeli v Avstriji veliki nemiri in da se Čehi in Slovenci upirajo. Depeša govori o krvavih bojih med Nemci in Slovani na Štajerskem. Ali je mogoče?

19. VI. 1918. Dan je precej topel. Danes smo pokopali enega vojaka. Popa ni bilo. Šel je v komitet menjat škornje. Pomolili smo za njegovo dušo in smo ga spustili v grob. Grude so temno udarjale na krsto. Potem smo šli v dolino. In dan je bil lep in vesel in kmalu ni nihče več mislil na to, da je umrl človek, ki ga morda nestrpno čakajo svojci v daljni domovini.

30. VI. 1918. Ob dveh ponoči. Svetlo, kakor podnevi, le po hladu se čuti, da je to čas noči. Nebo je jasno, neke milomodre barve. Za gorami sije mehka zarja novega dne. Pomlad se je tu komaj začela in že je v svojem polnem razcvetu. Zelenje je temnosveže, redko cvetje brez vonja, ali vendar: trava, cvetje in nizko drevje vse diha močan, svež aromat bujnega življenja. Narava hiti odkrivati svoje tajne in prelesti, kakor bi čutila, da pride čas, ko zamori hladna jesen vso njeno razkošno lepoto, ki se je odkrila kar čez noč.

25. VII. 1918. Poletje gre h koncu. Že prihajajo neskončne noči.

In potem smo pluli preko Spitzbergov v Anglijo po Ledenem oceanu. Dežele, mesta, narodi, vse je šlo mimo nas kakor v filmu. Francoska, Italija Krf, Jadransko morje, klasična Grška, ki se mi ni zdela nič kaj klasična. Prišli smo na Solun.

VI.

Tedaj se je približal veliki dan.

Topovi so zagrmeli in so prebili težke verige . . . Obroč je počil . . . in skozi razpoko so v divnem poletu odhiteli jugoslovenski sokoli preko Kajmakčalana in Vardarja in Niša in oškropili prag svoje domovine s svojo krvjo in postlali zmagi pot s svojimi trupli. Kakor mladi dan, je planil skozi razpoko val mladosti in moči in se je razlil v plodne ravnine Makedonije, Srbije, Srema, Vojvodine, Slavonije in Hrvatske, skozi kršno Črno goro, Bosno in Slovenijo, pljusnil za trenutek čez Karavanke in naposled onemel na vrhu Triglava, kot razpenjena lava, do dne, ko zopet zagorijo vulkani in izbruhnejo svežo lavo tja do onkraj Gregorčičeve Soče in tihe Gospesvete.

Žmigavčeva božična popevka za „Jutro“

Došli su sladki božični dani!
Bogec je v hiši!
Snegec je vani!
Narod popevle mlademu kralu
diku i falu.
Vuzto se vuti božični časi
z vinčekom krepi, hrani z klobasi.
Je si kolače, sarmo i zelje
srce pa negvo puni veselje!
I dok se ovak raduje drugi
srce je moje v velikoj tugi.
Čak mi je žmehko božični cajti
veselu temu za »Jutro« naiti.
Žmehko mi Muza pevat se sprema,
Ar nove vlade tak dugo nema!
Grda mi briga dušo sad zgriza,
kad se bu ova zvršila kriza.
Pitanje ovo davo mi muke,
ki vrag bo vezda vlado zel v ruke?
Buli nas morti nesreča stigla,
da se bo stara z grobeka zdigla?
Makar ni vuzem, več zimsko doba,
da se bo RR vzdigel još z groba!
Onda bum Bogec čisto poparjen,
Božič pa celi bude mi skvarjen.
Ne bu na Božič obed mi šmekal,
kajti čist drugo vlado sem čekal:
vladu, kaj red bi v državi dala
a ne kak ova, koja je pala
samo je nered delati znala.
Jugoslovenskom našem pak rodu
delala navek špot je i škodu.
Čak jo je jeden Ahmed beg Zogu
mogel z Italiijani podmetnut nogu.
Jezuš! Če vlada ova oživi,
onda smo nekaj Bogeku krivi.
Onda kaštiga on nas na pretek
na sam božični veliki svetek.
Morti ni volja božja to zgora
kaj RR znova dojti pak mora.
Kajti je došlo čudno tak vreme,
da vladu neče niko da vzeme.
vsakoga nekak prešla je vola
vleč radikalska z blata sad kola!
Jedini, koji v pomoč još djipa,
to je još »vodja seljački« Stipa.
Onaj, koj bil je nekad v rupi,
spreman je navek v vladu da stupi.
Dober je jako za radikale
kajti je cene nizke i male.
Ako i dojde RR ta grupa
oni se buju svadili skupa.
To vam bu jedan skrpani lonec,
komu bo skoro došel i konec.
Samo mi žal je krpež taj stari
kaj mi božične svetke tak skvari.
Kaj bum popeval kralu ja mladom
kad zadovoljen ne bum s tom
vladom?!
Kriza još morti vzeme taj pravec,
da v vladi sedel Ljuba bu Mravec.
Morti se kriza i ovak skonča,
da bu v vladi Korošec Tonča.
Da mu pomogne Sveta Johanca
do ministarskog dojti još glanca.
Onda se odpri nam bu kšeft silni
sim liferantom od štrumljic svilni!
Orli pa buju leteli v luftu,
smrdelo se bu po rimskem duftu!
Moja božična radost bo tropa,
ar mislim v vladi ni treba popa.
Znate, da žmehko državi ž njima,
kajti so slugi poslušni Rima.
Više jim hvala papinska bela
nek ova naša država cela.

Vlada bo došla ova il ona
i kad božična slušal bom zvona
molil bom Boga dragega v duši,
da se ta vlada skoro i zruši.
Ar vlada v kojoj Toza ne sedi
nikej ne vredi!
Istom bu reda v državi naši
kad v vladi bu Toza z batinaši.

Došli so sladki božični dani
O, SDS vernivi člani,
brateki moji slovenski mili,
srečni vam svetki božični bili.
Najte se ravnat pesmi vi poti,
če sem i peval traurig po noti!
Če bom pa proklet od kneza škofa
radi nekih ozdek bezverskih strofa
i če bu hitil prokletstvo name,
dajte na Božič molite zame!

Žmigavec.

Kamenjanje sv. Štefana

ADAMSON

Iz knjige modernega humorja

Adamson smučar

Adamson snaži stanovanje

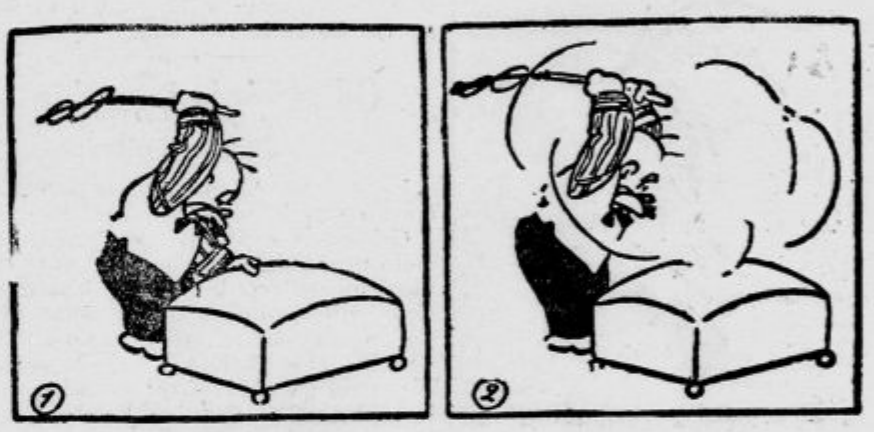

Adamson rešitelj

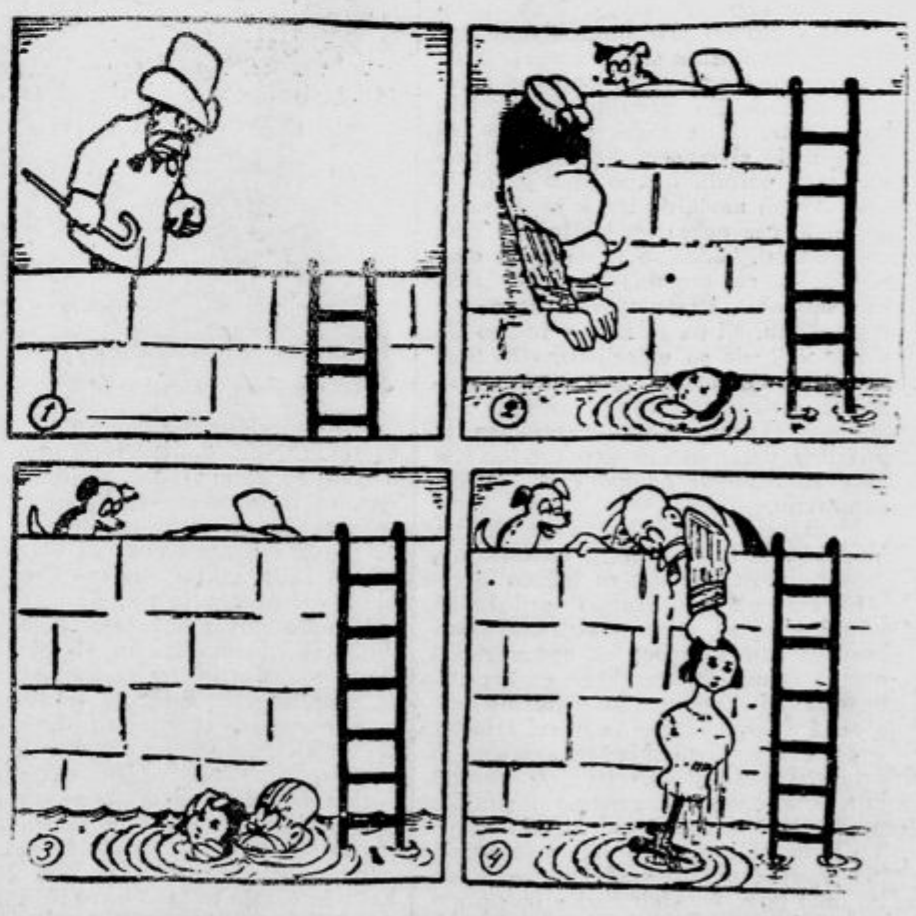

Aleksej Tolstoj:

Nikitin Božič

1.

Nad mizo gori svetiljka z mlečnim steklenim senčnikom. Mamica je sklonila glavo nad knjigo. Njeni lasje so pepelnati, tenki in se zavijajo v kodrčke ob sencih, kjer ima znamenje, drobno kakor proseno zrno. Mamici na kolenih spi njen ježek Ahilko z

mokrim prašičjim rilcem na iztegnjenih šapah. Zbudi se vselej, kadar gredo ljudje spat, in vso noč peketa po sobi, trka s kremplji, kruli, voha po kotih in ogleduje mišje luknje.

Veter je resno zatulil v podstrešju. Tedaj se je začulo zunaj zamolklo kričanje, škripanje snega in človeški glasovi. Mamica je naglo vstala. Ahilko je zamrmral, se naježil in zletel na tla. Nikita je stekel k oknu, pogledal in zakričal:

— So že tukaj!

— Moj Bog, je rekla mamica razburjeno, — ali je mogoče, da je to Ana? Ob tem metežu...

Trenutek pozneje je bil Nikita v veži in je videl, kako so se težko odprla vrata, kako je zletel noter oblak ledene sopare, in kako se je prikazala visoka, debela žena v dveh kožuhih in ruti, vsa zaprašena od snega. Peljala je za roko dečka v jelenjem kožuhu in kučmi. Potem je prišel vodnik v oledenelih škornjih z ledeno brado, s košatimi belimi trepalnicami. Nesel je v naročju deklico v belem kozjem kožuhu z dlako navzven. Slonela je z glavo na voznikovem ramenu in ležala z zaprtimi očmi. Visoka ženska je stopila v vežo in zakričala z glasnim basom:

— Saša, goste imaš! To rekši je vzdignila roke in pričela odvijati rute. — Nikar ne pridi blizu, da se ne prehladiš. Nu, vaše ceste pa niso za nič, po pravici povedano... Tik pred hišo smo obtičali v grmovju.

To je bila mamina prijateljica, gospa Ana Babkina. Njen sin Viktor je čakal, da mu odpno kožuh, in postrani gledal Nikito. Mamica je vzela vozniku spečo deklico, snela ji kučmo, izpod katere so se takoj usuli svetli lasje, ter jo poljubila.

— Prišli ste, Lilječka!

Deklica je vzdihnila, odprla velike sinje oči, vzdihnila še enkrat in se zbudila.

2.

Po kosilu je gostja rekla z donečim in debelim glasom, tako da so zažvenketali stekleni obeski pod svetiljko: — Da, Saša, kaj sem že hotela reči? Da: pripeljala sem cel kovčeg razne drobnarije za božično drevo... Naj deca jutri lepi.

— Jaz pa mislim, — je rekla mamica, — da bo treba lepiti danes, drugače ne bomo gotovi.

— Nu, storite kakor hočete. Jaz grem v svojo sobo pisat pisma. Hvala ti za kosilo, Magica.

Gospa Ana si je s prtičem obrisala usta, z ropotom odrinila stol in odšla v spalnico, da bi pisala pisma, toda trenutek pozneje so tam tako strašno zaškripale vzmeti v postelji, kakor da se je zvrnil vanjo slon.

V obednici so pospravili prt z velike mize. Mamica je prinesla štiri škarje in pričela pripravljati škrob. To so delali takole: iz omarice v kotu, kjer je bila domača lekarna, je vzela mamica posodo s škrobom, stresla čajno žličico škroba v kozarec, prilila nekaj žlic mrzle vode in jela mešati, dokler se ni škrob razpustil v kašo. Tedaj je mamica prilila v kašo kropa iz samovarja, dobro pomešala z žlico in škrob je postal prozoren kakor studenčnina; izvrstno lepilo je bilo gotovo. Dečka sta prinesla usnjati, z železniškimi lističi oblepljeni kovčeg gospe Babkine in sta ga postavila na mizo. Mamica je odprla kovčeg in je pričela jemati iz njega pole gladkega in potiskanega zlatega papirja, pole srebrnega, sinjega, zelenega in rumenega papirja, beli karton, zavitke sveč, svečnikov, zlatih ribic in petelinčkov, škatlo s steklenimi votlimi kroglicami, ki so jih nizali na nit, in škatlo s kroglicami, ki so imele zgoraj srebrn trak, vse štiri oble strani pa so bile druge barve, potem še škatlo s pokalicami, šope zlatih in srebrnih niti, svetiljke s pisanimi okenci in veliko zvezdo. Pri vsaki novi škatli so otroci stokali od občudovanja.

— Tu so še druge lepe reči, — je rekla mamica in vtaknila roko v kovčeg, — a zdaj jih ne bomo razvijali. Kar začnimo lepiti verige, škatlice, vrečice in vse, česar potrebujemo.

Viktor je pričel lepiti verige, Nikita vrečice za sladkorčke, mamica je razrezala papir in karton. Lilja je vprašala z vljudnim glasom:

— Teta Saša, ali smem narediti škatlico? Moja punčka potrebuje škatlo za rokavice.

— Naredi, ljubica, vse, kar hočeš.

Otroci so molče pričeli delati; dihali so skozi nos in brisali škrobaste roke ob obleko. Mamica je med tem pripovedovala, da ni bilo v starih časih vobče nikakih božičnih okraskov, človek si je moral vse narediti sam. Takrat so bili umetniki, ki so naredili — to je sama videla — pravi grad s stolpi, vijugastimi stopnicami in mostom na škripce. Pred gradom je bilo narejeno jezero iz ogledala, ki so ga prekrili z mahom. Po jezeru sta plavala dva laboda; bila sta vprežena v zlat čolniček in sta se zrcalila kakor v vodi.

Lilja je poslušala, delala tiho, molče in si le v težkih trenutkih pomagala z jezikom. Nikita je pustil vrečice in jo je gledal. Viktor je razobesil po stolih kakih pet metrov raznobarvnih verig. Otroci so delali ves večer, dokler ni spustila Lilja glave z zmečkano petljo na komolec in zaspala za mizo.

Prišel je Sveti večer. Še ob zori, skozi sanje, je slišal Nikita, kako so snažili po vsej hiši peči in razbijali z vrati: kurjač je nosil svežnje drv in kizjaka (stepnega kuriva iz kravjega blata in sesekane slame v obliki opeke). Nikita se je zbudil, ker je bil presrečen. Jutro je bilo jasno in hladno. V veliko sobo so privlekli visoko zmrzljeno jelko. Hlapec je dolgo razbijal in tesal s sekiro, da je napravil križ za podstavek. Končno so dvignili drevo; bilo je tako visoko, da se je nežno zeleni vršič nagnil pod stropom.

Od jelke je vel mraz, toda njene zmečkane veje so se polagoma otajale in vzpele in po vsi hiši je zadišala smola. Otroci so prinesli v sobo polna naročja verig in škatle z okraski; postavili so stole okoli drevesa in jeli razobešati. Kmalu so videli, da je okraskov premalo. Morali so zopet lepiti vrečice, zlatiti orehe, vezati srebrne trakove za medenjak in jabolka. Ko so bili gotovi, so opletli drevo z zlato pajčevino, obesili nanj verige in vtaknili svečke v barvaste svečnike. Tudi to delo je bilo naposled opravljeno in mamica je rekla:

— Zdaj pa pojdite, otroci, in ne pridite sem do večera.

Ta dan so obedovali pozno in v naglici — otroci so jedli samo sladko jed-šarloto. V hiši je bil dirindaj. Dečka sta se potikala po vsej hiši in sta nagajala vsem, češ ali bo že kmalu večer? Lilja je šla k svoji mami. Solnce je strašno počasi lezlo nizdoli k zemlji, postajalo rožnato in se odevalo z meglenimi oblački. Lilasta senca, ki jo je črtal vodnjak po snegu, se je daljšala od minute do minute. Končno je vendar rekla mamica, naj se gredo napravit. Nikita je našel na svoji postelji sinjo svileno srajco z vezeninami ob robu, vratu in na rokavih, svilen pas s čopi in baršunaste hlače. Nikita se je oblekel in stekel k mamici. Ta mu je z glavnikom naredila prečko, ga prijela za ramena, mu pazno pogledala v obraz in ga peljala k velikemu starinskemu ogledalu. Nikita je zagledal v njem lepo opravljenega, bledega in pridnega dečka. Ali je bilo mogoče, da je bil to on sam?

— Ah, Nikita, Nikita, — je rekla mamica in mu poljubila glavo, — če bi bil ti vedno tako lep deček!

Nikita je šel po prstih v vežo in je videl, da mu resno prihaja naproti belo oblečena deklica. Imela je lahko košato obleko, veliko belo petljo na glavi in šest košatih kodrčkov ji je viselo obakraj ličeca, ki ga zdaj tudi ni bilo za spoznati, do šibkih ramen. Lilja se je približala, namrdnila se, ter premerila Nikito.

— Menda si mislil, da sem prikazen? — mu je dejala. — Zakaj si se prestrašil? — Šla je v očetovo sobo in sedla z nogami na divan. Nikita je tudi šel z njo in sedel na drugi konec divana. V sobi je gorela peč; drva so prasketala in se razsipala v oglje. Rdečkasta, mežikajoča luč je razsvetlila visoke usnjate naslanjače, kos zlatega okvirja na steni in marmornato glavo med omarami.

Lilja je sedela nepremično. Bilo je čudovito lepo, ko je ogenj v peči obseval njeno ličece in zavihani nosek. Prišel je tudi Viktor v sinji gimnazijski uniformi s svetlimi gumbi in srebrnim ovratnikom, ki mu je tako stiskal vrat, da je težko govoril. Viktor je sedel v naslanjač in molčal, kakor se spodobi gimnazijcu drugega razreda pred mlajšimi. Slišalo se je, kako sta mamica in gospa Ana v sosedni sobi šumastili s papirjem; razvijali sta nekaj, postavljali na tla in tiho govorili. Viktor se je splazil h ključavnici, a zaman: luknjica je bila z one strani zamašena s papirjem.

Potem so loputnila vnanja vrata; začuli so se glasovi in drobni koraki mnogih nožic. Nikita je vedel, da so prišli vaški otroci. Moral bi bil teči k njim, a se ni mogel ganiti. Po ledenih vejah na oknu je vzplamnela sinjkasta luč. Lilja je rekla s tenkim glasom:

— Zvezda je prišla.

Ta trenutek so se odprla vrata v sosednjo sobo. Otroci so skočili z divana. Zagledali so jelko, ki je od strope do tal sijala od stotine svečk.

Stala je kakor ognjeno drevo, se lesketala v zlatu, iskrah in dolgih žarkih. Izžarevala je gosto, toplo luč, ki je dišala po smoli, vosku, mandarinah in medenjaku.

Otroci so stali nepremično in presunjeni. Odprla so se druga vrata; vstopila je plašna množica kmetskih dečkov in deklic ter se stisnila k zidu. Vsi so bili sezuti, v volnenih nogavicah, v rdečih, rožnatih in rumenih srajcah, v rumenih, malinastih in belih rutah.

Tedaj je sedla mamica za klavir in zaigrala polko. Obrnila je smehljajoči obraz proti drevesu ter igrala in pela:

— Naš žerjav je dolgih nog,
a ne ve ne kam ne kod.

Nikita je prijel Liljo za roko. Dala mu je svojo roko, ne da bi prestala gledati sveče; v njenih sinjih očeh, v vsakem zrakelcu posebej, je gorelo božično drevesce. Končno je stekel učitelj k otrokom, prijel prvi dve deklici za roke in odhitel z njima okoli jelke. Njegova dolga suknja je frčala po zraku. Spotoma je pograbil še dva dečka, potem Nikito, Liljo in Viktorja, dokler niso vsi otroci zaplesali kolo okoli drevesa:

— Jaz pa zlato bom poskril, poskril,
jaz pa srebro bom poskril, poskril..

so zapeli vsi skupaj.

Nikita je strgal z veje pokalico, ustrelil ž njo in jo raztrgal; v njej je bila kapa z zvezdo. Takoj so jele streljati pokalice, zadišalo je po smodniku, zašumele so papirnate kape. Lilja je dobila papirnat predpasnik z žepom. Oblekla ga je. Njena lica so žarela kakor jabolka, usta so bila umazana od čokolade. Smejala se je ves čas in gledala velikansko punčko, ki je sedela pod drevesom na košari s svojo balo. Prav tam pod drevesom so ležale papirnate vrečice z darili za dečke in dekleta, zavite v pisane robce. Viktor je dobil polk vojakov s topovi in šotori, Nikita — pravo usnjato sedlo, uzdo in bič.

Zdaj se je čulo samo pokanje orehov in hrustanje lupine pod nogami, in kako so dihali otroci skozi nos, med tem ko so razvezovali zavitke z darili.

Mamica je spet igrala na klavir, okrog drevesa so plesali in peli kolo.

Beraška hčerka – modrijanka

Prevela iz rumunščine Marica II.

Nekdaj je bilo!... Nemara pa ni bilo nikoli, a se samo pripoveduje od tistih dob, ko je topol rodil hruške, a vrba vijolice, ko so medvede ubijali na repu, ko so volkovi ropali jagnjeta, da bi se z njimi bratili in poljubljali, ko so podkávali bolhe z železnimi podkvami, ki so tehtale po stotu za vsako nogo, in so podkovane bolhe skakale do neba . . . in, da ne pozabim še nečesa i od tistih dob, ko je muha zapisala na steno, da nihče več ne verjame lažem . . .

Svoje dni sta bila mož in žena. Tako sta bila uboga, da nista imela iz česa piti vode, niti imela na domu, ne mize, nič, nič, čisto nič razen svoje duše. Delal je nesrečni mož od ranega jutra do poznega večera v potu svojega obraza, žena mu je pomagala, da bi se jima boljše godilo, a vse zaman. Za njima se je vlekla nesreča kot prah za psom, kakor pravijo.

Potikala sta se s svojimi šili in kopiti po svetu sem ter tja, a nista našla kotička, kjer bi se ustavila, zakaj kdo naj sprejme dva berača s kopico otrok, izmed katerih so starejši bili deklice, mlajši pa dečki, drugi manjši od drugega po vrsti kako. piščalke na fruli? Gorje očetu, kadar se je vračal zvečer z dela domov! Vsi so mu šli naproti, votlolici in raztrgani, od gladu otopeli, drobni in mršavi, slabi od lak e . . . Plaub so na siromaka z besedami: »Atek . . . lačen, atek . . . umiram od gladu!«

Očetu se je v glavi zavrtelo, ni vedel, koga iz njih bi prej pomiril, in dal jim je ves zaslužek celega dne.

Med vsemi otroki je bila najstarejša deklica najbolj tiha in razsodna. Kadar sta odhajala oče in mati na delo, je ostajala s svojimi mlajšimi sestricami in bratci, pazila nanje, svarila jih in jih učila z veliko potrpežljivostjo in popustljivostjo, da ne bi bila roditelja žalostna. Bila bi pa nemara še bolj pametna in popustljiva, a želodec je bil često kriv, da je bila malce sitna.

Med tem se je teh ubogih ljudi, ki se je zdelo, da ji je gospod Bog pozabil, usmilil grajščak, na čigar posestvu so se potikali. Ko je berač prišel nekega dne prosit streche, mu je rekel: »Č[illegible] vidim, da si priden, delaš [illegible] dva, a ne moreš uspeti. Glej, s[illegible] se mi, zato ti darujem na večno časo kos zemlje, katero si izberi sam, kjer ti drago; loti se dela takoj, da si postaviš k[illegible] ši pred zimo!«

»Tisočkrat hvala! Bog naj sprejme tvoj dar in naj ti ga vrne blagoslovljenega!« Tako je odgovoril siromak in je šel, da bi si izbral zemljo ter izkopal jamo za temelj, kjer naj bi stala koča. Gorje mi! Naneslo je tako, da je z izbranim darom postal mejaš bogatemu kmetu, ki mu niti z žrdi[illegible] bil sego do nosa.

Ponoči, ne vem, kako je prišlo, kaj je bilo, da je govedo bogatina padlo v tisto jamo in poginilo. Ko je bogataš drugi dan zagledal mrtvo živinče, je s krikom i[illegible]vikom naskočil siromaka, zgrabil ga za [illegible]lik in ga tiral na grajski dvor, kjer bi ga naj sodil graščak.

Graščak se začudi ter ju vpraša, kaj hočeta. Bogataš odgovori: »Gospodar, koz[illegible] je prišel ta-le potepuh v naše selo, že imamo dobiček od njega. Glej, siromak je, a kako ti viha nos! Skopal je veliko jamo za kočo, a ni imel toliko skrbi, [illegible] bi jo zagradil, jaz pa imam škodo od njegove neskrbnosti: živinče mi je padlo v jamo in si je zlomilo vrat. Razsodi sedaj, ni li on dolžnik, da mi jo poplača? Sicer pravi, da nima s tem, a kako bi bilo, če bi se meni pripetilo kaj takega?«

»Gospodar,« pravi siromak ponižno in s solzami kot pest debelimi. »Gospodar, nimam kaj povedati, ubij me, obesi me, ne morem si kaj, če mi je usojena nesreča. Res je, kar pravi moj bogati sosed. In ker Bog ljubi čisto resnico, naj ti jo povem: izkopal sem jamo, da, veliko jamo, da bi si lahko postavi' kočo dovolj veliko zame in za vse moje, a nit. na um mi ni prišlo, da bo to vzrok moje nesreče. V moji duši ni niti sence ponosa in ošabnosti, zakaj nimam se s čim ponašati. A sedaj, da te Bog razsveti, gospodar, da me boš sodil po pravici.«

Graščak je omahoval. Ni znal, komu naj pritrdi. Videl je, da je siromak kriv, a proti svoji volji. Ko je nekaj časa premišljeval, je rekel: »Poslušajta, dobra človeka! Moram vama zadati tri vprašanja. Dobro pomnita, prvo vprašanje se glasi takole: — Kaj je na svetu najbolj mastno? — Drugo: — Kaj je najboljše na svetu? — Tretje: — Kaj je najhitrejše? — In sedaj hajdita! Stojta, še nekaj, da vesta: če nobeden izmed vaju ne reši niti enega mojih vprašanj, pomnita, da vama bo glava stala tam, kjer ima sedaj noge!«

Obe pravdajoči se stranki sta se odpravili proti domu. Bogataš se je bahal, da on gotovo reši vprašanja: bilo ni lažjega nego povedati, da je njegova svinja v ogradu najbolj mastna, ko je imela na sebi pedenj debelo tolščo. Siromak se je pa jokal, da je bila od njegovih solz cela poplava, ko je premišljeval odgovor.

Ko sta prišla vsak na svoj dom, je bil bogataš vesel, ker je vedel, zakaj, med tem ko je bil siromak zamišljen in je vedno vzdihoval. Otroci so se zbrali okrog njega in so tudi jokali in stokali tako, da je človeka kar mraz spreletaval. Le najstarejša hči si je vzela dušo med zobe in ga je vprašala, zakaj je tako žalosten.

»Kaj mi je? . . . Gospodar je dal sosedu in meni nalogo, da mu rešiva neka vprašanja, na katera mu ne morejo odgovoriti najučenejši možje, nikar že tak siromak, kakor sem jaz!«

»Povej nam vendar, morda ti na le bomo v pomoč!«

»Kakšna pomoč naj mi bo od vas, otroci, ki niti žganca prav jesti ne znate?«

»Ali res ne verjameš, oče, da bi tudi mi [illegible] veljali? A kakšna škoda ti bo od tega, če nam poveš vprašanja?«

Tedaj je siromak začel: »Poslušajte torej, kaj nama je rekel gospodar, da naj [illegible]ta, ali pa nama bo glava t[illegible]m, kjer ima sedaj noge.«

S[illegible]rejša hči [illegible] je zamislila in po dolgem premišljevanju se približala k svoje[illegible] tu, rekoč:

»Čakaj, oče, ne bodi več tako žalosten, Bog ne dopusti, da poginemo! Ko pojdeš h graščaku, odgovori mu, kakor ti jaz povem. Morebiti bo dal Bog, da se rešiš in boš stal nedolžen pred njim.«

Oče pa ni mogel potolažiti notranjega nemira, čeprav se je delal veselega, ker ni hotel, da bi bili tudi otroci žalostni.

Prišla je nedelja, ko sta se oba možaka morala predstaviti graščaku, da bi mu odgovorila na vprašanja. Siromak je prišel in se je vljudno priklonil. Postavila sta se oba pred grajskega gospoda: bogataš ošabno z razpeto suknjo in razgaljenimi prsi, siromak ponižno v dve gubi, vlekoč si raztrgani kmečki jopič vkup.

Graščak vpraša bogataša:

»Hej, stric, kaj je najbolj mastno na svetu?«

Bogataš odgovori:

»Tako-le bo, gospod, najbolj mastna je svinja v mojem ogradu, ki ima pedenj debelo tolščo na sebi.«

»Lažeš,« odvrne graščak ter ponovi vprašanje siromaku, ki odgovori ponižno:

»Gospod, jaz bi rekel po svoji preprosti pameti, da je na tem svetu naj-

toda sveče so že skoro dogorele in učitelj je skakal okoli smreke ter jih utrinjal. Jelka je ugašala. Mamica je taprla klavir in rekla vsem, naj gredo v obednico pit čaj.

Toda učitelj še ni dal miru; na čelu petindvajsetih otrok, ki so se prijeli za roke, je stekel po veži v jedilnico. V veži se je odtrgala Lilja od vrste in se je ustavila; težko dihaje je gledala Nikito, oči so se ji smejale. Stala sta poleg obešalnika s kožuhi. Lilja je vprašala:

— Zakaj se smeješ?

— Saj se ti smeješ, — je odgovoril Nikita.

—Zakaj me pa gledaš?

Nikita je zardel, a je stopil bliže, ne da bi sam razumel, kako se je zgodilo, se je nagnil k Lilji in jo je poljubil. Odgovorila mu je takoj v naglici:

— Ti si priden deček! Ne povej nikomur, da sem ti to rekla, ker je skrivnost. — Zasukala se je in stekla v obednico.

Po čaju je učitelj pričel igre za stave, toda otroci so bili že trudni in siti in so slabo razumeli, kako je treba igrati. Končno je eden, prav majhen deček v pikasti srajci — zadremal, se zvrnil raz stola na tla in zajokal. Mamica je rekla, da je praznik končan. Otroci so šli v vežo, kjer so ležali ob zidu njihovi kožuhi in topli škornji. Vsi so se oblekli in v gručah odšli iz hiše.

Zunaj je bilo mraz. Nikita je šel spremit deco do jeza. Ko se je vračal sam domov, je gorela visoko na nebu luna v bledem mavričastem krogu. Drevesa ob jezu in na vrtu so bila velikanska in bela; zdelo se je, da so zrasla in se iztegnila v mesečini. Na desni se je skrivala v hudi mrzli megli bela puščava. Zraven Nikite je prestavljala noge dolga, debeloglava senca. Nikiti se je zdelo, da koraka v sanjah po začaranem kraljestvu. Samo v začaranem kraljestvu je tako človeku čudno in srečno pri srcu.

Otroška usta

Lojzek se uči zemljepisja. Oče ga izprašuje. Vse mu gre dobro, pozna vse reke, vse gore, vsa glavna mesta evropskih držav, da celo najbolj neznana imena severnih dežel mu gredo danes čudovito gladko z jezika. In ko pove naposled brez oklevanja strmečemu očetu, da je glavno mesto Urugvaja Montevideo, papa kar ne more verjeti, da bi njegov Lojzek vse to v resnici znal. Da-li se ni sinček nemara kar na pamet nagulil? Zato sklene, da mu zada še eno vprašanje:

»Glavno mesto države »Papa«?«

Lojzek pogleda očeta v oči. Ali se šali? Ali misli resno?

»Glavno mesto države Papa?« odvrne nato in oči se mu nagajivo zaleskečejo. »To bi pa že lahko vedel: »Mama«!«

Vera Albrechtova:

Na potu.

Kam?
Najprej na Gorjance,
da pozdravim stare znance,
pa v Gorico, Korotan,
vsem Slovencem dober dan.
Kam potem?
Na Savo!
Saj na nebu ni oblaka,
v Brežicah že splav me čaka,
tam odvežem ga od vrbe —
zbogom — zdaj med brate Srbe!

Igračkanje z žveplenkami

Slike, ki jih napraviš z 12 žveplenkami. Priobčujemo jih le nekoliko za vzgled. Poskušaj najti novih, a pazi, da porabiš dvanajst žveplenk, ne več ne manj.

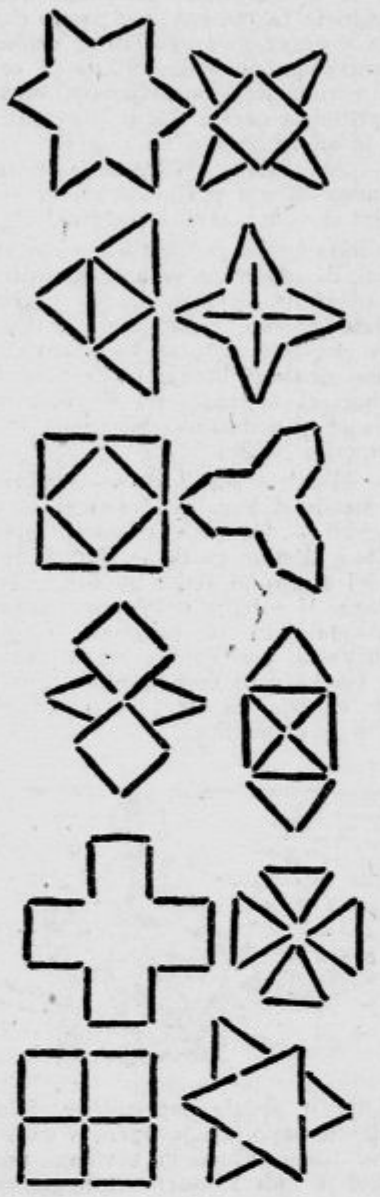

Vera Albrechtova:

Po Metko.

Mucka mijavka, psiček laja,
Metka nam nocoj nagaja:
noč je že, a še ne spava,
kar po kotih podremava . . .
A nekdo gre že čez klanček,
ga poznate vi? Zaspanček
temu možu je ime:
dolge on ima nogé,
mehke njemu so roké,
a oči kar sam zaveže
tistemu, ki spat ne leže.

Kako vzdigneš 10 žveplenk z eno samo?

Položi na mizo eno žveplenko in na njo devet drugih, kakor vidiš na gornji sliki. Kapice morajo biti v sredi. Na teh devet žveplenk položi deseto anaalogno kakor leži spodnja, samo da je nekoliko pomaknjena na levo. Primi sedaj previdno spodnjo žveplenko za oni konec, ki nima kapice, ter počasi vzdigni! — Za ta poskus so posebno pripravne one žveplenke, ki imajo debelo kapico.

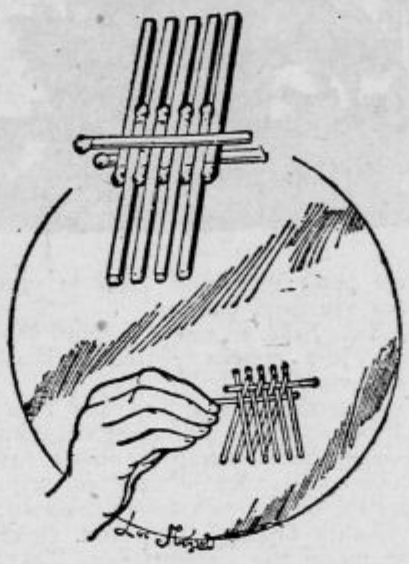

Nariši z eno potezo!

Zver

Sestavi narisane trikotnike in četverokotnike tako, da dobiš iz njih sliko znane zveri!

(Rešitev v novoletni številki.)

Naloga z dominami

Imamo šest dominskih dvojčič: 1 1, 2 2, 3 3, 4 4, 5 5 in 6 6, zložene lepo v kvadrat, kakor kaže naša slika. Vprašanje: Kako urediš domine med seboj, da bo vsota pik v vseh štirih kvadratovih stranicah enaka?

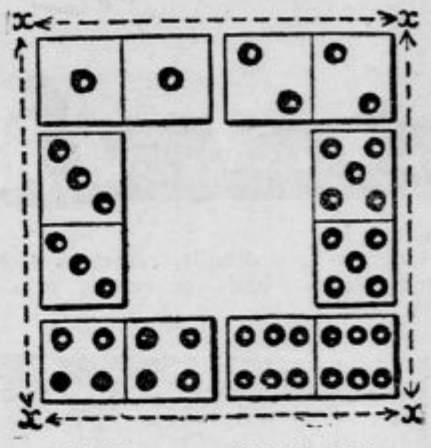

(Rešitev v novoletni številki.)

Smešnice za deco

Osemletna Angelca bi na moč rada odšla z mamo na ples.

»Vzemi me seboj, mamica, sladka mamica! Vzemi me seboj, tako bi rada plesala!« je prosila mamo, ki se je odpravljala na ples.

»Ne smeš, dete, premajhna si še. Saj niti ne znaš plesati!«

»O, bolje kakor ti, mama! Saj sem te zadnjič videla na domačem plesu... Vedno je moral biti gospod pri tebi, da nisi padla...«

Gašperček je dobil za god poln krožnik kreme. Zapeljivo dišeče vaniljeve kreme. Gašperček je presrečen. Še celo očetu se, ka - li, pocedijo sline, ko opazuje lesketajoče se sinčkove oči. Ali pa je le hotel preskusiti Gašperčkovo dobro srce? Bilo kakor bilo, segel je z roko po žlički . . .

Gašperček ni zinil niti besedice. Le oči so se mu zasolzile, še malo, in bilo bi po njem . . .

«No, no,» ga jame tolažiti oče, «ali mi res ne privoščiš niti ene žličke kreme?»

«O, da...» odgovori ihte Gašperček.

«Pa ti je hudo, kajne?»

«Ne,» se skuša nasmehniti sinček «Ne, kar vzemi!»

In čez hipec dostavi:

«Samo, tatiček, ne smeš se hudovati, da se vseeno pojočem.»

Božične nagrade za male „Jutrove" ugankarje

«Da ne bomo pozabili malih!» je dejal stric, ki ima pri «Jutru» uganke in nagrade čez. Lani smo dali knjige, pa jih bomo dali tudi letos! Saj vemo, kako je o Božiču, ko mama potico pripravljajo, pa otroci orehe izmikajo. Bomo pa mi zastavili oreh! Kdor ga reši, kakor je predpisano, naj vpošlje

rešitev do Novega leta!

Nato bomo žrebali. Kdor dobi prvo nagrado — omedlel bo od veselja in čudovitosti: *Vseh 11 mladinskih knjig*, ki jih ima Tiskovna zadruga v zalogi, prejme v krasni opremi. — *Drugi* nagradnik dobi 7 najboljših knjig iz iste zbirke. — *Tretjih* nagrad po 4 najboljše knjige je četvero, četrtih po dve knjigi 8, in petih po eno lepo knjigo kar 10.

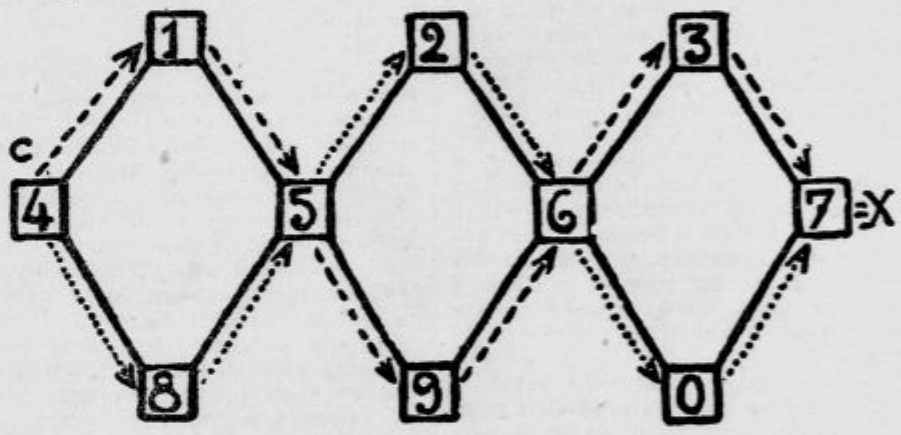

Kar 60 prekrasnih novih knjig bo torej stric pri «Jutru» poslal ob Novem letu onim mladim ugankarjem, ki se preko božičnih praznikov ne bobo samo basali s potico, marveč tudi urili glavico. — Kar na delo!

Pričujočo uganko je treba reševati takole:

V malih kvadratih moraš sedanje številke zamenjati tako, da dobiš isto vsoto, ako številke seštevaš v pikčasti ali črtkani smeri! Začeti moraš pri kvadratu s črko C, vsoto pa dobiš, ko dospeš do črke x.

Rešitve je treba vposlati na naslov:
Uredništvo «Jutra» (Uganka), *Ljubljana*, Knafljeva ulica 5.

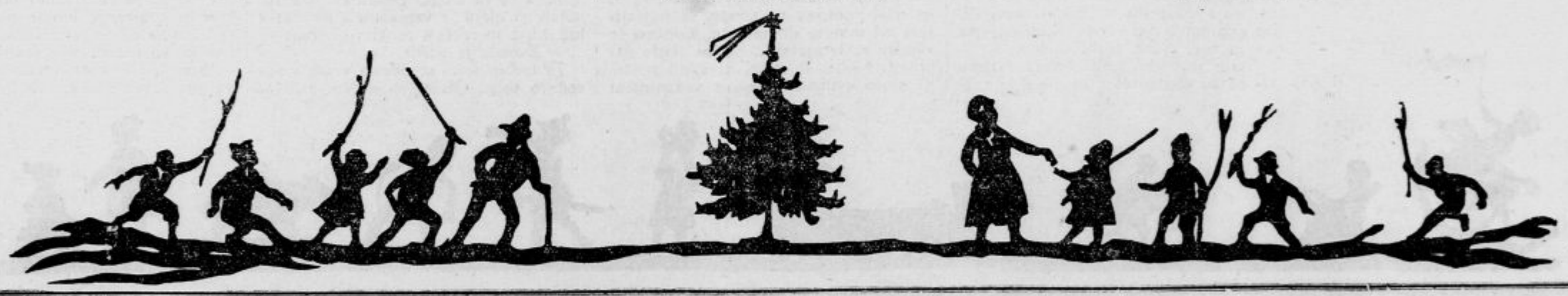

bolj mastna zemlja, ki nas redi in nam daje vse dobrote, ki jih imamo.«

»Tako je,« potrdi graščak ter vpraša dalje:

»Kaj je na svetu najhitrejše?«

»Moj žrebec, gospod,« odgovori bogataš; »kadar mu dam voljo, gre čez hribe in doline, da niti kopit ne razlikujem.«

Siromak pa odgovori:

»Naj povem, gospod, da me moja glava ne vodi tako daleč vstran; menim, da ni na svetu nič hitrejšega od misli.«

»Prav imaš! Kaj bi človek preveč govoril.«

Naadnje dobi bogataš tretje vprašanje:

»Kaj je na tem svetu najboljše?«

»Nič ni boljšega na tem svetu, milostivi gospod, od pravične razsodbe tvoje milosti.«

Siromak odgovori:

»Po moji prosti pameti, gospod, mislim, da ni nič boljšega od Boga, ki nas trpi na svetu z vsemi našimi zločini vred.«

»Pravilno, tako je,« pravi graščak in se obrne k bogatašu, rekoč:

»Poberi se, zahrbtni kmetavzar, če ne, dobiš takih na podplate, da ne boš mogel hoditi.«

Bogataš je šel čisto uničen, a plemenitaš je s prijazno besedo pozval k sebi siromaka in ga je vprašal:

»Povej mi, človek, kdo te je naučil, da si odgovarjal tako modro? Ne verjamem, da bi iz tvoje prazne glave prihajale take pametne besede.«

Siromak je bil v precejšnji zadregi. Ni mu bilo, da bi odgovoril naravnost, ker se je bal, da kaj ne bilo prav. A ker je videl, da nič ne pomaga, je povedal vse, kako je bilo. Tedaj mu je graščak, čudeč se njegovi bistroumnosti obljubil hčerke, zapovedal, naj pride drugi dan z deklico na grajski dvor, a ona da ne sme biti ne oblečena, ne gola, ne sme priti peš in se ne sme pripeljati, ne po cesti, ne ob cesti.

Ko je siromak slišal take pogoje, je začel stokati in klicati Boga na pomoč, da še nikdar tako, in se je vrnil s svojim. Ko je najstarejša hčerka slišala, kaj zahtevajo od nje, je rekla:

»Ne boj se, oče, jaz mu že pokažem, samo poišči mi dve mački.«

Ko je prišla nedelja, se je deklica ogrnila v ribjo mrežo, vzela pod pazduho obe mački, zajahala kozla in se odpeljala na grajski dvor. Peto ale ta ko po cesti, ni bila ne jezdec, ne pešec. Zakaj kozel je bil majhen, in deklica je stavila na zemljo sedaj eno, sedaj drugo nogo, a ker kozel ni šel naravnost naprej ampak z enega kraja ceste na drugi kraj, kjer je pač videl travo, ni torej hodila ne po cesti, ne ob cesti. Tako je prišla mimo žive meje. Vzpela se je na vejo nekega drevesa in se je dvignila čez mejo ne oblečena, ne gola, ker je imela ribjo mrežo na sebi. Dospela je naposled z vikom in krikom na grajski dvor. Ko jo je zagledala gospoda, je ostrmela, a grajščak se ni hotel vdati, ampak je velel takoj nahujskati na nju dva velika psa, ki sta bila pripeta na dvorišču. Ko sta le-ta opazila spremstvo siromakove hčere, sta se vrgla nanjo, ali ona je izpustila mačici, psa pa sta jo ubrala za njima, med tem ko je deklica stopila na grajsko stopnišče, kakor je bilo ukazano.

Videč to premetenost deklice, gospod ni vedel kod ne kam in je bil primoran, da jo je sprejel. Ukazal je, naj jo okopljejo in oblečejo kakor nevesto. Sklenil je, da jo omoži z mladeničem, ki mu je bil dolga leta zvest služabnik. Ko jo je pa zagledal snažno in svatovski nališpano, mu je s svojo mičnostjo čedalje bolj ugajala, tako da jo je prosil, naj bo njegova in naj se poroči z njim, ker je še fant za to. Pred poroko pa ji je rekel še tole:

»Vzamem te, draga moja, a znaj, da ne smeš nikoli ničesar storiti brez mene« — kar je sprejela.

Nekoč se je moral plemenitaš po delih odpraviti na svoja posestva. V njegovi odsotnosti prideta dva seljaka s tožbo na dvor. Opazivši, da gospoda ni doma, zagledata mlado gospo na balkonu in ji začneta tožiti drug druga, kar je ona molče poslušala.

Prvi pravi: »Odpravil sem se na cesto, pa se mi je spotoma strlo kolo. Nisem mogel po treh kolesih naprej in sem prosil tegale svojega soseda, da mi posodi kolo. Kar je res, je res, včeraj mi je posodil kolo, ki sem ga prosil zanj z namero, da se odpeljem po svojih poslih, ali kaj, gospa! To noč mi je kobila povrgla žrebe...« Seljak s kolesom ga prekine, rekoč, naj gospa nič ne verjame, zakaj žrebička je povrglo njegovo kolo.

Gospa posluša in molči. Kmeta čakata in čakata, a ko vidita, da jima gospa noče razsoditi, vprašata:

»Kam je šel gospod?«

»Šel je gledat vrečo koruzne moke, ki jo imamo v oddaljenem mlinu. Vsako noč prihajajo žabe in žro moko.«

Seljaka sta se spogledala, zamislila se globoko in še dolgo stala pod balkonom; nazadnje sta se molče obrnila in odšla. Prišedši do grajske ograje sta jela vpraševati drug drugega.

»Kakšne čudne besede je govorila gospa! In ali res jedo žabe moko? Karkoli je mislila gospa, karkoli je govorila, obrniva se takoj vprašat, kaj pomenijo njene besede. Ko sta stopila pod balkon, sta jela vpraševati:

»Povej nama, gospa milostiva, kaj prav za prav pomenijo tvoje besede? Ali je mogoče, da bi žabe žrle moko?«

»Ne vem, ali žabe žro moko, vem pa, da kolo ne more roditi žrebeta.« Tedaj šele so se seljakoma odprle oči: razumela sta premetenost gospejino, občudovala sta njeno bistroumnost in sta se čisto pomirila.

Graščak, prišedši domov, je takoj vprašal, ali je bil v njegovi odsotnosti kdo v gradu, in kaj se je še drugega pripetilo. Gospa mu je povedala vso resnico, na kar je dejal:

»Ker si prekršila obljubo ter ukrepala brez mene, ne moreva več skupaj živeti. Vzemi s seboj, kar ti je najdražjega v moji hiši, in vrni se k svojemu očetu.«

Gospa mu odgovori:

»Tvoje moške besede so mi svete, zato ker mož je mož. Krive se pa ne čutim. Zakaj seljakoma sem razsodila samo s tem, da sem jima povedala, kje je gospodar. Če se ti pa vidi potrebno, da me preženeš od sebe, se uklonim brez ugovora in se ti zahvaljujem iz dna duše za dobroto, da si smem izbrati, kar mi je dragega v tvoji hiši, in vzeti s seboj. A še nekaj te prosim: ker me podiš od sebe, daj, da se še enkrat poveselim v hiši svojega gospoda in moža. Priredi gostijo in povabi naše prijatelje in znance, da bomo še zadnjikrat veseli skupaj.«

Graščak se je vdal ter zapovedal, naj prirede veliko pojedino, na katero je povabil prijatelje z njihovimi najboljšimi znanci. Sedeli so skupaj, se veselili in gostili, kolikor jim je duša želela, gospa pa je pridno nalivala gospodove kupice, dokler ni bil dodobra napit. Tedaj si je gospa naložila možička na hrbet in ga je odnesla v hišo svojega očeta, kjer ga je položila na peč ter pazila nanj, da bi nemoteno spal, dokler se ne iztrezni. Ko se je drugi dan zbudil v taki nenavadni okolici, je vprašal, kje je. Gospa odgovori, da doma pri očetu, češ, preden si me nagnal iz svoje hiše, si mi dovolil, da si vzamem najdražje s seboj in to sem storila: nič mi ni bilo tam tako drago kakor mož. Menim, da ne bo hud, ker sem ga vzela.

Ko je mož slišal tako pametne besede, se je zamislil, potem pa je dejal:

»Pojdiva, ženka, domov in bova živela kakor v raju; sedaj razumem, kakšen zaklad je moja ženica!...«

In ko sem jaz tam
ostal čisto sam,
sem tekel k vam,
da izveste tudi vi,
kaj se godilo je svoje dni...

Kraljestvo Mode

Nova poročna obleka

Včasi je poročna obleka zahtevala vse mogoče razkošje in velike stroške, ki so se pač izdali enkrat samkrat v življenju. Danes je damski svet tudi v tem pogledu izpremenil svoje stališče. Kakorkoli se zdi profano, je vendar res, da nevesta želi poročno obleko ohraniti tudi za poznejšo uporabo, bodisi za popoldan ali zvečer, kakršen je pač stil zadevnega modela. Seveda obleka ne more obdržati svoje bele barve, marveč jo je treba dati primerno prebarvati. Vsaka nevesta si mora torej že pred nabavo biti na jasnem, v kake svrhe bo obleko pozneje uporabila: ali za obiske ali za večerne prilike, da bo obleka primerno stilizirana.

Za novo poročno obleko so primerne vsakovrstne svile. Često je videti prosojni georgette ali lep bel gaze, kakor tudi kineški in maroški krep, nadalje svitlikajoči se krep-satin, končno beli taft, ki je zelo primeren za mlade gracilne neveste. Bele čipke, ki učinkujejo odlično, se naravno ne smejo pozabiti.

Kroj moderne poročne toalete je različen: nove stilizirane kreacije so prav česte in priljubljene; a tudi modni bluzasti modeli se radi nosijo (te fasone se često naslanjajo na oblike onih oblek, ki jim Nemec pravi »Linienkleider«).

Velikega pomena je poročni pajčolan. Glavni pogoj je vsekakor, da se k čipkastim oblekam nosi samo tančica, k oblekam brez čipk pa s čipkami garnirani pajčolan, da istovrstni materijal obleke in pajčolana ne vzbudi vtisa preobloženosti. Drugače je pri stiliziranih oblekah. Tu je na mestu, ako se rob obleke sklada z borom pajčolana glede čipk, tembolj, ker se za to svrho uporabijo pristne čipke, ki jih marsikatera hiša premore v dedni lasti. Pajčolani nimajo več hiperdimenzijonalnih oblik. Dolge vlečke, ki so včasi bile običajne, so izginile. Moda stremi za tem, da tudi pajčolan povdarja mladostnost, ki nasprotuje vsaki preobilnosti in pompu. Zato tudi dolge poročne pajčolane polagoma nadomeščajo pajčolani v obliki kepa, ki so zelo prikupni in poceni. Zadnje čase se pajčolani ne izgotavljajo samo iz čipk in tančice, marveč često tudi iz gaze, tanke kakor meglica, a redkeje iz georgetta, ker je nekoliko pregost in premalo prozoren.

Čeveljki za nevesto so enostavni, navadno brez zaponke in tudi drugače negarnirani, praviloma iz svile ali pa tudi iz divjega usnja ali antikiziranega materijala, morda iz moire-ja.

Naša slika predočuje najnovejše modele, ki jih odlikuje največja enostavnost.

Prva skica predočuje tipično novomodno obleko iz bele svile (krep-satin) z majhnim izrezom, dolgimi ozkimi rokavi (poroč. obleka) ne sme nikoli biti kratkorokavna ali brez rokavov!), z nekoliko bluzastim gornjim delom in lepo stransko nabranostjo partije krila, ki jo drži kombinacija mirt. Pajčolan je v obliki kepa izgotovljen iz čipk ter pričvrščen z venčkom mirt.

Srednja skica predstavlja stilizirano obleko, ki je vedno najučinkovitejša in najprikladnejša ter tudi po poroki dobro služi za večerne prilike, čim jo daš prebarvati z moderno pastelno barvo.

Desni model je končno prikladen za visoke in ne preveč vitke postave, ker radi globokega, s čipkami podloženega in s šalastim ovratnikom obrobljenega izreza napravi postavo vitkejšo. Širok, spredaj v pentlje zavezan pas ter nabrana partija krila omogočata novo originalno noto. K tej obleki, ki se lahko izgotovi iz krep-satina, kineškega ali maroškega krepa, je najprikladnejši pajčolan iz gaze, ki se na glavi opremi na moderen način turbana.

Kakor pajčolanu se tudi še poročnemu šopku posveča velika pozornost, ker se oba shranita za spomin, dočim se poročna obleka v današnji materijalistični, obubožani in pijeteti nenaklonjeni epohi mora žrtvovati za praktične svrhe.

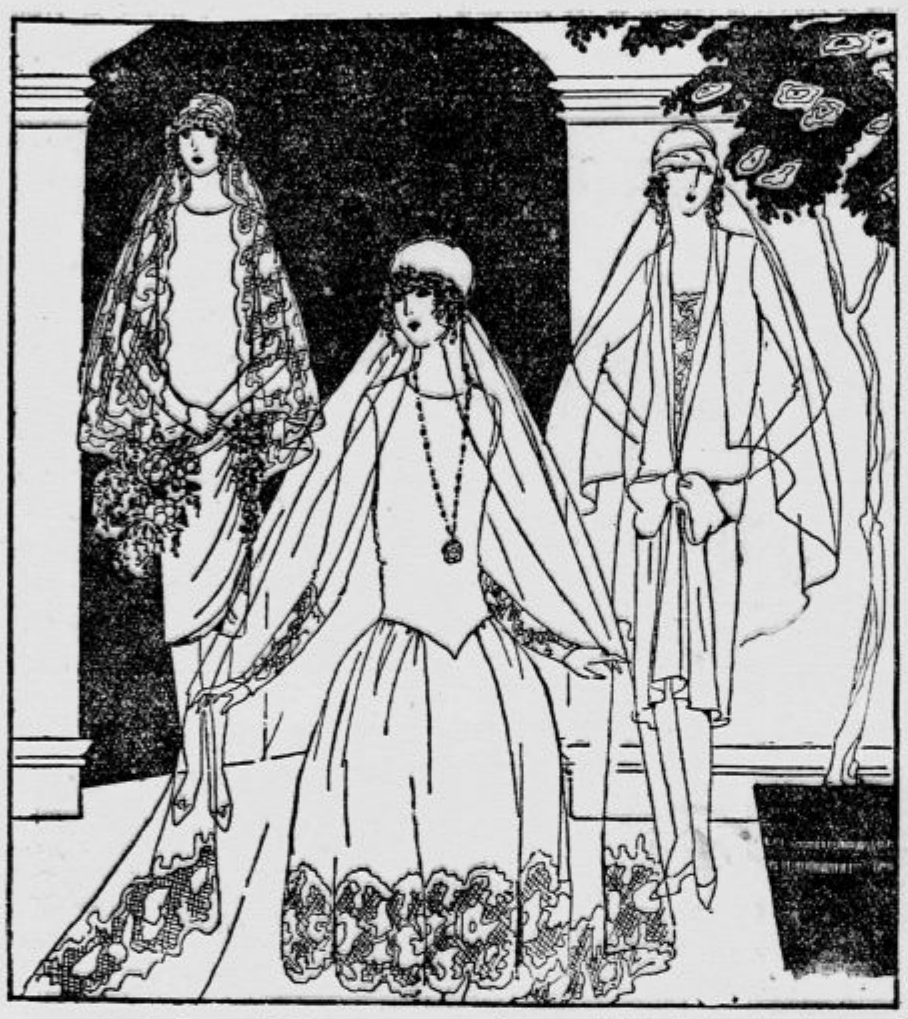

Robčki na hrbtu

so pri novih oblekah in plaščih zelo priljubljeni ter omogočajo tudi na hrbtu doseči ono bluzasto obliko, ki jo zahteva moda. Ti

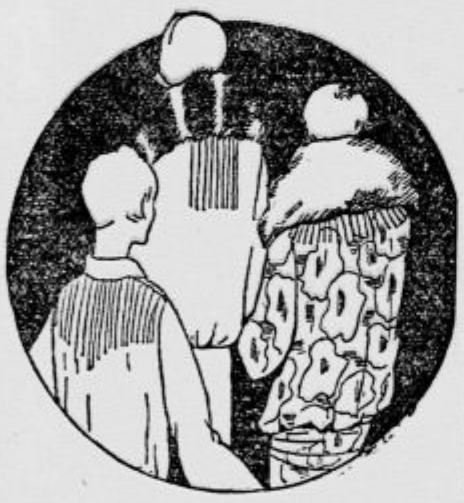

robčki izvirajo iz zadnjega izreza ob vratu v obliki žarkov ali vzporedno, ter na ta način ustvarjajo svojevrstne partije. Uporablja se to delo ne glede na to, ali gre za vsakdanjo obleko ali promenadna oblačila. Celo večerni ogrtači že kažejo temniko ten robčkov. Naša skica predočuje tri tipe: levo enostavna temna obleka iz blaga s svetlim ovratnikom in ravnimi robčki; v sredini promenadni plašč iz zimskega blaga v bluzasti obliki s številnimi všitki pod krznenim ovratnikom; desno plašč iz moireja za popoldan in večer, s širokim krznenim ovratnikom, izpod katerega izvirajo kratki robčki, ki imitirajo raglanasto fasono, ker teko tudi preko ramena ter omogočajo širok nastavek rokava.

Toaletna doza

ki se drugače nosi v ročni torbici je zadnje čase dobila prav posebno montažo. Na eni strani obtežena s kovinasto svileno kvasto, na drugi pa opremljena z malim prstanom, ki je fiksiran na verižici. Ta verižica je zopet v zvezi z majhno kovinasto ploščico, ki se da vzdržati med prstoma in učinkuje zelo originalno. Često je verižica, na kateri visi toaletna doza, pričvrščena na prstanu, ki se natakne na prstanec. Gotovo bo ta toaletna doza v kratkem zelo popularna.

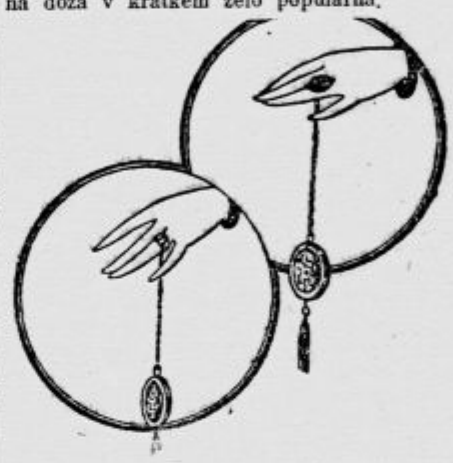

Dvobarvne obleke

WILLIAMS
LUKSUZNA KREMA ZA BRITJE
v originalnih pušicah s pričvrščenim neizgubljivim zatvorom, traja za 4 mesece, ako se vsaki dan brijete
Zahtevajte tudi novo amerikansko vodo za britje Williams „Acqua Velva"
Tvorničarji The J. B. Williams Company
Glastonbury Conn., U. S. A.
Generalni reprezentanti za Avstrijo in nasledstvene države
M. E. MAYER, Wien I.
Samoprodaja za jugoslavijo:
Depot HENRI H. NEUMANN
Zagreb, Boškovićeva ul. 42
Dobiva se povsod — Dobiva se povsod

NOGAVICE
TRADE MARK
z znamko in žigom
ALS
„KLJUČ"
najboljše, najtrpežnejše, zato najcenejše

Janko J. Šrimšek:

Maškare

Osem.

V šolski veži zapoje zvonček. Mežnarjev skoči iz prve klopi do vrat. Odpre jih. Za gospodom nadučiteljem zopet zapre. Se vrne na svoje mesto.

Molitev.

»Sedite!«

Gospod nadučitelj postoji na robu odra. Izpreleti se z očmi, velikimi in višnjevimi, od prve do zadnje klopi. Dober pastir sleherno jutro prešteje družinico, ali je polnoštevilna.

Tišina. Bi rekel, da si na groblju. Komaj list v zvezku ali knjigi zašumi. In v ozadju kraj peči se je nepazljivcu izpolznil svinčnik in zdrknil na tla.

Gospod upre desnico ob kateder. Levico podloži v kolk. Ozre se skozi okno, kjer na trgu med žvenkljanjem kraguljčkov drsé sani v breg in nizdol — nizdol in v breg. Ljudje kriče. Pekov pes preganja Strelovo Fidico. Po laježu jih poznaš.

Velike višnjeve oči v resnem nadučiteljevem obrazu se vrnejo v razred. Vnovič zablodijo med klopi. Ustavijo se na dečku v sredini tretje.

»Ti!«

Šolarček se zdrzne. Ne vstane.

»Ti!«

Fantič pobledi. Zastoka:

»Jaz?«

»Da! Pridi!«

Sosed na desni vstane. Noge, v škornje obute, nerodno butnejo ob končnico.

Poklicani se zamaje. Pijano se iztiplje pred nadučitelja.

»Prosim!«

»Ti! Mali!«

Iz dečkovih ust ni glasu.

»Ali ti vest kai očita?«

Pobič ponikne glavo. Po drobnih licih zdrsita dve solzi.

»Ali ti vest kai očita?«

»Očita mi!«

»Kai si storil?«

Nič odgovora.

»Od kdaj si mutast?«

»V . . . ma-ška-rah . . . sem bil!«

»Tak vendar! Priznaš?«

»Da!«

»Kdo je še bil s teboj?«

Besede se lomijo kot suho protje. Veže jih strah in tovarišica jim je bolečina.

»Lojze . . . Strahov.« govori grešnik. »Gidelj . . . Jernejeva dva . . . Sinoči.«

Med škodoželjnimi srci tam doli pod zidom koncem učilnice hihitanje.

»Mir!«

Jedva slišno pade učiteljeva beseda. Ali je težja od največjega kladiva v kovačnici plaškega kovača. Smeh zamira. Utihne. Čula bi se igla, če bi jo spustil iz roke.

»Potem?«

Učencu se razplete jezik. Besede se obupno usipljejo iz njega. Ali toži? Ali se samo obtožuje?

»Pri Strahovih smo se preoblekli. Gidelj za ženina. Lojze za nevesto. Jernejeva sta bila godca. V orglice sta svirala. Jaz sem bil pajac. V puščico sem pobiral krajcarje. Pri Pleterškovih smo plesali v gostilni. Pa pri Jeričkovih. In pri Maicenovih . . . Potlej —«

»Potlej?«

»O - o - oh!«

V solzah se utopi pobičev glas. V dlani skrije lica. Vse mršavo telesce krčevito drgeta.

»Ali naj jaz končam?«

Nadučiteljev glas ni trd in ni osoren. Žalost, jedka žalost zveni iz njega.

»Bom sam povedal—«

Fantič zajame zraka, za trenutek se njegove oči dvignejo učitelju v obraz. Prsi se napno. Pa se vse skupaj zruši. Globoko nekam v prepad. V prepad brez dna.

»Domov smo šli . . . Na trgu pri vodnjaku . . . so me stepli! Pušico so mi vzeli . . . S krajcarji . . . Deset jih je bilo, dobro vem —«.

»Kako?«

»Pobegnil sem . . . Doma so me oče —«

»Ne laži!«

»Ne lažem! Govorim resnico!«

»Poslušaj, fante! Ali ti vest ničesar več ne očita?«

»Ne!«

»Ničesar več?«

»Ničesar!«

»Lažnivec! Nemarni lažnivec! Ali sem te tako učil — ti — ti — héružar!«

Začudeno plane dečkova glava. Ves zavzet išče nečesa v učiteljevem obrazu.

»Kaj zijaš? Héružar ostudni! . . . Fej!« — Nadučitelj se obrne v stran. Govori onim v razredu.

»Deset krajcarjev so naberačili. In so si kupili žganja. Héruža so si kupili in se napili. Nesnage!« Dečku: »Ali ni bilo tako?«

»Ne! Ne!«

»Še tajiš zakrknjenec umazani? Tako vračaš mojo dobroto in ljubezen?«

»Ne! . . . Nisem! . . . Jaz ne!«

»Vsi ste bili pijani! Pijani kot Frkač, piskrovezec. Vsi! Gadje! Fej!«

»Nisem! . . . Nisem!«

»Si! Molči!« — Čez čas: »Ne bom te zapiral! Ne bom te tepel. Tepi se sam za sramoto, ki si jo naredil sebi in svojim in meni! Najdražji izmed vseh v razredu si mi bil. Od danes te ne poznam več! Najini računi, hinavec, so sklenjeni! Vam vsem, dečki in deklice, ga postavljam za zgled — kakšni ne smete biti! Poberi se! V klop! Poberi se!«

»Gospod . . . nadučitelj . . . Prosim . . . Prosim . . .!«

Učitelj ga ne pogleda.

»Anica!« ledeno pokliče krčmarjevo iz predzadnje klopi. »Pridi k tabli!« Vzame računico. Narekuje nalogo.

•

V šumečem nestrpnem roju so se izlili učenci in učenke iz razreda na hodnik. Pa skokoma po stopnicah na cesto. V učilnici sta ostala samo še nadučitelj in Vrbičev.

»Kai čakaš?«

Molk.

»Opoldne sobe zaklepajo! Pojdi!«

»Ne!«

»Kako si rekel?«

Šolar zaihti na glas.

»Gospod nadučitelj! Gospod nadučitelj!«

Učitelj se s počasnimi, premišljenimi koraki vrne od vrat v sobo. Krene k

Smuk!

Precej so se nas že navadili. Pred nekaj leti sem še videl ženičico, ki se je prekrižala, ko smo zavili okrog ogla, šinili čez njeno dvorišče in dalje, niže, čez travnik, smuk okrog ogla! Bili smo goli do pasu, ogoreli v solncu, z rdečimi čepicami, naočaljeni, na dolgih deskah, nekaterim je cepinova ost gledala iz nahrbtnika, navzgor obrnjena, kakor strelovod s strehe. Prekrižala se je žonica, ker je menda mislila, da so se sami hudiči pripodili ponjo ali po moža. Štirinajst nas je švignilo mimo samote in prineslo nas je od višine, izpod sten, odkoder ni poti ne steze. Pri pogledu na ženino presenečenje sem se zakrohotal, a ta hip padel, ko da me je vrglo iz oblakov, da mi je kar hrbtenica hrestnila in sem poznejе 14 dni sedal na stolec le s skrajnim koncem temu poslu namenjenega podhrbtja. Preplašena mama so pa pri pogledu na moj tridimenzionalni kozolec in njegove rogovile... odšli v bajtico, treskali z durmi, in, stavim svoja stara Bilgerijeva stremena, da so natrosili nekaj oličnih listov na ognjišče, da nas bog reši takšnih vragolij in vrne pamet norim škricem. Kaj si vsega ne izmislijo!

Tekom zadnjih pet let pa so se nas že precej privadili., Pohorje nas je polno in Bloke, Lisca nad Jurkloštrom in Mrzlica, Velika Planina, Krvavec, Katarina, Zelenica in Begunjščica, Stol in hrbti od Golice do Jepce, planote Mežaklje, Podkljuke in celo Jelovice, Ratitovec, Šija, Persivec, Triglav, Debeli vrh, Rjavina, pa Petelinjek, Vošca, včasih se pa zaletimo nad Višnjo goro, za Turjak ali na Krim, Planinico, čez Kurešček in Lužarje na Radlek, na Slivnico, — povsod! nas je že dovolj in nikjer se več ne križajo pred nami. V jutranji temi in megli smo se predlani pod sv. Ano nad Preserjem sestali z ženicami, ki so hitele k jutranjici. «Jejhata, kam pa nesete ta drva.» «Na božjo pot, za pokoro jih nesemo, mamica!» «Ojej, to ste pa hudi grešniki!»

Ali pa se obrnejo kmečki fantje za našimi «fantki»: «Glej jo no, babo, kik je je u hnačah!»

Naš smučarski sport je še v povojih. Kot sport namreč, ki bi se mogel še meriti v večjih mednarodnih tekmah. Imamo nekaj prav dobrih tekmovalcev, nekaj izbornih smučarjev, dobre nastavnike. Vendar je še mnogo premalo tehničnega in teoretskega znanja in smisla za teorijo, premalo se goji stil, preveč je še fizična moč trumf. A vendar je slovensko smučarstvo danes že faktor, smučanje samo postaja ljudski sport. Na Blokah ga še izvršuje narod sam, kakor tudi pohorski drvarji, naša starejša generacija je dala kader dobrih nastavnikov vojski, nekaj društev in klubov ima prav krepke čete. Skala, Ilirija in nekaj manjših organizacij po Ljubljani in drugod že lahko postavi na miting, če bi se res odzvalo vse, skupno morda nad 1000 dobrih smučarjev, vrhovna inštanca je Zimskosportni Savez in doslej tako konservativni Sokolski Savez je po češkem vzgledu tudi letos stopil iz rezerve. Če še pravočasno dobimo debelo zimo, bo letos samo Ljubljana postavila okrog 400 smuškega naraščaja, v celi Sloveniji utegne se skupno število celo podvojiti, — razen dobrodošlega dorasta, ki ga da vojska

Večina ljudi pa še vedno ne ve, kakšen vir zdravja — in še mnogočesa drugega — sta zima, sneg in smučanje. Vendar je malokje ofenziva tako lahka in hvaležna, ofenziva zoper kancelijske in gospodinjske, kavarniške in gostilniške usedence in posedavce. Kdor se enkrat seznani z našo vero, je nikdar več ne pusti.

Smučanje postaja že tudi moda. Svetovna celo. Nič zato. Mi imamo alpski teren. Kdor bo samo radi lepe obleke šel na belo, ne bo dolgo ostal. Ali postane naš,* — ali pa bo pred prihodnjo nedeljo novo obleko prodal in šel na svoj vrček, odkoder ga je prineslo. Ker tudi nimamo planinskih hotelov, nam modno navdušenje ne bo škodovalo. Kdor pa vseledno reflektira na razkazovanje «sportnih» toalet in se smuča le toliko, da dobi apetit, zvečer pa se zvija po zvokih jazzbande, naj jo svobodno mahne na Semmering ali kamor hoče.

Zakaj je naš sport tako čudovit, vse drugačen in zakaj se ne da primerjati z ničemer? Zato, ker postavlja na glavo (ne samo nas, včasih. marveč) vse dosedanje navade in navade. «Zima prikima, kučma, zapeček, nikamor ven ne moreš, grda zima, brrr!» To je stari nazor, in volnen šal okrog vratu, ogrevalna posoda v posteljo, in «vkljub» vsemu temu ozebline, nahod, trganje, kašelj. Smučar pa jedva čaka zime in snega, razmeroma lahko oblečen jo mahne v gore, se v višinah kmalu sleče, ogori na solncu, vživa zrak, ki je skoraj kemično čist, vživa jasnino, vživa duševno in... ima telesno neverjeten tek, je utrjen in skoraj neobčuten za spremembe, ali vsaj mehkužen ni, ne rabi kurjave v spalnici, izkratka, običajna forma življenja je «postavljena na glavo». Ta nova forma je pa edina prirodna, kajti priroda v zimi ni to, kar vidiš skozi šipe ali na ulici. Doline so meglene, mračne in zares mrzle. Zunaj pa je na snegu skoraj poletna toplota. Smučar hodi vsako soboto čez nedeljo v sanatorij, v prirodni sanatorij živcev, mišičevja, pljuč, srca, ledvic, in se vrača utrujen, a prerojen, ves nov, osvežen in osrečen za ves prihodnji teden. Ta efekt je, ki nobenega adepta več ne izpusti iz smučarske «sekte». Izredno zvišano in trajno čustvo ugodja, mladosti, zdravja, sile.

Pravi smučar je sportnik, nosi ga volja do zmage, elan, pogum, podjetnost. Ne straši se strmih planin. Smučar je obenem turist, alpinist, nosi ga smisel za prirodo in ljubezen do nje, navdušenje za naše planine, za višine. Smučar je nezavedno obenem umetnik, on si neprestano goji prirodni čut in smisel za lepoto, za jasnost, za svetlobo, konturo, linijo, za poezijo samote in prirode in obenem za vse plemenite kretnje svojega telesa, okrete, zavoje, preskoke, za ravnotežje. Torej za lepoto zu-

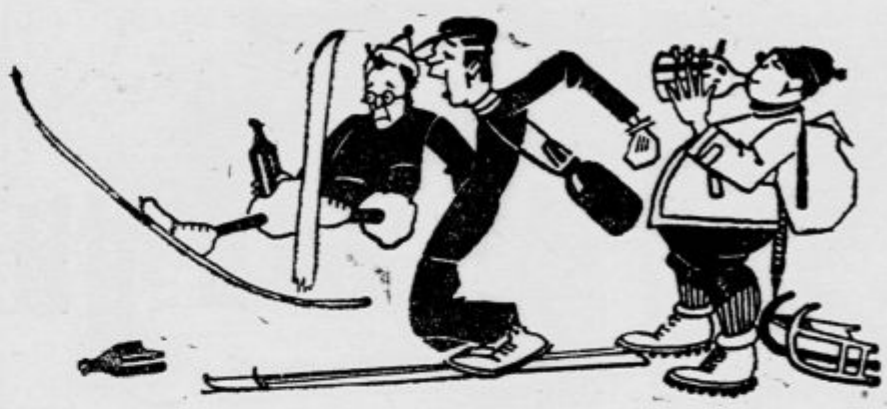

nanje prirode in za lepoto telesa. Smučar vežba mišičevje, pripravljenost, živčevje, notranje organe, presnavlja kri, z ogenom v pljučih, presnavlja svoja rdeča krvna telesca. — obenem goji tovarištvo, obzirnost, požrtvovalnost.

Vsak sport dela to vse, ali noben ne vsega naenkrat, ne v toliki harmoniji, noben ne tako zelo, v toliki meri. Ker ta sport vrhu tega ni posebno drag, in ker imamo obilo ugodnega terena in razven tekoče sezije let tudi precej ugodne t. j. ostre zime, imamo vse pogoje, da bi smučarstvo moglo postati naš narodni ali ljudski sport. V nekaj letih bomo morda vendar postavili moštvo, o čigar zmagah pojde glas po Evropi.

Kdor pa je bolj za teorijo, ta naj si v Valvasorju prebere, da je že pred tremi stoletji smučarstvo bilo znatna sestavina za «Ehre» naše dežele. Komur ni praksa ni Valvasor ne pomoreta, ta naj — no, ta naj sedi za pečjo in naj proti boljši lastni vednosti in zoper glas svoje vesti še dalje vpije, da poklic ali druge vsakdanjosti ne dovoljujeta tega sporta. Mi si ga od teh obsojencev ne damo kvariti in mu ostanemo zvesti, ker drugače ne moremo.

Mesto, da sedim za mizo pred pivom ali kavo, tisočkrat raje se ustavim vrh Rja-

vine ali Golice, ali jo mahnem čez Mrzli studenec na Lipanco, trije, štirje tovariši skupaj, in nemo gledamo z vrhov na druge vrhove in bi najraje kot efebi stegnili roke k solncu. Vrisk, s katerim pozdravljamo vso to lepoto, je kakor molitev in daritev in moderno pojmovanje načina, kako se prah vrača prahu in si eno s prirodo in ona s teboj

MAC.

Foto I. Tavčar

Smučarji januarja 1925. vrh Rjavine

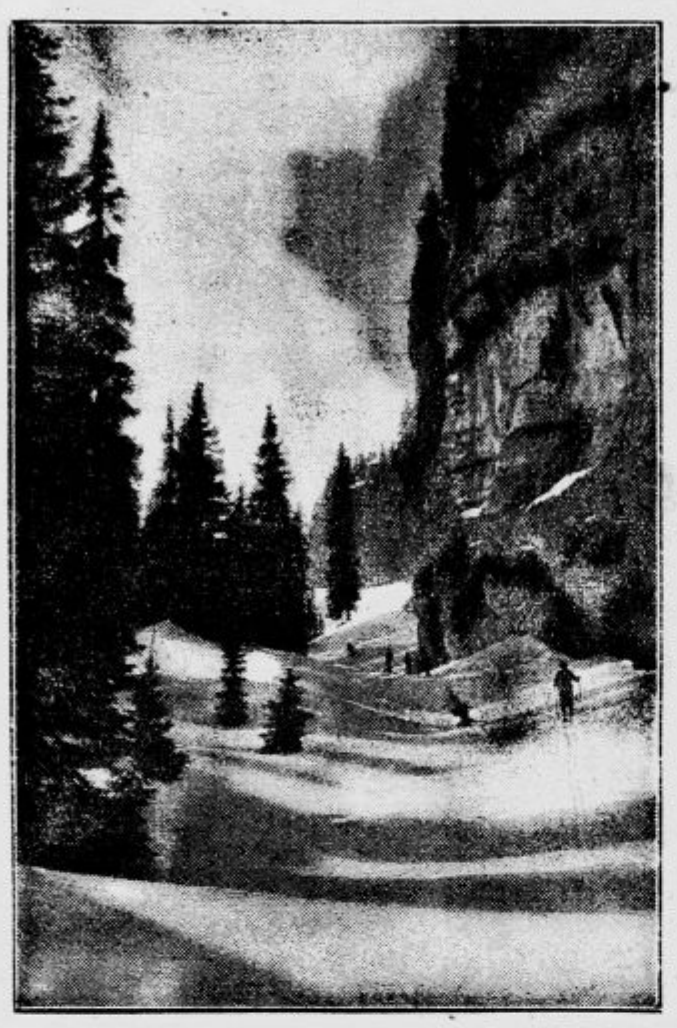

Foto I. Tavčar

Na Kredarici pred snežnim viharjem

Foto J. Ravnik

Pod Belim kamnom na Triglavu

Nova knjiga Hermanna Wendla

Aus der Welt der Südslawen. I. H. W. Dietz Nachfolger, Berlin 1926.

Obsežnemu spisu »Kampf der Südslawen um Freiheit und Einheit« se je »Jugoslavica« Hermanna Wendla pomnožila za novo knjigo, ki je izšla te dni — prvo izmed Wendlovih jugoslov. knjig — v izdaji berlinskega založnika: »Aus der Welt der Südslawen«. Zbirka Wendlovih političnih, zgodovinskih in socialistično-kritičnih člankov in razpravic o Jugoslovenih, ki so izšle zadnji dve leti v raznih nemških listih. Nato feljtoni s potovanja po Jugoslaviji in slednjič prevodi iz jugoslovenske lirike, bolje prepesnitve, ali kot pravi Nemec: Nachdichtungen.

Motto tej knjigi je vzet iz Masaryka: »Če hočeš biti drugim narodom pravičen, spoznaj njihove probleme!« Ta motto je pri Wendlu program in opravičilo. »Tudi v Nemčiji vlada često uprav enciklopedijsko neznanje o Jugoslovenih . . .« pravi v predgovoru. Zbog tega je povezal svoje aktualne članke v knjigo. Informirati Nemce, natočiti jim čistega vina — je Wendlov program. Zdi se, da je Wendel v tem neumoren, četudi tuintam premalo kritičen. Ali vsaka njegova knjiga nudi dokaz, da nas neprestano proučuje in opazuje. S simpatijami. Včasi celo s preveliko ljubeznijo. Njegov kritičen, prav nič dogmatičen marksizem ga varuje, da ne zaide preveč na stranpota: v propagando.

V političnem delu te knjige je označil najprej jedro jugoslovenskega državnega problema, ki se dá izraziti s formulo »narodno in državno edinstvo« — na videz preprosto, na znotraj komplicirano. Kaj je gibalo jugoslov. nacionalizma? Treba je pomagati Nemcu, ki ne pozna naših razmer, z analogijami. Da se politični boj v Jugoslaviji tem krepkeje ilustrira, piše Wendel o skupščinskih volitvah l. 1923. in o posameznih strankah. Pregled našega političnega razvoja, podan z jasno zarisanimi potezami, plastično, wendlovski elegantno. Sledi vrsta krajših informativnih člankov: o jugoslov. tisku, o Macedoniji, o črnogorskem vprašanju, o dalmatinskem agrarju, o izseljevanju jugoslov. muslimanov, o srbskem patrijarhatu v Jugoslaviji. Vrsta problemov, ki so tudi za Nemca zanimivi. Segajo pa h koreninam naše državnosti.

Zgodovinski del otvarja razpravica o kmetskem gibanju na Hrvatskem in v Slavoniji l. 1848—1849. Pisano povodom znane študije Russa Jelačića o tem vprašanju. Sledi članek o Kumanovem, nato pa vrsta razpravic, ki so v zvezi z l. 1914. O sarajevskem atentatu, o avstrijski in srbijanski politiki. O Pašiću, Burianu, Montgelasu.

V nadaljnem delu so Wendlova kritična premotrivanja naših problemov: oglaša se Wendel socialist in piše o jugoslovenskem vprašanju s stališča marksizma, o Lassalovem potovanju na vzhod, o zgodovini srbskega socializma, o nekaterih socialistih. Priložnostni članki povodom kake knjige ali jubileja.

Potopisni del Wendlove knjige ima obeležje piščeve feljtonistike: gladko, napeto in nemirno pripovedovanje, živahen stil, poln trenutnih slik, ki čitatelja mikajo, uprav dražijo k čitanju.

Prevodi lirskih pesnikov so, kolikor smo lahko primerjali, dobri. Izmed slovenskih je zastopan samo Simon Jenko z značilno pesmico »V snegu«. Posebna Wendlova simpatija je Gjuro Jakšić, tipičen Srb izza 80 let, poet in slikar, ki opeva s heinevsko pikro sentimentalnostjo srbske krčmarice in natakarice. Izmed novejših so primeri iz poezij Šantića, Veljka Petrovića, Danka Angjelinovića in Gustava Krkleca.

Knjiga »Aus der Welt der Südslawen« je izšla na 282 straneh v lepo opremljeni izdaji.

tretji klopi. Položi dlan na dečkove lase.

»Kai bi rad?«

Učenec sunkoma vstane. Z obema rokama se oklene gospodove desnice. V krčevitem ihtenju se utopi dvojica rjavih zrenic v dvojico višnjevih.

».Gospod nadučitelj!« Dečkov glas je čist in jasen kot jutranja rosa. »V maškarah sem bil. Pil nisem! Zaradi žganja sem nedolžen! Resnično! Resnično!«

Nadučitelj objame s toplo roko dečkovo brado. V prsih se mu topi nekaj neskončno sladkega.

»Res, pobič moj? Res?«

Ali se ni zasvetilo in zaiskrilo pod učiteljevimi trepalnicami v blagoslovljeni radosti? Priletni mož sam ne razume, kako mu je.

»Nikoli več naj ne pokleknem pred angelsko mizo, ako vam nisem povedal naičistejše resnice, gospod nadučitelj!«

Kdo ju je videl? Nihče! Ker razred je bil prazen. Priče — lačni šolarji — so se zdavnaj razbežali po trških hišah in z žlicami rožljaje nestrpno čakajo pri pogrnjenih in nepogrnjenih mizah na kosilo! Nihče! Ej! Pač! Ena priča je ostala in je bila tu! In je videla in gledala, kako je v četrtem razredu ob tretji klopi učitelj razprostrl roke in na težko sopeče grudi privil nebogljenega šolarčka. Bil je Križan, razpet na lesu križa, ki je visel nad katedrom.

*

Po cesti z Gore in s Smetovšč, od Sv. Florijana po klancu in po snegu od pokopališčne strani so romale nepregledne verige leščerb in plamenic. Pri fari je zvonilo z vsemi štirimi v božičnem pritrkavanju. Iz zvonika pri Materi Božji Žalostni je pomagalo petero bronastih bratov. In Hribski, najmanjši, med smrekami nad trgom, v led in ivje oblečenimi, ni hotel biti zadnji med prvimi.

Sveta noč! Sveta noč!

Štiri dolge, štiri svetle reke so prešerno čebljale, vrvele k polnočnici na faro. Pred portalom cerkve se je narod ustavljal. Ugašale so plamenice in luči druga za drugo. In so preko praga v božji hram vstopala verna srca, veselejša in svetlejša od zvezd na nebu, v hrepenečem pričakovanju, da začujejo iz ust svečenikovih besedo, kako se je v bornem hlevu sredi betlehemskih poljan rodil svetu Odrešenik.

Pod šolo sta stala nadučitelj in Vrbičev šolar roko v roki.

»Mali! Nikoli ne pozabi! Rad te imam! Tudi oni nesrečni dan, ko je moje srce jokalo nad teboj, si bil vkljub vsemu vendarle moj najljubši! Hvala ti, mali moj, ker me nisi varal!« je učenik govoril učencu.

Vrbičev je snel klobuk in poljubil nadučiteljevo desnico.

»Gospod nadučitelj, ne smejte se! Ampak bi rad umrl za vas!«

Učitelj je iskal besedi, ali so bile zakopane v grlu. Šele čez čas si je pomogel: »Pohitiva! Nocoj greš z menoj na kor!«

*

Ko je Vrbičev Janezek zapuščal ljudsko šolo in je nameraval postati študent, je zadnjo vajo za gimnazijski izpit pri gospodu nadučitelju zamudil. Popoldne je prišel v učilnico in je sedel v tretjo klop. Čakal je. Čakal. Nikogar ni bilo. Samo na črni šolski deski je bilo napisano z nadučiteljevo roko: »Pojdi, moj sinko, na pot — na življenja pot; čuvaj, moj sinko se zmot — življenja zmot!«

Prebral je, povezal svoje stvari in odhajaje tiho zaprl duri za seboj.

*

Z onemogli mi koleni se je naslonil na podboje vrat.

Na beli postelji je ležal v belih blazinah sredi krizantem in negotovih sveč v črnem odelu mrtev mož.

»Ali si ti? Ali si, ali nisi?«

»Sem, moj mali, najdražji! Jaz sem! Bog s teboj! Nikoli več! Nikoli!«

»Zakaj si odšel? Kam si se namenil? Kdaj se vrneš?«

»Moral sem! Sleherna stepa ima svoj konec. Na cesto sem dospel, na široko in večno, kjer umirajo steze. Grem tja, kamor prideš tudi ti! Čakam te! Kdaj prideš za menoj?«

Vrbičev študent se je odhibal do blagoslovljene vode med lučkami, pomočil vejico, pokropil. Na kolena se je spustil in zamolil »Oče naš...«

*

Niso te moje maškare za božični praznik. Morda še za božično noč ne! Pripravneiše bi bile za pust ali za Vse svete in za Vernih duš dan. Ampak: kdo mi kaj more za to? Ko bodo zvonovi vabili k polnočnici, vem, da bom zopet stal ž njim pred šolo na trgu in me bo povabil s seboj v cerkev na kor...

OBLEKE

astnega izdelka Vam nud

NAJCENEJE

Jos. Rojina, Ljubljana, Aleksandrova 3

Dopisi

RADOVLJICA. Podružnica Kola jugoslovenskih sester v Radovljici obdari ob priliki božičnice revne otroke in tudi nekaj onemoglih, revnih žensk. Ker je nekdo raztrosil mnenje, da ta obdarovanja izvirajo iz Hočevarčine ustanove, je treba pojasniti, da ta ustanova nima s Kolom nobene zveze in sploh ne vemo, ali je je še kaj, ali je kam izginila. Podružnica Kola vrši obdarovanja s pomočjo čistih dohičkov svojih prireditev, s članarino in prostovoljnimi prispevki članstva v denarju in blagu. Tudi ples, ki se vrši dne 26. t. m. v Sokolskem domu, ima namen pripomoči k prispevkom za pomoč revežem. Pomagajte vsi po svojih močeh! Naj se ne masti ti brada, ako veš, da sosed strada.

ZAGORJE OB SAVI. Gospod dr. Tomaž Zarnik praznuje letos 25letnico bivanja v Zagorju. Z dr. Zarnikom je dobilo Zagorje prvega pravega zdravnika in vriega Jugoslovena. Vkljub vsem takratnim spletkam od strani Nemcev je stal kakor steber in njegova zasluga je, da je prešla občina v tistih časih v slovenske roke. Sokolu je načeloval dolgo let kot starosta in je bil pri zgradbi Sokolskega doma eden prvih, ki se niso bali težavnega dela in ogromnih stroškov. Narodno bralno društvo je vzdrževal skoro sam in se je pod njegovim predsedstvom najlepše razvijalo. Pod njegovim spretnim vodstvom se je Posojilnica krasno razvila in uživa pri ljudstvu največje zaupanje. In ne samo kot narodni delavec, tudi kot zdravnik je daleč naokrog znan. Veščaki pripovedujejo, da je dr. Zarnik eden izmed najboljših kirurgov. Zagorjani smo ponosni, da ga imamo še zdravega in čilega v svoji sredini in mu kličemo k njegovi obletnici kakor tudi godu, ki ga obhaja te dni: Na mnoga leta!

DOL PRI HRASTNIKU. V nedeljo, dne 26. t. m. ob 3 popoldne bo javen shod SDS pri g. Ivanu Drakslerju (Čerdečan) gostilničarju v Dolu. Na shodu govori g. dr. Jože Bohinjec, ravnatelj OUZD in kandidat v Oblastno skupščino. Vabljeni so vsi pristaši SDS kakor tudi pristaši drugih strank.

LAŠKO. V nedeljo, dne 26. t. m. ob 9 dopoldne bo javen shod SDS v Pivnici v Laškem. Na shodu govori g. dr. Bohinjec, ravnatelj OUZD in kandidat za Oblastno skupščino. Pričakuje se obilna udeležba ter so vabljeni pristaši vseh strank, osobito prijatelji SDS.

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Preteklo nedeljo sta se vršila v naši občini dva shoda. Popoldne v Hudi jami pri g. Drakslerju in popoldne v Breznem pri g. Kozole. Na shodih je govoril g. dr. Bohinjec, ravnatelj OUZD in kandidat v Oblastno skupščino sreza Laško. Oba shoda sta bila lepo obiskana od volilcev, ki so po stvarnem govoru g. dr. Bohinjca soglasno kritizirali pogubonosno politiko Slov. ljudske stranke. Starejši ugledni pristaši SLS so javno na shodu obsojali vodstvo SLS, ki je postavilo kaplana iz Trbovelj za prvega kandidata ter izjavili, da kaplan ne bo deležen njihovih kroglic. Tako je prav! G. kaplan naj se briga za cerkev in našo duševno vzgojo. Oblastno skupščino pa naj pusti drugim, že po poklicu sposobnejšim našim kandidatom.

SEVNICA. Prostovoljno gasilno društvo v Sevnici ob Savi priredi dne 2. februarja veselico v prostorih tov. Rudolfa Chinperška. Vsa bližnja društva se naprošajo, da slične prireditve za ta dan opuste. 1618

MALA NEDELJA. Na Silvestrovo dne 31. decembra bo v Društvenem domu »Silvestrov večer« s pestrim sporedom, godbo in plesom. Začetek točno ob 7. zvečer. K obilni udeležbi vabljeni vsi od blizu in daleč.

LJUTOMER. Sokolsko društvo priredi svojim članom in vsemu ljutomerskemu občinstvu dne 31. t. m. prijeten Silvestrov večer. Na sporedu so godbene točke, šaljivi nastopi, kupleti, resna in smešna telovadba, igra »Bratranec« ter polnočna alegorija. Sokol pričakuje, da odpadejo letos vsi privatni Silvestrovi večeri in da se sestane Sokolu naklonjeno občinstvo ta večer v Sokolskem domu, kjer ga čaka pred novim letom prijetna, neprisiljena zabava, po prihodu novega leta pa ples.

Preklic

Podpisani preklicujem vse žaljive besede, katere sem se izmislil ter jih raznašal v javnost o gospej Anici Pavlinič v Zagorju ob Savi, ter se ji najtopleje zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

Zagorje ob Savi, dne 15. XII. 1926.

JOZEF AUGUŠTIN, Zagorje ob Savi.

1588

Moč osebnega vplivanja

Sugestija - hipnotizem - osebni magnetizem.
Pouk potom dopisovanja
Številna priznalna pisma

Delo obsega 10 pisem, katera vsebujejo najmodernejše metode za vzgojo in jačenje volje, sugestivno in hipnotično tehniko, zdravljenje potom sugestije, telepatijo itd. Uspeh zajamčen. Prvo pismo na ogled!

„Veda in znanost" Celje, Razlagova ulica 8

IVAN KOVAČIČ
Maribor, Koroška c. 10
nasprot Orlove tiskarne — Telefon 435
priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnega steklenega in porcelanastega blaga

Lepa izbira iz mernih božičnih in novoletnih darilc

STEKLARSKA DELAVNICA
:—: okusno okvirjenje slik :—:
Prva slov. tvrdka te stroke v Mariboru

Poslovodja

galanterijske in papirnate stroke želi s 1. januarjem spremeniti mesto. V Sloveniji je zelo dobro upeljan kot

potnik.

Zmožen amerikanskega knjigovodstva, strojepisja in korespondence. Ponudbe se prosi na oglasni oddelek „Jutra" pod značko „Agilnost in stalnost 26." 1988

IŠČE SE PES ČUVAJ

dresiran na notranje hišne prostore, volčjak ali dobermanske pasme. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Čuvaj"

3 BESEDE NAJVAŽNEJŠE ZA VSAKEGA KOVAČA
KOKS ČEBIN LJUBLJANA

PARLOPHON
Najmodernejše gramofone
gramofonske plošče (šlagerje) v veliki izbiri, posamezne dele in vse drobir se dobi najbolje in najceneje pri
Em. Fischer, Zagreb, Sidnikova ul. 3, Jurišičev 6
Ilustrovani katalog in popis plošč zastonj

J. Stjepušin
26 Sisak
priporoča najlepše tam burice strune partiture šole in ostale potrebščine za vse glasbila
Zahtevajte franko cenike!

Lakiranje koles v ognju
stane samo
Din 50·—.
Fr. Boka
Šiška. 1845

Vsem svojim naročnikom želim
vesele praznike
in
srečno novo leto 1927
August Černe
stavbeno in pohištveno mizarstvo
Zg. Šiška 122 pri Ljubljani

(Os. SUCH)
Ljubljanski tipi
satirično psihologični obrazi
Kart. Din 24·—
Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica

SHODE in sestanke, zabavne večere zamorete obdržati v salonu restavracije
„GORENJSKI KOLODVOR"
Ljubljana - Šiška

Parketne deščice
hrastove in bukove dobavljam in pokladam v vsaki množini
JOS. R. PUH, Ljubljana,
Gradaška ulica 22. telefon 513.

A. J. S. svetovno znani angleški **MOTOCIKL**
Zmagovalec na največjih dirk. 1 in 2 cilinderski modeli.
Excelsior-Henderson najdovršnejši in najsposobnejši **motocikl**
2 in 4 cilinderski modeli. Modeli 1927 dospejo v kratkem ter značijo senzacijo, ker so opremljeni z **najpopolnejšim mazalnim strojem** in z izpopolnjenimi vžigalnimi magneti. Za razsvetljavo **dinamo posebej** vsled česar brezhibno delovanje stroja zajamčeno. **Kolesa zamedsebojno izmenjavo. Najnižja dobavna cena.**
13041 a
Glavno zastopstvo:
O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva 11.

Vsaka dama
ki ljubi lepo opremljeno stanovanje dobi najlepše in najcenejše **zavese, store, pokrivače, prte,** in prtiče v specijalni trgovini za čipke na Poljanski cesti štev. 27.
13107 **Dim trii Lapiane.**

Prevzem gostilne Veseli dom
Cenj. občinstvu vljudno naznanjam, da bom prevzel gostilno „Veseli Dom" Meljska cesta št. 58 z Novim letom od g. Vudler. Potrudil se bom moje cenj. goste vsestransko kar najprijazneje postreči v vsakem oziru.
Dobra kuhinja, točil bom pristnega haloženca. 12966
Za obilen obisk se priporoča
Joško Beranič, Maribor.

PRISTOV & BRICELJ
Telef. št. 908 — **LJUBLJANA** — Ustanov. 1903
Aleksandrova cesta 1 — Šelenburgova ulica 5
Prvi in najstarejši specijalni artistični atelje za črko-slikarstvo na steklo, kovine, les, zid, platno i. t. d.
Izvršitev točna, okusna in precizna v najmodernejšem žargonu. — Specijaliteta v izvrševanju steklenih napisnih firm. — Slikanje grbov po predpisih.
12599 a

Mlinske stroje, najrazličnejše transmisije, pogonska jermena, ter razne v mlinsko stroko spadajoče predmete, elektromotorje, 2 tovorna tritonska automobila „Fiat" **proda** 1288
Valjični mlin Kranj.

1927 Vesele božične praznike in srečno Novo leto želi vsem cenjenim odjemalcem in prijateljem
Rodbe na Olup-ova trgovina in gostilna „Pod Tranče", Ljubljana, Stari trg 1-2
istočasno priporoča iz svoje znane gostilne najboljše štajersko in dolenjsko vino, katero se toči za praznike in pozneje čez celo leto. Din ceneje

Ustanovljeno 1852. — Ustanovljeno 1852.
Industrija pločevinastih in litografiranih ambalaž
TEODOR KORN, LJUBLJANA
Poljanska cesta št. 8 (preje Henrik Korn) 12849
Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar — Instalacija vodovodov — Naprava strelovodov — Kopališke in klosetne naprave — Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo ak in med vsake velikosti kakor tudi posod (Kalle) za konzerve

SALAMA! **SALAMA!** SALAMA!
Ustanovljeno 1873. Odlikovano na 10 izložbah.
HERZ I SIN
tvornica salame, mesnega in suhomesnega blaga.
Banatski Karlovac.
12971 **Proizvaja:**
Izvrstno zimsko salamo, salamo od šunke, fine šunke, rolate, karré, mesnato delikatesno slanino, popoprano slanino, zajamčeno svinjsko mast.

M. TIČAR, Ljubljana.
Šelenburgova ul. št. 1 in Sv. Petra c. št. 26
trgovina s papirjem in pisarniškimi potrebščinami
priporoča za **Novo leto** cenj. podjetjem in uradom
vse pisarniške in tehniške potrebščine
vse vrste trgovskih, kopirnih in prepisnih knjig, **amerikanske journale,** kuverte, registratorje, vložne mape, luknjače, črnilo tu- in inozemsko, indigo in karbon papir, polnilna peresa i. t. d.
Za tehnične pisarne: negativni, pozitivni, pavzni in skicni papir. Pavzno platno in precizna risalna orodja.
Postrežba točna. 12936 Cene nizke.

FROMAGE DES TRAPPISTES MARIASTERN BOSNIEN SCHUTZ MARKE
Zahtevajte pravi Trapistovski sir
Pazite na zgornjo zaščitno znamko pravega **Trapistovskega sira,** ki se proizvaja že **50 let** samo v trapistovskem samostanu „Marija Zvezda", Banja Luka, Bosna. Pri kupovanju trapistovskega sira zahtevajte vedno samo **Trapistovski sir „Marija Zvezda" v Bosni,** ki je opremljen z gornjim zaščitnim žigom.

Jedilno orodje
britve, škarje, nože, obliče za kurja očesa, lasostržnice in nadomestilne dele izvirno solingensko blago kupite najugodneje pri
JEK O', Ljubljana, Stari trg

Radi ukinitve inventure in bilance
prodajam po zelo znižanih cenah
vsakovrstne suhe deske in trame
za mizarstvo in stavbe.
FRAN SUŠTAR, lesna indust. in trgovina
Ljubljana Dolenjska c. 12.

Cvetličarna PAVEL SIMENC
Ljubljana, Sv. Petra cesta st. 33
priporoča se v napravo svežih in suhih vencev,opokov, na žičnih trakov, dekoracije po zelo zmerni ceni

NOGAVICE
ROKAVICE
v največji izbiri v Celju pri tvrdki
L. PUTAN

Auto Peugeot
2 sedežni, v dobrem stanju, z električno razsvetljavo in pogonom, se ugodno proda
Janko Šoster, Celje

Priporoča se 12961
Parfumerija „Strmoli"
Ljubljana - Pod Trančo 1.

Kupim takoj
50.000 smrekovih hmeljskih drogov
dolge od 6 m naprej
Cenjene ponudbe je poslati na „Podružnico Jutra" v Celju pod „Dobra cena"

Teden dni se bo Ljubljana divila svetovni umetnici-plesalki
MISTINGUETT
ki bo nastopala v filmu Bonjour Paris, katerega predvaja kino Ideal.
Ta krasotica pa se ima zahvaliti za svojo lepoto edino produktom od
Neige des Cevennes
Ona izjavlja: Odkrila sem novo sredstvo katero daje koži blag sijaj baržuna. To je krema od
Neige des Cevennes
sredstvo za obdržavanje lepote kože.
Pripomnjamo, da se ti produkti dobijo tudi v Ljubljani in sicer: **drog. Adria, drog. Sanitas, parf. Strmoli** ter v vseh boljših trgovinah. Poizkušajte te izredne **specijalitete.**

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 19·—

Preskrbite si za Novo leto
„DOKO“ čevlje
Ker ni potrebno, da bi kupovali manj vredne tovarniške čevlje. Cene najnižje. Izbira velika.
Trgovina „DOKO“
Prešernova ul. 9 dvorišče.

Obrt

Dvokolesa
popravlja najbolje, najhitreje in najceneje Florjančič Nunska ulica 3. 215/1

ŠTAMPILJE pečate etikete, graverstvo SITAR & SVETEK Sv. Petra cesta 15 LJUBLJANA

Pozor čevljarji!
Gornje dele vseh vrst čevljev dobite dobro in solidno izvršene po najnižjih cenah pri I. Marchiotti, trgovina z usnjem. Ljubljana, Sv. Petra 30 184

Galoše popravlja
parna vulkanizacija P. Škafar, Ljubljana, Rimska cesta 11. 270

ŠTAMPILJE T. RABIČ Ljubljana KOLODVORSKA UL. 7

Snežne čevlje
sprejema v popravilo tvrdka M. Trebar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 6. 39158

Modna krojačica
Marija Krmelj Ljubljana, Wolfova ulica 1 se priporoča za izdelovanje kostumov, plaščev, promenadnih in večernih toalet. Cene zmerne! 36164

Ondulacija, vodna ondulacija, striženje, barvanje las, manikura, najtočnejše se izvršuje v damskem salonu «KELSIN», Kopitarjeva ulica 1.

Slike za legitimacije izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibler v Ljubljani, Valvazorjev trg 266

Lastni izdelki! Nizke cene!
Smučarske obleke
kompletne po 780 dinarjev, **telovadne oblačilne potrebščine in modni salon**
za gospode priporoča v občinstvu in društvom tvrdka **Brata Capuder** (prej Pero Capuder) Ljubljana, Vegova ulica 2. 248

Opekarske stroje
izdeluje, montira in popravlja Norton, Ljubljana VII, Jernejeva 5. 39126

Tiskarske stroje
montira in popravlja Norton, Ljubljana VII, Jernejeva 5. 39127

Trajno kodranje
barvanje las, moderno friziranje izvršuje K. Dinter frizer za dame in gospode, pri cerkvi Sv. Petra. 39287

Brivski salon
priporoča Ivan Mofina, Ljubljana, Stari trg št. 28. Specijelno striženje «Bubi». 39277

„WIX-WAX“
je najfinejše vosilo za parkete, linolej in hišno opravo. Naročila sprejema Fran Valentinčič, Ljubljana, Emonska cesta št. 10. 39357

VEPROVAČKI SIR
za prikusko priporoča
Mlekarna Gros Veprovac (Bačka).
Filiala NOVISIVAC.

Službe dobe

Natakarico
ki zna tudi šivati sprejmem za manjšo gostilno na Gorenjskem. Starost do 25 let. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39240

Skladiščnika, potnika, več pomočnikov
samo železninske stroke sprejme Fr. Stupica, Ljubljana. 39169

Kot gospodinjo
v boljšo hišo, ki razume kuho in vzgojo otrok — sprejmem starejšo, pošteno in inteligentno damo. Predpogoj imajo vdove, zmožne slovenščine in nemščine — Ponudbe s sliko pod šifro «Samostojna gospodinja» na oglasni oddelek «Jutra». 39150

Samost. gospodinja
kavelje zmožna gospodična ali mlajša gospa dobi stalno službo pri dobro situiranem, samostojnem gospodu na deželi — Ponudbe pod «Gospodinja 85» na oglasni oddelek «Jutra». 37185

Služinčad
kuharice, sobarice, natakarice, hlapce itd dobe najlažje službo v Beogradu ako se zglase v birou Ekonomija, Beograd, Vasina 11 36416

Šivilja
sprejme učenko. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 37149

Učenca
poštenega — zdravega in močnega sprejmem v trgovino mešanega blaga. Stanovanje in hrana v hiši. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Štajersko mesto». 37067

Elektromonterje
za instalacije in prosto razsvetljavo sprejme takoj tvrdka Jugoslov. el. d. d. Brown Boveri, Ljubljana — Resljeva cesta 4. 39226

Poštenega dečka
inteligentnega sprejmem za pomočnega slugo (Laufbursche). Pismene ponudbe z zahtevkom plače in dosedanjih zaposlitev na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Takoj 1». 39221

Nemško stenotipisko
event. z znanjem srbščine sprejmemo takoj. Pismene ponudbe z označbo plače je poslati firmi Roka, Beograd, Katićeva 7. 39188

Prodajalko
s simpatičnim nastopom — zmožno slov. in nemškega jezika, strojepisja in dobro računarico sprejmem takoj. Ponudbe pod «Engros Celje» na oglasni oddelek «Jutra». 39379

Kot poslovodkinjo
sprejmem takoj za trgovino z mešanim blagom (kolonijale) žensko z večletno prakso. Prednost imajo reflektantinje s ca 25.000 Din imovine, ki bi bile obenem družabnice. Naslove poslati na oglasni oddelek «Jutra» pod «Bodočnost 1927». 39213

Služkinjo
ki zna kuhati ter opravljati vsa druga hišna opravila, sprejme uradniška družina na deželi. Plača po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39216

Stalna služba
Zavarovalnica v Ljubljani sprejme takoj več kvalificiranih **akviziterjev** v mariborski oblasti, zlasti za mesta Maribor, Celje in Ptuj. Resni ponudniki, katerim se nudi stalna plača in ostali ugodni pogoji, naj stavijo svoje pismene oferte na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Stalna služba 1927». 39170

Stalen visok zaslužek
zelo dober, dobe agilni zastopniki, ostroma zastopnice, s prodajo zelo priljubljenega predmeta, ki se lahko proda. Potreben kapital 500 Din za kolekcijo. Dopise na upravo «Jutra» v Mariboru pod «Kolekcija». 39382

Kavarn. kuharja
sprejmem. Ponudbe na Veliko kavarno v Mariboru. 39372

Službe iščejo

Gozdar
želi premeniti službo. — Zmožen je tudi ekonomije. Oženjen, star 41 let, z gozdarsko šolo in državnim izpitom. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 37203

Za učenca
v trgovini z mešanim blagom. Iščem drugo mesto — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod znaško «Trgovski učenec» 36451

Gospa
inteligentna in agilna, ki mnogo potuje po Sloveniji in Hrvaškem, kakor tudi po Srbiji, **prevzame nujna poročila, komisije in drugo.** Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Zaupna in zanesljiva». 39208

Absolventinja
trgovske šole, zmožna slovenščine, srbohrv., nemščine, italijanščine ter slovenske in nemške stenografije, strojepisja, išče mesta. — Cenjene ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Praktikantinja — takoj». 39183

Služkinjo
zdravo in pridno, ki bi znala nekoliko kuhati in opravljati vsa druga hišna dela, išče majhna, boljša družina na deželi. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 39175

Žagar
s 15letno prakso, vešč tudi kubiciranja — gre tudi za prejemalca lesa ali skladiščnika. — Položi manjšo kavcijo, event. pristopi k manjšemu podjetju kot tihi družabnik z osebnim sodelovanjem. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 37169

Revirni gozdar
strokovno naobražen, z državnim izpitom za gozdno tehnično pomočno službovanje, verziran v vseh panogah, zmožen jezikov in pisarniških del, išče službo. Razpolaga s spričevali in referencami. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Gozdar». 39199

Gospodična
s večletno prakso, vešča vseh pisarniških poslov — išče primerne namestitve. Cenjene ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Zanesljiva 42». 39142

Krojaški pomočnik
sedaj došel od vojakov, naučen v Ljubljani, išče s 1. januarjem 1927 službo. Naslov: Franc Pero, Sevnica ob Savi št. 154. 39205

Strojna pletilja
išče dela na dom. Ponudbe prosi na oglasni oddelek «Jutra» pod znaško «Dobro izdelano». 39229

Službo upravitelja
veleposestva ali lesne industrije išče za takoj Slovenec, strokovnjak v vseh panogah kmetijstva, lesne industrije in trgovine, teoretično in praktično izvežban. Ima dvajsetletno prakso kot odkrbnik uzornih veleposestev in upravitelj večjih lesnih industrij v Sloveniji in Bosni. Prvovrstna spričevala in priporočila. Cenjne ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Strokovnjak 35». 39230

Tehnični vodja
praktičen geolog, zapolen nad 35 let v nafta jamah, z vsemi vrtalnimi sistemi, zmožen vseh slovanskih jezikov in nemščine, išče službe. — Naslov: Josip Schiller, Zagórz pri Sanoku — Malopoljska. 39227

Pletilja
prevzame stalno delo na dom — jopice, telovnike, majice itd. Prevzamem tudi stroj št. 10/60, ali ga odkupim na obroke. Jamčim s posestvom. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Stalno 16». 39245

Uradnica
z večletno prakso, zmožna slov., nemške, italijanske in deloma srbohrv. korespondence, nemške stenografije ter strojepisja, išče službe s 15. januarjem 1927. — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod znaško «Samostojna moč 82». 39362

Knjigovodja-bilancist
popolnoma samostojen, obenem korespondent slov., srbohrv. in nemškega jezika ter vešč vseh pisarniških poslov, s prima referencami išče službo. — Prijazne ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» v Ljubljani pod «Perfekten 1927». 39371

Trgov. vajenec
s tremi meščanskimi razredi, zmožen slovenščine in nemščine, želi vstopiti v kako trgovino. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 39239

Zidarskim mojstrom
na deželi, neteoretičnim se nudi pod ugodnimi pogoji za takoj ali poznejše, cena **projekcijska moč.** Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» pod znaško «Zidar» 39270

Šoferja
trezen in zanesljiv, z daljšo prakso, želi premeniti mesto. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39284

Blagajničarka
spretna, išče službo za takoj v kavarni ali boljši restavraciji. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 39295

Vzgojiteljica
perfektna treh jezikov, išče mesta pri boljši družini — gre tudi kot samostojna gospodinja, ali pa v pomoč. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39296

Boljša gospa
neodvisna, brez otrok, želi mesta gospodinje ali blagajničarke. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod znaško «Nezrečna 30». 39305

Boljše dekle
z dežele želi službe v Ljubljani ali okolici k 2—4 osebam. Zmožna je šivanja in strojnega vezenja, kuhe ter gospodinjstva. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 39264

Deček
14 let star, krepak in zdrav se želi izučiti ključavničarstva ali slikarstva in pleskarstva, event. vrtnarstva. Pojasnila daje Ivo Pečnik, Šviberno pri Radečah. 39263

Kateri trgovec
na deželi bi vzel osirotelega dečka kot učenca v trgovino, kjer bi imel vso oskrbo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Priden in pošten 66». 39266

Trgovski pomočnik
išče službo v mešani trgovini ali špecerijі; gre šest mesecev samo za oskrbo — radi pružitve v stroki. — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod znaško «Manufaktura 6». 39265

Trgovski pomočnik
bi šel kot praktikant v špecerijsko ali mešano trgovino — samo proti oskrbi za 6—10 mesecev. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Manufakturist 65». 39265-a

Kuhinjski mesar
absolvent strokovne akademije pri Dunaju, usposobljen za obrt in druga dela, išče službo. Govori slovensko in nemško. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 39315

Trgovski potnik
samostojen, manufakturist, izborno vpeljan v Sloveniji in deloma v Hrvatski Slavoniji, prevzame zastopstva proti fiksni plači ali proviziji. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Priden in vesten delavec». 39354

Strojnik
izučen ključavničar in strugar, zmožen vsake montaže, renoviranja strojev, elektrike, s prakso na opekarni in fagi, zmožen nemščine, star 40 let, trezen in zanesljiv, želi premeniti mesto. Sprejme tudi mesto poslovodje. Naslov pri: g. Ivanu Kralju, ključavničarskem mojstru v Ljubljani, Gradišče št. 7. 39327

Mesto gospodinje
išče samostojna gospa pri starejšemu in inteligentnemu gospodu. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «56 let». 39368

Knjigovodja - bilancist
z dolgoletno prakso v velikih industrijskih podjetjih, dobro verziran v davčnih zadevah, želi spremeniti sedanjo službo. Cenj. ponudbe pod «Perfekten» na oglasni oddelek Jutra. 39304

Pouk

Šoferska šola
daje pouk in izobražuje praktično in teoretično kandidate za samostojne šoferje. Pouk je temeljit in uspeh sigurен. Kandidate sprejemamo vsak dan. Prospekte gratis. Natančne informacije v avto-šoli, Zagreb, Kaptol 15 — Telefon 11-95 254

Pouk
dajem damam v praktičnem šivanju oblek, modernega perila itd., kakor tudi v različnih tehnikah ročnega dela. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39224

Strojepisje
Drž. konces. zasebno učilišče. G. Petač, Ljubljana, Valvazorjev trg 6 (nasproti Frančiškanske cerkve). 39255

Klavir in nemščino
poučujem po ugodni ceni — uradnike in uradnice po 6. uri zvečer. — Stavim tudi klavir na razpolago za vaje. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod znaško «Hitter napredek» 39350

Evald Popovič, Ljubljana
trgovina z mastjo in mesnimi izdelki želi vsem svojim odjemalcem
vesele božične praznike
in
srečno Nov leto!

AUTOMOBILE

Laurin & Klement 38 HP 6 sedežen prvovrsten, električen pogon in električna razsvetljava. Metallurgique 16/18 HP, 4 sedežen. — Martha 2½, 3 tone, tovorni avto. — Benz, 5 ton, tov. avto.
O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva 11.

Italijanščino
poučujem poceni. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Venezia». 39359

Šola za modistke
sprejema učenke iz Jugoslavije v svrho izučitve modistovske obrti. — Naslov: M. Baumann, Wien I, Spiegelgasse 23. Prospekti gratis. 39326

Prodam

Če sneg nas za Božič zamete,
Živahen bo Rožnik na novo.
Glejte, da smučke dobite
Pri Fajfar, kolarju, Trnovo. 39362

Drva
hrastove odpadke od parketov dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga V. Scagnetti Ljubljana, za gorenjskim kolodvorom — Pri odvzemu večje množine znaten popust 192

Več vozil
kočije za eno in dvovprego kakor tudi posamezne dele od raznih vozil prodam. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39235

Transportne vrče
za mleko, 25litrske po 90 Din proda Kos, Maribor, Klavnška 12. 39250

Pečni naslanjač
(Ofenschirm) — popolnoma nov, tropredelni, prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36978

2 pisalni mizi
amerikanski z roleto, novi **in naslanjač**
prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39136

Več knjig
Langenscheidt Angleščina etc. prodam. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39222

Wanderer
trosedežen, na novo predelan, na 4 sedeže, popolnoma ohranjen, z električno razsvetljavo Bosch, stroj prvovrsten in samopogon — proda Rudolf Oroszy, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 2. 39241

Expres stroj
še nerabljen, za kuhanje kave in čaja, prodam. — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Novo 12.000». 39387

Garnitura
starega slога naprodaj za 2500 Din na Mirju, Bogišičeva ulica 3. 39118

Šivalni stroj
poceni naprodaj v Rožni dolini, cesta 4/21. 36306

št. 6/50 in kompletne **Pletilni stroj sedlo**
poceni proda Pretnar, Celovška c. 62, Ljubljana VII 39278

Risalno orodje
prodam za 150 in Kayser: **Allgemeine Geologie** za 230 Din. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 39311

Pletilni stroj
35/12 poceni naprodaj. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 37200

Gig
z oljnatnimi osmi in **gramofon**
z 40 ploščami, zelo poceni naprodaj. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 39195

Črn žaket
nov in malo rabljena **Zimska suknja**
ugodno naprodaj. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39374

Razprodaja
klavirja prvovrstne znamke in nekaj dobro ohranjenega pohištva iz tridega lesa, se vrši 28. in 29. t. m. od 9. ure dalje v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 8/II. 39321

Za kopalno sobo
oprava: banja in peč Douche, skoraj nerabljeno, zelo ugodno naprodaj. Pojasnila v trgovini pri Solncu, Pogačarjev trg. 39322

Moško blago
angleško, dva kosa po Din 460 kos prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39378

Avtomobil
osebni, znamke «Overland», z rezervnimi deli in chassis, starejšega tipa, pripraven tudi za lahek tovorni voz, se jako ugodno proda Natančneje se izve Kette-Murnova cesta 30. 39301

Železna vrv
stara, iz pletene žice, 1000 kg tetka in 8 mm debela, naprodaj pri strojni zadrugi v Zgornji Šiški štev. 56. — Ponudbe sprejema do 15. januarja prihodnjega leta. — Načelstvo. 39309

Železna peč
veliko, s cevmi proda po nizki ceni A. Thaler, Glince. Telefon štev. 411. 39329

Elegantna spalnica
najfinejše izdelave iz vsakovrstnega lesa, jedilnice in kuhinjske oprave nudi po najugodnejši ceni tvrdka Matija Andlovic, Vidovdanska cesta 2. 39364

Zimsko suknjo
moško, ceno prodam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 39358

Nove podkve
vseh velikosti po Din 5'50 kg naprodaj na Rimski c. št. 19, dvorišče. 39361

Vrata in okna
že rabljena in nekaj klopi proda Sever & Komp. v Ljubljani, Gosposvetska c. št. 5, dvorišče. 39288

Kontrolno blagajno
«National» poceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39342

Vreče

rabljene, vsakovrstne kvalitete ima stalno v zalogi tvrdka **Ljudevit Sire, Kranj.**

Herkules
skladišče angleških in čeških štofov: Zagreb-Beograd prodaja češke in angleške štofe za ženske in moške, na petmesečne obroke. — Velikanska izbira najnovejših stvari. Zastopstvo za Ljubljano in okolico: Jos. Bedrač, Tavčarjeva trg št. 6/I 39345

Kožuh za noge
buteljske steklenice in ročke za mast ali slično prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39340

«Tribuna» F. B. L.

Dvokolesa, motorji, otroški vozički in pneumatika po zelo nizki ceni. Ceniki franko — Prodaja na obroke. Ljubljana, Karlovška c. 4. Tovarna dvokolesa in otroških vozičkov. 196

3 bencinmotorje
in sicer s 4, 5 in 6 konj. silami, na vozu (amerikanskem) napredaj po zelo ugodni ceni. Ti motorji delujejo izvrstno tudi s lesnim ogljem (Sauggas), stroški obrata za uro in 1 konj. silo 50—60 para, ali 1 kg oglja. — Nadalje prodam **tovorni avto** «Büssing» 35—40 konj. sil, Stonski na benzin ali s generatorjem. Jurij Skrbinšek, Hajdin, pošta Ptuj 39272

na 24 mesečni obrok
šivalni stroj **Rast in Gasser** pri **Alojz Ussar,** Maribor, Gosposka ul. 20/I.

DIVANE
otomane, žimnice, žične vloge, garnituре v največji izbiri in najcenejšem nakupu dobite pri tvrdki **Rudolf Sever** Marijin trg št. 2 (nasproti frančiškanske cerkve)

ČOPIČE ŠČETKE HINKO ŠIMENC LJUBLJANA KONGRESNI TRG 8

POZOR zenini in neveste
Žimnice
matrace, postelje, mize, železne postelje (zložljive), otomane divane in tapetniške izdelke **nudi najceneje** **Rudolf Radovan** tapetnik **Krekov trg štev. 7** poleg Mestnega doma

Kupim

Zlatnike kupujem
in plačam dobro F. Čuden — Ljubljana, Prešernova 1 238

Kože
sajfe, lisice, kune, krtove in drugih divjih živali kupuje D. Zdravič, Ljubljana, Florijanska ulica 9 194

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah **Černe — juvelir** Ljubljana Wolfova ul. 3. 64

Zlato, srebrne krone
kupuje F. Čuden Ljubljana Prešernova 1 41

Hmelovk
kupi več vagonov Hmeljarna v Žalcu. 36520

Skobelni stroj
s frezerji (Schiffboden-Hobelmaschine), elektromotor z najmanj 15 konjskimi silami ter železno tračno žago, kupim. Reflektiram samo na absolutno dobre, moderne stroje. Oferte s ceno na naslov: Palouc, parna žaga, Rečica ob Paki 36428

Bukova drva
zdrava in popolnoma suha kupim proti takojšnjemu plačilu. — Ponudbe na: Franjo Kalan, trgovec, Celje. 37071

Tovorni avto
4—štonski, če mogoče s priklopnim vozom, vse v dobrem stanju, kupim. Ponudbe na Eksportni min. Meta-Dravograd. 39167

Hlode
hrastove in bukove kupuje parna žaga V. Scagnetti v Ljubljani. 253

«Odol» prazne steklenice
kupuje drogerija Anton Kane sinova, Židovska ul. št. 1. 382

Poplavljenske znamke
kupim. Ponudbe s navedbo cene pod značko «Znamke» na oglasni oddelek «Jutra» 37204

Perforiraparat
kupim. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Perfo». 37205

Vreče
dobro ohranjene tudi od cementa, kakor manufakturno embalago kupi v vsaki množini tvrdka Ljudevit Sire v Kranju 270

Hrastov okrogel les in hrastove gozdove
kupuje proti takojšnjemu plačilu električna žaga M. Obran, Maribor, Tattenbachova ulica. — Istotam naprodaj 50 metr. sežnjev hrastovih drv, hrastove soke ter jako fin kočirni vos katerí je davka prost, ev. se tudi zamenja za hrastov les. 37070

Preštave
Dreiganggetriebe s kickstarterjem (Anlasser) za motorno kolo, različne, tudi rabljene — event. motorno kolo s prestavami, rabljeno, četudi pokvarjeno, kupim. Ponudbe s popisom na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Motor 3½ HP». 39311

Električna strojna zadruga reg. zadruga z o. z. v Zg. Šiški kupi ca 30 komadov **Kostanjevih ali hrastovih drogov** po 9 in 10 m dolgih in na vrhu 16 cm debelih, za napeljavo električnega omrežja. Ponudbe na gornji naslov z navedbo cene, franko vagon nakladalna postaja ali postavljene na zadr. skladišče v Zg. Šiški, do 15. januarja prihodnjega leta. — Načelstvo 39308

Ključavničarsko omaro
s predali, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Mira» 39318

Materijal za ozkotračne železnice
(Schmalspurbahnmaterial) rabljen ali dobro ohranjen **se kupuje.** Ponudbe na „Gradjevno poduzetništvo“, Zagreb, Starčevićev trg 11/a.

Pridelki

Trte
Vse ameriške podloge, kljubi in korenjaki, originalne Teleki-jeve selekcije, cepiči na Berlandieri «Prvi Jugoslovenski Lozinjac» — Daruvar, Hrv — Zahtevajte cenovnik! 36849

Brinje
lepo, vsakovrstno, nudi najceneje tvrdka I. Knez v Ljubljani, Gosposvetska c. št. 8. 37134

Sladko seno
in otavo, prvovrstno blago za molzne krave, prodam. Cena po dogovoru. Rožna dolina, cesta IV/20. 39288

Brinjevo olje
kupuje po najvišji ceni drogerija Anton Kane sinova, Židovska ulica št. 1. 382

Važno

Pouk v krojnem risanju in prikrojevanju damskih oblek daje **edina** oblast. strok. izprašana učiteljica
ROZA MEDVED
LJUBLJANA Mestni trg 24 (pred rotovžem)
Krój je najnovejši, za vsakega lahko razumljiv in popolnoma zanesljiv. Izdelava modelnih krojev po najnovejših vsakovrstnih modnih listih. — Ker ima lastnica krojnega učilišča tudi modni salon je učenkam dana prilika po lastno izdelanem kroju izvršiti razne plašče, kostume, obleke in dr., obenem pa se vaditi odnosno se spopolnjevati v šivanju. **Uspeh zajamčen.** — Zunanjim učenkam se preskrbi hrana in stanovanje po ugodni ceni. 129 4 a

NOVE **Vreče** RABLJENE
vse vrste ima vedno na zalogi dobro znana tvrdka 109
MIRKO MLAKAR, Ljubljana
Pisarna: Krakovski nasip 14/I. Skladišče: Slomškova ul. 11

Motor
na surovo olje — Original Crosley, sistem «Otto» — Manchester, 12.5 HP, prodam po ugodni ceni. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 39173

Garnitura
starega slога naprodaj za 2500 Din na Mirju, Bogišičeva ulica 3. 39118

«Ford» avto
v brezhibnem stanju, še dobro ohranjen ugodno proda Golob & Ko., Vič 36837

2 svetli spalnici
z ovalnimi pelhami prodam po 4500 Din. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra» 39146

Pisalne stroje
Continental, malo rabljene, po nizki ceni ima vedno v zalogi tvrdka Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, Slovenska ulica št. 7, telefon 100. 36274

«Pri Solncu»
Ljubljana, Pogačarjev trg. Radi prenoviteve trgovine od 1. do 24. decembra vse blago po nabavni ceni 35349

Prodajaln. oprava
za špecerijo in manufakturo, s tehtnicami in uteži, vse le malo rabljeno, zelo ugodno naprodaj pri Društvu industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani, Dalmatinova ulica štev. 7/II. 36990

Steklena strešna opeka
je zopet v zalogi pri Združenih opekarnah, d. d. v Ljubljani 100

Hrastova jedilnica
nova, črna, naprodaj na Sv. Petra nasipu štev. 45. 39152

Novih krpljev
imam naprodaj več parov po 30 Din par. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 39179

Trgovci in obrtniki na deželi!
Po povoljni ceni prodam **pisalni stroj**
zelo dobro ohranjen, kot nov. — Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Ceno in dobro». 39219

Svetovna vojna
Prodam: K. u. k. Feldzeitung d. 4. Armee, Wiener Illustrir Zeitung, Volk und Heer, Unteroff. Zeitung — vse iz svetovne vojne ter 8 letnike mladike — vse krasno vezano. Dopise na podružnico «Jutra» v Celju pod «Vojne zbirke». 39189

Slike in okvirji
od najcenejše do najdražje izvršitve — slike Madone, svetnikov, ikone, kraljeve, pokrajinske, zgodovinske in žanrske slike v umetnem tisku in olju ter okvirjanje v trgovini z umetninami Brača Jenić, Zagreb, Ilica 48. — Znatne plačilne olajšave. 265/III

Motorno kolo
Nekersulm, 3½ HP, poceni prodam z ali brez prikolice. Tudi na delna odplačila. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39375

Pletilni stroj
št. 8/36, skoraj nov, malo rabljen, prodam ali ga dam tudi v najem. Nvi Vodmat št. 77. 39343

Deske
Radi olajšanja inventure in bilance prodajam po zelo znižanih cenah vsakovrstne **suhe deske in trame** za mizarstvo in stavbe — Fran Suštar, lesna industrija in trgovina, Ljubljana, Dunajska cesta 12. 39174

Šestsedežni avto
v najboljšem stanju, s koncesijo, garažo in stanovanjem prodam. — Posebno ugodna prilika za šoferje. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Sreča 37». 39337

Harley-Davidson motocikli
vseh modelov in rezervni deli ter svetovno znani **„Peugeot bicikli“** po znižanih cenah.
O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva 11.

Kdor hoče imeti
moderno knjigovodstvo
more pa za ureditev in njega vodstvo žrtvovati le majhen znesek, naj zahteva pojasnila pod šifro „Novi sistemi“ pri ogl. oddelku „Jutra“

Ravn. **MILAN BOGADY**
sodni izvedenec za knjigovodstvo
Ljubljana, Gledališka ulica št. 8.
REVIZIJE, ORGANIZACIJE BILANCE, vse KNJIGOV. ZADEVE
Strogo tajno. Zmeren honorar

Posest

Gospodarska pisarna Josip Tribuč Ljubljana-Glince

Vljudno sporočam, da sem izstopil kot družabnik in ravnatelj tovarne «Pekatete» in da se bom posvetil od 1. januarja 1927 nadalje zopet popolnoma svoji pisarni. Priporočam se zlasti v sledečih zadevah: posredovanje pri prodaji, nakupu in zamenjavi nepremičnin in premičnin, posredovanje posojil, trgovske in druge poravnave, ustanavljanje — uprava in cenitev posestev in podjetij, sestava obrtnih, trgovskih in industrijskih inventur in bilanc, gospodarski nasveti itd. ter zagotavljam svoje p. n. stranke strokovne in solidne postrežbe. — Josip Tribuč, zapriseženi sodni cenilec. 35351

Dvonadstropna hiša

trdno zidano, velik vrt in dvorišče prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39347

Hišo

v sredini mesta Ljubljane, s lepimi trgovskimi izložbami, skladiščem, garažo in dvoriščem s pripravnim dovozom, luksuznim stanovanjem 8 sob, prostim začetkom februarja 1927 prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39323

„Posredovalec" Sv. Petra cesta 18

proda:

VILO pri Sv. Jožefu, 10 sob, 3 kuhinje, kopalnica, veranda, 1200 m² vrta, 550.000 Din — ugodni plačilni pogoji;
VILO pri Vrtači, 9 sob, garaža, 2000 m² vrta in stavbišča 430.000 Din — ugodni pogoji;
VILO pri kolodvoru, 10 sob, veranda, podkleteno, vrt in stavbišče 1300 m², letni donos 50.000 Din, davka prosto, 430.000 Din — potrebno 150.000 Din;
HIŠO v predmestju, dvonadstropno, moderno in novejšo — 115.000 Din;
HIŠO na Dunajski cesti, enonadstropno, veranda, lep vrt — 205.000 Din;
HIŠO Dolenjsko predmestje, enonadstropno šeststanovanjsko, kleti, vrt, 170.000 Din;
HIŠO na Glincah, enonadstropno, lep vrt — Din 90.000;
HIŠO v centru, enonadstr., 9 sob, 2 kuhinji, kleti — 330.000 Din;
TRG. HIŠO v Vodmatu, trgovina, 3 stanovanja, 105.000 Din;
GOSTILN. POSESTVO pri Ljubljani — 7 oralov — 120.000 Din;
GOSTILN. HIŠO v predmestju, glavna cesta, vogalno, dvonastropno, gostilniški in trgovski lokali, ugodno za mesarja, skupno 34 prostorov — 375.000 Din — ugodno plačilo;
GOSTILN. HIŠO v Ljubljani, enonadstropno, gostilniški prostori, 7 stanovanjskih sob, gostilniški vrt — 300.000 Din;
VILO Z GOSTILNO IN TRGOVINO na Štajerskem, pri postaji, trgovski in gostilniški prostori, 7 stanovanjskih sob, gospodarska poslopja, garaža, vrt, njive, vse novo in davka prosto 75.000 Din — potrebno 25.000 Din;
HIŠO v Žirovnici, 7 sob, podkleteno, vrt, njive, travnik — 65.000 Din;
VILO na Bledu, štirisobno, vrt — 100.000 Din;
VILO v Celju, desetsobno, velik vrt — 250.000 Din;
2 TRGOVSKI HIŠI blizu Zagreba, 1 nova, veliki lokali, vrt, moderno — skupno 200.000 Din;
POSESTVO na Grosupljem, 16 oralov — 130.000 Din;
POSESTVO pri Domžalah, 30 oralov — 200.000 Din;
POSESTVO v Slov. Bistrici, 14 oralov, 120.000 D;
POSESTVO pri Mariboru, 14 oralov, 200.000 Din;
GOZD na Dolenjskem, 96 oralov, smreka, 45 let star — 500.000 Din;
POSESTVO pri Celju, 14 oralov — 60.000 Din;
POSESTVO na Dolenjskem, 25 oralov, 160.000 Din;
MESARIJO v centru Ljubljane vpeljano, trgovski lokal, inventar, stroji itd. — potrebno 30.000 Din;
VEČ PISALNIH STROJEV, dobro ohranjenih po zelo ugodnih cenah;
ŽELEZNE PEČI večje, moderne — po 600 Din;
PARCELE Dunajska cesta, Beligrad, Šiška, Zelena jama, Vodmat, Glince in pod Rožnikom, v poljubni izmeri;

odda:

VINSKO KLET v centru, za 3 vagone — pogoj je predplačilo;
MEŠANO TRGOVINO pri Medvodah, stanovanje in vrt, mesečno 475 Din;
MEŠ. TRGOVINO v Vodmatu, s stanovanjem mesečno 1000 Din;
TRG. LOKAL v Ljubljani, za manufakturo;
TRGOVINO ČEVLJEV na Gorenjskem, inventar in delavnica, zelo ugodno;
GOSTILNO v ljubljanskem predmestju, zelo prometno, mesečno 1000 Din;
GOSTILNO Z MESARIJO ali brez, pri Celju, v najem ali na račun;
VIJAKERSKO OBRT, Ljubljana, z vozovi in hlevom — koncesija za avtotakso
Razen teh širom Slovenije hiše, vile, tovarne, graščine, posestva, trgovine, lokale, gostilne, obrti — po najugodnejših cenah;

išče:

VEČ STANOVANJ, HIŠ in VIL, predvsem eno- in dvodružinskih v Ljubljani ali okolici, za številne svoje kupce;
VEČ STANOVANJ od 1—6 sob, v novih stavbah v Ljubljani in na periferiji;
VEČ GOSTILN v mestih in na deželi, za dobre reflektante.
POSREDOVANJE za oddajalce stanovanj, gostiln, lokalov itd. popolnoma brezplačno, treba samo prijaviti oddaje ustno ali pismeno. [illegible]

Enonadstropna hiša

lepa, v prometnem trgu na podnjem Štajerskem, v sredini trga naprodaj, ali jo oddam v najem. Novo urejeni trgovski lokali z dobro idočo trgovino. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39273

Hiša v Krškem

na prometni točki naprodaj. Pritličje 2 trgovska lokala s kletjo in skladiščem. V prvem nadstropju trisobno stanovanje in kuhinja. Poleg hiše četrt joha velik vrt in 4 johe gozda proda za 300.000 Din Ing. Cavlina, Zagreb, Gundulićeva ul. 20. 39281

Manjšo hišo

z vrtičem ali manjšim dvoriščem kupim v Ljubljani, event. v najbližjem predmestju. Ponudbe z opisom in navedbo cene na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Mirni dom». 39362-a

„Posest"

družba z o. z.

Realitetna pisarna Ljubljana

Miklošičeva c. št. 4

proda:

VILO, enonadstr., 2 komfortna stanovanja po pet sob, 1000 m² vrta — pri Sv. Jožefu, Din 550.000;
VILO, visokopritlično, štiri sobe, pritikline, 900 m² vrta, blizu tramvaja — 135.000 Din;
VILO, visokopritlično, šest sob, pritikline, komfortno, vrt, blizu Tabora — 210.000 Din;
VILI SLIČNO HIŠO, 2 stanovanja po 3 sobe, vrt, pod Rožnikom, 110.000 D;
VILO, enonadstropno, dva stanovanja po 3 sobe — 1000 m² vrta, Rožna dolina — 155.000 Din;
VILO, visokopritlično, dvostanovanjsko, 700 m² vrta, Vodmat, 175.000 Din;
VILO, enonadstropno, tristanovanjsko, velik vrt, blizu Dunajske ceste — 345.000 Din — Čisti letni donos 50.000 Din;
VILO, enonadstr., 2 stanovanji po 4 sobe, 1300 m² vrta, blizu tramvaja — 250.000 Din;
VILO, enonadstropno, dvoje stanovanj po tri sobe — kline, vrt, blizu Tivolija, Din 200.000 — takoj potrebno 50.000 Din — ostanek na obroke;
VILO, krasno, 10 stanovanjskih prostorov, velik vrt, park, blizu Bleiweisove ceste — 750.000 Din;
HIŠO, enonadstropno, tristanovanjsko, 6sobno stanovanje prosto, lep vrt, tik tramvaja, 280.000 Din;
HIŠO, enonadstropno, novejšo, štiristanovanjsko 1000 m² vrta, Dunajska c. — 205.000 Din;
HIŠO, pritlično, 5 stanovanj, vrt, tik cerkve v Šiški — 80.000 Din;
HIŠO, novozidano, visokopritlično, 3 parketirane sobe, pritikline, vrt, blizu tramvaja — 100.000 Din;
HIŠO, enonadstropno, novejšo, 6 stanovanj, vrt, dvorišče, Dolenjsko predmestje — 145.000 Din;
HIŠO, pritlično, 3 sobe in pritikline, vrt, blizu tramvaja, Din 110.000;
HIŠO, visokopritlično, 4 sobe, pritikline, vrt, Šiška, Din 105.000;
HIŠO, enodružinsko, 3 sobe, pritikline, velik vrt, Krakovo, Din 95.000;
HIŠO, dvonadstropno, 6 stanovanj, vrt, dvorišče, 25 minut od pošte — 85.000 Din;
HIŠO, visokopritlično, nedodelano, 4 stanovanjski prostori, vrt, Novi Vodmat — 50.000 Din;
HIŠO, enonadstropno, 8 stanovanj, velik vrt, dvorišče, blizu Tržaške ceste — 95.000 Din;
HIŠO, visokopritlično, 4 stanovanja po 2 sobi, pritikline, vrt, dvorišče, blizu šišenskega kolodvora — 100.000 Din;
HIŠO, enonadstropno, štiristanovanjsko, lokal, center Ljubljane, 105.000 Din;
PRITL. HIŠO z GOSTILNO, zelo prometno, dvoriščne stavbe, velik vrt, blizu centra — 185.000 Din;
HIŠO, prenovljeno, stanovanje 2 sob in pritiklin, trgovski lokal, 1800 m² vrta, ne daleč od centra — 125.000 Din;
GOSTILNO, pritlična hiša, 4 stanovanjski prostori, vrt, periferija Ljubljane, 100.000 Din;
TRGOVINO mešanega blaga, pritlična, dobro ohranjena hiša, od 3 stanovanj trisobno in lokal prosto, predmestje, Din 115.000;
GOSTILNO IN MESARIJO, 2 hiši, velika gospodarska poslopja, dvorišče, vrt, prometna cesta Ljubljane — 600.000 Din;
HOTEL, dvonadstropen, tik postaje večjega industrij. kraja, 3 gostilniške, 16 tujskih sob, kompleten inventar — 280.000 Din;
GOSTILNO Z MESARIJO, trgovski lokal, enonadstr. hiša, 10 sob, gospodarska poslopja, dvorišče — tik farne cerkve večjega kraja na Gorenjskem — Din 125.000;
TRGOVINO mešanega blaga, boljša hiša, 4 sobe, pritikline, 16 oralov prvovrstnega posestva, ves živ in mrtev inventar — Din 175.000;
KMEČKO POSESTVO, 12 oralov, hiša, 4 sobe, velik hlev, bogat inventar, pri Vrhniki — 140.000 Din;
KMEČKO POSESTVO, 20 oralov, s potrebnimi stavbami, na Ptujskem polju, Din 100.000;
KMEČKO POSESTVO, 20 oralov, blizu večjega trga na Štajerskem — 95.000 Din;
KMETIJA, 14 oralov, pri Domžalah, 110.000 Din;
VELIKO ŠTEVILO kmečkih posestev v ljubljan. okolici, v okolici Celja, Maribora, Poljčan, Konjic, Rajhenburga itd.;
PARCELO 1000 m² za Bežigradom, po 30 Din m²;
VEČ PARCEL, 1000—1200 m², tik Dunajske ceste, po 25 in 30 Din m²;
VEČ STAVBNIH PARCEL, 500—1000 m² v Šiški, Trnovem, pod Rožnikom itd. [illegible]

Trgovska hiša

z dobro idočo gostilno, velikimi kletmi, gospodarskimi poslopji in nadaljnim svetom za eventualne adaptacije, naprodaj v ljubljanski okolici. Elektrika in voda v hiši. Kupim veliko moderno stanovanje takoj na razpolago. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod «Nizka cena» 39303

Hišo v Ljubljani

najraje z vrtom kupim — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod značko «Do 60.000 Din» 39269

Graščina

488 oralov arondir. sveta, 335 oralov samo gozda, naprodaj — Pojasnila daje Jonke, Gradišče 3/I 39182

Enonadstropno hišo

pripravno za strojarja z lepo urejeno strojarsko delavnico radi bolezni proda, eventuel. tudi da v najem Josip Opraus, Studenice pri Poljčanah. 39178

Enonadstropno hišo

s trgovino in lepim velikim vrtom za zelenjavo v lepem kraju poleg cerkve, pošte in postaje prodam vsled družinskih razmer — Hiša je tudi primerna za mesarja ali peka. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 36189

Vila Vekoslav

z 2 sobama, kuhinjo, predsobo in sadnim vrtom naprodaj — ali jo zamenjam. Ptujska gora štev. 13 — Jesenat 39254

Krasno posestvo

z gospodarskim poslopjem, za 10 glav živine prodam. Stoji tik glavne ceste in železnice, 20 minut od postaje Litija. — Gornji Log št. 5, Litija. 39207

Enodružin. hišico

kupim blizu farne cerkve in železnice. — Ponudbe s ceno na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «J. B.» 39228

Hišo v Mariboru

dvostanovanjsko, moderno in masivno prodam takoj. Štiri sobe proste, mnogo pritiklin, vrt okoli, elektrika, vodovod. — Dopise na podružnico «Jutra» v Mariboru pod šifro «185.000» 39198

Posestvo

je naprodaj z vsemi gospodarskimi poslopji, 16 mernikov posetve, primerno za reditev 6 glav živine — Kupci si lahko ogledajo na licu mesta. Cena po dogovoru. — Anton Perme, Javorje, pošta Sv. Križ pri Litiji. 39158

Hišo z vrtom

kupim v centru ali na periferiji mesta — Natančne ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Pomlad 27». 39123

Posestvo

12—24 oralov dam v najem, nekaj živine in orodja za 15.000 Din. Anton Hrvatin, Št. Ilj — Slovenske gorice. 39252

Posredovanje Maribor

za nakup, prodajo najem posestev, hiš, gostiln, trgovin, nove gradnje, adaptacije, stavbišča — Prevzema tudi trgovska zastopstva in komisijske zaloge. Marstan, Maribor, nad mestno lekarno, vhod v Lekarniški ul. 2 39329

Enonadstropna hiša

v mestu Celje, Dečkov trg 6 naprodaj — V hiši je bila dolgoletna gostilna. Obstoji iz gostiln. prostorov, 3 sob, kuhinje, 1 lokal za mesarijo ali trgovino, 2 veliki in 2 mali kleti, stanovanje ter razna stanovanja za stranke. Elektr. napeljava, vodovod in kanalizacija — Hiša stoji na velikem in najlepšem prostoru v Celju. Pojasnila se dobe v gostilni v Štorah št. 43 36804

Ponos hiše

so okusno okrašene stene, ogledala, slike, elegantni okviri, moderne svetniške slike, ikone, kraljeva slika, pokrajine, ženske slike, zgodovinske in umetniške slike, oljnati tiski itd. — tudi okvirjenje najcenejše pri Brača Jenić, Zagreb, Ilica 42 9651

PISARNIŠKI PROSTORI

primerni za

odvetnike, notarje, zdravnike, trgovce,

obstoječi iz

3 sob na Miklošičevi c.

se oddajo

z dne 1. januarjem 1927

Vpraša se pri

„Oblačilnici".

Lokali

Pekarijo

vzamem takoj ali pozneje v najem v mestu ali na deželi. Pismene ponudbe na naslov: A. Bertoncel, Šmartno pri Litiji 39200

Gostilno

v občini Dobrova pri Ljubljani, na jako prometnem kraju oddam z novim letom v najem pod ugodnimi pogoji. Najemnik mora posedovati osebno pravico — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 37120

Trgovski prostori

veliki, pripravni tudi za kakšno drugo večjo obrt, poleg lepa stanovanjska hiša, naprodaj v večjem trgu Slovenije, kjer je sresko poglavarstvo, sodnija, notarijat, davkarija itd. Pripravno za advokata, notarja ali zasebnika. Proda s skupno ali vsako posebej. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Štajersko». 37054

Delavnico

na lastni vodni pogon, oddam v Tržiču. Reflektantje naj se pismeno obrnejo na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Ugodna prilika 67». 36867

Lokal za trgovino

z mešanim blagom v Mariboru, Ptuju ali okolici, ali tudi drugod vzamem v najem. Event. tudi z manjšo zalogo blaga. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Takoj ali pozneje». 39148

Stanovanja

Opremljeno sobo

z 2 posteljama takoj oddam — tudi zakonskemu paru. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39209

Prazno sobo

z električno razsvetljavo in posebnim vhodom oddam takoj. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39197

Opremljeno sobo

parketirano, z elektr. razsvetljavo in posebnim vhodom oddam s 1. januarjem. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39196

Na stanovanje in hrano v Mariboru

sprejmem dijakinjo. Stanovanje (na prijetnem kraju) prvovrstno klavir, kopalna soba. Hrana priprosta. — Kot sostanovalka učenka 4 razreda meščanske šole. Naslov pove upr. «Jutra» v Mariboru. 39194

Lepo sobo

z elektriko in parketom oddam v Gledališki ulici 7 prilično. 39171

2 prazni sobi

eno večjo in eno manjšo, oddam v bližini dramskega gledališča — brez uporabe kuhinje — mirnim zakoncem brez otrok z januarjem 1927 v podnajem. I. nadstr. in električna razsvetljava. Ponudbe na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Prijeten stan 1927». 39124

Sostanovalko

sprejmem na Turjaškem trgu 4/III, vrata 4. 39291

2 dijaka ali dijakinji

nižjih razredov sprejmem radi odhoda sina v dobro oskrbo v lepo zračno sobo z elektriko, za 700 Din — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39237

Priprosto sobico

prazno ali opremljeno in s posebnim vhodom iščem za takoj. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Plačam naprej». 39244

Sobo

s posebnim vhodom in elektriko oddam v podnajem. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39249

Stanovanje

2—3 sob in kuhinje s pritiklinami, nujno iščem v bližini Tabora. Ponudbe pod «Dobro plačam» na oglasni oddelek «Jutra». 39383

Stanovanje

sobe in kuhinje ali prazno sobo iščem od gospodarja. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Učiteljica». 39259

Dve gospodični

sprejmem na hrano in stanovanje. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 39293

Sobo in kuhinjo

oddam takoj v novi hiši. Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Jelica». 39294

Opremljeno stanovanje

sobo, kuhinjo in drvarnico oddam v Frankopanski ul. št. 12/I. 39298

Stanovanje

soba, kuhinja in pritiklin oddam takoj onemu, ki odkupi pohištvo. — Eiselt, Frankopanska ulica št. 20. 39299

Stanovanje

z več sobami iščem za takoj v sredini mesta. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Večje stanovanje». 39157

Kapital

Trgovec

samski, s 50.000 Din gotovine pristopi k dobro idoči trgovini kot družabnik — Dopise na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Družabnik 32». 39187

Kot družabnik

vstopim v dobičkanosno trgovino ali industrijsko podjetje, s kapitalom 100.000 Din. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Podjeten trgovec, Ljubljana». 39211

Gospodinjo

kavcije zmožno, v svrho posojila 12.000 Din, iščem za januar. Ženitev ni izključena. Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Kavcija 18». 39248

(Wanderer-Werke A. G. Schönau, Chemnitz)

Continental

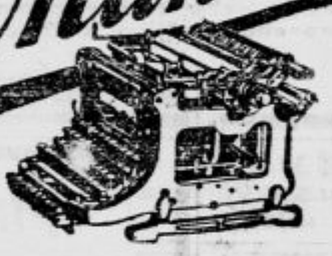

Ta pisalni stroj

si kupite ker je najboljši in v rabi najcenejši. Nad 300.000 v rabi!

SAMOPRODAJA:

Mehanik IVAN LEGAT

MARIBOR, Vetrinjska ul. 30. Tel. 433.

Gostilno ali trgovino

tudi oboje skupaj vzamem v najem. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod šifro «Promet 1927». 36509

Prometni hotel

oziroma restavracijo kupim kjerkoli in plačam takoj. Ponudbe na upravo «Jutra» v Mariboru pod šifro «Tudi letovišče». 39192

Pekarno

vzamem v najem, eventuelno tudi na račun. Prednost imajo samo dobre pekarije, kjer se dnevno peče za 500 do 700 Din. Prevzamem s 15. januarjem 1927. — Ponudbe na naslov: Avgustin Wuk, pekar — Zagreb 39186

Vinotoč

skupno z veletrgovino vina z obširnim inventarjem proda Kos, Maribor, Klavniška št. 12. 39251

Boljšo pekarno

vzamem v najem ali kupim v industrijskem kraju. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39386

Mali prostor

iščem za uporabo čevljarske delavnice. — Ponudbe pod šifro «Takoj» na oglasni oddelek «Jutra». 39302

Trgovino

z mešanim blagom vzamem takoj ali pozneje v najem v kateremkoli kraju, samo, da je res prometna točka. Dopise prosim na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Promet 1927». 39274

ŠTAMPILJE ETIKETE
Graveur ANT. ČERNE Ljubljana Kongresni trg 10

Lepo zračno sobo

z elektriko in posebnim vhodom oddam solidnemu gospodu. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 39350

Sostanovalca

sprejmem na vso oskrbo proti mesečni plači 650 Din na Sv. Jakoba trgu št. 5 39346

Malo sobico

priprosto, iščem v sredini mesta. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39324

Priprosto sobo

išče v bližini glavnega kolodvora starejši, miren in soliden najemnik. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Točen plačnik 32» 39332

Podstrešno sobico

skromno — opremljeno ali prazno iščem. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Potreben 20» 39320

Opremljeno sobico

oddam gospodični s 1. januarjem na Kongresnem trgu 39319

Zračno sobo

oddam na periferiji. Elektr. razsvetljava in pos. vhod. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 39376

Stanovanje

obstoječe iz 2 sob, kuhinje, pritiklin in vrta, oddam. Elektrika in solnčna lega. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39330

Opremljeno sobo

lepo, veliko in solnčno, oddam dvema gospodoma s 1. januarjem. Poseben vhod iz predsobe, električna razsvetljava in parket. Event. tudi kopalnica na razpolago. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39365

Prazno sobo

s prostim vhodom in električno razsvetljavo oddam za 200 Din. — Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». [illegible]

Prazno sobo

oddam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39307

Opremljeno sobo

lepo in solnčno, v vili blizu Bleiweisove ceste oddam samo boljšemu, solidnemu gospodu s 2. januarjem. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39310

Stanovanje

obstoječe iz 1 sobe, kuhinje in pritiklin takoj oddam v Rožni dolini. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra» 39116

2000 Din nagrade

tistemu, ki mi preskrbi za mesec februar lepo stanovanje 3—4 sob. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Nagrada». 36534

Stanovanje

sobe in kuhinje iščem v Ljubljani ali okolici. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Vpokojenka». 39233

Mirna stranka

(2 odrasli osebi) išče sobo s kuhinjo ali sobo s štedilnikom. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Februar 1927». 39155

Sobo

prazno, ali opremljeno išče s 1. januarjem soliden gospod, najraje v Šiški. — Ponudbe na naslov: Josip Horvat, Ljubljana, Nunska ulica 3. — Event. gre tudi kot sostanovalec. 39258

Stanovanje

sobo in kuhinjo z vzidanim štedilnikom — s posebnim vhodom oddam za 300 Din mesečno na Glincah. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 39290

Stanovanje in hrano

iščem v Ljubljani z Novim letom za svojega 11letnega gimnazijca, s srednjo ceno, pri strogi obitelji. Dopise je poslati na oglas. oddelek «Jutra» pod «Gimnazijec». [illegible]

Stalno mesto

z dobro plačo dobi, kdor posodi takoj 15.000 Din — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Takoj 30» 39332

Za ustanovitev elegantnega modnega salona

iščem eno ali dve družabnici s kapitalom. — Ponudbe pod «Salon» na oglasni oddelek «Jutra». 39355

Din 100.000

vknjiženih na prvem mestu posestva skoraj trikratne vrednosti, zapadli v plačilo, prodamo za 75.000 Din «Posredovalec», Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 18 39276

Družabnika-co

sprejmem za zelo dobro podjetje v Ljubljani, z ali brez sodelovanja — Nudim popolno varnost, ki je v nezadolženem posestvu. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Podjetje 7» 39356

S 30.000 Din

bi sodeloval v mešani ali špecerijski trgovini. — V ugodnem slučaju vzamem opremljen lokal tudi v najem. Pogoji: Prometni kraj, solidnost in varnost — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Zanesljiv 25» 39286

Družabnico

s kapitalom sprejmem radi rastočega prometa v ženskem modnem obrtu, katera si je pridobila krog odjemalcev tudi na debelo. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Napredek» 39354

Izgubljeno

Pes španjel

1 leto star, se je izgubil. Vrniti ga je proti nagradi Primožu Rožmanc, Glince 6 39325

Mlad pes

španjolec, se je zatekel. — Nahaja se v Ciril-Metodovi ulici št. 38. [illegible]

Dopisi

Osamljen mladenič

želi korespondence, odnosno znanstva z 20—26letno plemenito, značajno devo, v svrho duševnega razvedrila in izmenjave duševnih depresij. Cenjene dopise pod «Zarja» na oglasni oddelek «Jutra». 39217

«Ines»

Hvala za vse. Misel angažirana Bojan. Čakam nestrpen in otožen. Isto šifro še nekje čital? Pojasni — Poljube. Ljubi. — 39223

Trgovec z dežele

želi znanja s gospodično ali vdovo iz Ljubljane — v svrho zabave v dolgih zimskih večerih. — Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod «Samostojna 100». 36960

Gospodična

mlada, a osamljena, želi znanja s fino čutečim gospodom od 27—40 let — Dopise prosi pod «Duševna inteligenca» na oglasni oddelek «Jutra». 39247

Branimoj

Vesele, presrečne božične praznike. Pismo po praznikih. 39385

Orehi

iz Bačke prispeli, želeč veselega Božička. 39377

Industrijalec

v najlepši dobi, želi tem potom poznanstva z njemu primerno damo. — Neanonimne dopise, po možnosti s sliko, na oglasni oddelek «Jutra» pod «Udobno življenje». Tajnost zajamčena 39297

Annemarie!

Štefanovo popoldne v starem bioskopu. Pridi, prosim lepo! Tvoj 39261

Kateri gospod

v starosti od 30—40 let bi se želel seznaniti z boljšim dekletom? — Ponudbe pod «Mia» na oglasni oddelek «Jutra». 39260

Želim korespondirati

z izobraženim gospodom — vsled razvedrila. Ponudbe pod «Ema» na oglasni oddelek «Jutra». 39260-a

Iščem

ne službe, ne denarja — temveč boljšega, simpatičnega gospoda. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «1927». 39260-b

Gospodična

išče plesalca srednjih let v svrho skupnega posečanja plesnih vaj. Cenj. dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Dobrosrčnost» 39285

Inteligentna gospodična

želi dopisovati z gospodom v svrho duševnega razvedrila. — Cenjene dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Otožna duša». 39284

Neznanki

s Prešernove želim obilo veselja za Božič in srečo, samo srečo. Neznanec visoke postave. 39317

Mlad gospod

sit ljubezni bajnega Orienta — želi znanja s čustveno gospodično — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Tajne Orienta». 39313

Mlada gospodična

s posestvom in 500.000 Din gotovine, želi znanja z zdravnikom. — Ponudbe s sliko na oglasni oddelek «Jutra» pod «Diskretnost». 39366

Ženitve

Vodja industrij. podjetja

star 32 let, plemenitega značaja, soliden, poroči imovito gospodično, simpatično in dobro odomačico. Dopise brez naslova odklanjam — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Častna zadeva». 39160

Samostojen trgovec

star 27 let na prometnem kraju, s 70.000 Din premoženja, želi poročiti takoj ali nekoliko pozneje dobro srčno gospodično, ki ima nekoliko gotovine. Starost od 18—26 let. — Cenjene dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Trgovec št. 200». 39144

Takoj poročim

gospodično do 25 let staro, s premoženjem. — Srečko Gabril, čin., tč. Guštanj, poštno ležeče 39262

Mlad posestnik

in trgovec išče resnega znanja z dobro situirano devojko. Tajnost strogo zajamčena. Cenjene dopise s sliko pod značko «Sredi Gorenje» na oglasni oddelek «Jutra». 39282

Trgovec

petdesetletni samec, inteligenten, duševno naobražen, z lastnim posestvom in trgovino, išče dobro ženico z večjim premoženjem — Cenj. ponudbe pod značko «Dobrosrčen in miren značaj» na ogl. oddelek Jutra. 39338

Trgovec

samostojen, išče družico z večjim premoženjem, v starosti od 18—28 let. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod [illegible]

POUDRE „NEIGE DES CEVENNES"

12920 a

Ta puder ne beli samo, nego tudi ublažuje in izenačuje polt ter ima obenem veliko higijensko vrednost. Napravljen je iz izrednega materijala, ki licu nikakor ne škoduje, temveč deluje v prilog lepoti. Kar se tiče kvalitete, je ta zavod edini na svetu, ki ima najboljše blago. — Dobiva se v vseh, tudi najmodernejših barvah, s katerimi se druge niti primerjati ne morejo. Te barve dajo licu krasen izgled.

Po porabi kreme «NEIGE DES CEVENNES» pokrije Parižanka svoje lice z oblakom riževega pudra «BOUQUET», ki jo tako popolnoma osveži, da ima nje lice trajno mladostno svežino. Nato porablja še ruž (rdečilo) za ustnice od Neige des Cevennes, po katerem obdrže ustnice rožnato barvo do poznega večera.

Priporočamo nadalje tudi ostale specialitete Neige des Cévennes (Sneg s Sevena), ki so v moderni kosmetiki zavzele prvo mesto in spričo svoje izbornosti dosegle svetovni rekord: Citroneige, specialiteta za roke, krema Neige des Cévennes za pod puder, Cold Crema, Ruž (rdečilo) za ustnice in lice, tekoč in v puščici, ki se ne razmaže, Matineige, tekoča krema in puder za zvečer. Mousse des concombres (kumarična pena), ki odstranjuje pege, izpuščaje, ogrce in olepšava, Lait des concombres (kumarično mleko) za vzdrževanje lepote, Shampoing za lase, Dentinodol pasta za zobe, ki odstranjuje zobni kamen, Milo Neige in Citroneige, Diamant, specialni kamen za svetljenje nohtov (nenadkriviljiv), sol za kopanje, parfumi, lotioni itd.

Ti proizvodi se dobivajo povsod, kjer bi se pa še ne dobili, jih razpošilja FRANCOSKI MAGAZIN, Osijek I. Glavno skladišče za našo državo. Tvornica v Parizu 12, Rue Calmels.

„NEIGE DES CEVENNES"

Glasba

Klavirje

harmonije na obroke in po celo svetovno najboljše: Steinway, Hölzel, Bösendorfer, Förster, Stingl original etc. dobite le v veliki zalogi in izberi strokovnjaka in bivšega učitelja «Glasbene Matice»
ALFONZ BREZNIK Ljubljana, Mestni trg št. 3 (poleg magistrata) 154/1

Pianino

prvovrsten in dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Pianino 6». 39156

Godbeni kvartet

išče Sokolsko društvo za silvestrov večer za ljubljansko okolico. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Godba». 39300

Klavir

dobro ohranjen, poceni prodam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 39292

Klavir kupi

Narodna Čitalnica v Dravljah. — Pismene ponudbe z navedbo znamke in cene je poslati na gornji naslov. 39339

Gramofonske plošče

2 otroška kina, filmi, tablice naprodaj v Sp. Šiški — Gasilska cesta 15. 39369

Živali

Psa

lepa, po 6 mesecev stara (pes in psica) čistokrvne nemške ovčarske pasme, z rodovnikom, prodam. Pojasnila daje graščina Pišece pri Brežicah. 37172

Čistokrvni dogi

samici, krasne živali, po 6 tednov stari, proda konjski mesar v Ljubljani, Rimska cesta 19. 39360

Razno

Dva gospoda

ali 2 gospodični sprejmem takoj na izvrstno opoldansko hrano. Istotam naprodaj namizni šival. stroj. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39236

Strah za tatove

Da ne boste imeli več strahu pred tatovi in vlomilci ter da boste mirno spali, pošljite mi svoj naslov z znamko za odgovor. Stvar je važna in zanimiva. — J. M. Pučko, Budina, Ptuj. 39191

Zastopstvo avtomobilov

avtomobilov dveh prvovrstno vpeljanih znamk oddam za Maribor in Celje. Dopise pod šifro «Podzastopstvo za «Apollo», Ljubljana — [illegible]

Pozor

Najlepše darilo je Marionetno gledališče. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 39349

Avto vožnje

s tovornim avtomobilom prevzame Franc Kristan — mehanična delavnica, Ljubljana, Dunajska c. 47—54. — V zalogi ima posamezne dele raznih avtomobilov. 39279

Toussaint-Langenscheidt-ova

učna pisma angleškega jezika zamenjam z enakimi za latinski jezik. — Lojze Smrekar, Ljubljana, Stranska pot 9. 39213

Kajenja se odvadiš!

Piši na ogl. oddelek «Jutra» pod «Nekadilec» in priloži 10 Din za navodila. 39215

Oslabeli gospodje

(nevrasteniki) dobijo važna pojasnila. Dopisi na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Ozdravljenje». 36861

Premičnine

(rabljene predmete) prevzema v prodajo «Posredovalec», Sv. Petra cesta 18. (Le manjše predmete, izvzemši one, ki se kvarijo, sprejemamo v prodajo v lokalu.) 39161

Crikvenica

Pension v novi vili tik nad morjem, v neposredni okolici, krasna lega, opremljeno in z inventarjem, dobro vpeljano podjetje, dam v najem. Potreben kapital 50.000 Din. Pojasnila daje Janko Jazbec, Crikvenica. 37186

Vsakovrstne rabljene predmete

pisalne, šivalne in druge stroje, pohištvo, klavirje, vseh vrst muzikalije, opreme itd. prevzame v komisij. prodajo pod najugodnejšimi pogoji «POSEST», Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 4. 37086

Pozor! Pozor!

Dramatična društva

Izšla je «ilustrirana lepa maska». Učna metoda na podlagi številnih slik in skic v naravnih barvah ter izdelava umetnih brad, brk in nosov — Nabavi naj jo vsak oder in vsak igralec. Cena 40 Din — Naroča se: E. Navinšek, Ljubljana. 286

Švica

Vsa pojasnila o potovanjih, prometnih, zimskosportnih razmerah in šolanju daje zastopstvo «Švicarske prometne centrale» (Schweizerische Verkehrszentrale) J. O. Zidar ml., Ljubljana, Dunajska cesta 31. Telefon št. 106. 39230

Zahvala

Udeleženci krojnega tečaja za moška in damska oblačila v Domžalah izrekamo zahvalo za požrtvovalno in vestno poučevanje, učnemu zavodu Ivan Bizjak iz Celja ter ga vsakomur toplo priporočamo — Udeleženci tečaja v Domžalah. [illegible]

M. Zévaco 38

Papežinja Favsta

Roman

»Kako to, gospa?«

»In če vam povem še to, da hoče vojvoda mirno čakati smrti Henrika III.? Obljubil ji je! ...«

»Oh, gospa, to bi bilo izdajstvo zoper Ligo in zoper rodbino!«

»Guise je človek meča, pa je hotel postati diplomat. Ujel se je v svojo lastno zanko; zdaj ima roke zvezane za najmanj leto dni.«

»To pomeni, da pojde moja osveta po vodi!«

»Ne, ako umete hoteti in ako me hočete poslušati...«

»Moje zaupanje do vas je neomejeno, gospa. Govorite naravnost; pripravljena sem storiti vse, samo da udarim Henrika Valoiškega.«

Favsta je pomislila.

»Marija,« je dejala nato, »vi ste z umom najmočnejša v svoji rodbini. Vi edini imate oči, ki vidijo, in glavo, ki vse razume. Ali hočete rešiti vse namah?«

»Pripravljena sem, gospa... Česa je treba?«

»Treba je, da Henrik Valoiški umre. Ako ne umre, bo pripravila Katarina de Medicis vsemu vašemu rodu strašno pogibel.»

Zala vojvodinja je trepetaje poslušala krasotico, ki je govorila o umoru enako nežno in rahlo, kakor bi bila govorila o kakem dragulju. Ni se ji upala seči v besedo.

»Umejte,« je zdajci povzela Favsta, »umejte že, da je Henrik Valoiški obsojen.«

»Na smrt?« je zamolklo vprašala vojvodinja.

»Da,« je odgovorila Favsta z ledenimi glasom, »obsodila sem ga na smrt.«

»In kdo naj izvrši sodbo?« je zajecljala Marija de Montpensier.

»Vi!« je odgovorila Favsta.

Vojvodija je prebledela.

»Henrik Guiški se je Medicejki zaklel, da hoče potrpežljivo čakati smrti Henrika III.,« je mrzlo nadaljevala Favsta. »Ona mu je za to obljubila, da ga kralj določi za svojega naslednika. Toda Valoiški, naj se zdi še tako bolan, utegne živeti deset ali dvajset let. A tudi če bi živel samo še nekaj mesecev, ima kraljica več ko dovolj odloga, da splete Guiškim mrežo pogina. Samo dvoje vam je tedaj na izbero: ali ubijati, ali biti ubitim...«

Zalo vojvodinjo je stresel mraz.

»Treba je delati,« je rezko nadaljevala Favsta. »Časi so resni. Čuvajte se oklevanja, da ne bo pozno za vašo rešitev.«

»Oh,« je zamrmrala Marija de Montpensier, »umoriti ga s temile rokami! Nikoli se ne bom upala...«

»Zato se bo Henrik Valoiški upal upogniti vaš beli tilnik pod sekiro...«

»Pripravljena sem!« je vzkliknila vojvodinja vsa zbegana. »Toda kako? Kako naj jaz, šibka ženska...«

»Saj ne pravim, da bi morali okrvaviti sami svoje krasne ročice!«

»Oh, šele zdaj se mi svita...«

»Dovolj je, da vdahnete svoje sovraštvo nekomu drugemu...« Vojvodinja se je zdrznila.

»Komu?« je zamrmrala. »Kod naj iščem človeka, ki mu bom dovolj zaupala, da mu porečem tisto, na kar se sama še misliti bojim?... Tak človek bi moral biti poln silnega sovraštva do Valoisa...«

»Ali pa silne ljubezni do vas,« je malomarno dejala Favsta.

Marija de Montpensier je prebledela. Njene prsi so se burno dvignile.

»Jacques!« je dihnila komaj slišno.

»Da, menih Jacques Clément,« je rekla Favsta z vso tisto odločnostjo, ki jo je odlikovala v važnih trenutkih. »Jacques Clément vas ljubi z brezmejno strastjo. Vi ste mu angel razvrata, ki upijanja meso, in angel ljubezni, ki omamlja srce z vsemogočnimi čari.«

»Ubogi moj dragi!« je tiho zamrmrala vojvodinja.

Favsta je vstala.

»Ali hočete, da vaš brat postane kralj?... Ali hočete biti prva na francoskem dvoru? Hočete li ponižati one, ki so vas poniževali, prekašati z močjo in razkošjem vse ostale in nemara celò vladati v imenu svojega brata?...«

»Hočem!« je odgovorila vojvodinja z bleščečimi očmi.

»Ako hočete, bodite zvesti in poslušni,« je dejala Favsta. »Idite, hčerka... pokorite se brez ugovarjanja!...«

»Oh,« je vzkliknila vojvodinja z nenadno, vrtoglavo grozo, »kdo ste, gospa, da zapovedujete, kakor bi govorili v imenu najvišje oblasti?«

»Kdo sem?« je rekla Favsta in vsa zasijala od veličine. »Tista sem, ki je bila izbrana, da porazi Siksta, izdajalca katoliške Cerkve! Zapovedujem vam in govorim z viška, zakaj beseda, ki jo prinašam, je beseda živega Boga!... Jaz sem papežinja Favsta I.!...«

Vojvodinja de Montpensier je z brezmejnim začudenjem strmela v ženo, ki je govorila take besede. Nato je upognila kolena in se je vrgla pred njo na tla, osvojena in oslepljena... Favsta pa je stopila k njej, vzdignila jo in jo poljubila na čelo, rekoč:

»Idite... bodite angel med mojimi angeli!...«

Vsa omamljena, vsa zmedena, pokorna kakor otrok, se je vojvodinja zadenski umaknila iz sobe, ključeč se pred ukazujočo, blagoslavljajočo kretnjo Favstine roke... pred to strašno kretnjo, ki je delila smrt in tiščala orožje v desnico Jacquesa Clémenta!...

XVII.

Privid Jacquesa Clémenta

Samostan Jakobincev je stal v ulici Sv. Jakoba, malone že naslonjen na mestno obzidje; ob njegovem znožju so zevali Šmihelski jarki, po katerih ima sedatnji bulvar ime; nedaleč od samostana so bila vrata Naše Gospe na Polju, onkraj katerih so se širile skrbno obdelani vrtovi. Kraj je bil miren in nekam žalosten. Ljudje, ki si jih tod srečaval, so bili največkrat menihi, ki so molče korakali po travnatih hodnikih v senci hiš.

Predniku jakobinskega samostana je bilo ime Bourgoing. Bil je velik, zajeten mož veselega obraza in nagnjen k politiki, v bistvu pa ne hudoben. Svojo udobnost je cenil nad vse. Njegova odločnost je bila baš dovoljšna, da je umel srdito čuvati korist svojega samostana, ki je bila obenem njegova lastna korist. Drugače je bil fanatičen pristaš vojvode Guiškega in katoliške lige; Henrika Valoiškega je mrzil iz dna srca in njegove zasluge za ustanovitev bratovščine Rožnega venca so bile izredno velike. Med svojimi znanci, duhovnimi tovariši in političnimi osebnostmi tistega časa je slovel kot velik šaljivec.

Tisti večer je sedel prednik v širokem naslanjaču, vrteč palce na obilnem trebuhu in s priprtimi očmi poslušaje enega svojih menihov, ki se je zdel njegovo živo nasprotje. Mršav in bled, s strogimi usti in vročičnim ognjem v očeh je stal ta menih pred svojim predstojnikom. Očividno se mu je bil izpovedal velikega greha, zakaj prednik se je muzal, med tem ko je on sklanjal glavo in gledal v tla.

»Hm, sinko moj,« je dejal naposled velečastiti Bougoing, »vsekakor je bilo nápak, da si stopil v jamo, kjer bi bil kaj lahko srečal satana, ki zmerom išče, koga bi požrl... Tàk praviš, da so bile tiste ženske hudo razgaljene? In da je njihovo nesramežljivo vedenje zbudilo v tebi vso silo izkušnjav?«

»Tako je, častiti oče!« je obupno pritrdil menih.

»Ne pozabi, da je naše meso slabo. Toda upiral si se, brat Klement, jeli?«

»Da, častiti oče.«

»In si po tem takem zmagovit izšel iz preizkušnje?« je vpraševal prednik nekam hudo radovedno.

»To je edino, kar me tolaži, častiti oče. Pobegnil sem...«

»Vidiš, vidiš! Kakor nedolžni Jožef, ki je ostavil svoj plašč v rokah zavržene Putifarke. Veš li, brat Klement, da si ravnal zelo lepo... hm, reči hočem, da si grešil samo iz nepremišljenosti?...«

»Vaša dobrotnost, častiti oče, je tisočkrat prevelika,« je dejal Jacques Clèment in se spoštljivo priklonil.

»Za pokoro se pôsti štiri dni ob kruhu in vodi ter moli vsako noč trikrat spokorni psalem; ostalo še premislim. Nadejam se pa, da že ta pobožna vaja prežene izkušnjavo... Idi v miru, sinko moj!...«

Peugeot avto Vam prištedi denar in čas vsled svoje minimalne uporabe bencina, **prvovrstnega materijala** in nizke nabavne cene. — 5/12, 10/24 11/35 HP, 2, 4 in 6 sedežni luksuzni in potniški avtomobili promptno od skladišča Ljubljana

A·J·S Svetovnoznani angleški motocikl. Zmagovalec največjih dirk. **EXCELSIOR HENDERSON** Najdovršenejši in najsposobnejši motocikl. **1 in 2 cilinderski modeli. 2 in 4 cilinderski model.**

Modeli 1927 dosegli v kratkem ter značilo senzacijo, ker so opremljeni z **najpopolnejšim mazilnim strojem** in z izpopolnjenimi vžigalnimi magneti. Za razsvetljavo **dinamo posebej**, vsled česar brezhibno delovanje stroja zajamčeno. **Kolesa za medsebojno izmenjavo.** Najnižja nabavna cena.

Glavno zastopstvo O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11.

RADIO-AVTO- baterije itd., prvovrstni fabrikat po konkurenčnih cenah izdeluje in popravlja **„VATRA"** Mar.bor. Strossmayerjeva ulica 3

Vino iz otoka Visa, ravno prispelo, specialne kvalitete, **opolo in belo,** čez ulico po Din 11·—. — Olje, olivno fino. Din 24·—, tropinovec pristni Din 36·—. — Točta **Dalmatinska klet,** Dunajska c. 9 (Kolizejska 1) in **Gosposka ulica 3.**

Boljša gospodična

z znanjem nemščine **se išče** k 7 letni deklici. Ponudbe z referencami in sliko je poslati na gospo Vida Janković, Pančevo, Banat.

Svinčeni rudnik v Mežici

sprejme za topilnico v Žerjavu 12982 a

topilniškega paznika

Nastop čimpreje. Prosilci, **ki so bili že v podobni praksi** naj vložijo ponudbe s popisom dosedanjega službovanja na zgornji naslov.

SLOVENSKA MATICA

priporoča tele svoje knjige:

Dr. M. Potočnik: Slovenska zemlja VI. del. — Vojvodina Koroška, 2 zvezka . . . . . Din 20·—

Dr. Fr. Kovačič: Slov. zemlja VII. del. Zgodovina Štajerske in Prekmurja . . . . . Din 70·—

Dr. Drag. Lončar: Politično življenje Slovencev . . . Din 15·—

Dr. Ivan Lah: Češka antologija . . . . . Din 15·—

Lermontov-Borštnik: Junak našega časa . . . . . Din 10·—

Zemljevid slovenskega ozemlja . . . . . Din 50·—

III. zvezek **dr. Mencingerjevih** zbranih spisov . . . Din 20·—

12963 a

Samostojni knjigovodja

organizator

z večletno prakso, slovenščine in nemščine popolnoma zmožen išče trajno namestitev s 15. januarjem 1927 eventualno tudi takoj. Cenjene ponudbe na upravo lista pod „K. B Popolnoma samostojen" 12904 a

Potnikom, športnikom

itd. se priporoča navo adaptirana

restavracija „Goreniski kolodvor"

LJUBLJANA - ŠIŠKA 18005 a

Vesele božične praznike želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Alojzij Ploi

špecerijska in kolonijalna trgovina

Maribor

Vodnikov trg štev. 1. 12863

Creva vsakovrstna po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupim tudi **surovi in stopljeni loj.** Plačam ga po najvišji dnevni ceni.

Jos. Bergman, Ljubljana.

Poljanska cesta 85.

Vesele božične praznike

želi svojim odjemalcem 12979

M. PRESKER

trgovina z mešanim blagom in zaloga tra ols ov ke čokolade in liker v v Rajhenburgu.

Zahvala.

Za izraze srčnega sočutja ob prebridki izgubi naše ljubljenke

Nedice

in za prekrasno cvetje se iskreno zahvaljuje

rodbina Trošt-Tavčarjeva.

V Ljubljani, dne 24. decembra 1926.

Mlajšega

agilnega potnika

ki je s prilikami našega Primorja znan, išče ob povoljnih pogojih večje domače podjetje. Prosilci iz kolonijalne stroke in z znanjem italijanskega jezika imajo prednost. — Ponudbe pod oznako „Putnik 28—11" na **interreklam d. d.,** Zagreb, Strossmayerova 6

†

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš dobri in ljubljeni soprog in oče, gospod

Josip Steržaj

posestnik, gostilničar in župan

po dolgoletni mučni bolezni v starosti 47 let, boguvdano preminul.

Pogreb blagopokojnega se vrši v soboto, dne 25. t. m. ob 3 uri iz hiše žalosti na pokopališče na Rakeku.

Rakek, dne 23. decembra 1926.

Josipina Steržaj soproga. **Angela, Tončka, Vinko, Jože** otroci.

†

Občina Rakek naznanja, da je splošno priljubljeni večletni župan, gospod

JOSIP STERŽAJ

posestnik na Rakeku,

odlikovan z zlato kolajno za zasluge,

danes dne 23. decembra 1926 ob 6. uri v 46. letu starosti mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb se vrši iz hiše žalosti na Rakeku v soboto dne 25. decembra ob 3 uri popoldne na domače pokopališče.

Blag mu spomin!

†

Telovadno društvo „Sokol Rakek"

naznanja tužno vest, da je njega neumorni član

brat Josip Steržaj

posestnik, gostilničar in župan

po dolgi mučni bolezni preminul.

Zvestemu članu dobrotniku ohranimo svetel spomin.

Na Rakeku, dne 23. decembra 1926.

Zahvala.

Povodom smrti svojega ljubljenega soproga, gospoda

Ivana Počkarja

poštnega poduradnika v p

sem prejela od prijateljev in znancev toliko dokazov iskrenega sožalja, da se ne morem vsakemu zahvaliti. Bodi zato izražena vsem in vsakemu posebej tem potom moja najprisrčnejša zahvala. Izrecno pa se zahvaljujem za častno spremstvo pri pogrebu gospej Franji dr. Tavčarjevi, Kolu jugoslovenskih sester, Ciril Metodovi družbi, rodbini Lavšovi, ki je z menoj za časa kratke bolezni pokojnika sočustvovala.

Prisrčno zahvalo izrekam tudi vsem darovalcem krasnega cvetja in vsakomur, ki je za rajnkega kaj naredil ter kličem Bog plačaj.

Neutolažljiva vdova **Ana.**

Anton Golež

prodaja srečk državne razredne loterije

Maribor, Aleksandrova c. 42.

Naročujte srečke, dokler so še v zalogi. Četrtinske srečke so že povsod razprodane, dobijo se še lahko pri nasi, če iste hitro naročite.

Cena srečka stane Din 100·—, polovična Din 50·—, četrtinska Din 25·—.

Vsaka druga srečka mora dobiti.

Stalna razstava

gramofonov

„HIS MASTER'S VOICE", aparate, plošče najfinejše gje, vse posamezne dele itd. samo pri tvrdki

A. RASBERGER, Ljubljana

Tavčarjeva ul. a 5, poleg dež. sod. šča. 1564

Predno kje drugje naročite oglejte si našo zalogo

Najboljša ter pristna dalmatinska, štajerska in dolenjska vina točijo se le v nad 25 let obstoječi, renomirani vinarni

Pri Dalmatincu

Tavčarjeva (prej Sodna) ulica štev. 4. 12754

Francoski automobili

ROLLAND & PILAIN

10 HP 12 HP

Poraba bencina 9 litrov na 100 km. Hitrost 120 km na uro

GOODYEAR

13018 a amerik. pneumatike

Angl. motorna kolesa

RUDGE-WHITWORTH

500 cm, OHV 5—18 HP, 1 cilinder, 4 ventili, 4 hitrosti, autom. mazanje. Turistovski, športni, superšportni tipi. Sidecari, hitrost 125 km na uro.

Telefon 541. E. ROSA, Ljubljana, Poljanska 69.

Kadar nujno rabite lepo po lastni želji črtano poslovno knjigo Vam najbolje postreže

A. Janežič

LJUBLJANA

— Florijanska ulica 14 —

Knjigoveznica in črtalnica poslovnih knjig. 201 IV

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

tovarna 12922

Hubertus mila

v Celju.

Klavirji 12884

in pianini

zaloga:

M. Ropas, Celje

Znižane cene in tudi na obroke.

Za pravilno negovanje telesa

pokazuje se Fellerjev pravi blagodišeči „Elsafluid" koristnega delovanja že od časa naših dedov. On daje oslabelemu telesu novih moči in svežosti, oživlja živce, jača mišice in kite in krija vsem telesnim delom. — Drgnenje in umivanje z Elsafluidom krepi utrujene oči in zabranjuje nahod. — Z vodo razredčen izvrsten za ispiranje grla in ust. Da je Elsafluid povsod tako priljubljen je storila baš njegova vsestranska vporaba odzunaj in znotraj kot zanesljivo domače sredstvo in kosmetikum. Močnejši zato boljšega delovanja kot francosko žganje.

Zahtevajte za poizkus povsod izrecno «FELLERJEV» pravi blagodišeči Elsafluid v poizkusnih stekleničkah po 6.— Din, v dvojnatih steklenicah po 9.— Din ali specijalnih steklenicah po 26.— Din, po pošti pride tem cenejše čim več se naroči naenkrat: z zavojnino in poštnino stane: 9 poizkusnih ali 6 dvojnatih ali 2 specijalni steklenici 61 Din; 27 poizkusnih ali 18 dvojnatih ali 6 specijalnih steklenic 133 Din. 54 poizkusnih ali 36 dvojnatih ali 12 specijalnih steklenic 250.— Din

Naročila nasloviti različno takole: **EUGEN V. FELLER lekarnar v Stubici Donji, Elsatrg št. 245 Hrvatska.**

Rinso

To je preprosto postopanje z Rinsom. Pripravi Rinso kakor piše navodilo na zavitku. Perilo naj se čez noč v njem namaka, zjutraj ga izplahnimo ter obesimo, da se posuši.

Rinso Vam opravi težko delo prav

VIM

Za kopalnico — čisti in polira vse.

Ta stara obleka je še popolnoma moderna — potrebuje le mrvico Twinka.

LUX

Obvarujte oblačilo svojega otroka mekko, da ne rani njegove nežne kože. — Volnina se pri pranju ne skrči

Zastopstvo in depot: Narbert Weiss i drug, Zagreb, Sejmišče 51. Tel. 7-33. Brz. naslov: Nerbert.

Samo „SVETOL"

neprekosljivo čistilo za vse kovine je pravi domač izdelek:

«JADRAN», tovarna kemičnih izdelkov Ljubljana - Moste

Zahtevajte ga v trgovinah!

3 besede:

„Altvater-Gessler-Jägerndorf"

likerska znamka svetovnega slovesa

se v Jugoslaviji zopet dobiva povsod

Generalno zastopstvo:

Parna destilacija **„KELICO" Jaša Tomić, Banat.**

Cisto lice!

dobite zajamčeno z zdravniško biološkim pomočkom **„Venus"** in se že s prvim dnem porabe pogube vse pege, gube, madeži, ogrci, priši. Koža dobi mladostno in svetlo izgledanje. Garnitura Din 92·— Aparatu **„Orthodor"**, s katerim se v najkrajšem času spravi v željeno obliko tudi najgrši nos Din 95· **„Rapidenth"** odstranja nadležne dlake s lica Din 80·— **„Partoud"** odstranja dlake z nog in rok, cena Din 100· **„Pasta Regis"** najboljša krema za negovanje lica, cena Din 50, **„Wibra"** daje lepo rast obrvim in trepalnicam in jih temno barva Din 65·—

Kosmetika **Milan J. Hojka,** Zagreb, Ilica 50. Zahtevajte brezplačne cenike in navodila 141 a

Tvrdka A. VOLK

LJUBLJANA, Resljeva c. 24

priporoča

prvovrstno banaško pšenično moko

in druge mlevske izdelke

TRBOVELJSKI PREMOG

MEJOVŠEK, TATTENBACHOVA ULICA 13

Dokazano je

da kupiš primerno BOŽIČNO DARILO najceneje edinole v naši detajlni trgovini na

Erjavčevi cesti št. 2.

Ne pozabi danes zadnji dan ogledati si veliko izbiro zimskih sukenj, raglanov, kožuhov vseh vrst, oblek za gospode in šolsko obvezne otroke.

Podpirajte domače slovensko podjetje, ki je najceneje in najsolidneje. Konfekcijska tovarna

FRAN DERENDA & Cie, Ljubljana

Proda se

radi razdružitve lastnikov

tovarniško podjetje

kovinske stroke v **Ljubljani**. Podjetje je dobro upeljano in rentabiliteta zasigurana. Potreben kapital približno Din 500.000 ostalo po dogovoru. — Pismene ponudbe pod „Gama" na upravo „Jutra" 12719-a

E 462/26
5

Dražbeni oklic.

V ponedeljek, dne 10. januarja 1927 ob 9 uri in po potrebi naslednje dni se bo vršila v Čankovi javna dražba različnih premičnin: 4 konji, več konjskih orem, drv, različnega lesa, en tovorni avto, 2 osebna avtomobila, 1 kočija, več sani, 1 motorno kolo, več kletk za piščance, več zabojev za jajca, različnega sobnega in drugega pohištva, več opreme za pisarne, 1 pisalni, 1 šivalni stroj, 1 železna blagajna, različne knjige, 2 lovski puški, več kadi, različni sodi, 1 klavir in druga godala, več tehtnic in še mnogo drugih premičnin različne vrste

Takoj za tem se bode prodajalo po javni dražbi v Pucincih večje množine surove in žgane opeke različne vrste ter več pohištva posebno pisarniške opreme.

Interesenti si lahko ogledajo rubežni zapisnik pri podpisanem sodišču v sobi št. 17 med uradnimi urami do dneva dražbe. Predmete pa si lahko ogledajo na dan dražbe in sicer eno uro pred pričetkom dražbe.

Okrajno sodišče v Murski Soboti,

odd. IV., dne 21 decembra 1926. 12952 a

Za čimprejšnji nastop iščemo izprašanega, vseskozi zanesljivega in energičnega

stavbnega mojstra

jugoslovenskega državljana za veliko tovarno v Sloveniji. Prosilci za to mesto morajo imeti bogate izkušnje za izvršitev stanovanjskih, tovarniških, kurilnih in vodnih stavb ter jih naprošamo, da svoje ponudbe z navedbo referenc, študij, prepisi spričeval zahtevkom plače, družinskih razmer itd. pošljejo pod «Trajno mesto tovarniškega stavbnega mojstra» na ALOMA COMPANY, Ljubljana

Franže za obleke

v vseh barvah se izdelujejo.

TONI JAGER,

Ljubljana, Dvorni trg štev.

Razglas.

Sekanje v mestnem logu mesta Metlike.

Gospodarski odbor mesta Metlika razpisuje sekanje hrastovega lesa v mestnem logu. Posekati se sme in mora do 31 decembra 1927 okrog 1200 kubičnih metrov hrastovega lesa. Ta les bi se moral zvoziti najdalje do 24 aprila 1928.

Ponudniki se naj oglasijo pismeno ali ustmeno do 31 decembra 1926 pri gospodarskem odboru mesta Metlika. Ta les se bo prodal najboljšemu ponudniku in naj isti stavijo ponudbe do 15. jan. 1927 pri gospodarskem odboru mesta Metlike. Proda se ves les na panju stoječ. Pismene ponudbe v zaprtih kuvertah je vposlati gospodarskemu odboru mesta Metlike do vključno 15. januarja 1927 ter je navesti cene za kubični meter še stoječega lesa. Les se lahko ogleda na licu mesta v navzočnosti mestnega čuvaja.

Gospodarski odbor za mestni imetek v Metliki:

Franc Kremsec, gerent

Proda se

oziroma da tudi v najem v Gornji Radgoni na Spodnjem Grisu tik sodnije, davkarije, carinarne obmejnega komisarijata, finančne kontrole in drugih uradov

enonadstropna hiša,

ki obsega dve kuhinji, enajst sob, obširne kleti, ledenice, veliko skladišče, hlev, vrt, betonirano dvorišče. Vpeljana je električna razsvetljava. Pojasnila daje do 1. februarja 1927 iz prijaznosti g. Dr. Lenart Boezio, odvetnik v Gornji Radgoni, kjer naj se vložijo tudi kupne ponudbe. —

Generalno zastopstvo

za brezkonkurenčni množinski predmet, ki pomenja pravi preobrat (nemški državni patent zakonito zavarovan), za

Jugoslavijo se išče.

V poštev prihajajo samo gospodje ali firme, ki razumejo veliko potezno organizacijo, bi, če treba ustanovili razpečevalno družbo, ki delajo na lasten račun, razpolagajo z nekaj glavnice (okoli 30.000 Din) in morejo jamčiti za velik promet. Je to neutrpljiv neprestano potreben porabnostni predmet, zlasti za vse lastnike trgovin, kavarne, avtomobiliste itd. Na razpolago sijajni izvidi in priznanice, trgovina za gotovino, ker je cenen množinski predmet, brez privatnega obiska. Zajamčenega je 30 000 do 40.000 mesečnega zaslužka. Ponudbe pod „Rasch u. ziebewusst Za 777" na Annonzen Exp. Rasteiger, Graz I., Steiermark. 1291

Maz. st. 4 945/26.

Razpis dobave

Mestna občina ljubljanska razpisuje za mestne režijske vožnje dob. sledečih krmil in sicer:

42.400 kg suhih, prvovrstnih pšeničnih otrobov,
50.000 kg banaškega ovsa, oziroma zdrave koruze in
20. kg pšenične slame.

Dobava se naj vrši sukcesivno in to tako, da bode otrobe in oves ali koruzo dobavljati vsak drugi mesec po en vagon. Izplačevalo se bode istotako sukcesivno, kakor se vrši dobava. Odtegljaji se vpoštevajo kot pri pobavah za državo t. j. 2 % takse 1 % poslovnega davka ter ½ % kolkovine.

Pravilno opremljene kolkovane ponudbe z vzorci in navedbo cen je vposlati do dne 30. decembra 1926 opoldne mestnemu gradbenemu uradu.

Cene se razumejo franko skladišče mestna pristava, Povšetova cesta štev. 8.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 22. decembra 1926.

Naznanilo preselitve!

Slavnemu občinstvu, zavodom in institucijam naznanjamo, da se preseli naša

matematično-mehanična delavnica

s 1. januarjem 1927 iz sedanjih prostorov v Cegnarjevi ul. št. 12. v nove moderno urejene in vsestransko ustrezajoče prostore na

Kette-Murnovo cesto št. 8.

(dvorišče)

Prosimo sl. občinstvo, zavode in institucije, da blagovolijo ohraniti naklonjenost ter beležimo z najodličnejšim spoštovanjem

Anton Kozina
matematično-mehanična delavnica

12962a

POZOR!

Ni potrebno, da nosite obledelo obleko, plašče, kostume i. t. d., ker jih tovarna

Jos. Reich, Ljubljana, Poljanski nasip 4-6

pobarva najlepše v različnih barvah

Sprejemališče: Selenburgova ulica 3

Postrežba točna — Cene zmerne

Hipotekarna banka

jugoslovanskih hranilnic

Brzojavi Hipotekarna — **v Ljubljani** — Telefon 173

(prej Kranjska deželna banka)

izvršuje vse bančne posle in transakcije

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju

ter daje vsakovrstne kredite in predujme. Nakup in prodaja valut in deviz.

58 a

12984 a

DRUŽABNIKA

iščem, ki je pri industriji na Kranjskem glede prodaje **STROJNEGA OLJA** kot zastopnik več letno, dobro uveden in želi postati samostojen.

Edina ugodna prilika si ustanoviti

izborno eksistenco

Dobre zveze z dobavitelji so na razpolago. Gospod srednjih let z nekaj kapitalom ima prednost. Tajnost strogo zajamčena. Ponudbe pod „Brez rizika" na oglas. odd. Jutra

Hallo!

Izpadajo Vam lasi? Vas srbi glava, imate luske? Želite lepe, polne in duhteče lasi? Vporabljajte s zaupanjem čez 40 let preskušano sredstvo za odgoj lasi

Dr. DRALLE-ja

brezovo vodo

Bodete zamaknjeni z uspehom.

Skladišče za preprodavce: „ISIS" D. D. Oddelek „Georg Dralle" Zagreb, Palmotičeva 66.

Pozor! **Pozor!**

Industrijalci, trgovci in obrtniki!

Ne zamudite ugodne prilike za nakup vsakovrstnega rokodeljskega orodja kakor: obliče, mizarske skobelnike, sekire, klešče, kladiva, razne žage, pile, svedre, rezilnike, vrtalne stroje, bruse in brusilne stroje, bencinske motorje, poliske kovačnice, kompletne krožne žage, kovaške ješe, sponske in matične vijake, mazalnice, vodokaze in vodokazna stekla, gumije pretočne cevi, gonilne jermene, asbestne in gumijeve plošče, volnena, predivna in druga tesnila.

Vse prodaja po **zelo nizkih cenah** na debelo in na drobno.

Uprava konkurzne mase ODON KOUTNYJA

1296 **Ljubljana, Aleksandrova cesta štev. 7**

Zdravje je prava sreča družine,

ako pa hočete da bo stalna in treba misliti kako boste nadomestili Vaše sile.

OVOMALTINE

koncentrirani produkt hranilnih snovi mleka, jajec in kakava je pravi blagor za vse: za očeta, katerega krepi in jači pri delu in v pisarni, za mater katero množi sile; potrebno je za hišo za dete, kateremu zagotovi najboljši razvitek in ga ojači za šolski pouk.

Ena skodelica OVOMALTINE s svojo hranljivostjo je vredna kakor 12 skodelic mleka, 7 skodelic kakava ali 3 jajca ter pri tem še veliko lankejša za prebavo.

Ovomaltine se dobi v vsaki apoteki in drogeriji po ceni:

100 gr 18·50 Din, 250 gr 36·25 Din.
500 gr 63·25 Din.

Zahtevajte poskusno pošiljatev, sklicujoč se na list. od

Dr. A. WANDER d. d. tovarna farmacevtskih in dijetetnih preparatov ZAGREB, Jurjevska ul. 37.

Srečko

efektne loterije „INVALIDSKEGA DOMA" v Trbovljah

zadeneš gotovo vsled mnogih dobitkov.

ako pa ne boš zadel, boš pa koristil Tvojemu bratu, sestri, s Tvojim, če tudi malo po zmernosti pritrganem prispevku za eno prvih in skozi lastno probujo ustvarjenih socijalnih naprav, in to za dom Vojnih invalidov, vdov in sirot v Trbovljah. Torej **samo za 10·— Din** lahko zadeneš krasno in novo enonadstropno hišo, ki je že sama vredna 200.000·— Din, a k temu, če **še kupiš več srečk**, dobiš lahko celo spalno opravo, koleselj, konja in še mnogo krasnih dobitkov.

Zrebanje se bo vršilo, čimprej bodo srečke razprodane, neprekline pa 1. septembra 1927

Najpopolnejši

Stoewer

šivalni stroji

za čevlje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, oglejte si to izrednost pri tvrdki

Lud. Baraga, Ljubljana
Selenburgova ulica 6 I.

Brezplačen pouk. 15-letna garancija. Telefon št. 980

JOSIP URAN

specijalna trgovina božičnih okraskov

Ljubljana, Mestni trg 11.

Papir, svilen, zlatni, zlat in srebrni, skrebeči in krep. Zlata in srebrna penca. Žica za rože. Žica za obešanje okraskov. Briljantna vrvica, svečke, držke za svečke, čudežne svečke. Prtički za v kot, res krasni in poceni, 20 vzorcev in velicin. Obrazci (Krippenbilder), rojstva (štalice), lameta, girlande od lamete, girlande papirnate, angelski lasi (Feenhaar). Razglednice, bloki in hrbtički za koledarje, krinke in lampijoni. Listje za rože, prašniki (Pötzeln) umetne cvetlice in venci za neveste. Velikanska izbira vsakovrstnih steklenih božičnih okraskov v obliki ptičkov, zvončkov, možičkov, sadja, bunkic, šnice, okraski od lamete ter Blasnikova in druga šolska pratika itd., itd.

961

MARKO ROSNER

Zaloga manufakturnega blaga

MARIBOR

Slovenska ul. 13 Telefon št. 232

Samo na debelo!

Francoska linija, Cie. Gle. Transatlantique

157a **Havre - Newyork**

samo **6 dni** čez morje

Cie Chargeurs-Réunis, Sud Atlantique, Transport-Maritimes

za pomorske vožnje v **Južno Ameriko, Avstralijo, Argentinijo** in **Kanado**.

Dozadevna pojasnila in vozne listke daje zastopnik

Ivan Kraker, Ljubljana

Kolodvorska ulica st. 35.

Prometni zavod za premog, d. d.

v LJUBLJANI

prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta štev. 15/I. 70-a

KURJA OČESA

trdo kožo in bradovice četud zastarele, gotovo in brez bolečin odpravlja v 4 dnevih s korenino vred, pri roji neobčutljivo edini po zakonu zavarovani obliž:

LAMICO „SMRT ZULJEVIMA".

Zavitek Din 10·— Ne dajte se prepričati da vzamete imitacijo v tekočini. Garantirano deluje samo originalni obliž

LAMICO „SMRT ZULJEVIMA"

POTENJE in neprijetne dun nog, tok in dr. preprečuje popolnoma neškodljivi prah „GALMOL" Cena Din 12·— Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah.

V Ljubljani: DROGERIJA ADRIJA, Selenburgova 1.

Izdeluje LABORATORIJA LAMICO, Beograd, Kneginje Ljubice 15

12385

Tvornica sifonskih glav, strojev in kovinastega blaga

F. R. ROTTER

OSIJEK

Pejačevićeva 7.

Izdeluje:

stroje za sodavico, sifonske glavice, sodavičarske potrebščine, okove za vrata in ostalo kovinsko blago

Najpopolnejši so svetovno znani proizvodi

Soc. an. **„FIAT"** Torino

Automobili vseh vrst: osebni type: 509 A, 503, 507, 512, 519 B.
Tovorni type: 509 F, 503 F, 507 F, 603, 605.

Nedoseglijivi specijalni izdelki tovornih automobilov posebne type za autobuse:

type 31 — Soc. an. **„SPA"** Torino — type 30

Stroji za čiščenje cest — Soc. an. **„S. I. M."** Milano — požarne brizgalne.

Plačilne olajšave! Zahtevajte ponudbe!

Plačilne olajšave! Zahtevajte ponudbe!

Triumph-Auto d. z o. z.
Ljubljana, Aleksandrova cesta 3.
Tel. int. št. 187. Brzojavi: TRIUMPHAUTO.

Auto Motor
Maribor, Gosposka ulica 20.
Tel. int. št. 133. Brzojavi: AUTOMOTOR.

Hotel Slavec
Kranjska gora

Vesele božične praznike in novo leto želita vsem svojim gostom ter se priporočata za obilen obisk.

Leopold Marija Žore.

Izšla je Blasnikova
VELIKA PRATIKA
za navadno leto 1926, ki ima 365 dni

„VELIKA PRATIKA" je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil že od naših pradedov najbolj vpoštevan in je še danes najbolj obrajtan.

Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah. Opozarjamo na davčne spise, koje mora vsak čitati, da bo vedel, kaj smo plačevali nekdaj, kaj in koliko mora plačevati danes zlasti Slovenija.

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikih
tiskarna in litografični zavod
Ljubljana. Breg štev. 12.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe deposits itd. itd.

Brzojavke: Kredit, Ljubljana. Telefon: 45, 257, 546, 803 in 806

Notarski uradnik

z nad 30 letno prakso popolnoma samostojen delavec v vseh notarskih, zemljiškoknjižnih, tožbenih in izvršilnih poslih, vajen lepega občevanja s strankami, sedaj še v službi, **išče službe** vsled smrti svojega šefa, pri katerem je služboval nepretrgoma nad 25 let. 12794

Naslov se izve v oglasnem oddelku „Jutra"

F. P. Vidic & Komp. in Anton Kavčič
tvornica glinastih izdelkov.
LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 3. VIC, Tržaška cesta

nudi pod konkurenčnimi cenami: glinaste peči modernih oblik in modelov, kmečke peči, štedilnike, bele češke emajlne ploščice za obložitev stenv kopalnicah, kuhinjah itd.

Prevzemamo tudi vsa v to stroko spadajoča po pravila

Najcenejša družinska oblačilnica
M. BAN, RESELJEVA CESTA 7

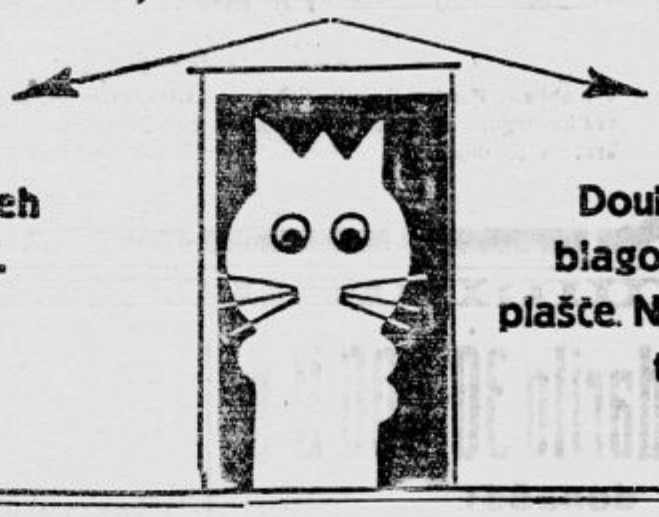

Blago za vseh vrst oblačila. Nikjer tako ugodno.

Double-blago in blago za damske plašče. Nikjer drugod tako poceni.

Ključavničarstvo
JOS. WEIBL
LJUBLJANA
Čopova cesta štev. 10
(vhod z Resljeve ceste)

se priporoča za vsa v njegovo stroko spadajoča dela od priprostega do najfinejše izdelave.

Postrežba točna!

Izdaja cene in na, večje shaja-joče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomestnih delov, pneumatike. Posebni oddelek za popolno popravo emajliranje in poniklanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih stro-

Prodaja na obroke. — Ceniki franko. **„TRIBUNA"**

F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Katlen-ova ulica 1

KDOR

trpi na živčnih in artritskih bolečinah, kakor: neurasteniji, gihtu, arterio-sklerozi, reumo, neuralgiji, utrujenosti in dr. ta naj se seznani s onim, ki pričajo o zdravilu „KALE-FLUID" Dr. Kalenićenka.

Zahtevajte brezplačno literaturo s pismi bolnikov:

Beograd, Pop-Lukina br. 1, Lit Z. 2.
Miloš Marković. 12683

Originalne potrebščine za OPALOGRAPH.

Preservat in Fixat in druge potrebščine. Originalne barve in matrice za Gestetner Cyklostil.

LUDVIK BARAGA
LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 6. Telefon št. 980

Radi opustitve izdelave

in zaloge

švedskih moških snežnih čevljev

razprodajamo zalogo po

znatno znižani ceni — Din 345·—

Posebno pripravni za šoferje, izvoščke, železničarje, lovce in športnike.

Prodajalne:

Breg št. 20 — **Aleksandrova c. 1.**

Foto

aparati in potrebščine po nizkih cenah v zalogi

drogerija **ANTON KANC**, sinova,
Ljubljana, Židovska ulica št. 1.

Aparati v trgovini na ogled — Zahtevajte cenik za ostale potrebščine.

LIGNOSE

glasovite originalne brezdimne lovske patrone. Enoročne pištole.

Generalno zastopstvo in tovorniško skladišče

PIRA D. D.
Zagreb, Račkoga ulica 7 d.

L. Mikuš
LJUBLJANA, Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic
Stari dežniki se sprejemajo v popravilo.

Stanje vloženega denarja
1 000,000.000 kron ali Din nad 250 000 milijonov.

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju.

Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je **denar tu popolnoma varen.**

Telefon štev. 16 — Ustanovljena l. 1889 — Poštni ček 10.533

Mestna hranilnica ljubljanska
(Gradska štedionica)
LJUBLJANA, Prešernova ulica.

Jamstvo za **vse** vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še **mesto Ljubljana** z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej **sodišča** denar nedoletnih, **župnijski uradi,** cerkveni in **občine** občinski denar. 39

Hranilnica daje posojila po nizki obrestni meri na posestva in mesta.

DONNET avtomobil za vsakega

GENERALNO ZASTOPSTVO
Ing. G. Tönnies
Ljubljana

Najboljši so „KRONA“ žeblji za podkve

Pozor! Pozor!

Zahtevajte pri kupovanju samo naše žeblje za podkve z naznačenim zaščitnim znakom

So najboljši in najdovršenejši. — Največja in najproduktivnejša tvornica

MUSTAD,
jugoslav. tvornica čavala te železne i čelične robe d. d.
Karlovac.

NAJCENEJŠI VIR
BOŽIČNIH IN NOVOLETNIH
DARIL

MODNE POTREBŠČINE ZA DAME IN GOSPODE
PARFUMI
EAU DE COLOGNE
TOALETNA MILA ITD.

SVILA
NARAMNICE
NOGAVICE
ROKAVICE
KRAVATE
SPECIJALNE CIPKE
MODNI GUMBI ITD

T. EGER
SV. PETRA CESTA
2

NAJCENEJE!
NAJVEČJA IZBERA!

Seštevanje! Računanje
Burroughs Portable
Dolarjev 180·—
10 mesečnih obrokov.
Brezplačno in neobvezno predočenje
Glogowski & Co.
ZAGREB,
Račkova ulica 7 I
99.999 999 99

Proti reumi, bolezni v sklepih in mišičju, utrujenosti, sploš. telesnim slabostim, želodčnim bolečinam, vzemite na sladkorju, v vodi za piti ali pa primešani kopelji nekaj kapljic

BRAZAY

francosko žganje z mentolom

Dobite ga v vseh lekarnah, drogerijah in večjih prodajalnah.
Generalno zastopstvo in depot za SHS pa ima
„DESTILAT“ d. d. v Zemunu

Si zopet pozabil

kje se dobi najcenejše, najfinejše in najtrpežnejše pohištvo!

Pri tvrdki
Erman & Arhar
v Št. Vidu nad Ljubljano.
Pišite po ilustrovan cenik.
12787a

Pozor, lovci in kožarji!

Jaz D. Zdravič

v Ljubljani, Florijanska ulica št. 9 sem tisti inozemec, ki ima zveze z vsemi večjimi trgovci in kateri kupuje skozi celo leto v svoji prodajalni in vsakokrat na „Ljubljanskem velesejmu“ največ kož vseh vrst divjačine po najvišjih cenah. 12924

Kostanjev les

razžagan do 1 m 20 cm, tanko od 10 do 45 cm neklan in neobeljen, kupuje stalno po ugodnih cenah in takojšnjemu plačilu, eventuelno akreditivu **ERNEST MARINC, Celje,** Zrinskega ulica 4. — Posredovalci dobe provizijo.

Prej nego shranite Vaše letne obleke, plašče, kostume itd., dajte jih kemično čistiti in likati

pri tvrdki

JOS. REICH
LJUBLJANA, Poljanski nasip 4–6.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
DUNAJSKA C. 46
Telefon št. 379
MESTNI TESARSKI MOJSTER

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, streša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Lovci, pozor!

Slovite orig. angleške polne patrone Eley Castinght z Diamond brezdimnim smodnikom in tvrdimi angleškimi Eley šibrami.

S. Kočonda, Zagreb,
Ilica broj 40 u prolazu.

Božično darilo 30.000 Din

donaša:

MALI TATRA 4/12 HP. Toliko si vsakdo vsako leto prihrani na bencinu, olju, gumiju popravilu itd.
AUTO je na višku moderne in zanesljive konstrukcije, motor zračno hlajen, ter se nikoli ne pregreje.
NUDI VAM, ker se radi svojih nihajočih osi prilagodi vsakemu terenu, zelo udobno vožnjo, kakor veliki avtomobili.
BREZ KONKURENCE je na slabih in gorskih cestah. Poskusite avto pri nas!

JUGO-AVTO, d. z o. z. LJUBLJANA.
Telefon štev. 236

Čitaj!

VSAKOMUR so znani BSA motocikli
JE-li to čudno?
ŽEP je pred božičem napolnjen
IN čaka olajšanja
ŽIVLJENJE je pa lepo samo, če se voziš z motociklom
DRAGO to ni, ker je BSA skoraj zastonj
ZATO se požuri in hitro
KUPI svetovnoznani priljubljeni
BSA-MOTOCIKEL, ki nudi sigurno udobno vožnjo
PRI domači tvrdki

JUGO-AVTO d. z o. z. LJUBLJANA.
12957

„SPECTRUM“ d. d.
inž. Kopista, Dubsky in Krstić, tvornica ogledal in brušenega stekla,
Ljubljana VII, Medvedova ul. 38, tel. 343
Zagreb, Beograd, Osjek. Središnjica: Zagreb
Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko steklo 5—6 mm, ogledala, brušena vseh velikostih in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vsteklevanje v med Pina, navadna ogledala

Gumbe
kupite najbolje in najceneje direktno v
tovarni!
Maribor, Slovenska 8.
Prodaja na veliko in drobno

Kupimo
HRASTOVE KLODE
Ponudbe z navedbo cene in množine na
Slograd
Spodnja Šiška

Novo leto Nova-sreča!

Žrebanje I. razreda XIII. kola državne razredne loterije: **11. januarja 1927**

1/1 srečka Din 100 — 1/2 srečke Din 50 — 1/4 srečke Din 25

Izvolite točno paziti na naslov in adreso!

Bančna kom. družba **A. REIN in DRUG.** Zagreb, Galeva ul. 8.

Urejuje Franc Pun. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeseršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.